

ပခုက္ကူစာပေဆု သုတေသနစာပေ တတိယဆုရ

မြန်မာမှု

ပန်းအလင်္ကာ

မောင်ယဉ်လှိုင်း
(ပျဉ်းမမြိုင်)

မြန်မာ့ပန်းအလင်္ကာ

မောင်ယဉ်လှိုင်း (ပျဉ်းမမြိုင်)

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပခုက္ကူ ဦးအုံးဖေတည်ထောင်သော
ပခုက္ကူစာပေဆု၊ သုတေသနစာပေ၊ တတိယဆု

မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာ

မောင်ယဉ်လှိုင် (ပျဉ်းမမြိုင်)

တည်းဖြတ်သူ - ဒေါ်ခင်ဝါဆွေ (ဝါဝါ-အင်းစိန်)
စာတည်း (တာဝန်ခံ)
ဒေါ်မျိုးမျိုးကြည်
စာတည်း
အဖုံးပန်းချီ - နိုင်နိုင်

စာပေဗိမာန်ထုတ် ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပထမအကြိမ်၊ အုပ်စု - ၁၀၀၀

တန်ဖိုး (၂၀၀၀) ကျပ်

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- * ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဒို့အရေး

ပုံနှိပ်ရေးနှင့်ထုတ်ဝေရေးဦးစီးဌာန
 စာပေဗိမာန် စာတည်းမှူးချုပ်
 ဦးအောင်သန်း (မင်းခန့်ရွှေ) က
 မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၀၉၆၁ ဖြင့် ပုံနှိပ်၍
 မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၃၉၁၁ ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	နိဒါန်း	
	အခန်း (၁) အလင်္ကာပန်းဆယ်မျိုး	၁
	အခန်း (၂) ကနုတ်ပန်းအလင်္ကာ	၂၁
	အခန်း (၃) နာရီအလင်္ကာ	၅၄
	အခန်း (၄) ကပိအလင်္ကာ	၆၃
	အခန်း (၅) ဂဇာအလင်္ကာ	၁၀၉
	အခန်း (၆) တံခွန်တိုင်နှင့် ပန်းအလင်္ကာ	၁၁၅
	အခန်း (၇) ကျောက်စာခေါင်းစီး ပန်းအလင်္ကာ	၁၂၃

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အခန်း (၈)	ရာဇပလ္လင်တံကဲနှင့် ပန်းအလင်္ကာ	၁၂၈
အခန်း (၉)	ဘုရားပလ္လင်တံကဲနှင့် ပန်းအလင်္ကာ	၁၃၈
အခန်း (၁၀)	မုခ်တံကဲ ပန်းအလှ	၁၅၁
အခန်း (၁၁)	အုတ်ပြားနှင့် ပန်းအလင်္ကာ	၁၅၈
အခန်း (၁၂)	လှေကားနှင့် ဝရန်တာ(လက်ရုံး) ပန်းအလင်္ကာ	၁၆၉
အခန်း (၁၃)	ခေါင်းလောင်းပန်းအလင်္ကာ	၁၇၆
အခန်း (၁၄)	မြေဆေးတံနှင့် ပန်းအလင်္ကာ	၁၈၃
အခန်း (၁၅)	ဒင်္ဂါးအဆင်တန်ဆာ	၁၈၆
အခန်း (၁၆)	မြေမီးဖုတ်အိုး အဆင်တန်ဆာ	၂၁၀

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အခန်း (၁၇)	မျက်နှာကြက် ပန်းအလင်္ကာ	၂၂၆
အခန်း (၁၈)	အမိုးဘုံစွန်း ပန်းအလင်္ကာ	၂၃၂
အခန်း (၁၉)	တိုင်ဖုံးပန်းအလင်္ကာ	၂၄၁
နိဂုံး	ကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ	၂၄၈ ၂၅၁

နိဒါန်း

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို လေ့လာသည့်အခါ မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်းကိုလည်း မလွဲမသွေ လေ့လာကြရသည်။ အကြောင်းကမူ မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်းနှင့် မြန်မာလူမျိုး၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် ဆက်စပ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သုတေသီများ၏ အလိုအရ၊ အေဒီ ၁ ရာစု၊ ဝိဿနိုး၊ ဟန်လင်းစသော ပျူမြို့ပြနိုင်ငံများ ထွန်းကားသည့်အချိန်မှစပြီး ရေတွက်လျှင်ပင် မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်းသည် နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်အောင် ကြာမြင့်ရှည်လျားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုကာလအတွင်း သမိုင်းခေတ်အမျိုးမျိုးကို ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသည်။ ပျူခေတ်၊ ပုဂံခေတ်၊ ပင်းယခေတ်၊ အင်းဝခေတ်၊ တောင်ငူခေတ်၊ ညောင်ရမ်းခေတ်၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်၊ အမရပူရခေတ်၊ ရတနာပုံခေတ်၊ ကိုလိုနီခေတ်မှသည် ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ်တိုင်အောင် စဉ်ဆက်မပြတ် ရှိခဲ့သည်။

ထိုခေတ်အမျိုးမျိုးကို ဖြတ်သန်းရင်း မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည်လည်း “ကျွဲကူးရေပါ” လိုက်ပါခဲ့သည်။ ထူးခြားသည်က သမိုင်းခေတ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲခဲ့သော်လည်း မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအမှုအရာတို့သည် ထူးခြားသိသာအောင် ပြောင်းလဲခြင်း မရှိခဲ့ဘဲ၊ မြန်မာမှု မြန်မာ့ဟန်ကို စဉ်ဆက်မပြတ် ထိန်းသိမ်းလာနိုင်

ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု ကိုယ်စီထွန်းကားနေသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီး နှစ်နိုင်ငံကြား၊ ပထဝီဝင်သဘောအရ ရပ်တည်နေ ရသော်လည်း ယဉ်ကျေးမှုသဘောမှာမူ မည်သည့်နိုင်ငံနှင့်မျှ မရော ယှက်ဘဲ သီးခြားကိုယ်ပိုင်ဟန်ဖြင့် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်မှာ အထင် အရှားဖြစ်သည်။

စင်စစ် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် ဗုဒ္ဓသာသနာကို အခြေခံ၍ ဖြစ်ထွန်းလာခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့၏ ပင်ကိုယ်စရိုက်က ရိုးသား ပွင့်လင်းသည်။ ဖော်ရွေပျူငှာသည်။ ပျော်ပျော်လည်း နေတတ်သည်။ အလှအပ မြတ်နိုးသလောက်၊ တီထွင်ဉာဏ်၊ ဆန်းသစ်ဉာဏ်ရှိသူ များလည်း ဖြစ်ကြသည်။ ဤပင်ကိုယ်စရိုက်တွင် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံး အမများ သက်ဝင်ရရှိသည့်အခါ အလှတွင် အယဉ်ဆင့်ခဲ့ရသည်။ နူးညံ့သော နှလုံးသား၊ ကောင်းမွန်သော ကိုယ်ကျင့်တရားတို့မှ ယိုစီးကျလာသော စိတ်ကူး စိတ်သန်းတို့ဖြင့် မိမိတို့၏ မူပိုင် ယဉ်ကျေးမှုကို ခိုင်အောင် စိုက်ထူနိုင်ခဲ့ကြသည်။

သို့သော် အစောပိုင်း မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် အိန္ဒိယအငွေ့ အသက် မကင်းခဲ့ပေ။ မြန်မာတို့ ရရှိယုံကြည်ကိုးကွယ်နေသော ဗုဒ္ဓသာသနာသည် မူလပေါ်ထွန်းရာ အိန္ဒိယမှ ဝင်ရောက်လာ ခြင်းလည်း ရှိသည်။ မြောက်ပိုင်းမှ ဝင်ရောက်လာသော ဗုဒ္ဓ သာသနာကို “မဟာယန”၊ တောင်ပိုင်းမှ တစ်ဆင့် ဝင်ရောက် လာသော ဗုဒ္ဓသာသနာကို “ဟိနာယန” ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြပြီးနောက် မြန်မာ တို့သည် စေတီပုထိုးအမျိုးမျိုးကို တည်လုပ်ကြသည်။ ဂူကျောင်း၊ ဇရပ်များ ဆောက်လုပ်ကြသည်။ ဆောက်လုပ်သမျှသော ထိုအဆောက် အအုံတို့ကို အတင့်အတယ် မွမ်းမံခြယ်လှယ်ကြသည်။

ထိုဘုရားပုထိုး၊ စေတီ၊ ဂူကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ဇရပ်စသည် တို့တွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားဆင်းတုများကို ထားရှိပူဇော်လေ့ ရှိကြသည်။ ထိုဗုဒ္ဓ ရုပ်ပွားဆင်းတုများကို ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး၊ သတ္တုတို့ဖြင့် သွန်းလုပ်တတ် ကြသကဲ့သို့ သစ်၊ ကျောက်၊ အုတ်၊ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် ထုဆစ်ပြုလုပ် သည်လည်း ရှိသည်။

စေတီ၊ ပုထိုး၊ ဂူ ကျောင်းစသည်တို့အနီး၌ ပူဇော်မှုသဘော လည်းပါ။ အခြံအရံသဘောလည်းရှိသော အရာဝတ္ထုများကိုလည်း ချိတ်ဆွဲတပ်ဆင်တတ်ကြသေးသည်။ ထိုအထဲ ခေါင်းလောင်းကြီး၊ ငယ်များသွန်းလောင်းချိတ်ဆွဲထားခြင်းလည်း ပါသည်။ တံခွန်တိုင် စိုက်ထူခြင်း၊ သင်ပုတ်ပလ္လင်များ ပြုလုပ်ထားခြင်း၊ သပိတ်ကြီးငယ်များ ထားရှိခြင်းလည်း ပါသည်။

ကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ဇရပ်ဆောက်လုပ်ရာ၌ ဘုံအဆင့်ဆင့် ရှိပြာသာဒ်များလည်း ပါသည်။ ထိုပြာသာဒ်များနှင့်တကွ အဆောက် အအုံတစ်ခုလုံး၏ အမိုးပိုင်း၊ အတွင်း၊ အပြင်ပါမကျန် အဖြူထည် အဖြစ် မထားဘဲ နေရာဌာနနှင့် လိုက်လျောညီစွာ စုလစ်မွမ်းမျှန်၊ အမွန်းအပြောက်တို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင်တတ်ကြသည်။ ဆိုရပါက ဂူခံ၍ တည်လုပ်သော ဘုရားပုထိုးများကိုပင် ရအောင် တန်ဆာဆင် ခြယ်လှယ်ကြသည်။ တိုင်ဖုံး၊ နဖူးစီး၊ နံရံ၊ မျက်နှုကြက် တို့၌ အနုပညာလက်ရာများကို တွေ့နိုင်သည်။

ဤသို့ဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လှယ် တန်ဆာဆင် မြန်မာ့အနုပညာ လက်ရာ များသည်။ အဆောက်အအုံပိုင်ဆိုင်ရာတို့၌လည်းကောင်း၊ အသုံးအဆောင်ပိုင်းဆိုင်ရာတို့၌လည်းကောင်း၊ ဒုမင်္ဂလဆိုင်ရာ၊ သုမင်္ဂလဆိုင်ရာတို့၌လည်းကောင်း၊ ထီးနန်းနှင့် ဆိုင်ရာတို့၌

လည်းကောင်း၊ သာမန်ပြည်သူတို့နှင့် ဆိုင်ရာတို့၌လည်းကောင်း၊ ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းစွာ နေရာယူနိုင်ခဲ့သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရပါက မြန်မာ့လူမှုပတ်ဝန်းကျင်တွင် နေရာမလပ်ရှိနေပေသည်။

အလင်္ကာသဘောဆောင်၊ ထိုတန်ဆာဆင် အနုပညာလက်ရာများကို “မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာ” ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်သော် ရအံ့ကောင်းထင်မိပါသည်။

အခန်း (၁)

အလင်္ကာပန်းဆယ်မျိုး

မြန်မာ့မြေ၊ မြန်မာ့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပန်းမျိုးစုံတို့သည် နေရာမလပ် ဖူးပွင့်လျက် ရှိနေကြသည်။ အချို့က ဖူးလျက်၊ အချို့က ပွင့်လျက်၊ အသွေးအရောင်မျိုးစုံ၊ အရွယ်အစားမျိုးစုံဖြင့် တောတောင် ရေမြေအနှံ့နေရာတိုင်းမှာ အလှဆင်နေကြသည်။ ပွင့်သည့် ပန်းတိုင်းလှသလို၊ လှသည့် ပန်းတိုင်းကလည်း မွှေးမြကြသည်။

ထိုထိုသော ပန်းတို့ကို မြေမှာ ပေါက်သော ပန်း၊ သဘာဝပန်း ဟု ဆိုကြပါစို့-

ထိုသဘာဝပန်းများနှင့်အပြိုင် လူ့လက်ဖြစ်ပန်းများကလည်း နေရာတိုင်းမှာ ပွင့်လန်းခဲ့ကြသည်။ ဤသည်ပင် မြန်မာ့ရေ မြန်မာ့မြေ၏ ဂုဏ်ထူးဝိသေသတစ်ရပ်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

လူ့လက်ဖြစ်ပန်းဆိုရာ၌ မြန်မာအနုပညာရှင်တို့၏ လက်မှ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသော ပန်းများကို ဆိုလိုသည်။ မြန်မာမှုအနုပညာရှင်တို့၏ စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်မြူးဆန်းသစ်တီထွင်မှုတို့ကြောင့် ထိုအနုပညာပန်းတို့သည် သဘာဝပန်းတို့ထက် ထူးလည်း ထူး၊ ဆန်းလည်း ဆန်းကြသည်။

ထိုသို့ အနုပညာပန်းများ ဖန်တီးဖော်ဆောင်သည့် အတတ်ကို “ပန်းအတတ်” ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ “ပန်းအတတ်” ဖြင့် အရာ

ဝတ္ထုများကို အလှဆင်မွမ်းမံခြယ်လှယ်ခြင်းသည် ပုဂံခေတ်တွင် အရှိန်မြင့် ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်က “ပန်းအတတ်၊ ပန်းပညာ” ဟု ခေတ်စားခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်က ရေးထိုးသော ကျောက်စာ များတွင် ထို “ပန်” ဟူသော ဝေါဟာရကို များစွာတွေ့ရသည်။ ပုဂံခေတ်က “ပန်” ဟု ခေါ်ခဲ့သော တန်ဆာဆင်လက်မှုအနုပညာ အတတ်များကို နောက်ပိုင်းခေတ်ကာလများ၌ “ပန်းအတတ်” ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုပန်းအတတ်၊ ပန်းပညာသည် ဆယ်မျိုးရှိသည်။

“ဘုရားမတင်၊ နတ်မဝင်၊ လူတွင် ဆယ်ပွင့်ပန်း” ဟူ၍ပင် ဆိုရိုးရှိသည်။

ယင်းပန်းဆယ်မျိုးမှာ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ပန်းရံ၊ ပန်းတော့၊ ပန်းတမော့၊ ပန်းတဉ်း၊ ပန်းထိမ်၊ ပန်းပွတ်၊ ပန်းယွန်း၊ ပန်းပဲတို့ဖြစ်သည်။

အုတ်ကို စီသည့် အတတ်သည် “ပန်းရံ” အတတ်ဖြစ်သည်။

ပန်းရန်အတတ်ဖြင့် အုတ်အင်္ဂါတေကို အသုံးပြုကာ ပန်းအမျိုးမျိုး၊ ရုပ်တုရုပ်လုံးအမျိုးမျိုး ပြုလုပ်သည့်အတတ်ကို “ပန်းတော့” ဟု ခေါ်သည်။

ကျောက်ကို လိုသလို ပုံဖော်ထုဆစ်လျှင် “ပန်းတမော့”

သစ်သားကို ထွင်းထုပုံဖော်လျှင် “ပန်းပု”

ကြေးကို လိုသလို ပုံသွင်းထုလုပ်လျှင် “ပန်းတဉ်း”

ရွှေ၊ ငွေကို ပုံသွင်းထုလုပ်လျှင် “ပန်းထိမ်”

သံကို ထုလုပ်ပါက “ပန်းပဲ”

သစ်သားကို ပွတ်လုံး၊ ပွတ်ခြမ်း ပြုလုပ်ပါက “ပန်းပွတ်”

နွီး၊ ဝါးတို့ကို အမာခံပြုလုပ်သည့်အခါ “ပန်းယွန်း”

ဆေးရေးပုံဖော် ခြယ်လှယ်ပါက “ပန်းချီ” စသည်ဖြင့် အလွယ်မှတ်ယူသိရှိနိုင်သည်။

ဤ ပန်းဆယ်မျိုးတို့၏ သဘောကို “ကုသပျို့” ရေးသည့် ဆရာက -

“ပန်းပဲ၊ ပန်းတဉ်း၊ ခဲယဉ်းစီဖန်၊

ပန်းရံပန်းပု၊ ပန်းထိမ်စုက

ကြိုးနုရစ်ပတ်၊ စက်ရဟတ်သို့၊

ပန်းပွတ်လက်မြောက်၊ အုတ်ကျောက်ရောမှု

ဆစ်ထုယဉ်ကြော့၊ တမော့တကွဲ

တောထဲ ကျောက်တုံး၊ သုံးအင်္ဂါပြေ

အင်္ဂါတေဖြူမော၊ သလင်းကျောသည်

ပန်းတော့စခန်း၊ ပန်းရည်ပန်းချီ

ဤအသွယ်သွယ်၊ ပန်းဆယ်ပါးဟု

ထင်ရှားရင့်နု၊ ထမ်းရိုးစုကို

အမှုလိုထွေ၊ သုံးရစေဟု

ခွဲဝေပေးအပ်၊ အထပ်ထပ်တည်း” ဟု ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။

အတတ်ပညာအနေဖြင့် အမျိုးအမည် ဆယ်မျိုးဖြစ်သော်လည်း အဓိကအလုပ်သဘောကမူ “ပုံရေးခြင်း” နှင့် “ပုံထုဆစ်ခြင်း” ဟူ၍ နှစ်မျိုးသာဖြစ်သည်။ ပုံရေးခြင်းအတတ်ကို “ပန်းချီ” ဟုခေါ်ပြီး “ပုံထု ဆစ်ခြင်း” အတတ်ကို “ပန်းပု” ဟု ခေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပန်းပု၌မူ အသုံးပြုသော ဝတ္ထုပစ္စည်းပေါ် မူတည်ပြီး အမည်သစ်များ ပွားနေ ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုရပါက

သစ်သားကို ထုဆစ်လျှင် ပန်းပု၊

ကြေးကို အသုံးပြု ထုဆစ်ပါက ပန်းတဉ်း
ရွှေ၊ ငွေကို အသုံးပြုပါက ပန်းထိမ်
အင်္ဂတေကို အသုံးပြုပါက ပန်းတော့

ကျောက်ကို အသုံးပြုပါက ပန်းတမော့စသည်ဖြင့် အသုံးပြု
သော ပစ္စည်းအလိုက် အမည်နာမကွဲများဖြင့် ခွဲခြားခေါ်ဝေါ်ကြခြင်း
ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပန်းပု” ဟူသော အတတ်ကို ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး၊
ကျောက်၊ အင်္ဂတေ၊ သစ်၊ ဝါး၊ ဆင်စွယ်၊ အရိုး၊ ကနုကမာ၊ လိပ်ခွံ၊
မြေစေးစသည်တို့ကို ထုဆစ်ထိုးထွင်း ပုံဖော်လုပ်ဆောင်သည့် အတတ်
ဟု ဆိုရပေမည်။

ဓမ္မရာသီပျို့၌

“လက်မြောက်တတ်လွန်း၊ ဤတသွန်းကား

ထုဆန်းရုပ်ထု၊ ပန်းပုခေါ်မည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကို
တွေ့ရသည်။

“ပန်းချီ” နှင့် “ပန်းပု” နှစ်မျိုးတွင် “ပန်းချီ” မှာ မျက်နှာပြင်ညီ
ပေါ်၌ ဆေးရောင်အမျိုးမျိုးတင်၍ ပုံဖော်ရေးဆွဲရပြီး “ပန်းပု” မှာမူ
ရုပ်လုံး၊ ရုပ်ခုံး၊ ရုပ်ကြွအဖြစ် ထုဆစ်ကြရသည်။ ရုပ်လုံးမှာ လေးဘက်
မြင်၊ ရုပ်ခုံးမှာ ဖောင်းကြွသည့် မျက်နှာတစ်ဖက် အမြင်၊ ရုပ်ကြွမှာ
အခြားအတွယ်အကပ်တို့ဖြင့် ရောစွက်ယှက်နွယ်ပြီး ထုဆစ်ခြင်း
ဖြစ်သည်။

မြန်မာမူအလှဆင် အနုပညာလက်ရာများသည် ဖော်ပြပါ
ပန်းဆယ်မျိုးမှ ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ပန်းများသာ ဖြစ်သည်။
တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုပါက အလင်္ကာပန်းဆယ်မျိုးမှ ပွင့်လာသည့်
“ပန်း”များသာ ဖြစ်သည်။ ဤတွင် “ပန်း”ဟူ၍ သိမ်းရုံးဆိုလိုက်

သော်လည်း ထိုပန်းဟူသော ဝေါဟာရတွင် “အရုပ်”လည်းပါသည်။
“ပန်း”လည်းပါသည်။ အရုပ်များတွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များမှအစ
နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ ယက္ခ၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ဂန္ဓဗ္ဗ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ ဇော်ဂျီ၊ လူရုပ်များ
ပါသလို ဆင်၊ မြင်၊ ခြင်္သေ့၊ မနုဿိဟ၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊
ဟင်္သာ၊ ကရဝိတ်၊ ဥဒေါင်း၊ မကန်းစသော သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့၏
အရုပ်များလည်း ပါသည်။ ပန်းများတွင်လည်း ပန်းပွင့်၊ ပန်းဖူး၊
ပန်းနွယ်၊ ပန်းခက်၊ ပန်းရွက်များကို ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့နိုင်
သည်။ သဇင်ပန်း၊ ဂန္ဓမာ၊ ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်အားလုံးသည် “ပန်း”မျိုး
ထဲပါမည် ဖြစ်သည်။

တွေ့ရှိရသမျှသော မြန်မာမူအလှဆင် မွမ်းမံခြယ်လှယ်မှု
ဆိုင်ရာ အဆင်တန်ဆာများကို အစုအဖွဲ့ခွဲလိုက်ပါက

- (၁) နေ၊ လ အထိမ်းအမှတ် စသော ကမ္ဘာ့အဆင်
တန်ဆာမျိုး၊
- (၂) ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊ ဘီလူး၊ နဂါး၊ ခြင်္သေ့စသော သတ္တဝါ
အမျိုးမျိုးများ၊
- (၃) အဝန်းအထောင့်၊ အခွေအလိပ်၊ ခရုပတ်၊ နဂါးလိမ်
စသော သက်မဲ့ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးဟူ၍ လေးမျိုးရရှိမည်
ဖြစ်သည်။

မြန်မာဗိသုကာလောက၌မူ “ကနုတ်၊ နာရီ၊ ကပီ၊ ဂဇာ”
ဟူသော ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများ ရှိသည်။ ရှေးရိုးမြန်မာ ပန်းချီ
တွင် ဤ ကနုတ်၊ နာရီ၊ ကပီ၊ ဂဇာသည် ပန်းချီလေးမျိုးအဖြစ်
ရှိနေသည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်မှအစ လူရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်၊

တိရစ္ဆာန်ရုပ်၊ နန်းဆောင်၊ ကျောင်းဆောင်၊ ပန်းတွန်း၊ ပန်းခက်၊ အမွမ်းအပြောက်နှင့် ရေမြေတောတောင်တို့ကို ပကတိ ရုပ်အသွင် သဏ္ဍာန်ထက် ဉာဏ်၌ ထင်မြင်သည့် သဘောအမှန်ကို ဖွဲ့နွဲ့ရေး ခြယ်သည့်အခါ ထိုပုံအမျိုးမျိုးသည် ဤပန်းချီ အခြေခံလေးမျိုးတွင် အကျုံးဝင်လျက်ရှိသည်။

ဤတွင် “ကနုတ်” မှာ ပန်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ အညွန့် အတွန်း၊ အလိမ်အကွေ့အကောက်၊ အခေါက်အထပ်၊ ပွင့်ချပ်၊ ပွင့်ညှပ်၊ ပွင့်ဖတ် အရွက်အခက်၊ အချွန်အတက် အဖူးအပွင့် အခွေအလိပ် အကော့အထောင်စသည်ဖြင့် အနုပညာရှင်များ စိတ်ကူးယဉ်လက်ရာ မြောက်၊ လှပဆန်းကြယ် တင့်တယ်နေသော ပန်းများကို ဆိုလိုသည်။

“နာရီ” မှာ အမျိုးသမီးကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးရုပ်များ ရေးခြယ်ခြင်းကို “နာရီ” ဟု သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ “ကပီ” မှာ “မျောက်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ မျောက်ရုပ်ရေးနည်းကို “ကပီ” ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ “ဂဇာ” မှာ “ဆင်” ကို ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်ရုပ်ရေးနည်းကို မြန်မာပန်းချီ၌ “ဂဇာ” ဟူ၍ အမည် တပ်ပေးထားသည်။ အကြမ်းဖျင်းဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အကျယ်ကို နောက်ပိုင်းတွင် ဆက်လက်ဖွင့်ဆိုရန် ရှိသည်။

ဤ “ကနုတ်၊ နာရီ၊ ကပီ၊ ဂဇာ” သည် ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီတွင် သာမက သစ်ပန်းပု၊ ပန်းတော့၊ ပန်းတမော့စသည့် အလှဆင် အတတ် ပညာများတွင်လည်း အခြေခံလေးမျိုးအဖြစ် ရှိနေသည်။

ထိုထိုသော ပန်းအလင်္ကာတန်ဆာများကို ဖန်တီးကြရာ၌ တောရမ်းမယ်ဖွဲ့ အကြောင်းမဲ့သက်သက် ဖန်တီးကြသည် မဟုတ်ပေ။ အဓိပ္ပာယ်မရှိ စိတ်ကူးတည့်ရာ ရေးချင်သလိုရေး ခြစ်ချစ်သလို

ခြစ်ထား ခြင်းများလည်း မဟုတ်ပေ။ တစ်စုံတစ်ခုသော ရည်ရွယ်ချက်၊ ရည်မှန်းချက်တို့ဖြင့် ဖန်တီးဆင်ယင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အသိပညာ ပေးခြင်း၊ သတင်းစကားပါးခြင်းစသော ရည်ရွယ်ချက်များ ပါရှိ စမြဲဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ စတင်ထွန်းကားစဉ်အခါက လူတိုင်းလူတိုင်းသည် ဘုရားဟော ပါဠိစာပေများကို တတ်ကျွမ်းကြ သည် မဟုတ်ပေ။ ပါဠိစာပေတတ်ကျွမ်းကြသူ၊ လူပညာရှိ၊ ရဟန်း ပညာရှိများက ဟောပြောပြသ၍ ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမကို ရကြပြီး ဗုဒ္ဓကို ကြည်ညိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓကို ကြည်ညိုရာမှ ဗုဒ္ဓအထိမ်းအမှတ်၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ထားရှိရာ ဘုရားပုထိုးစေတီများကို သွားရောက်ဖူးမျှော်ကြမည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် တရားနာယူရန် သီတင်းသီလ ဥပုသ်စောင့်ထိန်းရန် သွားရောက်ကြမည်။

အချိန်နှင့်အမျှ ရောက်လာကြသမျှသော ဘုရားဖူးများ၊ ဥပုသ်သီတင်းသည်များ၊ တရားနာသူများကို စောင့်ပြီးဟောပြော ပြသဆုံးမရန်မှာ များစွာ အခက်အခဲရှိနိုင်ပေသည်။

တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း ဖြစ်စေ၊ အစုအဖွဲ့လိုက်ဖြစ်စေ သူ့အစုအဖွဲ့နှင့်သူ ဝင်လာမစဲရှိနေသော သူများကို မလွတ်တမ်း ထိုင်ပြီးစောင့်ကာ ဟောပြောဖို့မှာ လွယ်လှသည် မဟုတ်ပေ။ အကျိုး မရှိနိုင်သည့်အပြင် အကျိုးယုတ်ဖွယ်ပင် ရှိနိုင်ပေသည်။

ဤပြဿနာကို ဆင်ခြင်ပြီး မိမိတို့ ပြုလိုသော ဗုဒ္ဓသာသနာကို အများပြည်သူများ၏ ရင်ထဲ နှလုံးသားထဲ စိမ့်ဝင်စီးဆင်းသွားနိုင်မည့် နည်းကို ရှာကြံခဲ့ကြမည်။ ထိုအခါ အသံဖြင့် ဟောပြောသည့်

နည်းအစား ရုပ်ပုံပြ သင်ကြားဟောပြော ပို့ချနည်းစနစ်ကို တွေ့ရှိ ကြခြင်း ဖြစ်မည်။

ဘုရား၊ ပုထိုး၊ စေတီ၊ သိမ်၊ ကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ဇရပ် များတွင် လာသူ၊ ရောက်သူတိုင်း ကြည့်နိုင်၊ မြင်နိုင်မည့်နေရာများတွင် အလှဆင်ထားကြမည်။ အရုပ်များ ထုဆစ်ခြယ်လှယ်ထားမည်။ ပန်းများ ထုဆစ်ခြယ်လှယ်ကြမည်။ ထိုပန်းများ၊ အရုပ်များက အဓိပ္ပာယ်ကိုယ်စီ ဆောင်နေကြမည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် ပတ်သက် သည့်ချည်းလည်း ဖြစ်မည်။

ထိုအရုပ်များတွင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ပုံတော်များပါမည်။ လျောင်းထိုင် ရပ်သွားပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် ရှိမည်။ ဗုဒ္ဓတစ်ဆူသာမက အမျိုးမျိုးပါမည်။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တွေ ပါမည်။ ထိုဘုရားရှင်များ ပွင့်တော် မူရာ အပင်များလည်း ပါမည်။

ယခု ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ နောက်ဆုံးပွင့်တော်မူသွားသော ဂေါတမ ဗုဒ္ဓ၏ ဗုဒ္ဓဝင်အဖြစ်အပျက်များ၊ ငါးရာငါးဆယ် နိပါတ်တော်များမှ အဖြစ်အပျက်များကို အများဆုံး ဖော်ပြကြမည်။ နေရာဌာနအလိုက် အားလုံးကို ဖော်ပြဖို့ မဖြစ်နိုင်သည့်အခါ သင့်နိုးရာရာများကို အခန်းလိုက်၊ အကွက်လိုက်ယူပြီး ရေးခြယ်ထုဆစ် ခြယ်လှယ် ကြမည်။

ထိုအခန်းများတွင် ဒါနအကျိုးပြု ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများ ပါမည်။ သီလအကျိုးပြု ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများ ပါမည်။ ဘာဝနာ သရုပ်ပြအခန်းများလည်း ပါမည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒါနခန်း၊ သီလခန်း၊ ဘာဝနာခန်းများအပြင် သံဝေဂရစရာ ငရဲခန်းများပင် ပါမည်။

ထိုသို့သော ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ခန်းများကို ထုဆစ်ခြယ်လှယ်သည့်အတွက် လူရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်များ၊ လူဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံများ၊ သစ်ပင်တောတောင်များ၊ ဆင်မြင်းသား သမင် ခြင်္သေ့ စသော တိရစ္ဆာန်များ၊ ဟင်္သာ၊ ကရပိတ်၊ ဥဒေါင်း စသော အတောင်ပါ ငှက်သတ္တဝါများ၊ နဂါး၊ ဂဠုန်ကုမ္ဘဏ်ယက္ခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗ၊ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊ မကန်းစသော ထူးထူးဆန်းဆန်း သတ္တဝါများ၊ ငရဲသားများ စသည်တို့ စုံအောင်ပါမည်။ ထိတ်လန့်ချောက်ချား စရာ သရုပ်ဖော်ချက်များလည်း ပါမည်။

ဘုရားသွား၊ ကျောင်းတက်လာရောက်သူများ၊ ထိုသရုပ် ဖော်များ၊ ပန်းများကို တွေ့မြင်လေ့လာမိသည့်အခါ အသိပညာများ အသီးသီးရကြမည်။ သဒ္ဓါတရားမရှိသူများ သဒ္ဓါတရားရှိလာ ကြမည်။ သဒ္ဓါတရားရှိနှင့်သူများက ပို၍ ပို၍ သဒ္ဓါတရားများကို တိုးပွားကြမည်။ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုကို ခွဲခြားသိသွားကြမည်။ အမှားကို အမှန်၊ အမှန်ကို အမှားဟု ယူဆထားကြသူများ အမြင် မှန်ရသွားနိုင်သည်။ သို့နှင့်အမျှ ကောင်းမှုပြုလုပ်ချင်စိတ်များ ဖြစ်ထွန်းလာပြီး မကောင်းမှု ပြုရမှာကို ဝန်လေးတွန့်ဆုတ် ကုန်ကြ မည်။ ဘဝအဆက်ဆက် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်စရာ အဖြစ်မျိုးမရ၊ မရောက်ရအောင် ကိုယ်ကျင့်တရားများ စောင့်ထိန်းကျင့်ကြံကြ မည်။

ဤကဲ့သို့သော ကောင်းကျိုးရလဒ်များ ရရှိသွားစေလိုသော စေတနာ ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဘုရား၊ ပုထိုးစသည့် သာသနိက အဆောက်အအုံများ၌ မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာများ နေရာမလပ် ပွင့်လန်းဝေဆာစေခဲ့ခြင်း ဖြစ်မည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာကို ချစ်မြတ်နိုးကြသော ဗုဒ္ဓသာသနာပြန့်ပွား ထွန်းကားလိုသော ရှေးသာသနာပြု အရှင်ကောင်း အရှင်မြတ်တို့၏ စိတ်ကူးနှင့် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်တို့ လက်ရာစွမ်းရည် များပေါင်းစည်းမှုဟု ဆိုနိုင်သည်။

မွမ်းမံအလှဆင်ရာ၌ အချို့ကို ဇာတ်ကွက် ဇာတ်ခန်း သဘောမျိုး သရုပ်ဖော်ရေးခြယ်ထုဆစ်သော်လည်း၊ အချို့ကိုမူ အရုပ်များ၊ ပန်းများ “လုံးချင်း”သဘောဆင်ယင်ကြသည်လည်း ရှိသည်။ အချို့ကို ကွက်လပ်ဖြည့်သဘောဖြင့် ခြယ်လှယ်သလို အချို့ ကို အလှအပသဘော၊ မျက်စိ ပသာဒဖြစ်အောင် ခြယ်လှယ် သည် လည်း ရှိသည်။ အချို့ကိုမူ အထောက်အကူအနေ၊ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်သည့်အနေဖြင့် ခြယ်လှယ်သည်လည်း ရှိသည်။ အရုပ်မျိုးစုံ၊ ပန်းမျိုးစုံအောင်ဖြည့်သည့် သဘောလည်း ပါသည်။ ထိုထိုသော အရုပ်များ၊ ပန်းများသည် အခြားသဘော သဘာဝမပါသည့် တိုင်အောင် မူလသဘောလက္ခဏာ ကိုယ်စီဆောင်လျက် ပါဝင်နေ သည်ချည်း ဖြစ်သည်။

ဆယ်ပါးအရေအတွက်

ပန်းပညာရှင်များ၏ လက်မှ ယိုစီးပွင့်အာလာသော အလင်္ကာ၊ အဆင်တန်ဆာများကို ရှေးစာဟောင်း ပေဟောင်းများ၌ ဆယ်မျိုးခွဲခြား ဖော်ပြကြသည်။ ထိုဆယ်မျိုးမှာ -

- (၁) အပြောက်ကိုးမျိုး
- (၂) ကြိုးဆယ်မျိုး
- (၃) တုရင်သုံးမျိုး

- (၄) အဆော်သုံးမျိုး
- (၅) အဖြေသုံးမျိုး
- (၆) စိန်သုံးမျိုး
- (၇) အထောက်သုံးမျိုး
- (၈) အခံသုံးမျိုး
- (၉) အဖုံးသုံးမျိုး
- (၁၀) အတင်သုံးမျိုးဟူ၍ ဖြစ်သည်။

(၁) အပြောက်ကိုးမျိုးမှာ -

- (၁) သစ်သားကို ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ ပန်းပွတ်၊ ပန်းပု
- (၂) ကျောက်ကို ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ ပန်းတမော့
- (၃) အင်္ဂါတေကို ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ ပန်းရန်၊ ပန်းတမော့
- (၄) ရွှေကို ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ ပန်းထိမ်၊ ဂုန္တန်၊ ဇဝါရိုက်
- (၅) ကြေးသံစသော သတ္တုကို ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ ပန်းတဉ်း၊ ပန်းပဲ
- (၆) စုတ်နှင့် ရေးသော အပြောက်၊ ဇဝါရေး၊ ဆေးရေး
- (၇) စုတ်နှင့် ထိုးသောအပြောက်၊ ပန်းယွန်း၊ ကော်ရစ် (မင်သေ့) သို့မဟုတ် ထိုးကွင်း
- (၈) အပ်ဖြင့် ထိုးချုပ်ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ နန်းကြိုး၊ ဗူးနွယ်၊ နဂဏာ၊ ယက်ပြား၊ တပူပြား၊ ပိုးချည်၊ ဝါချည် တို့ဖြင့် ချုပ်လုပ်သော အပြောက်နှင့်

(၉) သားရိုးကို ပြုလုပ်သော အပြောက်၊ ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်၊ နဂါးလိမ်၊ ဆင်စွယ်ဝန်းယုတ် ပန်းအရုပ်၊ ဓနုကွက် အမျိုးမျိုးတို့ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

“အပြောက်” ဟူသော ဝေါဟာရသည် မူလအထည်ကိုယ် “ပြောက်” နေသောကြောင့် “အပြောက်” ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြောင်း ဆိုသည်။ သစ်သားပန်းပုလုပ်ငန်းတွင် “အပြောက်ထည်” “အဖြူထည်” ဟူသော ဝေါဟာရနှစ်မျိုး ရှိသည်။ မွမ်းမံခြယ်လှယ်မှုမပါသော အထည် ကို “အဖြူထည်”၊ မွမ်းမံခြယ်လှယ်မှုပါသော အထည်ကို “အပြောက်ထည်” ဟု ခေါ်ကြောင်းမှတ်သားရသည်။

(၂) ကြိုးဆယ်မျိုးမှာ -

- (၁) ခရုပုခက်
- (၂) ဘယက်
- (၃) မှော်ပတ်
- (၄) ငါးပတ်ခံတွင်း
- (၅) မှော်သီး
- (၆) ပြောဝမ်းကြီး
- (၇) နဂါးလိန်
- (၈) ရာမလက်ညှိုး
- (၉) တမုတ်ဆွဲ
- (၁၀) နန်းပြောက်တို့ ဖြစ်သည်။ ဤကြိုးဆယ်မျိုးကို “ဇဝါ ရေးရိုး၊ ကြိုးဆယ်မည်” ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြသေးသည်။

(၃) တုရင်သုံးမျိုးမှာ -

- (၁) တုရင်တိုက်
- (၂) တုရင်လိုက်
- (၃) တုရင်သင်တိုင်းတို့ ဖြစ်သည်။ တုရင်တိုက်မှာ မှန်ကင်း စိုက်သော နေရာမျိုးတွင် ထည့်လေ့ရှိသော ဒေါင်းပုံ တုရင်၊ အလယ်မုခ်တုရင်မျိုး ဖြစ်သည်။ တုရင် လိုက်မှာ စိန်ဖူး၊ စိန်ပွင့်စိုက်သော ထောင့်တုရင် မျိုးဖြစ်သည်။ တုရင်သင်တိုင်းမှာ မင်းခမ်းမင်းနား နှင့်ဆိုင်သော အင်္ကျီမျိုး ဖြစ်သည်။

(၄) အဆော်သုံးမျိုးမှာ -

- (၁) နတ်ဆော်
- (၂) ငှက်ဆော်
- (၃) ပန်းဆော်တို့ ဖြစ်သည်။ နတ်ဆော်ဆိုသည်မှာ နတ်ရုပ် မတ်ရပ်ဖြစ်စေ၊ ထိုင်လျက်ဖြစ်စေ၊ ရှိခိုးပုံဟန်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထီးနန်းနှင့် ပတ်သက်သောနေရာတို့တွင် သုံးလေ့ရှိသည်။ ငှက်ဆော်ဆိုသည်မှာ ငှက်အမျိုးမျိုး နှင့်ဆိုင်သော ပုံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းနှင့်ဆိုင်သောနေရာတို့တွင် သုံးလေ့ရှိသည်။ ပန်းဆော်မှာ နှင်းဆီပွင့်၊ နေကြာပွင့်စသော ပုံမျိုးကို ဆိုလိုပြီး၊ အဆင့်အတန်းမရွေး အလိုရှိရာ ထည့်သွင်း အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း သိရသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဘုရားပလ္လင်များတွင် “ပန်းဆော်”၊ ရာဇပလ္လင်များတွင် “နတ်ဆော်” (နတ်ရုပ်၊ သိကြားရုပ်)

armi f 0f/bf(y0frHMF

ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ပလ္လင်များတွင် “ငှက်ဆော်” ဟူ၍ ခွဲခြားအသုံးပြုကြောင်း သိရသည်။ ထုံးစံ အရလည်း ရာဇပလ္လင်ခေါ် လူမင်း၏ ပလ္လင်နှင့် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ ပလ္လင်မတူညီရ။ ဘုရား၏ ပြာသာဒ် တော်နှင့် မင်း၏ ပြာသာဒ်တော် မတူရဟု ဆိုရိုး ရှိသည်။

(၅) အဖြေသုံးမျိုးမှာ -

- (၁) လင်းနို့တောင်
- (၂) ပုစွန်တုပ်ကွေး
- (၃) သရက်ကင်းတို့ ဖြစ်သည်။ လင်းနို့တောင်ကို လိပ်ပြာ တောင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသေးသည်။

(၆) စိန်သုံးမျိုးမှာ -

- (၁) စိန်ချွန်
- (၂) စိန်ဝိုင်း
- (၃) စိန်ခေါင်းတုံးတို့ ဖြစ်သည်။

(၇) အထောက်သုံးမျိုးမှာ -

- (၁) အရုပ်ထောက်
- (၂) ပွတ်ထောက်

jrefmrlyeft vuñ

(၃) ပန်းထောက်တို့ ဖြစ်သည်။ အရုပ်ထောက်တွင် နဂါးထောက်၊ နရားထောက်၊ တိုးနရားထောက်၊ မကန်းထောက်ဟူ၍ လေးမျိုးကွဲသည်။ ထီးနန်း ဆိုင်ရာတို့တွင် သုံးသည်။

(၈) အခံသုံးမျိုးမှာ -

- (၁) အရုပ်ခံ
- (၂) ပန်းခံ
- (၃) သင်းကြောခံတို့ ဖြစ်သည်။ အရုပ်ခံတွင် ပင်လယ် ရွှေဖားခံ၊ နဂါးခံ၊ နရားခံဟူ၍ သုံးမျိုးကွဲပြားစွာ ရှိသည်။

(၉) အဖုံးသုံးမျိုးမှာ -

- (၁) ကျောက်ဖုံး
- (၂) သစ်သားဖုံး
- (၃) စဉ်းဖုံးတို့ ဖြစ်သည်။

(၁၀) အတင်သုံးမျိုးမှာ -

- (၁) အရုပ်တင်
- (၂) အပြောက်တင်
- (၃) သင်းကြောတင်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ လှေကားပေါင် ပေါ်တွင် တင်သောအမွမ်းကို ဆိုလိုသည်။ ရှေးအခါက

နဂါးရုပ်တင်၊ မကန်းရုပ်တင်တို့ကို အခွင့်ရမှု တပ်ဆင်
ခွင့်ရကြသည်။

မုံရွေးမှတ်စုလာ ပန်းအလင်္ကာများ

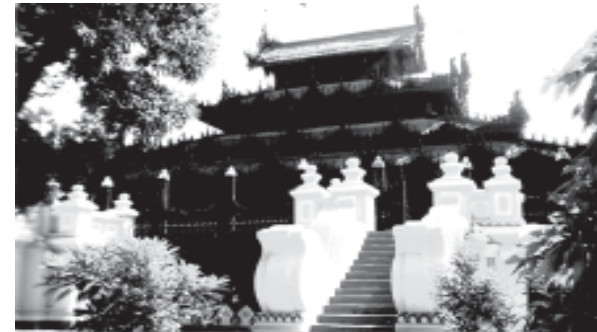
မုံရွေးဆရာတော်က မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာ အဆင်တန်ဆာ
များကို စုဆောင်းမှတ်တမ်းပြုခဲ့ဖူးသည်။ ယင်း မုံရွေးမှတ်စုပါ
အဆင်တန်ဆာများမှာ -

- ၁။ ခြင်ပိတ်မော်
- ၂။ အမွမ်းမော်
- ၃။ လည်ဆီးမော်
- ၄။ မှော်စုတန်း
- ၅။ မှန်ကင်းတိုင်
- ၆။ မှန်ကင်းတိုင် အဖျားစိန်ပျံ
- ၇။ မှန်ကင်းရွက်
- ၈။ တုရင်
- ၉။ တုရင်တိုက်
- ၁၀။ ရောက်စွန်း
- ၁၁။ နရား
- ၁၂။ ဝေယန်ပြာသာဒ်
- ၁၃။ ကြည်းခွေ
- ၁၄။ ပျားစွဲ
- ၁၅။ မုတ်ဖြေ
- ၁၆။ ခြင်ပိတ်
- ၁၇။ ပန်းဆွဲ

- ၁၈။ ချီတိုက်
- ၁၉။ လည်ဆီးမော်ပွင့်
- ၂၀။ လည်ဆီးမော်ပွင့်အနားကပ်သိကြား
- ၂၁။ စိန်ပျံ
- ၂၂။ စိန်အိုး
- ၂၃။ စိန်ပွင့်
- ၂၄။ ထောင့်ကြည်းခွေ
- ၂၅။ စွန်းရိုး
- ၂၆။ မုတ်ဆို့
- ၂၇။ ထောင့်ဖုံးဟင်္သာ
- ၂၈။ ခေါင်းဖုံးကြည်းခွေ
- ၂၉။ ထောင့်ပိတ်ဂဠုန်
- ၃၀။ ခိုနန်းထောင့်ဖြေ
- ၃၁။ ယာဉ်ပျံ
- ၃၂။ ကြက်မောက်တန်း
- ၃၃။ တုရင်ရှည်
- ၃၄။ ငှက်ပျောသား
- ၃၅။ ရိုင်းစိုင်း
- ၃၆။ ရွဲတန်း
- ၃၇။ မှော်တန်း
- ၃၈။ တော်ရနောင်
- ၃၉။ စိုင်ပေါင်
- ၄၀။ ချီးဖျား

- ၄၁။ ချီးမြှောက်
- ၄၂။ ချီးရန်
- ၄၃။ သရက်ကင်း
- ၄၄။ ဆပ်သွားဖူး
- ၄၅။ လင်းနို့တောင်
- ၄၆။ ငှက်ဆင်ရေသောက်
- ၄၇။ မှုတ်ရိုးထောက်
- ၄၈။ ကတံထောက်
- ၄၉။ ကြက်မောက်
- ၅၀။ ပန်းဆွဲ
- ၅၁။ ကလပ်ခြေ
- ၅၂။ ဖောင်းလုံး
- ၅၃။ ကြာပြန်ကြာလန်
- ၅၄။ အလုံးဖြစ်လျှင် ပန်းနုအုပ် (စမြုံလည်းခေါ်)
- ၅၅။ ဖောင်းလုံးပန်းလှ
- ၅၆။ သလင်းကြာ
- ၅၇။ သလင်းထောက်
- ၅၈။ ခေါင်ခံ
- ၅၉။ ခေါင်စီး
- ၆၀။ ပွတ်လုံး
- ၆၁။ ပွတ်ခြမ်း
- ၆၂။ ပွတ်တိုင်
- ၆၃။ ကြေးစည်တိုင်

- ၆၄။ တံခါးရွက်
- ၆၅။ ကြေးစည်တိုင်တံခါးတိုင်
- ၆၆။ တံခါးကျယ်
- ၆၇။ မင်းတုပ်တင်း
- ၆၈။ လေသွန်ပြတင်း
- ၆၉။ ဖိလာပြတင်းကြီး
- ၇၀။ ပန်းနှစ်
- ၇၁။ စံမြုံတင်း
- ၇၂။ ကြိုးသံလျင်းချိတ်
- ၇၃။ ချီမုတ်ဆိတ်
- ၇၄။ ဒုရင်မုတ်ဆိတ်
- ၇၅။ စန္ဒရသာတို့ ဖြစ်သည်။

ပန်းအလင်္ကာများဖြင့် ရှုချင်စဖွယ်
ရှေးဟောင်းမြန်မာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း

ဤမုံရွေးမှတ်စုပါ မွမ်းမံမှု အဆင်တန်ဆာများသည် မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာ အဆင်တန်ဆာများချည်းပင် ဖြစ်သည်။ သာသနိက အဆောက်အအုံများ၊ ထီးနန်းနှင့်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ၊ လူမှုဆိုင်ရာအသုံးအဆောင်များတွင် တွေ့မြင်ရသမျှ အဆင် တန်ဆာများကို မှတ်စုထုတ်ထားခြင်းဟု နားလည်ရသည်။ မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာ အဆင်တန်ဆာများသည် နယ်ပယ်ကျယ်ဝန်းသည်နှင့် အမျှ သည့်ထက်မက များပြားစွာ ရှိနိုင်သေးသည်။ မုံရွေးဆရာတော် လက်လှမ်းမမီ၍ ကျန်ရစ်နေသေးသော အဆင်တန်ဆာများ ကျန်ကောင်းကျန်နိုင်ပေသေးသည်။

အခန်း (၂)

ကနုတ်ပန်းအလင်္ကာ

မြန်မာမှုနယ်ပယ်၌ တန်ဆာဆင်ခြင်း အနက်ရှိသော အလင်္ကာ ပန်းများတွင် “ကနုတ်” သည် အလွမ်းမိုးနိုင်ဆုံး၊ ကျယ်ပြန့်စွာ နေရာ အယူနိုင်ဆုံး အဆင်တန်ဆာဖြစ်သည်။ “ကနုတ်” သည် ပန်းကို ဆိုလို ကြောင်း ရှေ့တစ်နေရာတွင် ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုပန်းသည် ကျယ်ဝန်းသည့် အနက်အဓိပ္ပာယ်များ ရှိနေသည်။ ကနုတ်ပန်း၊ ကနုတ်ချက်၊ ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ် ပန်းကနုတ်၊ ခြူးကနုတ် စသည်ဖြင့် အသုံးအနှုန်းများက များပြားကျယ်ဝန်းသည်။

ဤကနုတ်အဆင်တန်ဆာကို မြန်မာ့ပန်းချီ ပန်းပုနှစ်ရပ်ဖြင့် ပန်းဆွဲ၊ ပန်းထောင်၊ ခါးစည်းပန်း၊ မျက်နှာကြက်၊ နဖူးစည်း၊ တံကဲ စသည်တို့တွင် ရေးခြယ်ထွင်းထုရာမှ အရာဌာနကို လိုက်၍ ကြာမှောက်၊ ကြာလှန်၊ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်၊ မန်ကျည်းရွက်ဖတ်၊ သန့်စင်ခွေ၊ မှော်ပွင့်၊ ဘီလူး ပန်းဆွဲ၊ ခြူးပန်းဆွဲ၊ ဆင်စွယ်ဝန်းယွက်၊ ဓနုကွက်၊ မှန်ကူကွက်၊ ရွဲ၊ စိန်ပွင့်၊ ဝိန္ဒူ၊ ခရုပတ်၊ နဂါးလိမ်၊ လှိုင်းအိ၊ မုဒရက်ပန်းနွယ်၊ ဘူးနွယ်၊ နဂထာစသော အမျိုးအမည်များ ကွဲပြားပေါ်ပေါက်လာ သည်။

ကနုတ်၏ ကျယ်ဝန်းမှုကို သိသာရန်အတွက် ကနုတ်၏ မူလ သဘောအနက်ကို ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းရပေဦးမည်။ “ကနုတ်” ဟူသော

စကားသည် မာဂဓဘာသာ၊ ကုမုဒမု ကမုဒ၊ ထိုမှ ကနုဒသို့ ရွှေ့လျော့ပြီး မြန်မာဝေါဟာရအဖြစ် “ကနုတ်” ဖြစ်လာဟန်ရှိသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ “ကနုတ်” သည် ကြာခွေ၊ ကြာလိပ်၊ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်သဏ္ဍာန်ကို ယူသင့်သည်ဟု ပညာရှိတို့က မိန့်ဆိုကြသည်။ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်သဏ္ဍာန်မှ တစ်ဆင့်ပွားပြီး ကြာငုံ၊ ကြာဖူး၊ ကြာပွင့်၊ ကြာသီး၊ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်၊ ကြာရွက်၊ ကြာပွင့်ချပ်၊ ကြာဝတ်ဆံတို့ကို ကွေး၍၊ ကော့၍၊ ခွေ၍၊ ကောက်၍၊ လိမ်၍၊ ယိမ်း၍၊ ယိုင်၍၊ ချီ၍၊ ချ၍၊ ပုံသွင်းခြင်း၊ ရေးခြယ်ခြင်း ပြုသမျှသော သဘောမှန်သမျှကို “ကနုတ်”ဟူ၍ ယူရန်ရှိသည်။

အဘိဓမ္မာ ပျို့၊ ပုဒ်ရေ ၅၃ တွင်

“ကြာကမုဒ်ဟု၊ ကနုတ်ကနု၊ တမုတ်ထု၍”ဟူ၍ လည်းကောင်း ထိုပျို့မှာပင် ပုဒ်ရေ - ၁၀၆ ၌

“ကြာရွက် ကျေးနှုတ်၊ ကွေးကွေးဝုတ်သား၊ ကနုတ်ကနု၊ တမုတ်စုနှင့်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုအရေးအဖွဲ့အရ “ကနုတ်” သည် “ကြာ” ဟူ၍ အနက်ထွက်နေသည်။ ဆိုရပါက ကနုတ်ပန်းသည် ကြာပန်းကို မူတည်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပန်းဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ကြာပန်းကို မူတည်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပန်းညွန့်၊ ပန်းနွယ်၊ ပန်းခက်၊ ပန်းခွေမှန်သမျှကို “ကနုတ်ပန်း” ဟူ၍ ခေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ပညာရှိတို့ကမူ “ကနုတ်” ၏သဘောကို ထို့ထက်ပို၍ ကျယ်ဝန်းစွာ ယူကြသည်။ ကြာမှ ဖြစ်လာသော ပန်းများသာမက အခြားပန်းများလည်း တွဲဖက်ပါဝင်နိုင်သည်ဟု ယူကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာမှု

ပန်းအလင်္ကာတွင် ပန်းနွယ်၊ ပန်းခက်၊ ပန်းခွေ၊ ပန်းညွန့် မှန်သမျှကို “ကနုတ်ပန်း”ဟူ၍ သိမ်းရုံးခေါ်ဝေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ပန်းချီကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးဘသာ၏ “ကနုတ်ပန်း” ဟူသော စာအုပ်များတွင် သပြက်ရွက်၊ မုန်လာရွက်၊ ဂန္ဓမာရွက်တို့ကို အခြေပြု၍ ရေးဆွဲထားသည့် ပန်းများလည်း ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာမှုအနုပညာလုပ်ငန်းများတွင် ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်၊ သဇင်ပန်း၊ သဇင်နွယ်စသည့် အခေါ်အဝေါ်များလည်း ရှိသေးသည်။ ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်မှာ ခြူးကောင်ကို မူတည်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပန်းဖြစ်သည်။ သဇင်ပန်း၊ သဇင်ခွေကမူ သဇင်ပန်းခက်ကို မူတည်၍ ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာပန်းချီဆရာကြီး ဦးဘစိန်က ကနုတ်ပန်းနှင့် ခြူးပန်း ခြူးနွယ်ဟူသော ဝေါဟာရသည် ထပ်တူထပ်မျှ အဓိပ္ပာယ်ရကြောင်း ပြောဖူးသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ခြူးပန်းခြူးနွယ်ကိုပင် “ကနုတ်ပန်း”ဟူ၍ ခေါ်နေကြခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဗိသုကာ အနုပညာရှင်တို့ အဆောက်အအုံ၊ ပြာသာဒ်၊ စုလစ်မွမ်းချွန်တို့ကို “ကနုတ်” ဖြင့် တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသလို တောတောင် ရေမြေသဘာဝအလှကို ဖွဲ့ရာ၌လည်း ကနုတ်ဖြင့် ခြယ်လှယ်လေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ခြူးပန်းခြူးနွယ်ဖြင့် အရာဝတ္ထုတို့ကို တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ အချွန်အတက်၊ အသွယ်အပြောင်း၊ အတွန့်အလိမ် သဘောသက်ရောက်သည့် အရာဝတ္ထုတို့ကို ကနုတ်တန်ဆာဖြင့် တန်ဆာဆင်ခြင်းတို့သည် ကနုတ်ပန်းအလင်္ကာ အတတ်များပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူရပေမည်။

ထူးခြားချက်တစ်ခုက “ကနုတ်ပန်းအလင်္ကာ” အဆင်တန်ဆာသဘောကို မြန်မာသမိုင်းတစ်ခေတ်ဖြစ်သည့် ပုဂံခေတ်တွင် အထင်အရှား တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သော်လည်း “ကနုတ်” ဟူသော အသုံးအနှုန်းမျိုးကိုမူ ပုဂံခေတ်ထိုးကျောက်စာများတွင် မတွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ အရာဝတ္ထုတစ်ခုကို လှပတင့်တယ်အောင် ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်၊ ပန်းခက် ပန်းတက်များဖြင့် ဝေ့ဝိုက်ကောက်ကွေး ရေးခြယ်ထုလုပ်သည်ကို ပုဂံခေတ်က “တံကျစ်ရေး” “တံကျစ်နွယ်” ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းခဲ့သည်။ အလင်္ကာသဘောမှာမူ “ကနုတ်” နှင့်အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ အမည်နာမအနေဖြင့်သာမတူ ကွဲပြားနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုအလင်္ကာသဘောဆောင်ပန်းမျိုးကိုပင် အင်းဝခေတ်နှင့် တောင်ငူခေတ်များတွင် ခြူးပန်းခြူးနွယ်ဟူ၍ သမုတ်ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင်မူ “သဇင်ပန်း”၊ “သဇင်ခွေ” ခေါ်ကြသည်။ ထိုမှ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၀ လွန်သည့်အခါ “ကနုတ်ပန်း” ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းလာကြသည်။ အတိအကျဆိုရပါက ကုန်းဘောင်မင်းဆက်မှ သာယာဝတီမင်းလက်ထက်တွင် “ကနုတ်”ဟူသော ဝေါဟာရကို အစောဆုံး တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုမင်းလက်ထက်၌ ရေးသော ဒုတိယ နဝဒေး၏ ရဲတင်းမော်ကွန်းနိဂုံးတွင် -

“လောကသမုတ်၊ ကနုတ်နာရီ၊ ကပိကဇာ၊ ဂုဏ်ပညာလည်း၊
ခဲရာခက်ငြို၊ ထုတ်ချင်းလျှိုမျှ ရွှေကိုယ်တော်ပြု”ဟူ၍ ပါရှိသည်။

တစ်ဖန် ထိုမင်းလက်ထက်၌ပင် ရေးသော တံဆိပ်ဝန် ဦးရွှေခြည်၏ ဗိမာန်ရတနာကျောင်းတော်မော်ကွန်း၊ ပုဒ်ရေး - ၁၁ တွင်လည်း၊

“မော်လိုဏ်မုတ်နှင့်၊ ဝန်းငုတ်ရစ်စု၊ ကနုတ်ထု၍၊ ကနု ကော့လန်၊ ကြော့စဟန်မူ” ဟူ၍ ပါရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်တို့ စိတ်ကူးစိတ်သန်း ကွန့်မြူးပြီး တီထွင်ဆန်းသစ်ကာ ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင်ခဲ့ကြသည့် အချွန်အတက်၊ အခက်အရွက်၊ အဖူးအပွင့်၊ ပွင့်ချပ်ပွင့်ဖတ်၊ အခွေအလိပ်၊ အကွေးအကော့၊ အညွန့်အတွန့်သဘောဖြင့် လှပဆန်းကြယ်တင့်တယ်သည့် ပန်းများကို ပုဂံခေတ်တွင် တံကျစ်ရေး၊ တံကျစ်နွယ်၊ အင်းဝခေတ်နှင့် တောင်ငူခေတ်တွင် ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် “သဇင်ပန်း”၊ “သဇင်ခွေ” အမရပူရခေတ်နောက်ပိုင်းတွင် “ကနုပန်း” စသည် အမည်နာမအမျိုးမျိုးတွင်ခဲ့ကြောင်း မှတ်သားရာသည်။

ပညာရပ်သဘောဖြင့်ဆိုပါက “ကနုတ်” မှာ ရစ်သည့်၊ ခွေသည့်၊ ပျော့သည့်၊ ဝိုက်သည့်၊ ကွေးသည့်သဘောဖြင့် တန်ဆာဆင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကနုတ်သည် မာသည့်၊ ဆတ်သည့်၊ ကြမ်းသည့်သဘောကို ပြေအောင်၊ ပျော့အောင်၊ ယဉ်အောင်၊ နွဲ့အောင် ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

ကြောက်မက်ဖွယ်ရာကောင်းသည့် ဘီလူးပုံကို ကနုတ်ဟန်များ ဖြည့်လိုက်သည့်အခါ ကြည့်ချင်ရှုချင်စဖွယ် ဖြစ်လာသည်။ ဘီလူးပန်းဆွဲသည် သာဓကကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဟင်္သာ၊ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊ ဂဠုန်၊ နဂါး၊ ခြင်္သေ့စသည်တို့ကိုလည်း ကနုတ်ချက်များဖြင့် တန်ဆာဆင်လိုက်သည့်အခါ ဦးခေါင်း၊ ခြေလက်၊ လည်ဆံ၊ အမြီးနှင့် အတောင်

တို့သည် ပို၍ ပျော့ကာ နွဲ့လာကြသည်။ ကနုတ်တန်ဆာ၏ ပဉ္စလက် မှော်စွမ်းရည်ဟုပင် ဆိုနိုင်ကောင်းသည်။

ဗိသုကာဆရာဆိုင်၏ အနုပညာအမြင်

ကနုတ်၏ ပဉ္စလက်မှော်စွမ်းရည်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရတနာပုံ ခေတ်နှောင်းပိုင်းနှင့် ကိုလိုနီခေတ်တွင် ထင်ရှားကျော်ကြားသော မြန်မာ ဗိသုကာနှင့် ပန်းပုဆရာကြီး ဆရာဆိုင်၏ အမြင်ကို တင်ပြလိုပေသည်။

တစ်နေ့တွင် အင်းစိန်လက်မှုပညာမင်းကြီး မျက်နှာဖြူအရာရှိ မစ္စတာရောဘတ်ဆိုသူက ဆရာဆိုင်ထုလုပ်ထားသော ကနုတ်ပန်းများ ရုပ်တုများကို ကြည့်ပြီး၊

“လက်ရာတွေက ကောင်းပါတယ်၊ မြန်မာ့လက်မှုအနုပညာဟာ ကောင်းပေမယ့် သဘာဝမကျ၊ စနစ်မရှိတဲ့ ပညာဖြစ်ပါတယ်” ဟူ၍ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ဂုဏ်ရည်ကို ထိခိုက်ပြီး ပြောကြားသည်။ ထိုအခါ ဆရာဆိုင်က -

“ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပန်းချီ၊ ပန်းပုဆိုတဲ့ လက်မှုအနု ပညာကို ပါဠိစကား စိတ္တသဒ္ဒါနဲ့တွဲပြီး သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ စိတ္တရဲ့ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဆန်းကြယ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ပန်းပုဆရာ ထုလိုက် တဲ့ ပန်းရွက်ဖြစ်စေ၊ ပန်းပွင့်ဖြစ်စေ၊ တစ်ခုခုဟာ သဘာဝအလျောက် ပေါက်တဲ့ ပန်းရွက်၊ ပန်းပွင့်နဲ့တူနေရင် ဆန်းတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါ။ သဘာဝမှာ မရှိတာကို တီထွင်ပြုလုပ်နိုင်မှ ဆန်းကြယ်တယ်လို့ ဆိုနိုင် ပါတယ်”။

“ပန်းပုဆရာဟာ မိမိစိတ်ကူးဉာဏ်နဲ့ ဆန်းကြယ်နိုင်သမျှ ဆန်းကြယ်အောင် လုပ်ကြရပါတယ်။ မျောက်ရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်တွေမှာ

ကနုတ်များပါတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီအတွက်အတက် ကနုတ် များဟာ တကယ့်မျောက်၊ တကယ့်ခြင်္သေ့ တိရစ္ဆာန်မှာ မပါရှိပါ။ ပန်းပုဆရာရဲ့ စိတ်ကူးဉာဏ်နဲ့ ထည့်သွင်းထားခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကနုတ်ပန်းများ ပါရှိတာကြောင့် အရုပ်တွေဟာ လက်ရာ ကောင်းပြီး ဆန်းကြယ်တယ်လို့ ဆိုရပါမယ်”။

“သဘာဝမှာ ရှိသလောက်ကိုသာ ထုတတ်သူကို လက်ရာ မြောက်သူလို့ မြန်မာတွေက ချီးမွမ်းလေ့ မရှိကြပါ။ မြန်မာ့ပန်းပု အနုပညာ အခြေခံကိုက သဘာဝထက်ပိုပြီး ဆန်းကြယ်ရေးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသဘာဝသဘာဝကို မသိသူက မြန်မာ့အနုပညာလက်ရာ ဟာ သဘာဝမကျဘူးလို့ ဝေဖန်ခြင်းဟာ နားမလည်လို့ ဝေဖန် ခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်”။

“ပန်းပုဆရာဟာ မိမိရဲ့ စိတ်ကူးဉာဏ်ကို စေစားပြီး ဆန်းကြယ် အောင်လုပ်တဲ့နေရာမှာ စည်းမရှိ၊ ကမ်းမရှိ မိမိစိတ်ထင်တိုင်း မလုပ် ရပါ။ စည်းစနစ်ကို လိုက်နာပြီး လုပ်ဆောင်ရပါတယ်။

ပန်းရွက်တစ်ခု ရေးထုရာမှာ ရိုးတံက ဘယ်လိုသွား၊ အရွက်က ဘယ်နှယ်နေရတယ်. . . စတဲ့ စည်းကမ်း၊ နည်းလမ်း မှန်ကန်အောင် ရေးရထုရပါတယ်။”

(ပန်းပုံစံတစ်ခုကို ရေးပြပြီး ဆက်ပြောပြန်သည်) အခု ကျွန်တော်ရေးပြတဲ့ ပန်းပုံကို ကြည့်ပါဦး၊

“ဒီပုံကို တခြားတတ်ကျွမ်းတဲ့ ဆရာတွေကိုလည်း ပြကြည့်ပါ။ မှန်မမှန် သူတို့က ဆုံးဖြတ်ပါလိမ့်မည်။ (ထို့နောက် ဘီလူးရုပ် တစ်ရုပ်ကို ရေးပြပြန်သည်။) ဒီဘီလူးရုပ်ကိုလည်း ကြည့်ပါဦး၊ ဒီဘီလူးရုပ်ကို ယူသွားပြီး အခြား ဆရာတွေကို ပြကြည့်ပါ။ တတ်ကျွမ်းတဲ့ ဆရာဖြစ်ရင် မှန်ကန်ကြောင်း ပြောပါလိမ့်မယ်။

“တခြား ပန်းပုဆရာတွေ ရေးထားတဲ့ပုံ၊ ထုလုပ်ထားတဲ့ ရုပ်ထုတစ်ခုကို ယူခဲ့ပါ။ စနစ်ကျ မကျ၊ မှန်မမှန်ကို ကျွန်တော် အထောက်အထားနဲ့ ဆုံးဖြတ်ပါမယ်။ ဒီလိုတစ်ဦးရေးတာ ထုတာ တစ်ဦးက မှန်မမှန် ဆုံးဖြတ်နိုင်တာဟာ ဘာကြောင့်လဲ၊ စနစ်ရှိ လို့ပဲ မဟုတ်ပါလား၊ စည်းစနစ်မရှိဘူးဆိုရင် ဆုံးဖြတ်လို့ မဖြစ် ပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြန်မာ့လက်မှုအနုပညာမှာ စည်းစနစ်မရှိဘူးလို့ ဝေဖန်တာ မြန်မာ့ပန်းပုရဲ့ ရည်ရွယ်ချက် အခြေပြုချက် သဘော သဘာဝကို နားမလည်လို့ ဝေဖန်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။”

မြန်မာဗိသုကာ ပညာရှင်ဆရာဆိုင်၏ စကားအရ မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာသဘောသဘာဝသည် ပကတိအရှိ အသွင်အပြင်နှင့် တူအောင် ရေးခြယ်ထုလုပ်ခြင်းထက် အရှိတရားကို အခြေခံပြီး စိတ် အာရုံ၌ ပေါ်လာသော အာရုံပုံရိပ်ကို အကွေးအကော့၊ အတွန့်အလိမ်၊ အခွေအလိပ်၊ အကျော့အရှင်းတို့ဖြင့် သရုပ်ဖော်ရေးခြယ်ထုဆစ်ခြင်း ပင် ဖြစ်သည်။ ဆိုရပါက အရှိတရားထက် စိတ်ထဲ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အာရုံကို ဦးစားပေးထုဆစ်ခြယ်လှယ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်ပင် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာများသည် နေရာဌာန အလိုက် ခြယ်လှယ်သော အရာဝတ္ထုအလိုက်၊ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး၊ အမည်ပညတ်အမျိုးမျိုး၌ ဆန်းသည်ထက် ဆန်း၊ လှသည်ထက် လှ၊ ယဉ်သည်ထက် ယဉ်ပြီး၊ တင့်တယ်သည်ထက် တင့်တယ်လျက်ရှိနေ ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ကနုတ်ပန်းလက်ရာများကို ပန်းချီပညာ၌ သာမက ကျောက်ကို ဆစ်သော ပန်းတမော့ပညာ၊ အင်္ဂတေဖြင့် စီရင်သော ပန်းတော့ပညာ၊ သစ်သားကို ထုဆစ်သော ပန်းပုပညာ၊ ရွှေငွေ

တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော ပန်းထိမ်ပညာ၊ ကြေးဖြင့် ပြုလုပ်သော ပန်းတဦးပညာတို့ဖြင့်လည်း ပြုလုပ်ကြသေးသည်။

သစ်သားပန်းပုပညာဖြင့် မွမ်းမံတန်ဆာဆင်သော ဘုရား၊ ကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ဇရပ်၊ ပြာသာဒ်မှစ၍ နန်းတော်၊ အိမ်တော် ထီးသုံး နန်းသုံးရာဇဝလ္လင်များမှ အဆင်တန်ဆာများသည် “ကနုတ်ပန်း” ဟူသော ဝေါဟာရအောက်တွင် အကျုံးဝင်နေသည်။ မုခ်ဒုရင် (တုရင်) မှန်ကင်း၊ တော်ရနောင်၊ အဆော်၊ စိုင်ပေါင်၊ ပျားကြီးစွဲ၊ ကျေးကွေး (ကျည်းခွေ၊ ကျေးခွေ)၊ ပုစွန်တုပ်ကွေး၊ မှော်၊ သရက်ကင်း၊ ခြူးပန်းဆွဲ၊ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ ဘီလူးပန်းကိုက်၊ သဇင်ခွေ၊ သပြေရွက်၊ ဓနုကွက်၊ မှန်ကူကွက်၊ တွတ်ကွက်၊ လှဇရွဲ (ညောင်ရွက်) စိန်ပွင့်၊ ဗိန္န၊ မြင်းနား၊ နဂါးလိမ်၊ ပန်းကလပ်၊ မုဒရက်၊ ရွဲ၊ ခြူးပန်းခြူးနွယ်စသည်တို့မှာ ကနုတ် ပန်းများပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နေရာဌာနအလိုက် အခေါ်အဝေါ် ကွဲပြားနေသော ဒုရင်တိုက်၊ ဒုရင်လိုက်၊ ကြာပန်းဆွဲ၊ ခြင်ဆီး၊ ခြူး၊ သဇင်ဆွေ၊ စိန်၊ သရက်ကင်း၊ ထောင့်ကြာ၊ စိန်ထောင်၊ ကြာထောင်၊ သလင်းထောင်၊ မှော်တန်းစသည့် ထီးသုံးနန်းသုံး၊ ဘာသာ သာသနာ သုံး၊ ခြူး၊ ကနုတ်ပန်းနွယ်၊ ပန်းခက် ပန်းရွက်စသည်တို့သည်လည်း ကနုတ်ပန်းဟူသော ဘောင်အတွင်းမှာပင် ရှိနေကြသည်။

အခြေပြုရာ ‘ကြာ’

ထိုထိုသော ကနုတ်ပန်းများ၏ မူရင်းအခြေပြုရာသည် “ကြာ” ဖြစ်သည်။ “ကြာ” မှတစ်ဆင့် ပွားပြီး ကွန်မြူးထွက်ပေါ်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ “ကြာ” ကို မူလအခြေတည်ခြင်းမှာလည်း အဓိပ္ပာယ်မဲ့ မဟုတ်ချေ။ လေးနက်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်နေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် ကြာသည် အထွတ်အမြတ်ထားရာ “ပန်း”တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓနှင့် ဆက်စပ်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အကြား၌ “ကမ္ဘာတံဆိပ် ကြာနိမိတ်” ဟူ၍ အဆိုအပြောရှိခဲ့သည်။

စာဆိုအရှင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရက -

“ငါးဆူရွှေကြာ၊ နိမိတ်လာ၍၊ ငါးဖြာပွင့်လျက်၊ တစ်ပင် နက်ဝယ်၊ ငါးဆက်ဖူးငုံ၊ ပေါ်လတ်တုံက” ဟူ၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ ဖြစ်တည်လာစဉ်က သင်္ကန်းပရိက္ခရာအစုံအလင်နှင့်တကွ ကြာ ငါးပွင့် ပေါ်ထွန်းခဲ့ကြောင်း ဘုရားငါးဆူပွင့်မည့် ပုဗ္ဗနိမိတ်အဖြစ် ရေးသားခဲ့ဖူးသည်။

“အကြင်ကမ္ဘာ၌ ဘုရားဖြစ်အံ့၊ ကြာပွင့်သည်လည်း ဖြစ်၏။ တစ်ဆူဖြစ်တော်မူလျှင် ကြာတစ်ပွင့်၊ သင်္ကန်းတစ်စုံပါသည်” ဟူသော အဆိုလည်း ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် “ဘုရားငါးဆူပွင့်မည်” ဟူသော ရှေ့ပြေးနိမိတ်အဖြစ် ကြာဖြူ၊ ကြာနီ၊ ကြာညို၊ ကြာပဒုမ္မာ၊ ကြာပုဏ္ဏရိတ် ကြာငါးမျိုးပွင့်ထွန်းခဲ့သည်။ ရှေ့ပြေးနိမိတ်အတိုင်း ဘုရား တစ်ဆူပွင့်ရန် ကျန်သေးသည်။ ဘုရားလေးဆူ ပွင့်ပြီးသွားပေပြီ။ ဤတွင် ကြာသည် ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်စား သဘောဆောင်နေ သည်။

ဘုရားအလောင်းတော် ဖွားတော်မူသောခဏ၌ ခုနစ်ဖဝါး လှမ်းတော်မူသည့်အခါ ကြာပွင့်တို့သည် ခြေဖဝါးတော်အောက်၌ အသင့်ခံလင့်ခဲ့ကြသည်။ ထူးကဲသော ဤအဖြစ်ကလည်း ကြာကို၊ ဘုရားအလောင်း ဖွားတော်မူခြင်းအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် သင်္ကေတ ပြုကြပြန်သည်။

“ရေ၌ ပေါက်သော၊ ရေ၌ ကြီးသော ဥပုလကြာသည် လည်းကောင်း၊ ပဒုမ္မာကြာသည်လည်းကောင်း၊ ပုဏ္ဏရိတ်ကြာသည် လည်းကောင်း၊ ရေမှ အထက်သို့တက်၍ ရေဖြင့် မလိမ်းကျံဘဲ တည်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ သာလျှင် လောက၌ ကြီးပွားသော ငါသည် လောကကို လွှမ်းမိုး၍ သင်္ခါရလောကနှင့် လိမ်းကျံကပ်ငြိခြင်းမရှိဘဲ နေ၏။”

မြတ်ဗုဒ္ဓ မိန့်ခြေဖူးသော စကားတစ်ခွန်းဖြစ်၏။ ဤစကား တော်အရ ကြာသည် စင်ကြယ်ခြင်းသဘော၊ မြင့်မြတ်ခြင်းသဘော ယူရန် ရှိပြန်သည်။

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက် ဂေါတမဗုဒ္ဓဖြစ်လာမည့် သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် သုမိတ္တာအမည်ရှိ ပုဏ္ဏေးမလေးပေးသည့်ကြာ ငါးလက်ဖြင့် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လှူဒါန်းပူဇော်ပြီး သမ္မာ သမ္မောဓိဆုကို တောင်းခံခဲ့ဖူး၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သာသနာတော်၌ ဥပုလဝဏ်ထေရီမသည် တစ်ခုသောဘဝ၌ ဘုရားရှင်အား ကြာပန်း လှူပြီး သားငါးရာ ဆုတောင်းခဲ့ဖူးသည်။ ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း ပြည့်၍ဖွားသော သားငါးရာစလုံးလည်း ရဟန္တာချည်း ဖြစ်ကြသည်။ ဤဖြစ်စဉ်များအရ “ကြာ” သည် လှူဒါန်းပူဇော်ရာ အထွတ်အမြတ် ပန်းအဖြစ် သင်္ကေတပြုစရာအဖြစ် ရှိနေပြန်သည်။

ပန်းထိမ်သည် သားဘဝမှ ဗုဒ္ဓသာသနာသို့ ရောက်လာသော ဗုဒ္ဓ၏ သာဝကတစ်ပါးသည် “ကြာ” ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံအဖြစ် ယူခဲ့ဖူးသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ဘုရားပုထိုး၊ စေတီ၊ ကျောင်း၊ ဇရပ်၊ ပြာသာဒ်၊ နန်းတော်စသည်တို့ကို အလှဆင်သည့်အခါ ကြာကို

အထွတ်အမြတ် ထားနေရာပေးပြီး ခြယ်လှယ်မွမ်းမံခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ပွားစည်းခြင်းသဘော

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာအတွက် “ကြာ”သည် အထွတ် အမြတ်ပန်းဖြစ်သကဲ့သို့ မဟာယာနဝါဒဆိုင်ရာ၌လည်း ကြာကို အမြတ်တန်းထားကြသည်။ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ဥစ္စာတိုးတက်ခြင်း၊ သားသမီးစသည် ပွားစည်းခြင်း၊ ကျော်ဇောခြင်း၊ မင်္ဂလာရှိခြင်း သဘောယူကြသည်။

သူတို့အယူက ကြာမှဖြစ်သည်ဆိုသော ကမ္ဘာကို အစိုးရသည့် ဗြဟ္မာနှင့် ကြင်ယာတော် သူရဿတီနတ်သမီးနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ သူရဿတီနတ်သမီးကို သူတို့က သရီနတ်သမီးဟူ၍ ခေါ်ကြပြီး ကျွဲ နွားလယ်ယာအစရှိသည့် ပစ္စည်းများကို ပေးဆောင်သူအဖြစ် ကိုးကွယ် ကြသလို၊ ကျန်းမာခြင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်းကို ပေးဆောင်သူ၊ သားသမီး ကျေးကျွန် စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ပေးဆောင်သူအဖြစ် ကိုးကွယ်ကြ သည်။

“ကြာ” ကို စီရင်တန်ဆာဆင်ပုံ

ကြာကို အလင်္ကာဆင်ရန် စီရင်သည့်အခါ စွင့်စွင့်ကားကား ပွင့်နေဟန်စီရင်သည်လည်း ရှိသည်။ ကြာဖူး၊ ကြာပွင့်၊ ကြာရိုး၊ ကြာရွက် တို့ ဆင်းဟန်၊ တက်ဟန်၊ ယိမ်းဟန်၊ ယိုင်ဟန်၊ ဖြန့်ဟန်၊ ကားဟန်၊ ခွေဟန်၊ လိပ်ဟန် စီရင်သည်လည်း ရှိသည်။ ကြာပွင့်ချပ် (သို့မဟုတ်) ကြာဖတ်များ စီထားဟန်မျိုးလည်း စီရင်တတ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ထုလုပ်ရာ၌ ကြာပလ္လင်များပေါ်တွင် ထိုင်လျက်ဖြစ်စေ၊ ကြာပွင့်ပေါ်ရပ်လျက်ဖြစ်စေ၊ ကြာချပ်များ ဝိုင်းရံ လျက်ဖြစ်စေ စီရင်တတ်ကြသည်။ ဖွားတော်မူခန်း ပုံထုလုပ်ရာ၌ ကြာပန်းပေါ်၌ ဘုရားလောင်း မတ်တပ်ရပ်နေဟန် ထုလုပ်လေ့ ရှိကြသည်။ ဗုဒ္ဓနှင့်ဆိုင်ရာ အထွတ်အမြတ် အဆောက်အအုံများ ဖြစ်သည့် ဘုရားတန်ဆောင်း၊ ဂူ၊ ကျောင်း၊ သိမ်၊ ဇရပ်စသည်တို့ တွင်လည်း မျက်နှာစာများ၊ မျက်နှာကျက်များ၊ မုခ်ဝစသည်တို့ တွင်လည်း နေရာယူနိုင်သည်။ မြန်မာတို့ တည်နေကျ ယနေ့ထိတွေ့ နေကျ၊ မြင်နေကျ ဘုရားစေတီများတွင် ဖောင်းရစ်အထက်၌ ကြာမှောက်ကြာလှန်သည် မပါမပြီးစီရင်မှုတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

မဟာယာနဝါဒဆိုင်ရာ ဗောဓိသတ္တပုံများ၊ သာဝကပုံများကို လည်း ကြာပလ္လင်ထက် စံနေပုံများ စီရင်သလို ကြာပွင့်ပေါ်ထိုင်ပြီး၊ ကြာပန်းကို ကိုင်၍ ကြာရိုး ကြာစွယ်တို့အကြား စံပယ်နေဟန်မျိုးလည်း စီရင်တတ်ကြသည်။

မင်းနှင့်စပ်သော ကိစ္စရပ်များ၊ အသုံးအဆောင်များ၌ ကြာကို ကျေးဇူးသိတတ်ခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်း အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် တန်ဆာဆင်တတ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် မင်းတို့၏ သလွန်များ၌ ကြာရိုး၊ ကြာရွက်၊ ကြာပွင့်၊ ကြာချပ်ပုံတို့ကို ထုလုပ်စီရင်ခြယ်လှယ်တတ် ကြသည်။ ထိုသို့ ခြယ်လှယ်စီရင်သည်မှာလည်း နောက်ခံအကြောင်း ရင်းခံရှိကြောင်း၊ ရွှေဘုံနိဒါန်းကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသည်။

ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြုစဉ် နန္ဒကုမာရသတို့ သားနှင့် အဖော်သူငယ်ချင်းတို့သည် မင်းထံ၌ အမှုထမ်းကြသည်။

မင်းက နန္ဒကုမာရ၏ အရောင်အဆင်း၊ အင်္ဂါလက္ခဏာ၊ အကျင့် စရိုက်၊ အပြုအမူအပြောအဆို အနေအထိုင် အစားအသောက် တို့ကို သတိထားမိပြီး ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ အဖော်သူငယ်ချင်းက မနာလိုဝန်တိုကာကွယ်ရာ၌ ကုန်းချောသည်။ မင်းကလည်း ကုန်းစကားကို ယုံကြည်သည်။ အလိုအလျောက် သေစေလိုသောသဘောဖြင့် နန္ဒကုမာရကို ငါးယူဇနာကွာဝေးသည့် ဟိမဝန္တာတောမှ ကုမုဒြာကြာပန်း ဆောင်ယူခိုင်းသည်။

နန္ဒကုမာရလည်း တောစပ်ကိုရောက်သည့်အခါ ရုက္ခစိုးနတ်၊ ဆင်၊ ခြင်္သေ့၊ နွားလားဥဿဘတို့နှင့် တွေ့သည့်အခါ မိတ်ဆွေဖွဲ့သည်။ ထိုမိတ်ဆွေများ၏ အကူအညီဖြင့် ကြာနတ်သမီးလေးပါးကို ထပ်တွေ့ သည်။ ထိုအခါ အချစ်အကြည် ဖြစ်ကြသည်။ နန္ဒကုမာရလည်း ကြာ နတ်သမီးလေးပါး၏ အကူအညီဖြင့် ကုမုဒြာကြာပန်းများကို ရအောင် ယူပြီး ဗာရာဏသီသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။

ကုမုဒြာကြာပန်းများကို မင်းအားဆက်သည့်အခါ မင်းလည်း အားရနှစ်သက်ခြင်းဖြစ်ပြီး နန္ဒကုမာရအား တိုင်းပြည်ကို နှင်းခဲ့သည်။ မင်းမရှိသည့်နောက် နန္ဒကုမာရမင်းဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဗာရာဏသီမင်း ၏ ညီတော်တစ်ပါးက နန္ဒကုမာရကို အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ကြံရာ လုပ်ကြံ မရ အလိုမပြည့်ရှိခဲ့သည်။ နောင်အခါ ရုက္ခစိုးနတ်သည် ဟိမဝန္တာမှ ကြာပွင့် ကြာချပ်တို့ကို နန္ဒကုမာရမင်းထံသို့ ယူဆောင်ပြီး ဆက်လာ သည်။ နန္ဒကုမာရမင်းလည်း ကြာပွင့်များကို မြင်သည့်အခါ ကြာပွင့် များ၏ ကျေးဇူးကို သတိရပြီး ဆင်ခြင်မိသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကင်း သည့် အကျိုးကျေးဇူးကို မြင်သည်နှင့် အဆောင်တော်၌ ကြာပွင့် ကြာချပ်တို့ကို အမြဲမပြတ် ဆင်ယင်ခဲ့သည်။

ထိုအခါမှစ၍ နောက်နောက်သော မင်းတို့သည် သလွန် ညောင်စောင်းတို့၌ ကြာပွင့်ကြာချပ်တို့ကို အဆောင်သဘောထုလုပ် သုံးဆောင်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ပုဂံခေတ် ‘ကြာ’ ဆင်ယင်ဟန်

ပုဂံခေတ်တွင် “ကြာ” သည် ထူးခြားစွာ နေရာယူနိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပုဂံခေတ် ဂူဘုရားများ၏ နံရံဆေးရေးပန်းချီများတွင် ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပွားတော်များမပါဘဲ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်၊ ကြာပန်းများ သာ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်သည့် မျက်နှာကြက်ပန်းချီများ၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား တော်များကို ဝိုင်းရစ်ခြံရံသော ကြာရိုး ကြာစွယ်အဆင်အယင် များကို တွေ့ရသလို နဖူးစည်းပန်းများအဖြစ်လည်း ကြာမှောက် ကြာလှန် ကြာရိုး ကြာစွယ်များကို တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သည်။

ပုဂံအပယ်ရတနာဘုရားမှ တရားဦးဟောဟန် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ပုံကို ရေးဆွဲထားသည်မှာ ကြာ၏အလှသည် ထင်သာ မြင်သာ ရှိသည်။ တစ်ဖက်လျှင် ကြာဖူးကြာပွင့် သုံးပွင့်စီရံထား သည့် ကြာရိုးထက်မှ ကြာပလ္လင်ပေါ်တွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထက် ဝယ် ဖွဲ့ခွေစံနေတော်မူပုံ ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား နတ်သားနှစ်ပါးက ကြာပန်းများဖြင့် ပူဇော်နေပုံလည်း ပါသည်။ ကြာအဆင်တန်ဆာဖွဲ့စည်းပုံမှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းလှသည်။

ဘုရားလောင်းများနှင့် ‘ကြာ’ အဆင်တန်ဆာ

အပယ်ရတနာဘုရားနံရံဆေးရေးပန်းချီမှာပင် မဟာယာန ဆိုင်ရာ လောကနာထ ဘုရားလောင်းပုံကို “ကြာ” အဆင်တန်ဆာ များနှင့် တွေ့နိုင်သည်။ ထိုဘုရားလောင်း၏ ယာလက်ချောင်းပုံ

ဟန်မှာ ဆုပေးဟန် ဝရမုဒြာဟန်ဖြစ်ပြီး လက်ဝဲလက်က ကြာညို ပွင့်ကို ကိုင်ထားသည်။ ကြာပလ္လင်ထက်တွင် ခြေတစ်ဖက်တင် တစ်ဖက်ချ ထိုင်နေဟန် ဖြစ်သည်။

ထိုဘုရားအတွင်းမှာပင် မတ်တပ်ရပ်နေဟန် ဗောဓိသတ္တဘုရား လောင်းပုံ နံရံဆေးရေးပန်းချီကို တွေ့နိုင်သည်။ ကြာပလ္လင်ထက်တွင် မတ်တပ်ရပ်ပြီး ဝဲယာနှစ်ဖက်တွင် ကြာရိုး ကြာစွယ် ကြာပွင့်များ ခြံရံ ထားသည်။ ထိုဘုရား၌ပင် တာရာဒေဝီပုံကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင် သည်။ ကြာပလ္လင်ထက်တွင် ခြေတစ်ဖက်တင် တစ်ဖက်ချ ထိုင်နေ ဟန် ဖြစ်သည်။ တာရာ၏ ဝဲဘက်၌ ပဒုမ္မာကြာကိုလည်းကောင်း၊ ယာဘက်၌ ကြာညိုကိုလည်းကောင်း ရေးခြယ်ထားသည်။ ဗောဓိသတ္တ ဘုရား လောင်းပဒ္မပါဏီပုံကိုလည်း ကြာပလ္လင်ပေါ်တွင် ထိုင်ဟန်၊ ကြာရိုးကို ကိုင်ထားဟန် တွေ့ရသည်။

နန်းဘုရားအတွင်း တိုင်မကြီး လေးခုရှိ ဗြဟ္မာကြီး ရှစ်ရပ် အနက် မျက်နှာသုံးဖက်ပါ ဗြဟ္မာရုပ်ကျောက်ဆစ် ပန်းတမော့ လက်ရာသည် ကြာအဆင်တန်ဆာအနေဖြင့် အထူးရေးခြယ်မှု ဟုပင် ဆိုနိုင်သည်။ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်၊ ကြာပွင့်များကြားတွင် ဗြဟ္မာကြီးထိုင်နေဟန်သရုပ် ဖော်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ချုပ်၍ ဆိုရပါက မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာတွင် “ကြာ” သည် ဘုရားကျောင်းတန်ဆောင်းမဏ္ဍပ်စသည်တို့၏ မျက်နှာစာ၊ မျက်နှာကြက်၊ မုခ်ဝစသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ မင်းများနှင့် စပ်သော ပလ္လင်တော်၊ သလွန်တော်များ၌လည်းကောင်း၊ ဆင်ယင် ခြယ်လှယ်သည်မှာ ကြာပန်း ကပ်လှူထားခြင်းသဘော၊ အလှအပ အဆင်တန်ဆာသဘော၊ နေရာကွက်လပ်မထားလိုသည့် အဖြည့်

အစွက်သဘောများနှင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူနိုင်သည်။ ဘုရားစေတီများ၌ ကြာမှောက်ကြာလှန် ထည့်ခြင်းသည် မြန်မာတို့၏ ကြည်ညိုလို သောဆန္ဒ၊ မြန်မာတို့၏ နှစ်သက်လိုသော ဆန္ဒတို့မှ အလို အလျောက်ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိကြောင်း ဆရာ ဇော်ဂျီက “ကြာဖူး ကြာပွင့်အပြောက်အမွမ်း”ဆောင်းပါးတွင် သုံးသပ်ဖော်ပြထားသည်။

ပုဂံခေတ် ‘ကနုတ်ပန်း’

“ကြာ” မှတစ်ဆင့်ပွား၍ ဖြစ်ထွန်းလာသော “ကနုတ်ပန်း” များကို ပုဂံမြို့ဟောင်းရှိ ဂူဘုရားများတွင် တွေ့မြင်လေ့လာ နိုင်သည်။ နန်းဘုရားနှင့် ကျောက်ဂူဥမင်ဘုရားတို့၌ ကျောက်ဆစ် ပန်းတမော့ ကနုတ်ပန်းအဖြစ် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ အာနန္ဒာ၊ သဗ္ဗညု၊ ရွှေဂူကြီး ဘုရားများတွင် အင်္ဂတေပန်းတော့လက်ရာ အဖြစ် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ အပယ်ရတနာ၊ ဂူပြောက်ကြီး၊ ဘုရား သုံးဆူ ဂူဘုရားများတွင် ပန်းချီ လက်ရာအဖြစ် မြင်တွေ့နိုင်သည်။

ပုဂံခေတ် “ကနုတ်ပန်း” များတွင် “ဘီလူးပန်းဆွဲ”သည် ထင်ရှားသည်။ တကယ်တော့ ဘီလူးပန်းဆွဲမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် စပ်သည် မဟုတ်ပေ။ “ဘီလူးပန်းဆွဲ” ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ထုံးပုံလည်း ရှိသည်။ တစ်ခါက ဇလ္လန္ဒမည်သော ဘီလူးမင်းသည် သုံးလောက၏ အရှင်ဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါ ရာဟုမည်သော စေတမန်အား ပရမီသွာ နတ်မင်းထံ စေလွှတ်ပြီး ပရမီသွာနတ်မင်း၏ ကြင်ယာ တော် စန္ဒီနတ်သမီးကို အတောင်းခိုင်းသည်။ ပရမီသွာလည်း အမျက်ဒေါသထွက်ပြီး ကြောက်မက်ဖွယ် ခြင်္သေ့မျက်နှာရှိ ဘီလူးကို

ဖန်ဆင်းကာ “ရာဟုကို စားလော့” ဆိုသည်။ ရာဟုက တောင်းပန် သည့်အခါ ရာဟုကို အသက်ချမ်းသာခွင့်ပေးလိုက်သည်။

ဘီလူးလည်း စားမည်ပြင်ပြီးမှ မစားရသဖြင့် ပရမီသွာ နတ်မင်းအား သူ့ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ကြောင်း လျှောက်တင်သည်။ ပရမီသွာက “နင့်ကိုယ်ကိုယ်ပင် ခြေကစ၍ စားလော့” ဟု ဆိုသည်။ ဘီလူးလည်း ပရမီသွာဆိုတိုင်း ခြေကစ၍ စားရာ ဦးခေါင်းသာ ကျန်လေသည်။ ပရမီသွာက မိမိဆိုသည့်အတိုင်း ဘီလူးကျိုးနွံစွာ နှာခံသည်ကို မြင်ပြီး နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်ကာ “အသင် ဘီလူး၊ အသင့်အား ယနေ့မှစ၍ ကိတ္တိမုခ ကျော်စောသော မျက်နှာ တွင်စေရမည်။ ငါ၏ အဆောင်တော် တံခါးလမ်း၌ နေ၍ လူခပ်သိမ်း ၏ အပူဇော်ကို ခံယူပေတော့။ အသင့်အား ပူဇော်သောသူ ခပ်သိမ်းသည် ငါ၏ အစောင့်အရှောက်ကို ရကြကုန်အံ့” ဟု မိန့်ဆို လေသည်။ ဤထုံးပုံမို့ပြီး ကျောင်း၊ တန်ဆောင်းမုခိဝ မုခိထွက်များ၌ ကိတ္တိမုခ ဘီလူးခေါင်းကို ထုလုပ်ဆင်ယင်ကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားရသည်။

ပုဂံရှိ ဘုရားပုထိုးများ၌ ဘီလူးပန်းဆွဲကို ရေးဆွဲခြယ်လှယ်ရာ၌ အသွင်အပြင် နှစ်မျိုးကွဲပြားစွာ တွေ့နိုင်သည်။ တစ်မျိုးမှာ ဘီလူးခေါင်း ဝဲယာ၌ လက်နှစ်ဖက်ပါ၍ ကြာရိုး ကြာစွယ်ကို ဆွဲစားနေဟန်ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်မျိုးမှာ ဘီလူးခေါင်းသက်သက် လက်မပါ။ ဘီလူးခံတွင်းမှ ကြာပန်းများ တွဲလဲကျနေဟန် ဖြစ်သည်။

ပုဂံဘုရား မြောက်မြားစွာတို့တွင် နံရံနဖူးစည်းနေရာ၌ ဘီလူးပန်းဆွဲအတန်းဖြင့် ခြယ်လှယ်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင် သည်။ မှေးမှိန် ပျက်စီးနေသော ပန်းဆွဲများကြားမှ ထင်ရှားစွာ

ကျန်နေသေးသည် တို့ကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အပြင်နံရံများ၌ အင်္ဂတေဖြင့် ဘီလူး ပန်းဆွဲပုံစံအမျိုးမျိုး မွမ်းမံသလို အတွင်းနံရံများ ၌လည်း ပုံစံကွဲ၊ ဆေးရောင်ကွဲဖြင့် အဆန်းတကြယ်ခြယ်လှယ် ကြသည်။ ဘီလူးခေါင်း များမှ သွယ်တန်းဖြာထွက်သော ပုလဲတန်း၊ ကြာတန်းတို့၏ အကြားတွင် ကြာလိပ်၊ ကြာတွန့်တို့ကို ရေးဆွဲလေ့ ရှိသည်။ ဘုရားတစ်ဆူနှင့် တစ်ဆူအတွင်း ရေးခြယ်ထားသည့် “ကြာပန်းဆွဲ”ပုံတို့မှာ မတူကြချေ။ မြင်းကပါရီ သယ်ရာဇာဘုရား၏ အရှေ့ဘက်ကပ်လျက်ရှိသော ဂူဘုရားတွင် အညိုရင့်ရောင်နှင့် မီးခိုးရောင် တွဲဖက်ရေးဆွဲထားသော ဘီလူးပန်းဆွဲမှာ လွန်စွာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိနေသေးသည်။ ၎င်းဘုရား၌ နီညိုရောင်ဖြင့် ခြယ်ထားသော နဖူးစည်းပန်းဆွဲ ကနုတ်များမှာလည်း ယုန်ရုပ်၊ ကျေးရုပ်များ ကြားညှပ်ပါဝင်လျက် တင့်တယ်လှပနေ ပေသည်။

ပုဂံခေတ် ဂူဘုရားများ၌ ကနုတ်ပန်းများကို ကျောက်ဆစ် ပန်းတမော့လက်ရာအနေ၊ အင်္ဂတေပန်းတော့လက်ရာအနေဖြင့် တွေ့မြင်နိုင်သော်လည်း ပန်းချီလက်ရာကဲ့သို့ မကျယ်ဝန်း၊ မများပြား ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ ဂူဘုရားများ အတွင်းနံရံ၌ နံရံဆေးရေး ပန်းချီများ ရေးခြယ်သည်နှင့်အမျှ ကနုတ်ပန်းသည် ကျယ်ဝန်း များပြားလှသည်။ ပုဂံမြို့ဟောင်းရှိ ဂူဘုရားသိမ်ကျောင်းများ အတွင်း၌ ကနုတ်ချက်များသည် အမိုးမျက်နှာကြက်မှစပြီး နံရံ အောက်ခြေအထိ လွှမ်းမိုးလျက် ရှိသည်။

မျက်နှာကြက်တွင် ဆင်စွယ်ဝန်းယုတ်၊ မှန်ကူကွက်စသော ပုံစံများအတွင်း၌ ကနုတ်ပန်းအမျိုးမျိုး ထည့်သွင်း၍ ရေးဆွဲလေ့ ရှိသည်။ မျက်နှာကြက်အောက်တွင် နဖူးစည်းအဆင့်ဆင့်ကို

ကြာလှန်၊ ကြာမှောက်၊ မှော်ပွင့်၊ ဗိန္နုပြောက်၊ ကြာရိုး၊ ကြာနွယ်တို့ဖြင့် အလျားလိုက်ဆန့်တန်း၍ ရေးခြယ်လေ့ရှိသည်။ ထိုအောက်တွင် ဘီလူးပန်းဆွဲ စသော ပန်းဆွဲများကို ခြယ်လှယ်သည်။ ထိုအောက်မှ နံရံဆေးရေး ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် ဇာတ်တော်များတွင်လည်း အကွက်ဖော်ရာ ဌာလည်းကောင်း၊ ဇာတ်ကြောင်းဆိုင်ရာ အရုပ်များမှာလည်းကောင်း၊ သင့်ရာနေရာများ၌ ကနုတ်ဖြင့် ဖြည့်ထားတတ်ကြသည်။ အတွင်း မုခ်ဝစုလစ်ပုံများတွင် တိုင်ပန်းများ၊ တိုင်ခါးစည်းများ၊ စိုင်ပေါင် များ၊ ရာမလက်ညှိုးများကိုလည်း ကနုတ်ဖြင့် တင့်တယ်အောင် ခြယ်လှယ်တတ်ကြသည်။ ကနုတ်ကွက်များ၌ ဘီလူးရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ်၊ ဟင်္သာရုပ်၊ ကျေးရုပ်၊ ယုန်ရုပ် စသည်တို့ကိုလည်း အလိုက်သင့် အဆင်ပြေညီညွတ်အောင် သွတ်သွင်း ရေးခြယ်တတ်ကြသည်။ မျက်နှာကြက် ကနုတ်ပန်းများတွင်မူ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ပိုင်းရစ်ခြံရံသော ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်သဏ္ဍာန် သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲလေ့ ရှိသည်။ ဤသို့ မျက်နှာကြက်ရေးခြယ်မှုကို ပုဂံခေတ်ကျောက်စာ များ၌ “ကျောက်တငယ်” ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ရေးထိုးတတ်ကြသည်။

ပုဂံခေတ် “ကနုတ်ပန်း” များကို ရုပ်ပုံများဖြင့် ဖော်ပြရာ၌ ဆေးရေးကနုတ်၊ ပန်းတော့ကနုတ်၊ ပန်းတမေ့ ကနုတ်များမှ ရွေးနှုတ်၍ ဖော်ပြထားသည်။ အလျားလိုက်ပုံများသည် နံရံ ဆေးရေး ပန်းချီကနုတ် များ ဖြစ်သည်။ ပုံစံတစ်ခုတွင် ကြာရိုး ကြာတံတို့ကိုချီ၍၊ တက်၍၊ ဆင်း၍၊ ယိမ်း၍၊ ယိုင်၍ ရေးခြယ်ထား သည်ကို တွေ့ရသည်။ ကြာခွေတစ်ခုအတွင်း၌ ကားကားစွင့်စွင့် ပွင့်နေသော ကြာပန်းကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ကြာအက္ခေအလိမ်နှင့် ခြင်္သေ့ကို ရောယှက်လျက် ရေးထား သောပုံလည်း ပါသည်။ မုခ်တိုင်၊ ဖိနပ်ပန်း၊ တိုင်ထပ်ပန်း၊ ခါးစည်း ပန်းစသော အင်္ဂတေပန်းတော့လက်ရာများတွင် ကနုတ်၏ သဘောကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုဂူဘုရားနံရံမှ တိုင်ဖုံးပန်းများကို လည်း အောက်ခြေထောင့်ပန်း၊ တိုင်ထိပ်မှ ဖြေချထားသော ထောင့်ပန်း များကို အရုပ်နှင့် ကနုတ်ရောယှက်လျက် ရေးခြယ်ထားသည်။ ပုဂံခေတ် ကနုတ်ပုံစံအမျိုးမျိုးကိုလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာများမှ ထုတ်နုတ်၍ ပြထားသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုရပါက ပုဂံခေတ်ဦးပိုင်းက ကနုတ်သည် တည်ငြိမ်လေးနက်မှုကို အသားပေးပြီး ခေတ်နှောင်းပိုင်း ကနုတ်ကမူ သွက်လက်ပေါ့ပါးလာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

နှောင်းခေတ်ကနုတ်ပန်း

ပုဂံခေတ်သည် ကနုတ်ပန်းအလင်္ကာ၊ အထွတ်အထိပ် ရောက်အောင် ထွန်းကားခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပုဂံခေတ် ကနုတ် အလင်္ကာကို ပထမအင်းဝခေတ်၊ ဒုတိယအင်းဝခေတ် (ညောင်ရမ်း ခေတ်) က ဆက်ခံရာ၌ ပုဂံခေတ်နှောင်းပိုင်း ကနုတ်ကိုပင် အခြေခံ ခဲ့သော်လည်း မြန်မာမှု ပိုမိုပြင်လာခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်ဟန်ကို အိန္ဒိယဆန်သောဟန်ဟု သုတေသီများက ကောက်ချက်ချကြသည်။ အင်းဝခေတ်တွင်မူ မြန်မာမှု၊ မြန်မာဟန်ဘက် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။

ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် တီထွင်ဆန်းသစ်ခဲ့သမျှကို ကုန်းဘောင် ခေတ်ဦးပိုင်းတွင် ဆက်ခံရင်း အမရပူရခေတ်၊ ရတနာပုံခေတ် များတွင် ကနုတ်ပန်း၏ သဘောသည် ကျယ်ပြန့်များပြားလာ

သည့်အလျောက် စုံလည်း စုံလင်လာသည်။ ပုဂံခေတ်ဦးက ကြာကို အခြေခံပြီး ပန်းခွေ၊ ပန်းလိပ်၊ ပန်းတက်၊ ပန်းခက်များဖြင့် တည်ငြိမ်လေးနက်သည့် သဘောဆောင် ကနုတ်ပန်းများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း ပုဂံခေတ်နှောင်းပိုင်းတွင် ပေါ့ပါး သွက်လက်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ကုန်းဘောင် ခေတ်နှောင်းပိုင်း ရောက်သည့်အခါ ကြာကို အခြေခံရာ၌ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မြင်နေ၊ တွေ့နေ၊ သဘာဝအလျောက် ပေါက်ရောက် နေသော သဘာဝ ပန်းများကို အခြေခံလာသဖြင့် လူမှုဘဝနှင့် နီးစပ်မှု ပိုရှိလာ သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သဘာဝအရှိနှင့် စိတ်ကူးဉာဏ်နှစ်ခု ပေါင်းစပ်ပြီး ပန်းမျိုး ဖြစ်လာသည်။

ထိုသဘောကို အလွယ်သိမြင်လေ့လာလိုပါက ကုန်းဘောင် ခေတ်နှောင်းပိုင်း၊ မြန်မာမှုဗိသုကာလက်ရာများဖြစ်သည့် မန္တလေး မြို့ရှိ ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၊ ဒုတိယရွှေအပ်ပင်ကျောင်း၊ အင်းဝမြို့ ဟောင်းရှိ ဗားကရာကျောင်းနှင့် အခြားသော အနယ်နယ် အရပ်ရပ် မှ ရှေးဟောင်း သစ်သားကျောင်းကြီးများတွင် လေ့လာနိုင်သည်။

ထိုသစ်သားကျောင်းဟောင်းကြီးများတွင် ရှေးခေတ် မြန်မာ မှုပန်းပုပညာရှင်များ၏ အနုပညာလက်ရာများစွာ မပျက်မစီးဘဲ ကျန်ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ နှောင်းခေတ်သစ်သား ပန်းပုဆရာတို့ ဩချချီးမွမ်းရလောက်သည့် လက်ရာမွန် လက်ရာ ဟောင်းများ ဖြစ်သည်။

ထိုသစ်သားကျောင်းဟောင်းများမှ ကနုတ်ပန်းများကို လေ့လာပါက အပွင့်လည်းပါသည်။ အသီးလည်း ပါသည်။ အနွယ်၊ အခက်၊ အရွက်၊ အတက်တွေလည်း ပါသည်။ သဘာဝလောကရှိ

ပန်းပင်၊ ပန်းဖူး၊ ပန်းပွင့်၊ ပန်းရိုး၊ ပန်းနွယ်၊ ပန်းရွက်မျိုးစုံသဘောကို တွေ့နိုင်သည်။

ဆိုရပါက အပွင့်တွင်၊ ပွင့်ဖတ်အရေအတွက် မတူညီသော ပန်းတို့၏ သဘောရှိသည်။ အချို့ပန်းတို့က လေးဖတ်ပွင့်၊ အချို့က ငါးဖတ်ပွင့်၊ အချို့က ခြောက်ဖတ်ပွင့်၊ အချို့က ရှစ်ဖတ်ပွင့်စသဖြင့် အမျိုးမျိုးတွေ့ရသည်။ အချို့ပွင့်ဖတ်များက တစ်ထပ်သာရှိသော် လည်း၊ အချို့အပွင့်များက ပွင့်ဖတ်နှစ်ထပ်ရှိကြသည်။ ထိုအခါ အတွင်းဖက်က ပွင့်ဖတ်လေးဖတ်၊ အပြင်ဖက်က ပွင့်ဖတ်ငါးဖတ်ပန်း များရှိသလို အတွင်းငါးဖတ် အပြင်ခြောက်ဖတ်၊ အတွင်းခြောက်ဖတ် အပြင်ရှစ်ဖတ် ပန်းဟူ၍ အသီးသီးရှိသည်။ ပွင့်ဖတ်၏ အမူအရာ ပေါ်မူတည်၍ ပွင့်ဖတ်ချွန်၊ ပွင့်ဖတ်ခေါက်၊ ပွင့်ဖတ်တွန့်ဟူ၍ ခွဲခြားတွေ့နိုင်သည်။ နှစ်ထပ်ပွင့်၊ သုံးထပ်ပွင့်၊ နှစ်ထပ်ပွင့်အထုပ်၊ ပွင့်မှောက်၊ နှင်းဆီထုပ် ပုံစံမျိုးလည်း တွေ့နိုင်သည်။

ထုဆစ်ထားသော အရွက်များတွင်လည်း ရွက်လိပ်၊ ရွက်ဖတ်၊ ရွက်ဖတ်ခိုင်၊ ရွက်သန်ခိုင်၊ ရွက်ပိုးဟူ၍ နာမည်ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ ရလောက်အောင် ပုံသဏ္ဍာန်များ ကွဲပြားစွာ တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အရွက်ကြီးတစ်ခုမှာမှ ရွက်စသုံးရွက်ပါသော အရွက်လည်း ရှိသည်။ ရွက်စ ငါးရွက်ပါသောအရွက်၊ ရွက်စငါးစထက် ပိုသော သန်မာ ထွားကျိုင်းသော (သန်ရွက်) များလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

အရွက်များ တည်နေဟန် ပုံသဏ္ဍာန်ကို လိုက်ပြီး သုံးစရွက် နှင့် ခေါက်ညွန့်၊ ငါးစရွက်နှင့် ခေါက်ညွန့်အမည် သမုတ်ရသော အရွက်များပါသကဲ့သို့၊ သုံးစရွက်တွင် အနွယ်တက်သော သုံးစ ရွက်နွယ်၊ ငါးစရွက်တွင် အနွယ်တက်သော ငါးစရွက်နွယ်များလည်း

ပါလာသည်။ ရွက်မှောက်၊ ရွက်ထောက်၊ ရွက်ခေါက်၊ ရွက်ခေါက် ညွှန်ပုံစံမျိုးတွေ့ရတတ်သလို ရွက်အဟုခေါ်သည့် အတက်မစုံ ရွက်ခေါက်ပုံမျိုးလည်း တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

ရွက်စများထွက်ရာ၌ နှစ်ဖက်စုံခွဲရွက်စများရှိသည့် စုံခွဲအရွက်၊ အဆုတ်အတက်ခွဲ၍ တက်သော၊ အဆုတ်အတက်ခွဲ အရွက်များလည်း တွေ့ရသည်။ ရိုးတံအရင်းရှိအရွက်၏ ဖင်ပိုင်း အနေအထားကလည်း အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့က “ပရစ်လိပ်ဖင်”၊ အချို့က “ဖင်ချိုင့်”၊ အချို့က “ဖင်ပြေ”အဖြစ် ရှိနေသည်။

အသီးပုံတွင်လည်း သီးအို၊ ရွက်ဖတ်တန်းသီး၊ ခေါင်းချိုးသီး၊ ရာဇမတ်ကွက်သီး၊ နှာသီးများပါမည် ဖြစ်သည်။ အဖူးတွင်လည်း ပွင့်ချပ်မပါ အဖူး၊ ပွင့်ချပ်ပါ အဖူး၊ သရက်ကင်းဖူးစသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးပါရှိသည်။ အနွယ်တွင်လည်း လုံးချောချော ကြာရိုး ကြာနွယ်များကို သာမက ဘူး၊ ဖရုံ၊ ခဝဲ၊ သခွား၊ စပျစ်စသော အနွယ်များကိုပင် တွေ့နိုင်သည်။ သဘာဝလောကရှိ ပန်းမျိုးစုံကို အတုယူ ထုဆစ်ခြယ်လှယ်ထားကြောင်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုထိုသော ပန်းများကို ရှေးဟောင်းဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များ၏ နံရံများ၊ တံခါးပေါက်များ၊ ဘုရားပလ္လင်များ၊ ဝရန်တာ လက်ရန်းများ၊ မာရဘင်များတွင် တွေ့နိုင်သည်။ အထင်အရှားနှင့် ပန်းမျိုးစုံ၊ လက်ရာစုံများကို မန္တလေး ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၊ ဒုတိယ ရွှေအိမ်ပင်ကျောင်း၊ အင်းဝမြို့ဟောင်းမှ ဗားကရာသစ်သား ကျောင်းများတွင် ရှေးမှုမပျက် လေ့လာနိုင်သေးသည်။

ရုတ်တရက် ကြည့်ပါက သစ်သားပန်းပုပန်းများဟု မထင် ရဘဲ တကယ့်သဘာဝစစ်စစ်၊ ပန်းနွယ်၊ ပန်းရုံများ အုံ့နှင့် ကျင်းနှင့်

ပေါက်ရောက်နေသည်ဟု ထင်မှတ်စရာရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် လည်း အောက်ခံမူလသစ်သားထည် ပျောက်နေပြီး တကယ့်ပန်း အစစ်ဟု ထင်ရလောက်အောင် လက်ရာမြောက်လှသဖြင့် မြန်မာ ဗိသုကာပညာရပ်၌ “အပြောက်”ပညာဟူ၍ ဝေါဟာရတစ်ခု သမုတ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သစ်သားပျောက်အောင် ထုဆစ် ခြယ်လှယ်နိုင်သည့် ပညာဖြစ်သဖြင့် “အပြောက်” ပညာဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို “အပြောက်”ပညာဖြင့် ပြုလုပ်ဖော် ဆောင်သော အဆင်တန်ဆာများကိုလည်း “အပြောက်”၊ “အပြောက်အမွမ်း” စသည်ဖြင့် ကင်ပွန်းတပ် ခေါ်ဝေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မစကြာတရား ဟောဟန်
အပယ်ရတနာဘုရား၊ ပုဂံ
(ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီ) မှ

ပုဂံရှေးဟောင်းဂူဘုရားများရှိ ဘီလူးပန်းဆွဲပုံ

ကြာပလ္လင်ပေါ်ခြေတစ်ဖက်တင်၊ တစ်ဖက်ချထိုင်ဟန်
ဘုရားလောင်းအဝလောကီတေသရဇာ၊ ပုံ
ကြာအဆင်တန်ဆာနှစ်မျိုးနှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်သည်။
(အပယ်ရတနာ) မှ

ပုဂံခေတ် ကနုတ်ပန်းနှင့် ပန်းကိုက်ခြင်္သေ့

ပုဂံခေတ်ကနုတ်နှင့် ခြင်္သေ့အဆင်တန်ဆာ

ပုဂံဂူဘုရားများတစ်ဆူမှ တိုင်ဖုံးပန်း၊
တိုင်ခြေထောင့်ပန်းကနုတ်

ကျောက်ကြီးမြို့မင်းကျောင်း၊ ပန်းဆွဲ၊ ပန်းပုကနုတ်ပန်း
 (၁၅-၈-၈၇ ရက်တွင် ကူးယူရေးဆွဲသည်။)

အခန်း (၃)

နာရီအလင်္ကာ

“နာရီ”မှာ အမျိုးသမီးကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သော်လည်း လူမိန်းမ၊ လူယောက်ျား၊ နတ်သား နတ်သမီး၊ မျိုးကြီး မတ်ရာ သေနာပတိ၊ ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရားစသည်ဖြင့် လူနတ်ဗြဟ္မာများအားလုံး ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ပန်းဆယ်မျိုးလက်ရာများတွင် မင်းသမီး၊ မင်းသားအစရှိသည့် လူရုပ်ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးအပြင် နတ်ဗြဟ္မာနှင့် ရုပ်တု ဆင်းတုတို့ကိုလည်း အချိုးအဆက် ပြေပြစ်စွာ ရေးခြယ် ထုဆစ်ခြင်းကို “နာရီ”ဟု မှည့်ခေါ်ခြင်းဖြစ်တန်ရာသည်။

နာရီသည် အလှအယဉ်၊ အတင့်အတယ် ရှုချင်စဖွယ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အရာဝတ္ထုတို့ကို သရုပ်ဖော်ရေးခြယ်ထုဆစ်ခြင်းဆိုင်ရာ ပညာရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုအထဲတွင် ဗုဒ္ဓဆင်းတုရုပ်ပွားတော်များ ထုဆစ်ခြယ်လှယ်ခြင်းလည်း ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ထုဆစ် ခြယ်လှယ်ရာ၌ ဂေါတမဗုဒ္ဓအပြင်၊ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့လည်း ပါဝင်ပေသည်။ ထိုဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ရုပ်တု ရုပ်လုံးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ရုပ်ကြွ ရုပ်ခုံး၊ ရုပ်ခွက်များအဖြစ်လည်း သရုပ်ဖော် ခြယ်လှယ် ထုဆစ်တတ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို သီးခြားရုပ်တုရုပ်လုံးအဖြစ် ထုဆစ်တတ်ကြသလို ဗုဒ္ဓဝင်ရှစ်ခန်းအဖြစ် ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင်သည်လည်း ရှိသည်။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အပြင် လူမိန်းမ၊ လူယောက်ျား စသည်တို့ ပါလာသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်ခန်းမှတစ်ဆင့်ပွားပြီး ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်နိပါတ်တော်များကိုလည်း ချဲ့၍ ပွား၍ သရုပ်ဖော်ခြယ်လှယ်တတ်ကြပြန်သည်။ ထိုသို့ သရုပ်ဖော်ရာ၌ တစ်ဇာတ်လုံးကို သရုပ် ပေါ်အောင် ခြယ်လှယ်သလို၊ ကောင်းနိုးရာရာအကွက်၊ အခန်းကို တစ်ကွက်ကောင်း၊ နှစ်ကွက်ကောင်း သရုပ်ဖော်ခြယ်လှယ်သည်လည်း ရှိသည်။ မည်သို့ ခြယ်လှယ်သည်ဖြစ်စေ လူမိန်းမ၊ လူယောက်ျား၊ ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ မင်းညီမင်းသား၊ မျိုးမတ် သူဌေး သူကြွယ်၊ သာမန်ပြည်သူများ၊ ကချေသည်များ စသည်ဖြင့် လူတန်းစားအစုံ၏ အရုပ်များသည် ပါဝင်လာရသည်။ ထို့အပြင် လူတို့ လူ့လောကထက် အဆင့်မြင့်သည်ဟု ယုံကြည်ယူဆထားကြသော နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံမှ နတ်သား နတ်သမီးများ၊ နတ်မင်းကြီးများ၊ သိကြားမင်း၊ ဗြဟ္မာမင်း စသည်တို့လည်း ပါဝင်လာရပေသည်။

ထို “နာရီ” ဟူသော ပန်းအလင်္ကာကို ပုဂံခေတ်မှစပြီး နံရံဆေးရေးပန်းချီကားများ၊ ပန်းတော့၊ ပန်းတမော့၊ အနုလက်ရာများ၊ သစ်သားပန်းပုလက်ရာများတွင် အထူးဦးစားပေးကာ နေရာပေးသည့်သဘော တွေ့ရသည်။ ပုဂံရှိ ပုထိုးသားများ ဘုရား၊ အပယ်ရတနာ၊ နဂါးရုံ၊ မြင်းကဗာဂူပြောက်ကြီးတို့တွင် ဗုဒ္ဓဝင်ခန်းဆေးရေးပန်းချီများကို အထူးတွေ့နိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓဝင်ခန်းများတွင် ဖွားတော်မူခန်း၊ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်အောင်မြင်တော်မူခန်း၊ ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူခန်း၊ နာဠာဂီရိဆင်ကို အောင်တော်

မူခန်း၊ နန္ဒောပနန္ဒ နဂါးမင်းကို ချွတ်ခန်း၊ အာဠာဝက ဘီလူးကို အောင်နိုင်ခန်းတို့ကို အများဆုံး ရေးခြယ်ကြသည်။

“နာရီအလင်္ကာ”သဘောကို ပေါ်လွင်ရန် ရှေးဦးစွာ မင်းနံသူရွာအနီးရှိ နန္ဒမညဘုရားမှ ဖွားတော်မူခန်းနံရံဆေးရေး ပန်းချီကို ဖော်ပြလိုပေသည်။ ဤဖွားတော်မူခန်းပုံမျိုးကို အခြား ဂူဘုရားများ၌လည်း တွေ့နိုင်သည်။ သို့သော် ဤနန္ဒမညာမှ ပုံမှာ ဆေးရောင်များ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ရှိနေပေသေးသည်။ မယ်တော် မာယာနှင့် ပဇာပတိ ဂေါတမီ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးစလုံး၏ ကိုယ်နေ ဟန်ထားမှာ နွဲ့နှောင်းသော တြိဘင်္ဂခေါ် သုံးဆစ်ချိုး အနေအထား ရေးဆွဲထားသည်။ ကိုယ်နေဟန်ထား အချိုးအဆစ် ပြေပြစ်ရုံမျှမက လက်ဟန်များကလည်း ပျော့ပျောင်းစွာရှိသည့် မာယာဒေဝီ၏ လက်ယာလက်သည် အင်ကြင်းကိုင်းကို ဆုပ်ကိုင် မထားသော်လည်း ကိုင်ထားဘိသကဲ့သို့ ထင်မြင်စေသည့် မုဒြ လက်ဟန်မျိုး ဖြစ်သည်။ လက်ဝဲလက်သည် အင်အား ယုတ်လျော့နေပြီး လက်ချောင်း ကလေးများ တွဲလျားကျနေဟန် သရုပ်ဖော် ရေးဆွဲထားသည်။

ပဇာပတိဂေါတမီ၏ လက်ယာလက်က အစ်မတော်၏ ခါးကို ဖက်ထားသည်မှာ နှစ်သက်စရာ ဖြစ်သည်။ မယ်တော်မာယာနှင့် ပဇာပတိဂေါတမီတို့နှစ်ဦးစလုံး လက်စည်းလက်ကြပ်များ ဆင်မြန်း ထားသည်။ ခါးစည်းအဝတ်များကို အသေးစိတ်ခြယ်မှုန်းထားသည်မှာ လည်း နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပေသည်။ မယ်တော်မာယာ၏ ခါးစည်း တွင် ကြာပန်းများ ဖော်ကျူးထားသည်။ ကြာပွင့်တစ်ခုစီ အတွင်းပုံစံ တစ်မျိုးစီ ခြယ်လှယ်ထားသဖြင့် အဆင်ကွဲပုံစံခန့်စစ်မျိုးသည် အမြင် မရိုးအောင် ဖြစ်သည်။ မျက်နှာသွင်ပြင်က ကုလားဆန်နေသည်။

ပုဂံမင်းနံသူရွာ၊ ဘုရားသုံးဆူမှ တန္တရဂိုဏ်းဆိုင်ရာ ဗောဓိ နတ်သားနှင့် သတ္တိကြင်ယာတော်ပုံများကလည်း “နာရီပန်းအလင်္ကာ” သဘောကို ထင်ရှားစွာ သတိပြုမိရာသည်။ ထိုပန်းချီကားတွင် ဗောဓိနတ်သားနှင့် သတ္တိကြင်ယာတော်နှစ်ပါးကို တွဲဖက်ပြီး ရပ်လျက် သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲထားသည်။ ဝတ်စားတန်ဆာအပြည့် အစုံပါပြီး ယိမ်းနွဲ့သော ကိုယ်ဟန်မျိုးဖြင့် ရေးဆွဲထားသည်။ နတ်သား၏ပုံက နတ်သမီးများထက် ကြီး၏။ မျက်နှာအမူအရာက ကြောက်မက် ဖွယ် တည်ကြည်ပုံ၊ ပြုံးရွှင်ပုံ တွေ့နိုင်သည်။

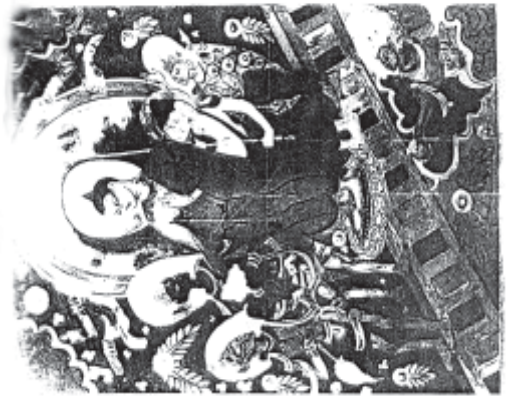
ပုဂံ၊ လောကဥသျှောင်ဘုရားမှ လက်ရှစ်ဖက်ပါ ဝဇီရပါဏီ ဗောဓိသတ်ပုံကလည်း အလှအယဉ် အတင့်အတယ် ရှုချင်စဖွယ် အလင်္ကာလက်ရာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ရှေ့ဆုံးယာဘက် လက်တစ်ဖက် က ဝရဇိန်လက်နက်ကို ကိုင်ဆောင်ထားသည်။ ကျန်လက်များက ကြာ၊ ချွန်းတောင်း၊ လှံ၊ ဓား၊ သန်လျက် စသည်တို့ကို ကိုင်ထားသည်။ လက်နက်များ ကိုင်ဆောင်ထား၍ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်မည်ဟု ထင်ရသော်လည်း ယိမ်းနွဲ့ပြီး အချိုးအဆစ်ပြေပြစ်သော ကိုယ်ဟန် ကြောင့် နှစ်သက်စဖွယ် ဖြစ်ရသည်။

ပုဂံခေတ်၏ “နာရီပန်းအလင်္ကာ”သည် ပုဂံ၊ နန္ဒမညာ ဘုရားမှ အမျိုးသမီးတစ်စု ဝတ်တက်သွားပုံနှင့် မြင်းစီးမင်းသားနှင့် အခြံအရံ များ ဝတ်တက်သွားပုံ ပန်းချီကားတွင်လည်း တွေ့နိုင် သည်။ ပုဂံခေတ် မင်းညီမင်းသားများနှင့် အခြံအရံများ၏ ဝတ်စား တန်ဆာအပြည့်အစုံနှင့် ရိုသေဟန်၊ ကိုင်းညွတ်ဟန်ပုံများတွင် ကြာပန်းများ ကိုင်ဟန်ရေးဆွဲထားသဖြင့် ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်လှ ပေသည်။ ဘုရားဝတ်တက်သွား အမျိုးသမီးတစ်စု၏ ဝတ်စားဟန်

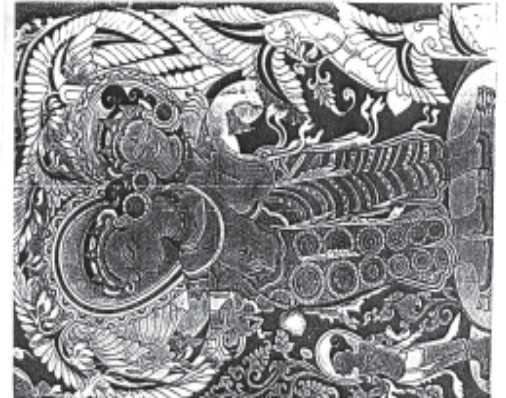
နှင့် အမူအရာဟန်ပန်တို့မှာလည်း နွဲ့နှောင်းပျော့ပျောင်းကာ လှပပြီး ကျက်သရေ ရှိလှသည်။

ပုဂံခေတ်နောက်ပိုင်းတွင်လည်း မြန်မာ့ရွှေရိုးပန်းချီ၏ အခြေခံ “နာရီ” ရေးဆွဲနည်းဖြင့် အလင်္ကာဆင်ပုံများကို နံရံ ဆေးရေးပန်းချီများ၌ တွေ့နိုင်သည်။ သာဓကအားဖြင့် စစ်ကိုင်း၊ တိလောက ဂူရုလိုဏ်ဂူမှ ဥမ္မာဒန္တိဇာတ် သရုပ်ဖော်ပန်းချီ၊ မဟာ နာရဒဇာတ် သရုပ်ဖော်ပန်းချီ၊ ပုဂံဥပါလိသိမ်မှ ဗုဒ္ဓဝင်တောထွက် ခန်း၊ အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းမှ နန်းတွင်းသူများ ပန်းချီ၊ အမျိုးသမီး အငြိမ့်ဝိုင်း ပန်းချီတို့ကို ပြရပေမည်။ အမျိုးသမီးများ၏ ကိုယ်ဟန် အချိုးအဆက်ပြေပြစ်မှု၊ သွယ်ပျောင်းမှုတို့က ရှုမြင်သူတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ယူကျုံးဆွဲဆောင်ထားနိုင်ပေသည်။

ပုဂံနန်းဘုရားအတွင်းရှိ မျက်နှာသုံးဘက်ပါ ဗြဟ္မာရုပ် ကလည်း ကျောက်ဆစ်ပန်းတမော့ပညာလုပ်ငန်းမှ “နာရီပန်း အလင်္ကာ” တစ်ခု ဖြစ်သည်။ သစ်သားပန်းပု အဆင်တန်ဆာများ တွင်မူ မန္တလေးမြို့ရှိ ရွှေနန်းတော် ရှေးဟောင်းကျောင်းတော် ကြီးနှင့် ဒုတိယရွှေအင်ပင် ကျောင်းများ၌ များစွာ တွေ့မြင်လေ့လာ နိုင်သည်။ ရွှေနန်းတော် ကျောင်း၊ ဘုရားပလ္လင်ရှေ့တွင် ထားရှိသော လောကနတ်ရုပ်သည်လည်း နာရီအလင်္ကာလက်ရာတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ထိုရွှေနန်းတော်ကျောင်း၊ တံခါးများတွင် ထုဆစ် ထားသော နတ်ရုပ် များ၊ တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် ပင့်မထား ဟန် လူရုပ်များ၊ ရွှေအင်ပင်ကျောင်းမှ တံခါးစောင့်နတ်ရုပ် လက်အုပ် ချီဟန်၊ ကြာပန်းကိုင်ဟန်နတ်ရုပ်များကိုလည်း မြန်မာ့ရိုးရာ “နာရီ ပန်းအလင်္ကာ” လက်ရာများအဖြစ် ဖော်ပြရပေမည်။

ဗြဟ္မာဘုရားတာဝတသာမှ သက်သနဂိုရ်ပြည်သို့ သက်ဆင်းဟန်၊ နံရံဆေးရေး မြင်းကပါ ဝူပြောက်ကြီးဘုရား၊ ပုဂံ

ဖွားတော်မူခန်း၊ နံရံဆေးရေး (နန္ဒမည၊ မင်းနန်သူ၊ ပုဂံ)

ဘုရားဝတ်တက်သွားသူ အမျိုးသမီးတစ်စုပုံ နံရံဆေးရေးပန်းချီ
(နန္ဒမညဘုရား၊ ပုဂံ)

ဘုရားဝတ်တက်သွားမင်းသားနှင့် အခြေအရံများပုံ
နံရံဆေးရေးပန်းချီ
(နန္ဒမည၊ ပုဂံ)

မန္တလေးမြို့၊ ဒုတိယရွှေအင်ပင်ကျောင်းတံခါးမှ လက်အုပ်ချီ
နတ်ရုပ်နှစ်ရုပ် (သစ်သားပန်းပု)

မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းဘုရားဆောင်မှ
လောကနတ်ရုပ်တု

အခန်း (၄)

ကပီအလင်္ကာ

အမြူးအကြွ အကအခုန်သဘောရှိသော သတ္တဝါနှင့် အရာဝတ္ထု တို့ကို အလင်္ကာဆင်သည့် အတတ်ကို မြန်မာပန်းချီ၊ ပန်းပုလုပ်ငန်း၌ “ကပီ”ဟူ၍ တသီးတခြား သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်သည်။ ကပီကို မျောက်ရုပ်ရေးနည်းဖြစ်ကြောင်း ရှေ့တစ်နေရာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ကပီမှာ မျောက်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသော်လည်း ဘီလူး၊ ကုမ္ဘာန်၊ ယက္ခ၊ မနုဿီဟ၊ ပဉ္စရူပံ၊ နဂါး၊ ဂဠုန်မှစ၍ ဆင်ပျံ၊ မြင်းပျံ၊ ခြူးပျံ၊ သျူးပျံ၊ ကရဝိက်စသော ထူးထူးဆန်းဆန်း သတ္တဝါများအားလုံးလည်း အကျုံးဝင်သည်။

မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာတွင် မျောက်ခေါင်း၊ ဘီလူးခေါင်း၊ ဟင်္သာနှင့် ခြင်္သေ့ရုပ်တို့တွင် ကနုတ်တန်ဆာများဖြင့် ခြယ်လှယ်လေ့ ရှိကြောင်း တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သွက်လက် လှုပ်ရှားသော တိရစ္ဆာန်များ၊ မြူးတူးပျံလွှားသော ငှက်များ၊ ကခုန်သော ကိန္နရာ စသော သတ္တဝါများနှင့် ဘီလူး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘာန်၊ ယက္ခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗတို့ကိုလည်း ကပီရေးနည်း၊ ထုနည်းအမျိုးအစားတွင် ကျယ်ဝန်းစွာ ထည့်သွင်းနိုင်ကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။

“ကပီရေးနည်း”ဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင်ရှိသော ထိုထိုသော သွက်လက်သော အမူအရာရှိသည့် တိရစ္ဆာန်များကို

မြန်မာလူမှု ပတ်ဝန်းကျင် အနုပညာလုပ်ငန်းများ၌ နေရာပေးကြသည်မှာ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်ချေ။ ထိုထိုသော သတ္တဝါတို့၏ ထူးကဲသော သဘောကို အလေးအမြတ်ပြုခြင်းလည်း ပါသည်။ ထိုထိုသော သတ္တဝါအရုပ်များကို မြင်ခြင်း၊ တွေ့ရခြင်းအားဖြင့် ထိုထိုသော သတ္တဝါတို့၏ အတွင်းဓာတ်များ ကိန်းဝပ်ရရှိသွားစေခြင်းလည်း ပါသည်။

ပုဂံမြို့ဟောင်းရှိ ရှေးဟောင်းဂူဘုရားတစ်ဆူ၌ မုခ်တိုင်၊ ကြာပလ္လင်၊ ဆင်၊ ခြင်္သေ့နှင့် လူရုပ်တို့ပုံကို သရုပ်ဖော်စီရင်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းသည် ရတနာရွှေဂူမှ ထွက်လျှင် ကောင်းကင်ယုံဆင်နှင့် တွေ့ပြီး အစာဖြစ်သော တိမ်ညွန့်ကြောင့် တိုက်ခိုက်သတ်ပတ်ကြသည်။ ဆင်ယုံဦးကင်းကို ခြင်္သေ့က နင်းလျက် ဆင်နာမောင်းကို စုတ်သည်။ ထိုအခါ လောကနတ်သည် ရန်နှစ်ဦးကို မြင်ပြီး ခြေတွင် စည်းခုပ်တီးလျက် သီချင်းသီ၍ ကခုန်ရွှင်မြူးသည်။ ခြင်္သေ့နှင့် ဆင်ယုံတို့လည်း သာယာသော သီချင်းသံကို ကြားလိုက်ရသဖြင့် ရန်ငြိမ်းသွားကြသည်ဟူသော အဖြစ်အပျက် ဇာတ်လမ်းပုံ ရှိထားသည်။ ဤဇာတ်လမ်းပုံပြင်ကို ယူပြီး သရုပ်ဖော် ထားခြင်းလောဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ဖို့ ရှိသည်။ ဆင်ရုပ်ကလည်း ပြည့်ပြည့်ဖြိုးဖြိုးနှင့် ခွန်အားကြီးသည်။ ခြင်္သေ့ခုန်အုပ်နေဟန်ကလည်း ဒေါမာန်ပါသည်။ ခြင်္သေ့၏ ခံတွင်းမှ ဟိန်းသံအဖြစ် “ကနုတ်ပန်း” ထွက်ကျနေဟန် သရုပ်ဖော်သည်မှာ စိတ်ကူးကောင်းလှသည်ဟု ဆိုရမည်။

ခြင်္သေ့၏ သဘော

ခြင်္သေ့နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက “သားကောင်ကို ကြီးသည် ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ဝီရိယတစ်မျိုးတည်းဖြင့် သတ်ပတ်ကြောင်း” ထုတ်ဖော်ဟောကြားခဲ့ဖူးသည်။

“ရဟန်းတို့၊ သားတို့သနင်း ခြင်္သေ့မင်းသည် ညနေချမ်းအခါ နေရာမှ ထွက်၍ ကွန့်မြူးလျက်

သုံးကြိမ်ဟောက်လျက် ကျက်စားရန် ထွက်သွား၏။ ထိုခြင်္သေ့မင်းသည် အကယ်၍ ဆင်ကို သတ်ပတ်မှုလည်း လေးလေးစားစား သာလျှင် သတ်ပတ်၏။ မလေးမစား မသတ်ပတ်၊ နွားကို သတ်ပတ်မှုလည်း လေးလေးစားစား သတ်ပတ်၏။ မလေးမစား မသတ်ပတ်၊ အယုတ်သဖြင့် ယုန်၊ ကြောင်စသော သတ္တဝါတို့ကိုပင် သတ်ပတ်မှုလည်း လေးလေးစားစားသာလျှင် သတ်ပတ်၏။ မလေးမစား မသတ်ပတ်”ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ခြင်္သေ့မင်း၏ ဝီရိယဂုဏ်ကဲ့သို့ မည်သည့်ကိစ္စမျိုးမှာမဆို လေးလေးစားစား ဝီရိယထားကြရန် ဆုံးမလိုသည့်သဘော ခြင်္သေ့ရုပ်ထု ထုလုပ်ရေးဆွဲကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု အချို့က ယူကြသည်။

ခြင်္သေ့သည် သားကောင်တို့၏ မင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဂေါတမဗုဒ္ဓသည်လည်း လူနတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်ခြင်းဟူသော ဝိသေသဂုဏ်ချင်း တင်စားသည့် သဘောလည်း ယူကြသည်။

ခြင်္သေ့၏ တင့်တယ်ခြင်းသည် ရဲစွမ်းသတ္တိ ဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့၏ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိခြင်းဂုဏ်၊ တင့်တယ်ခြင်းဂုဏ်၊ အားမာန်ရှိခြင်းဂုဏ်၊ ဣန္ဒြေရှိခြင်းဂုဏ်တို့ကို ယူ၍ ရန်အပေါင်းကို အောင်မြင်လျက် ရန်အပေါင်းတို့မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်စေခြင်းအလို့ငှာ ခြင်္သေ့ရုပ်ထုကို ထုလုပ်သည်ဟု ယူသူက ယူကြသည်။

ဂေါတမ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်မီ ဘဝအမျိုးမျိုး၌ ကျင်လည်ခဲ့ရာ ဘဝတစ်ခုတွင် ခြင်္သေ့မင်း ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ ပဒုမဘုရားသခင်လက်ထက်တွင် ဖြစ်သည်။ ပဒုမဘုရားသခင်သည် အလောင်းတော်ခြင်္သေ့မင်းနေသော တောအုပ်၌ နိဂြောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၍နေစဉ် အလောင်းတော် ခြင်္သေ့မင်းသည် ဘုရားရှင်ကို အလွန်ကြည်ညိုခြင်းဖြစ်ပြီး ခုနစ်ရက်ပတ်လုံးအစာကို မရှာဘဲ အသက်စွန့်ကာ ဗျာဒိတ်ခံခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ခြင်္သေ့မင်းအသက်ကို စွန့်၍ ဗျာဒိတ်ခံခဲ့သည်ကို အကြောင်းပြုပြီး ဘုရားပုထိုးများရှေ့တွင် ခြင်္သေ့ရုပ်ထုများ ထုလုပ် ထားကြသည်ဟု အဆိုလည်း ရှိသည်။

အချို့ကလည်း ရှေးဟောင်းသီဟိုဠ်ပုံပြင်တစ်ပုဒ်ကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုကြသည်။ ထိုပုံပြင်၌ ခြင်္သေ့မင်းနှင့် လူမိန်းမတို့ သံဝါသပြုခြင်းကြောင့် ယောက်ျားသားတစ်ယောက် ဖွားမြင်ခဲ့ရာ သီဟဗာဟုတွင်သည်။ သီဟဗာဟုသည် စရိုက်ကြမ်းသူ ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့တွင် သူ့ဖခင်သည် လူမဟုတ်ဘဲ ခြင်္သေ့ဖြစ်သည်ကို ရှက်ပြီး ဖခင်ခြင်္သေ့မင်းရှိရာ ဂူသို့ လာရောက်ကာ ဖခင် ခြင်္သေ့မင်းအား မြားဖြင့် သုံးကြိမ် ပစ်ခတ်သည်။ ဖခင်ခြင်္သေ့မင်းကြီးက သားအပေါ် စိတ်မဆိုးဘဲ မေတ္တာပို့၍ နေသဖြင့် မြားသည် သုံးကြိမ်စလုံး မထိမှန်ချေ။ နောက်ဆုံး ခြင်္သေ့မင်း ဒေါသစိတ်ဝင်မိသည့်အခါ တွင်မှ မြားမှန်ပြီး ခြင်္သေ့မင်း သေဆုံးရသည်။ သီဟဗာဟုလည်း နောင်တကြီးစွာရပြီး သူ့အမှားကို ချေချွတ်သည့်အနေဖြင့် ဖခင်ခြင်္သေ့ကြီး၏ အရုပ်ကို ထုလုပ်ပြီး ဘုရားရှေ့၌ ထားကာ ပူဇော်

ခဲ့သည်။ ထိုအခါမှ စပြီးဘုရား၊ ပုထိုးများရှေ့၌ ခြင်္သေ့ရုပ်များ ထားရှိထုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။

မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာ တန်ဆာဆင်ရာမှာ ခြင်္သေ့ရုပ်များ ထုလုပ်နေရာပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက် အကြောင်းတရားများ ဖြစ်သည်။

ကဝီလေ့မြတ်ခြင်္သေ့

မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာများတွင် “ခြင်္သေ့ရုပ်” ကို များသောအားဖြင့် ရုပ်တု ရုပ်လုံးများအဖြစ် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်ရှိ ဘုရားပုထိုးစေတီများရှေ့တွင် တွေ့နိုင်သည်။ အရွယ်အစားကမူ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ လူတစ်ရပ်စာအရွယ်မှ လူသုံးလေးရပ်စာအရွယ်ထိ ရှိကြသည်။ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုလည်း ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ဟန်၊ သားကောင်ကို ခုန်အုပ် မညှိဟန်စသည်ဖြင့် တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ သဘာဝခြင်္သေ့နှင့်မတူ ခေါင်းပိုင်း၊ လည်ဆံမွေးပိုင်း၊ အမြီးပိုင်း ကနုတ်တက်၊ ကနုတ်ခက်များဖြင့် ခြင်္သေ့သည် အလွန်လှပပြီး ကျက်သရေရှိနေတတ်သည်။ မုခ်ဦးခြင်္သေ့ရုပ်များအဖြစ် သမိုင်းဝင် ပန်းအလင်္ကာစာရင်းဝင်ခဲ့သည်မှာ ပုဂံခေတ်ကတည်းက ဖြစ်သည်။ ယခု မျက်မှောက်ခေတ်တိုင်အောင်လည်း ထိုယဉ်ကျေးမှုအမွေသည် ဆက်လက်ရှင်သန်နေဆဲ ဖြစ်သည်။

ပုဂံခေတ်က ခြင်္သေ့ရုပ်ကို မုခ်ဦးခြင်္သေ့ရုပ်တု ရုပ်လုံးအဖြစ် သာမက ဘုရားပုထိုးများ၏ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ၊ ဇာပြတင်းများ၊ မုခ်ဝစလစ်ပန်းများတွင်လည်း အလှအပ အတင့်အတယ်ဖြစ်အောင် မွမ်းမံခြယ်လှယ် အလင်္ကာဆင်ခဲ့ကြသည်။ နံရံပန်းချီများတွင်

ကနုတ်ပန်း အခွေအဝိုက်များကြားမှ ခြင်္သေ့၊ ကနုတ်ပန်းကိုက် ခြင်္သေ့၊ ခြင်္သေ့နှင့် ပန်းတန်း၊ တိုင်ဖုံးပန်း ပန်းတော့ခြင်္သေ့နှင့် ကနုတ် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး အလင်္ကာဆင်ခဲ့ကြသည်။ မုခ်ဝစလစ်များ၏ အချွန်အထောင် ရာမလက်ညှိုးများ၌လည်း အပြောက်အမွမ်းများ ဆင်ရာတွင် ခြင်္သေ့ရုပ်ပါသည်ကို တွေ့ရသည်။ ခြင်္သေ့နှင့် နတ်ရုပ်၊ ဘီလူးနှစ်ကောင်ဆင့် အပေါ်မှ ခြင်္သေ့နှင့် နတ်ရုပ်စသည်ဖြင့် ထူးထူးခြားခြား၊ ဆန်းဆန်း ကြယ်ကြယ် မွမ်းမံခြယ်လှယ်ခဲ့ကြသည်။

ခြင်္သေ့သည် သူ၏ ရဲရင့်ခြင်းဂုဏ်၊ တင့်တယ်ခြင်းဂုဏ်၊ ရန်အောင်ခြင်းဂုဏ်၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း ဂုဏ်အပေါ် မူတည်ပြီး မြန်မာမင်းများလက်ထက်က အဆောင်ရုပ် တစ်ခုအနေဖြင့် အရေးပါခဲ့သည်။ ဆိုရပါက နန်းတော်၌ ရာဇပလ္လင် ရှစ်မျိုးရှိရာ ခြင်္သေ့ရုပ်ခံ ရာဇပလ္လင်သည် အမြင့်မြတ်ဆုံး၊ အရေးပါဆုံး ပလ္လင်တော် ဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့ရုပ်ခံသောကြောင့် “သီဟာသန ရာဇ ပလ္လင်”ဟု ခေါ်သည်။

ရွှေဘုံနိဒါန်းကျမ်း၌

“ရာဇပလ္လင်အောက်ခုံတွင် ခြင်္သေ့ရုပ်ကို ထားသည်မှာ ပဏ္ဍာ၊ ကာဠ၊ တိဏ၊ ခြင်္သေ့သုံးမျိုးထက် တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးသည်။ အရပ် ခြောက်မျက်နှာ၊ ကိုးမျက်နှာကို မြူးတူးခုန်လွှားကြွားဝါလျက် ရန်ကို နှိမ်နင်းသည့် နိမိတ်ကို ထောက်၍ ထုလုပ်ထားသည်” ဟု ဆိုထားသည်။

ထိုခြင်္သေ့ရုပ်ခံပလ္လင်သည် နှစ်ခုရှိပြီး တစ်ခုကို မြေနန်း ပြာသာဒ်တော်တွင် ထားသည်။ ကျန်တစ်ခုကို လွှတ်တော်ဇေတဝန် ဆောင်တွင် ထားသည်။ မင်းမိဖုရားတို့ ဘိသိက်ခံရာ၊ ကန်တော့ ခံရာ၊ တရားစီရင်ရာကိစ္စများတွင် အသုံးပြုသော ပလ္လင်တော်ဖြစ်၍

ပလ္လင်ရှစ်မျိုးတွင် အမြင့်မြတ်ဆုံး အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပလ္လင်တော်များတွင်သာမက မင်းခမ်းတော်အလံများတွင် ခြင်္သေ့ရုပ်အလံ မင်းခမ်းတော်ပစ္စည်းများတွင် ခြင်္သေ့ရုပ် ကွမ်းခွက်တော် စသည်တို့တွင် ခြင်္သေ့ရုပ်ကို အသုံးပြုဆောင် ကြသည်။ စီးနင်းသော ရေယာဉ်မှာပင် ခြင်္သေ့ရုပ်ဖောင်တော် အဖြစ် ပြုလုပ်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ခြင်္သေ့ပန်းအလင်္ကာ၏ ဩဇာသည် ကြီးမားသည်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်ကတည်းက ထွန်းကားခဲ့သော ခြင်္သေ့ရုပ်အဆောင်အရွက်သဘောသည် မျက်မှောက်ခေတ်တိုင် အောင်စွဲမြဲစွာ နေရာယူနိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်၏ အထိမ်းအမှတ် တံဆိပ်များ နိုင်ငံတော်မှ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲသော ငွေစက္ကူများ၊ ဒင်္ဂါးများ၊ အခွန်တော် တံဆိပ်ခေါင်းများအထိ ဖြန့်ကြက်နေရာယူ ထားနိုင်ပေသေးသည်။

မနုဿီဟပါ ကပီအရာ

မြန်မာမူပန်းအလင်္ကာနယ်ပယ်၌ ပန်းအလင်္ကာပညာရှင် များ လက်မှိုင်းချပြီး လက်လျှော့ထားခဲ့ရဟန်ရှိသည့် သတ္တဝါတစ်မျိုး တော့ ရှိသည်။ ထိုသတ္တဝါမှာ “မနုဿီဟ” ဖြစ်သည့် မြန်မာ ဒဏ္ဍာရီလာ သတ္တဝါများတွင် အထူးဆန်းဆုံးသတ္တဝါ ဖြစ်သည်။ ခေါင်းပိုင်းကလူ၊ ကိုယ်ပိုင်းက ခြင်္သေ့၊ ခြင်္သေ့ကိုယ်ပင်လျှင် တစ်ကိုယ် တည်းမဟုတ်၊ နှစ်ကိုယ်ဖြစ်နေသည်။ “မနုဿီဟ ဖင်နှစ်ခွ” ဟူ၍ ဆိုကြသည်။

ထိုသတ္တဝါကို တင့်တယ်လှပလာအောင် မည်သို့မျှ အလှဆင် နိုင်ဟန်မတူ၊ ကနုတ်တက်၊ ကနုတ်ခက်များ အသုံးပြုသည့်တိုင်၊ ကိုယ်နှစ်ကိုယ်၊ ဖင်နှစ်ခွဖြစ်၍ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ကြည့်၍ မတင့် တယ်နိုင်။

မတတ်သာ၊ တတ်သာ ကြားကပင်၊ ထိုသတ္တဝါကို ပန်းအလင်္ကာ ပညာရှင်များသည် လှပအောင်၊ တင့်တယ်အောင် ကြံဆပြီး မွမ်းမံ ကြသေးသည်။ ခေါင်းပိုင်းကို နတ်ခေါင်းဖြစ်အောင်၊ နတ် ခေါင်းဆောင်း ဆောင်းပေးကြသည်။ နတ်ဝတ်တန်ဆာတွေလည်း ဆင်ပေးကြသည်။ ရနိုင်သမျှ ခြယ်မှုန်းပြီး ရုပ်တုရုပ်လုံးအဖြစ် ဘုရားစေတီများအပေါ်၌ တင်ပေးထားကြသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်၏ ခြေတော်အစုံကို ဦးခိုက် ဝပ်လျှိုးရသည့် သတ္တဝါများထဲ သွတ်သွင်းပေးသည့် သဘောလည်း ပါမည်။ အစောင့်သဘော လည်း ပါမည်။

နတ်ဝတ်တန်ဆာနှင့် တည်ငြိမ်ခန့်ညားနေသော မနုဿိဟ အရုပ်များကို ရန်ကုန်၊ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး ပစ္စယံအဆင့်ဆင့် တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အခြားသော သတ္တဝါများကဲ့သို့ နေရာ များစွာတွင် မဝင်ဆန့်နိုင်သော်လည်း မျက်ကွယ်မပြုတတ်သော မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာ ပညာရှင်များ၏ ကျေးဇူးဖြင့် သာသနိက ပစ္စည်းဖြစ်သော ခေါင်းလောင်း ကိုင်းများနှင့် ဘုရားစေတီများ အပေါ်၌မူ နေရာရနေပေသေးသည်။

ထိုမျှလောက်နေရာကလေးရနေသည်ကိုပင် မနုဿိဟများ သည် မာန်တက်နေကြဟန် ရှိသည်။ ဖင်နှစ်ခွကို နောက်ပစ်ပြီး ရင်ဘတ်ကို ကော့ကော သတိဝီရိယကြီးစွာဖြင့် (၂၄) နာရီလုံခြုံရေး တာဝန်အပြည့် ယူလျက် ရှိနေကြသည်။

ဤသဘော သက်ဝင်နေခြင်းသည် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာ ပညာရှင်များ၏ ပဉ္စလက်မှော်အစွမ်းအတတ်မှလွဲ၍ အခြားမဖြစ် နိုင်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ဟင်္သာရုပ်ထုလုပ်ခြင်းမှာ

ဟင်္သာရုပ်များကို ထုလုပ်ဆင်ယင်ကြသည်မှာလည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားရှင်နှင့် စပ်၍ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဖြစ်တော်ပေါင်းချုပ် တွင် ဟင်္သာမင်းဖြစ်ခဲ့သော ဘဝလည်း ရှိခဲ့သည်။ ငါးရာ့ငါးဆယ်တေရသ နိပါတ်၊ ဇေယျဝိသုဒ္ဓိတော်မှ ဘုရား လောင်းဟင်္သာမင်း (ဇေယျဝိသု) သည် ဟင်္သာကိုးသောင်းခြံရံလျက် စိတ္တကုဋ်တောင်၌ နေသည်။ ဘုရားလောင်း၌ ညီဖြစ်သူ ဟင်္သာ နှစ်ကောင် ရှိသည်။ တစ်နေ့တွင် ထိုဟင်္သာနှစ်ကောင်သည် နေနှင့် အပြိုင်ပြေးရန်အတွက် နေမထွက်မီကပင် ယုဂန္ဓိရံတောင်ထိပ်သို့ သွားနှင့်ပြီး ထွက်လာသည့် နေနှင့်အတူ ပြေးကြသည်။

ဘုရားလောင်းသည် ညီငယ်များကို ကယ်ဆယ်ရန် လိုက်၏။ ညီငယ်က အလျင်မောပန်း၏။ ဘုရားလောင်းက ညီငယ်ကို အတောင် ချိုင့်ဖြင့် ပိုက်ပြီး စိတ္တကုဋ်တောင်သို့ ဆောင်ယူထား၏။ နောက်တစ်ဖန် ညီလတ်ကို ရှေးနည်းတူ ယူဆောင်ပြန်၏။ သည့်နောက် ဘုရားလောင်း သည် မိမိစွမ်းအားကို သိရန်အတွက် ယုဂန္ဓိရံတောင်ထိပ်သို့ သွားသည်။ ထိုမှ နေရှိရာသို့ တစ်ဟုန်တည်း ပျံပြီး နေနှင့်အတူ ပျံ၏။

သည့်နောက် ဘုရားလောင်းဟင်္သာမင်းသည် “နေနှင့် အပြေးပြိုင်ခြင်းဖြင့် ငါ့မှာ အကျိုးမရှိ”ဟု ကြံပြီး ဗာရာဏသီ

ပြည်သို့ သွား၍ မြို့ပေါ်၌ လှည့်လည်ယုံသန်းနေ၏။ ထိုအခါ တစ်မြို့လုံးသည် ဟင်္သာဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ဘုရားလောင်းဟင်္သာမင်းသည် အဟုန်ကို လျော့ပြီး ဗာရာဏသီမင်းထံ သွား၏။ ပြီးတော့ နေနှင့် အပြေးပြိုင် သည့်အကြောင်း ပြောပြသည်။ မင်းကြီးက ထိုအဟုန်မျိုးကို ကြည့်လို သဖြင့် ဟင်္သာမင်းကို တိုင်ထိပ်တွင် နေစေပြီး လေးဖက် လေးတန်မှ လေးသမားလေးဦးတို့ဖြင့် ပစ်စေသည်။

ဟင်္သာမင်းက လေးသမားလေးဦးတို့ ပစ်သည့်မြားလေးစင်း ကို ဖမ်းပြီး လေးသမားများထံ ပြန်ထားကာ တိုင်ထိပ်ပြန်နား၏။ မလှုပ် မရှားဘဲ တည်နေသလို ထင်ရ၏။ မင်းကြီးလည်း အံ့ဩခြင်း ကြီးစွာ ဖြစ်ရ၏။ “ဤ လျင်မြန်ခြင်းထက် အဆတစ်သိန်းမက မြန်သော အရာကား သတ္တဝါတို့၏ အာယုသင်္ခါရတည်း။ ရုပ်နာမ် တည်း”ဟု ရုပ်နာမ်၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကို မင်းကြီးအား ဟောကြား၏။ မင်းကြီးလည်း ဟင်္သာမင်းကို ကြည်ညိုပြီး ဟင်္သာရုပ် အထိမ်းအမှတ် ထုလုပ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဘုရားအနီး တံခွန်တိုင် ထိပ်ဖျားမှ ဟင်္သာရုပ် များသည် ထိုအနက်သဘော အထိမ်းအမှတ် အဖြစ် ထုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

အလားတူ ငါးရာ့ငါးဆယ် အသီတိနိပါတ်၊ စူဠဟံသမဟာ ဟံသဇာတ်၌ မုဆိုး၏ လက်ချက်ကြောင့် ရွှေနှင့်တူသော အသား၊ ပတ္တမြားရည်ကဲ့သို့ သွေးများစီးနေသည့် ဘုရားလောင်းဟင်္သာမင်းကို ဗာရာဏသီ မင်းကြီး သနားကရုဏာဖြစ်ပြီး ကျွေးမွေးပြုစုခဲ့ဖူးသည့် ထုံးပုံကို ထောက်လျက် ရှေးခေတ်မင်းတို့၏ အဆောင်အယောင် မင်းခမ်းတော်တွင် ဟင်္သာရုပ် ကွမ်းအုပ်တော် အစဉ်အဆက်ဆောင် ခဲ့ကြောင်းလည်း မှတ်သားရသည်။

ကရဝိက်အသံ

ကရဝိက်ငှက်ကို မြန်မာမှုနယ်၌ အမြင့်အမြတ်ထား၍ နေရာပေး သည်မှာလည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့်ပင် စပ်သည်။ သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌ ကထာလာ အသန္နိမိတ္တာမိဖုရားကြီး၏ ဇာတ်လမ်း တွင် မိဖုရားကြီးက မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အသံတော်နှင့် တစိုးတစိ တူသော အသံရှိ သလောဟု သံဃာတော်များကို မေးလျှောက်ရာ သံဃာတော်များက “ကရဝိက်ငှက်သံရှိကြောင်း” ပြန်လည် မိန့်ကြား ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ မိဖုရားကြီးက “ကရဝိက်ငှက်သံကြားလိုသည်” ဟု မင်းကြီးအား ပူဆာသည်။ မင်းကြီးလည်း ရွှေချိုင့်ကို လွှတ်ပြီး မင်းအာဏာဖြင့် ကရဝိက်ကို ဆောင်ယူပေးသည်။

နန်းဆောင်ကို ရောက်သည့်အခါ ကရဝိက်ငှက်က ရုတ်တရက် မတွန်။ ပတ်ပတ်လည် ကြေးမုံမှန်ပြင်တို့ကို ရံထားစေသည့်အခါမှ မိမိအရိပ်ကို မိမိမိတ်ဆွေငှက် အဖော်အပေါင်းဟုထင်ပြီး ကရဝိက် ငှက်သည် သာယာသောအသံဖြင့် တွန်ကျူးလိုက်သည်။ ထိုအသံကို ကြားလိုက်သည်နှင့် မိဖုရားကြီးလည်း “ကျေးငှက်တိရစ္ဆာန်၏ အသံပင်လျှင် ဤမျှ နာပျော်ဖွယ်ရှိလျှင် ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ပါရမီ (၁၀) ပါး၊ အပြား (၃၀) ဖြည့်ကျင့်ပြီး သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို ရတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ အသံတော်ကား အဘယ်သို့ ဆိုဖွယ်ရာ ရှိအံ့တော့နည်း” ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဖြစ်သောပီတိဖြင့် သောတာပန် တည်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ကရဝိက်ငှက်၏ အသံကို မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ အသံတော်နှင့် ခိုင်းနှိုင်းပြီး ကရဝိက်ကို ဘုရားရှင် ကိုယ်စား ပူဇော်သည့် အနေယူနိုင်သည်။

ကရဝိက်ငှက်၏ တင့်တယ်ခြင်းသည် အသံသာယာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပုစ္ဆာပကိဏ္ဍိကကျမ်းက ဖွင့်ဆိုသည်။ သံယုတ် အဋ္ဌကထာ၊ သာရတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းများတွင်-

“ကရဝိက်ငှက်တို့သည် ချိုသောအရသာရှိသော သရက်သီး မှည့်ကို နှုတ်သီးဖြင့် ထိုးဆွ၍ ယိုကျလာသော သရက်သီးရည်ကို သောက်ပြီး အတောင်ခတ်သံပြုကာ နှံ၊ မြေမှုတ်သကဲ့သို့ အောက်ဘက် သစ်ခက်မှ အသံပြုပြီး အထက်သစ်ခက်၌နေလျက် မိမိ၏တွန်သံ မြည်သံကို နာကြကုန်သည်။

ထိုသို့ မြည်သောအခါ ခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့ သည် မြူးတူးခြင်းဖြစ်ကြကုန်၏။ အစာစားနေသော ခြေလေး ချောင်းသတ္တဝါတို့သည်လည်း ပါးစပ်နားရောက်ကုန်သော အစာ တို့ကို စွန့်ပြီး ကရဝိက်မြည်သံကို နာယူကြကုန်သည်။

အစာအလို့ငှာ သားကောင်ကို လိုက်၍ ဖမ်းကုန်သော သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်း ခြေစုံရပ်ကုန်ကြသည်။ သားရဲတို့ လိုက်၍ ပြေးရသော သားကောင်တို့သည်လည်း သေဘေးကိုပင် မကြောက်တော့ဘဲ ရပ်၍ နေကြကုန်သည်။ ကောင်းကင်တွင် ပျံသောငှက်တို့သည်လည်း အတောင်တို့ကို ဖြန့်တန်း၍ မတုန်မလှုပ် ဖြစ်ကြကုန်သည်။ ရေ၌ ကျက်စားသော ငါးတို့သည်လည်း နားရွက်၊ နားပန်းတို့ကို မလှုပ်မခပ်တော့ဘဲ ထိုကရဝိက်အသံကို ရပ်ပြီး နာကြကုန်သည်”ဟူ၍ သာယာသော ကရဝိက်ငှက်သံကို အရပ်ရပ် သတ္တဝါများ ခုံမင်နှစ်သက်စွာ နာယူကြပုံကို ဖော်ပြထားသည်။

ဤအကြောင်းနှင့် စပ်၍ ဝက်မစွပ်မြို့စားမင်း နဝဒေးက လောကဝိဒူလင်္ကာတွင်-

“ကရဝိက်ငှက်မင်း၊ သာယာခြင်းဖြင့် ညှင်းညှင်းကျူးမြည်၊ တွန်လေသည်ကား၊ တောင်လည်ရံယုက်၊ ပြားမြိုင်ချက်ဝယ်၊ သရက် မှည့်ပြီး၊ ခိုင်လုံးကြီးကို၊ နှုတ်သီးပေါက်ဆိတ်၊ ဖိတ်၍ စီးယို၊ ရည်ချို သောက်ဝ၊ နောက်အပ၌၊ တောင်လှနစ်ဖက်၊ ဖြုန်းဖြုန်းနှက်၍၊ ပြိုင်ဆက်ဆွတ်ဆွတ်၊ တွတ်တွတ်လန်လန်၊ ရွံရွံ့ချည်းချည်း၊ ဧရိုက် ကျည်းသော်၊ ဖြင်ပည်းသတ္တဝါ၊ သားတကာတို့၊ ဖန်ရာညွတ်နူး၊ တိမ်းကြမူးလျက်၊ မြူးတူးပြေးခုန်၊ ပီတိဟုန်ဖြင့်၊ စိတ်မုန်ယစ်ကြွ၊ ဖြောင်းဖြောင်းထ၍၊ ခံတွင်းဝ၌၊ စားကြိုက်မြိုတုန်း၊ မုန်း၏မချစ်၊ ပစ်သည့်အစာ၊ အာကာစည်းဝေး၊ ငေး၍ ငိုက်ယောင်၊ ဦးလည် ထောင်၍၊ အတောင်ခတ်လျက်၊ ပျံသည့်ငှက်လည်း၊ မိုးထက်ရပ်နေ၊ တုံ့တွေဝေ၏။ စိုင်ချေ သမင်၊ တွေ့မြင်လိုက်ဆဲ၊ ကျားသစ်ရဲလည်း၊ သွားမြဲမညီ၊ ချီသည် ချေချက်၊ ကြွသည့်လက်တို့၊ မြေထက်အချ၊ ဆိုင်းတည်းတွ၏။ ကျားမှ လွတ်ရေး၊ သမင်ပြေးလည်း၊ သေဘေး မခန့်၊ ရပ်တည်တန်၏။ လိုလွန်သွားလား၊ ရေတွင်ငါးလည်း၊ နားပါး ခတ်နာ၊ မြတ်မွေ့စာလျက်၊ ဟေမာဘုံဦး၊ ငှက်မင်းမြူးသည်၊ ငုံဖူး ပေါ်စပွင့်တုန်းတည်း”ဟူ၍ ရေးစပ်ထားသည်။

ထိုထိုသော အကြောင်းအမျိုးမျိုးကို ပြောဆို၊ သတင်းပါး လိုသော စေတနာအရင်းခံဖြင့် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင် များသည် ထိုထိုသော သတ္တဝါတို့ကို တခုတ်တရ ကြံဆဖော်ထုတ် သရုပ်ပြရေးခြယ် ဆင်ယင်ခဲ့ကြကြောင်း နားလည်ရသည်။

ကဝိသရုပ်၊ ဂဠုန်သရုပ်

ငှက်တို့၏ မင်းဟုဆိုသော ဂဠုန်၌လည်း သီးခြားသဘာဝ လက္ခဏာများ ရှိသည်။ ရဲရင့်ခြင်း၊ ခွန်အားဗလကြီးခြင်း၊ အောင်မြင် ခြင်းတို့သည် ဂဠုန်၏ သင်္ကေတများ ဖြစ်သည်။ ငါးရုငါးဆယ်

ဇာတ်၊ သတ္တကနိပါတ်ကောဋုသိမ္ပလိဇာတ်တွင် ဂဠုန်သုတ်ချီရာသို့ တွဲလျားကျပါသွားသည့် နဂါးက ညောင်ပင်တစ်ပင်အား ရစ်ပတ်၍ ဆွဲရာ၊ ဂဠုန်မင်း၏ ကြီးမားသောခွန်အားကြောင့် ညောင်ပင်ပါ ကျွတ်၍ပါရသည်ဟု ဆိုသည်။

ငါးရာ့ငါးဆယ်၊ တံသနိပါတ်၊ ပဏ္ဍရကဇာတ်သည် ဘုရားလောင်း ဂဠုန်မင်းပါသော ဇာတ်ဖြစ်သည်။ ဘုရားလောင်း ဂဠုန်မင်းနှင့် ကဏ္ဍ ရကနဂါးမင်းတို့သည် ကရမ္မိယသင်္ဘောဆိပ်အနီးရှိ အဝတ်မဝတ်သော အစေလကတက္ကတွန်းထံ ခစားကြသူများ ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့ နဂါးမင်း မရှိစဉ် ဂဠုန်မင်းက “ကျွန်ုပ်တို့သည် နဂါးတို့ကို ဖမ်းယူရာ၌ မဖမ်းယူနိုင်ဘဲ ရေ၌ နစ်၍ သေရသည် ချည်း ဖြစ်သည်။ သူတို့ကို ဖမ်းယူ၍ မရအောင် နဂါးတို့မှာ လျှို့ဝှက်ချက်ရှိတန်ရာသည်။ ယင်းလျှို့ဝှက်ချက်ကို နဂါးမင်းအား မေးပေးပါ”ဟု လျှောက်သည်။

တက္ကတွန်းကလည်း ဂဠုန်မင်းဆိုတိုင်း မေးပေးသည်။ ဘယ်သူ့ကိုမှ မပြောပါဘူးဟု ကတိလည်း အခါခါပေးသည်။ ထိုအခါ နဂါးမင်းက “ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျောက်ခဲကြီးများကို မျိုထားပြီး ဝပ်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ခေါင်းမှ ကိုင်၍ ဖမ်းယူသည်အခါ ကျောက်ခဲ အလေးကြောင့် မချီနိုင်၊ မ၊မနိုင်ဘဲ၊ ဂဠုန်တို့ ရေထဲမြုပ်ပြီး သေကြခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အမြီးမှ ကိုင်ပြီး ဇောက်ထိုးဆွဲကာ ကျောက်ခဲများကို အန်စေပါက ပေါ့ပါးသဖြင့် ရေမှ ထုတ်ယူနိုင်မည် ဖြစ်သည်”ဟု လျှို့ဝှက်ချက်ကို ထုတ်ပြောလိုက်သည်။

ထိုလျှို့ဝှက်ချက်ကို သိလျှင် သိချင်းပင် ဂဠုန်မင်းလည်း လေအဟုန်ဖြင့် ရေကို ခွဲပြီး နဂါးမင်းကို အမြီးမှ ကိုင်ကာ ခေါင်းကို ဇောက်ထိုးဆွဲလျက် ချီသွားသည်။

နဂါးမင်းက “ငါ့ဆင်းရဲကို ငါသာ ပြုမိတာပါကလား”ဟု ငိုကြွေးမြည်တမ်းသည်။

ဂဠုန်မင်းက “သင်သည် သင်၏ လျှို့ဝှက်ချက်ကို သူတစ်ပါးအား ပြောပြီးကာမှ ဘာကြောင့် ငိုကြွေးရသနည်း။ တက္ကတွန်းကို အပြစ်တင်စရာမရှိ။ သင့်ကိုယ်ကိုယ်သာ အပြစ်တင်စရာရှိသည်”ဟု ပြောပြီး သီလရှိသူ၊ သီလမရှိသူတို့၏ ဂုဏ်ကို ဟောကြားကာ နဂါးမင်းအား လွှတ်ပေးလိုက်သည့် ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။

ဤဇာတ်လမ်းအထောက်အထားများဖြင့် ဂဠုန်မင်း၏ ရဲရင့်ခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ အောင်နိုင်ခြင်းသဘောလက္ခဏာများကို အထိမ်းအမှတ်ပြုကာ ဂဠုန်ရုပ်ကို ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်တို့ ဆင်ယင်ခြယ်လှယ်ကြခြင်း ဖြစ်မည်။

ထိုအထိမ်းအမှတ် သဘာဝလက္ခဏာတို့ကို သိစေလို၊ မြင်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တန်ဆာဆင်သည် ဆိုကြသော်လည်း မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာအဆင်တန်ဆာများ၌ ဂဠုန်ရုပ်ကို အတွေ့ရအမြင်ရနည်းသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ “တနင်္ဂနွေဂဠုန်၊ ရှေ့မြောက်ကြုံ၊ နေတုံခြောက်နှစ်မျှ”ဆိုသော စကားအတိုင်း ဘုရားစေတီများ၏ ရင်ပြင်တော် အရှေ့မြောက်ထောင့်၊ တနင်္ဂနွေပြိုဟ်တိုင်ရုပ်အဖြစ်သာ တွေ့ရလေ့ရှိတတ်သည်။ အခြားနေရာဌာနများ၌ အခြယ်အလှယ် အဆင်တန်ဆာအနေဖြင့်မူ အမရပူရမြို့၊ ရွှေဖားရဘုရားဥကင်တံကဲမှ မှန်စီရွှေချနဂါးကို ဂဠုန်လေအဟုန်ဖြင့် ထိုးဆင်းပြီး ကိုက်ချီဟန်ပုံနှင့် ပုဂံမြို့ဟောင်းမှ နတ်လှောင်ကျောင်း ဂဠုန်ရုပ်ခံပလ္လင်ပုံတို့သာ မှတ်မှတ်သားသား တွေ့မြင်ရဖူးသည်။

ကဝိဟန်ပါနဂါးအဆင်တန်ဆာ

ဂဠုန်ထက်စာလျှင် နဂါးရုပ်အဆင်တန်ဆာကို နေရာများစွာ၌ တွေ့နိုင်သည်။ မြေမျိုးဖြစ်၍ လုံးချောချော၊ ရှည်လျားလျား ရှိသော မြေဦးခေါင်းပိုင်းနှင့် အမြီးပိုင်းများတွင် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာ ပညာရှင်များက ကနုတ်ချက်များ သွင်းပြီး လှပတင့်တယ်အောင် ပြုလိုက်ကြသည်။ ခြေမရှိသော သတ္တဝါကို အဆန်းထွင်ပြီး ခြေပါ ထည့်လိုက်သည့်အခါ ထူးဆန်းသော သတ္တဝါတစ်မျိုးအဖြစ် စိတ်ဝင်စားစရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ခြေပါခြင်း၊ မပါခြင်းကို အကြောင်းပြုပြီး သတ္တဝါနှစ်မျိုး အမည်နှစ်မျိုးဖြင့် မြန်မာမှုနယ်တွင် ထင်ရှားပြန်သည်။ ခြေမရှိသော နဂါးကို “နဂါး”ဟုသာခေါ်ကြသော်လည်း ခြေပါ သော နဂါးကိုမူ “နရား”ဟူ၍ ချစ်စဖွယ်အမည် နာမပညတ်လိုက် ကြသည်။

နဂါးရော၊ နရားပါ မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာ ပညာရှင်များသည် အာရုံများစွာ ကျဟန်ရှိသည်။ အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာများ များပြားကြွယ်ဝသော သာသနိက အဆောက်အအုံများ၊ ထီးနန်းဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်များ စသည်တို့တွင် ဖြန့်ကြက်နေရာပေး ကြသည်။ ရှေးဟောင်းဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် တိုင်ဆင်းနရားအဖြစ် အနိမ့်ဆုံးနေရာမှစ၍ ဘုရားစေတီထီးများမှ ငှက်မြတ်နားအထိ နေရာပေးကြသည်။

ဘုရားဆင်းတုတော်များ ပူဇော်ရာ ပလ္လင်တော်များတွင် နဂါးရုပ်များကို ပလ္လင်တော်တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ထားရှိတတ်ကြသည်။ ပုံမှာပြထားသည်မှာ မော်လမြိုင်မြို့၊ စိန်တုံးမိဖုရားကုသိုလ်တော်၊ စိန်တုံးမိဖုရားကျောင်းမှ ပလ္လင်တော်ဖြစ်သည်။ အလားတူ နဂါး

ရုပ်များကို တရားဟောဓမ္မကထိကများ၏ ဓမ္မပလ္လင်များ၌ လက်ရန်းများ၊ ခြေထောက်များ၌ ဆင်ယင်ထားရှိတတ်ကြသည်။ အချို့ ဘုရားစေတီများ၌ အဆင်းအတက် လှေကားပေါင်များ ပေါ်တွင် နဂါးရုပ်များ စောင့်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ဘုရားစေတီပရိဝုဏ်များ၌ရှိသော “စက်တော်ရာ” များတွင်လည်း စက်တော်ရာကို နဂါးနှစ်ကောင် ကိုယ်လုံးဖြင့် ဝန်းပတ်ရံပြီး စောင့်နေဟန် ထုဆစ်ထားသည်ကို တွေ့ရ တတ်သည်။ အချို့က နဂါးနှစ်ကောင် ခေါင်းချင်းဆိုင်လျက် အမြီးချင်း ချိတ်လျက် အချို့က နဂါးခေါင်းများက ပါးပြင်းထောင်လျက် ပုံအမျိုးမျိုး ခြယ်လှယ်တတ်ကြသည်။

မုစလိန္နာရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား နဂါးမင်းက ရစ်ခွေပြီး ဦးခေါင်းတော်ထက်မှ နဂါးက ပါးပြင်းဖြင့် မိုးထားဟန်ထုလုပ်တတ်ကြသည်။ ဘုရားကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ပြာသာဒ်များ၊ မုခ်ဝများ၊ ခေါင်းလောင်းကိုင်းများသည် ပန်းအလင်္ကာ ပညာရှင်တို့ နဂါးရုပ်ထုရန် အာရုံကျသော နေရာများဖြစ်သည်။

နဂါး၊ နရားကို သာသနာနှင့် စပ်သောနေရာများ၌သာမက ထီးနန်းနှင့်ဆိုင်သော အသုံးအဆောင်များတွင်လည်း အသုံးပြုကြသေးသည်။ ရွှေဘုံနိဒါန်းတွင် တကောင်းခေတ် မင်းခမ်းတော်များ၌ နဂါးခံကွမ်းအစ် ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ နဂါးခံကွမ်းအစ်၊ နရားခံ ကွမ်းအစ်တို့သည် မြန်မာမင်းများလက်ထက်၌ လက်ယာမင်းခမ်းတော် ပစ္စည်းအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။

လက်ဝဲ၊ လက်ယာအဆို ကွဲလွဲမှုများတော့ ရှိသည်။ လက်ဝဲမင်းခမ်းတော်အဖြစ်-

ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ “လက်တင်ကြားနှင့် နဂါးကွမ်းခွက်”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

“နဂါးခံလျက်၊ ကွမ်းခွက်ရောင်ထပ်”ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားသည်။

လက်ယာမင်းခမ်းတော်အဖြစ်

မဟာဇနကပျို့ အပိုဒ်-၈၁ ၌

“ပြုံးပြက်ရောင်လျှံ၊ နဂါးခံကွမ်းခွက်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြဝတီမင်းကြီး၏ လက်ယာမင်းခမ်းတော်ဘွဲ့၌

“ရှစ်ထောင့်ငယ်ခြံရံ၊ နဂါးခံ၊ မျက်ပျံရွှေကွမ်းခွက်ကယ်နှင့် လေး”ဟူ၍လည်းကောင်း၊

မဟာသုတသောမပျို့၊ အပိုဒ်- ၂၆ ၌

“ရောင်ကြွားကြွားတည့်၊ နဂါးခံလျက်၊ ရွှေကွမ်းခွက်လည်း” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

အဘိရူကပျို့၊ အပိုဒ်- ၁၅၆ ၌

“သောင်းသောင်းနီလျှံ၊ နဂါးခံရှစ်ထောင့်” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မာယဒေဝလင်္ကာသစ်၊ အပိုဒ်- ၆၆ ၌

“လက်လက်ဖြိုးလျှံ၊ နဂါးခံကွမ်းခွက်”ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြကြသည်။

နရားခံကွမ်းခွက်နှင့် ပတ်သက်၍မူ လက်ဝဲမင်းခမ်းတော် တွင် ပါဝင်ကြောင်း “ဗုဒ္ဓါဘိသိက်မော်ကွန်း၊ အပိုဒ်- ၂၁ ၌ “နရား ကွမ်းခွက်၊ ရောင်လက်သလပ်”ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ နရားရုပ်ကို ကွမ်းခွက်များတွင်သာမက ထီးသုံးနန်းသုံး သလွန်တော်များတွင် ဆင်ယင်အသုံးပြုကြောင်း မဟာသုတသော

ပျို့လာ “ဗာရာဏသီ၊ နန်းသီဂီဝယ်၊ စာမြီသလွန်၊ နရားမွန်နှင့်၊ လည်ပြန်ခြူးပေါက်၊ ငှက်ခြေထောက်လျက်၊ မြကျောက်မျက်မြွှာ၊ သရဏာက”ဟူသော ဖော်ပြချက်အရ သိရသည်။

နရားသုံးကောင်ထောက်၊ လေးကောင်ထောက် မှန်စီရွှေချ ကလပ်အမျိုးမျိုး၊ သပိတ်အမျိုးမျိုး၊ နရားခံကွမ်းခမ်း၊ ကွမ်းခွက်များ စသည်ဖြင့် အသုံးအဆောင်များတွင် နရားရုပ်၊ နဂါးရုပ်များကို အလင်္ကာတန်ဆာဆင်ကြသကဲ့သို့ မြန်မာမင်းများလက်ထက်၊ စီးနင်းသော ရေယာဉ်များတွင်လည်း နရားရုပ်ကို ထည့်သွင်း ဆင်ယင်တတ်ကြသေးသည်။ “နရားရုပ်ဦးရပ်” မင်းသားကြီးများ စီးသည့်သမ္ဗန် သီးခြားရှိသည်ဟု မှတ်သားရသည်။

သုတေသီတို့ကမူ နဂါးရုပ်အဆင်တန်ဆာကို ပျူခေတ်မှာ ကတည်းကပင် စတင်အသုံးပြုနေပြီဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြကြ သည်။ မြင်းမူမြို့နယ်၊ ဦးနှောင်းကုန်းရွာမှ ရရှိသော ရှေးနဂါးရုပ်ပါ လက်ကောက်သည် အထောက်အထားတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပျူခေတ် သုံးဒဂါးများတွင် ဒဂါးတစ်ဘက်ပါ အကွေးနှစ်ခုမှာ မြွေ (နဂါး) နှစ်ကောင်၊ အောက်ခြေ မျဉ်းကောက် ငါးကြောင်းမှာ ရေလှိုင်းများ ဖြစ်ကြောင်းလည်း ဆိုကြသည်။

ပျူခေတ်၊ တကောင်းခေတ်တွင် ထွန်းကားခဲ့သော နဂါးရုပ် အဆင်တန်ဆာ ခြယ်လှယ်သည့် ပန်းအလင်္ကာသည် ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ပန်းရန်၊ ပန်းတော့၊ ပန်းတမော့ စသည့် ပန်းအနုပညာရပ်များ အထွတ် အထိပ်ရောက်ခဲ့သည့် ပုဂံခေတ်တွင်လည်း ထိပ်တန်းမှာ ရှိနေပေမည်။ သို့သော် ပုဂံခေတ်တွင် နဂါးရုပ်အဆင်တန်ဆာသည် ကနုတ်ပန်းတက် ပန်းခက်လက်ရာများ မပါဝင်သေးဘဲ မြွေပါးပြင် ထောင်ဟန်မျိုးသာ ထုလုပ်လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပုဂံပဲနံ့သာဂူဆေးရေးပန်းချီ နဂါးကို ကြည့်ပါက ထိုသဘောကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုမြေဦးခေါင်းတွင် အထွတ်အဆောင်းပါသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပုထိုးသားများ ဂူဆေးရေးနံရံပန်းချီတစ်နေရာ၌လည်း ပါးပြင်းထောင်ဟန် မြေနဂါးပုံကို တွေ့ရသည်။ နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင်သာ နဂါးကို အမောက်အတက်များဖြင့် အလင်္ကာဆင်လာကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာများ၌ နဂါးရုပ်ကို ထည့်သွင်းတန်ဆာဆင်ကြသည်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကို ပူဇော်စေလိုသည့် စေတနာပါမည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို အောင်ခြင်းလည်း တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ နဂါးကို မြင်တွေ့လိုက်သည်နှင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တန်ခိုးဂုဏ်ကို အလိုလိုပူဇော်ကြည်ညိုမိလျက်သား ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ ဘူရိဒတ် ဇာတ်လာ ဘူရိဒတ်နဂါးမင်း၏ ပါရမီဖြည့်ကျင့်ပုံကို သိမြင်ပူဇော်စေလိုသည့် သဘောလည်းပါမည်ဟု မှတ်ယူရသည်။

ကဝိအလင်္ကာဝင် ကိန္နရကိန္နရီပုံရိပ်သွင်

ကိန္နရဟု ဆိုလိုက်လျှင် “ငှက်ကိုယ်နှင့်လူခေါင်း” ရှိသော သတ္တဝါဟု မြန်မာလူမျိုးများက တန်း၍ သိနေကြသည်။ သတ္တဝါအစစ်ကို တွေ့ဖူး မြင်ဖူး၍တော့ မဟုတ်ပေ။ ကိန္နရ ကိန္နရီအရုပ်များ မြင်ဖူး တွေ့ဖူးနေ၍ ဖြစ်သည်။ အလွယ်ပြောကြမည်ဆိုလျှင် ကိန္နရီကိန္နရ ဆိုသည်ကို “လူခေါင်းနှင့် ငှက်ကိုယ်” ရှိသောသတ္တဝါ

(သို့မဟုတ်) လူတစ်ပိုင်း၊ ငှက်တစ်ပိုင်း သတ္တဝါဟု ပြောရမည်ထင်သည်။

ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်တော်များတွင် ဘလ္လာတိယဇာတ်ဟူသော ဇာတ်တော်တစ်ခု ပါသည်။ ကိန္နရီကိန္နရနှင့် ပတ်သက်သောဇာတ်ဖြစ်သည်။ ဘလ္လာတိယမင်းက မေးသည့်အခါ ကိန္နရီက “လူနှင့် တူသော သားကောင်ပါ” ဟု ဖြေကြားချက်အရ ကိန္နရီ ကိန္နရတို့ကို တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုးဟူ၍ မှတ်ယူရန်ရှိသည်။ အချို့ကလည်း တိရစ္ဆာန်မျိုးဖြစ်သည်ကို ပယ်ပြီး နတ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များ၌မူ ကိန္နရတို့သည် ဟိမဝန္တာတောင်ခြေတွင် နေထိုင်ကျက်စားကြကြောင်း၊ ဆိုကတီးမှုတ်လျက်နေသူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားရှင်နှင့် သိကြားစသော မြင့်မြတ်သည့်သူများကို ပန်းကပ်ကြည်ညိုကြသူများဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ ဤသဘောအနက်ကို မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များက နှစ်ခြိုက်ကြဟန် ရှိသည်။ ကိန္နရီကိန္နရအရုပ်များကို ဘုရားပုထိုးစေတီများဆိုင်ရာ၌ အမြင့်အမြတ်နေရာပေးကြသည်။ ထို့အပြင် လူတစ်ပိုင်း ငှက်တစ်ပိုင်း သတ္တဝါဖြစ်သည့် ကိန္နရီကိန္နရတို့ကို တိရစ္ဆာန်အဖြစ် မယူမစွဲမိကြဘဲ၊ နတ်မျိုးဟု ယူစွဲနိုင်အောင် အတင့်အတယ် မွမ်းမံခြယ်လှယ်ကြသည်။

“လူခေါင်းနှင့်ငှက်ကိုယ်” သာဆိုလျှင် နှစ်လိုဖွယ်ရာ မရှိနိုင်ပေ။ သို့သော် မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များသည် လူခေါင်းတွင် နတ်ဝတ်တန်ဆာများ ဆင်ပြီး၊ ငှက်တောင်ငှက်မြီးတို့ကို အားကောင်းသော ကနုတ်ပန်းတက်များဖြင့် ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်လိုက်သည့်အခါ ကိန္နရီကိန္နရသည် ချစ်မြတ်နိုးစရာ

ဖြစ်လာသည်။ ထိုသို့ သဘောရှိသော ကိန္နရီကိန္နရာတို့ကို ပုဂံခေတ် မှာကတည်းက တွေ့မြင်နေရပြီ ဖြစ်သည်။

ဆိုရပါက ပုဂံအပယ်ရတနာလိုဏ်ဂူဘုရား၊ နန္ဒမညာဘုရား စသည်တို့တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ပုဂံမင်းနန်းသူအရပ် ဘုရား သုံးဆူမှ နံရံဆေးရေးပန်းချီ ကိန္နရီပုံတစ်ပုံကို မုခ်ဥကင်တံကဲ၊ စိုင်ပေါင်နှင့် ပန်းဆော်များကြားတွင် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ နန္ဒမညာ ဘုရား၌လည်း ဤပုံမျိုး တွေ့နိုင်သည်။ ပုဂံခေတ် နန်းတွင်းသူတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုမျိုးဖြင့် ကိန္နရာအရုပ်ကို ရေးခြယ်တန်ဆာ ဆင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေးခြယ်မှုက အနုစိတ်လှသဖြင့် ပုဂံသား ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များ၏ လက်ရာအစွမ်းကို မြင်သူတိုင်း အံ့ဩ ချီးမွမ်းကြရသည်။ မကိုဋ်ဆောင်း နားတောင်းပန်၊ ပုဂံခေတ် ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံဖြင့် လူခေါင်းနှင့်ကိုယ်ပိုင်းကို ခြယ်လှယ်ထားပြီး အမြီးပိုင်းကို ကနုတ်ပန်းတက် ပန်းခက်များဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားရာ ကနုတ်နှင့် အရုပ်အချိုးကျပြီး လှပတင့်တယ် ရှုချင်စဖွယ် ဖြစ်နေ ပေသည်။

ကိန္နရီကိန္နရာကို ပုဂံခေတ် ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များသာ အာရုံကျသည် မဟုတ်ပေ။ ပုဂံခေတ်ကို ဆက်ခံသော အင်းဝခေတ် ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များကလည်း နှစ်လိုသဘောကျကြဟန် ရှိသည်။ နွေးနွေးထွေးထွေး၊ ဖက်လှဲတကင်းပြုပြီး၊ ကိန္နရီကိန္နရာ တို့ကို ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်ဆိုင်ရာနေရာတို့၌ နေရာပေးမြဲ ပေးကြ သည်။ ဘုရားသွား ကျောင်းတက်လာသူတို့အား တစ်ခုခုပြောလို သည့် စေတနာဖြင့် သရုပ်ပြခိုင်းထားဟန် ရှိသည်။ မြူးမြူးကြွကြွ ကခုန်နေဟန် ရေးခြယ်မွမ်းမံထားသည်မှာ အောက်ပိုင်းခြေထောက်

ကိုသာ မကြည့်မိပါက နတ်မိမယ်အလား ယိုးမှားစရာရှိပေသည်။ ပုဂံခေတ် ကိန္နရီကိန္နရာတို့ ကဲ့သို့ ကနုတ်များ အနုစိတ်မခြယ်ထား သော်လည်း တောင်ပံနှင့် မြီးဆံတို့က အင်းဝခေတ် နန်းတွင်းသူတို့ ၏ ဝတ်ရုံလွှာအဖြစ် မှန်းဆကြည့်စရာ ရှိနေပေသည်။

မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များသည် ကိန္နရီကိန္နရာကို ခြယ်လှယ်ရာ၌ လက်နှစ်ဖက်ရင်မှာ ယှက်၍ လက်အုပ်ချီနေဟန် မြူးမြူးကြွကြွ ကဟန်မျိုးသာ များသောအားဖြင့် ရေးဆွဲခြယ်လှယ် လေ့ရှိကြသည်။ လူ့ခေါင်းနှင့် ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ခေတ်အလိုက် ဝတ်စားဆင်ယင်ဟန်မျိုး ရေးခြယ်ကြသည်။ ပုဂံ၊ အာနန္ဒာ အုတ်ကျောင်း၊ နံရံဆေးရေး ပန်းချီမှ ကုန်းဘောင်ခေတ် ကိန္နရာ ကိန္နရီတို့သည် ပို၍ နှစ်လိုဖွယ် အသွင်ဆောင်လာသည်။ ပို၍လည်း ချစ်စရာကောင်းလာသည်။

မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းမုခ်တုရင်ဝင်းရှိ ကိန္နရာ ရုပ်တုဆိုလျှင် နတ်သားအလား ထင်မှတ်မှားရသည်။ အနုစိတ် လက်ရာမြောက်မှုက “လူတစ်ပိုင်း ငှက်တစ်ပိုင်း” သတ္တဝါဟူသော သိမှတ်ထားမှုကို ဖုံးလွှမ်းသွားသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူစဉ်အခါက ပျော်ရွှင်စွာ ကခုန် ခဲ့သည့် သတ္တဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလောင်းတော်ဘဝတွင် လေးကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ရသည့် သတ္တဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စက် လက္ခဏာတော် (၁၀၈) ကွက်တွင် ပါဝင်သော သတ္တဝါဖြစ်သော ကြောင့် ဘုရား၊ တန်ဆောင်း၊ ကျောင်းပလ္လင်တံကဲ၊ မုခ်တံကဲများ တွင် ချစ်ခင်နှစ်လိုဖွယ် အသွင်သဏ္ဍာန်မျိုးဖြင့် နေရာပေးခြယ်လှယ် ဆင်ခဲ့ကြသော မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်တို့၏ စိတ်ကူးဉာဏ်

ဆန်းကြယ်မှုကို မလေးစား မကြည်ညိုဘဲ မနေနိုင်အောင် ဆွဲဆောင် မှုရှိလှသည့် ဟန်ပြမယ်ကလေးများအဖြစ် တင်စားချင်စရာ ဖြစ်ပေ သည်။

ဘီလူးအဆင်တန်ဆာ

“ဘီလူး”ဟူသောအသံကို ကြားသည်နှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့ လူကြီး လူငယ်မရွေး နားကြောစိမ့်မျှ ကြောက်ရွံ့ကြသည်။ “အစွယ် ပြူးပြူးနှင့် လူသားစားသည့် ဘီလူး”ဟူသော အသံဖြင့် ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များ၌လည်း “ဘီလူး”ကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော သတ္တဝါ၊ လူသားစားသော သတ္တဝါ၊ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသော သတ္တဝါအဖြစ်သာ ဖော်ပြကြ သည်။ အဆိုပါ စာပေ များလာ “ယက္ခ”လည်း ဘီလူး၊ “ကုဏ္ဍက်” လည်း ဘီလူးသာ ဖြစ်သည်။

“ဘီလူး”ဟုဆိုလိုက်လျှင် “အာဠာဝကဘီလူးကြီး”ကို ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်များက တန်း၍ မြင်ကြသည်။ တန်ခိုးတော် အနန္တ ကြီးမားသည့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုပင် အန်တုဖက်ပြိုင်တိုက်ခိုက် ဝံ့သူဟု သိထားကြ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုဘီလူးတွင် အစွမ်းထက် လက်နက်များအမျိုးမျိုး ရှိသည်။ အစွမ်းအထက်ဆုံးလက်နက်ကမူ “ဘွဲ့ဖြူ”လက်နက် ဖြစ်သည်။ ကောင်းကင်ကို ပစ်လွှတ်လျှင် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်တိုင်တိုင် မိုးခေါင်နိုင်သည်။ မြေကြီးပေါ် ပစ်လွှတ် လျှင် တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ် တိုင်တိုင် မြက်သစ်ပင်မှန်သမျှ မပေါက် နိုင်။ သဗုဒ္ဓရာကို ပစ်လွှတ်သော် အိုးခင်းပူတွင် ဖြန်းသည့် ရေပေါက် ကဲ့သို့ ခန်းခြောက်သွားနိုင်သည်။ မြင်းမိုရ်တောင်ကို ပစ်လျှင်

အပိုင်းပိုင်း ပြတ်ထွက်သွားနိုင်သည်။ ထိုမျှ အစွမ်းထက်သော လက်နက်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးလက်နက်အဖြစ် ထိုဘွဲ့ဖြူ လက်နက် ကို အသုံးပြုပြီး မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

အဆုံး၌ အာဠာဝကဘီလူးကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံ တပည့်ခံလိုက်ရသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် အာဠာဝက ဘီလူးကြီးကို အောင်နိုင်ခြင်းက တစ်ပါးအဖြစ် ပါဝင် နေသဖြင့် အာဠာဝကဘီလူးကို လူသိများခြင်း ဖြစ်သည်။ ဇာတ်တော် ကြီးဆယ်ဘွဲ့ပါ ဝိဇ္ဇာရဇာတ်တော်တွင် ဘုရားလောင်း ဝိဇ္ဇာရပညာရှိ ကို ရက်စက်စွာ အမျိုးမျိုးနှိပ်စက်ခဲ့သော “ပုဏ္ဏက” ဘီလူးကလည်း ထင်ရှားသော ဘီလူးတစ်ကောင် ဖြစ်သည်။

ရာမလက္ခဏာ၊ သီတာတို့ ဇာတ်လမ်းမှ လူကြမ်းဗီလိန်အဖြစ် ပါဝင်ရသော ခေါင်းဆယ်လုံးရှိသူဟုဆိုသည့် ဒဿဂီရိဘီလူးကို လည်း မြန်မာလူမျိုးတို့ရင်ထဲ၊ နှလုံးသားထဲ ထဲထဲဝင်ဝင် စူးစူး နစ်နစ် သိနေ ရင်းနှီးနေကြသည်။

ထိုသို့သော ရက်စက်ပြီး ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်လှသော “ဘီလူး”ကို မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်တို့သည် ကြောက်အား မပိုဘဲ မြောက်စားလိုကြသည်။ သူ့စရိုက်နှင့်သူ၊ သူ့အကြိုက်နှင့်သူဟု သဘော ပိုက်ပြီး အမုန်းမထားဘဲ ထိုက်သင့်ရာရာမှာ နေရာပေး ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အသွင်ဆောင်သော ဘီလူးများသည် ဘုရားစေတီများ၏ ခေါင်းလောင်းပတ်လည်ကို ကြည့်ပါက သိနိုင်သည်။ ဘီလူးများသည် တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် လက်ချင်းဆက်ပြီး ဘုရားကို ကာကွယ်ထားဟန် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ ဘုရားကို စောင့်ရှောက်စေလိုသည့် သဘောဖြင့် ဘီလူးရုပ်များ

ခြယ်လှယ်စီရင်ထားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အချို့ဘုရားစေတီများ၌ တစ်ကိုယ်လုံးပုံရှိသော်လည်း အချို့ဘုရားစေတီများ၌မူ ဘီလူးခေါင်း၊ လက်နှစ်ဖက်ကို ဘီလူးပန်းကိုင်ဟန် ခေါင်းလောင်းပုံပတ်လည်၌ တွေ့မြင်နိုင်သည်။

အတင့်အတယ် ကျက်သရေမရှိ ကြောက်မက်ဖွယ်လိလိ သတ္တဝါကို ရှေ့တန်းမတင်လိုကြ၊ နေရာမပေးလိုကြသည့် သဘောကို မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာရှင်များသည် မသိမဟုတ် သိကြမည်သာ ဖြစ်သည်။ အတင့်အတယ်မရှိခြင်းသည် အမြင်အာရုံနှင့် သက်ဆိုင်ကြောင်းလည်း သိကြမည်ဖြစ်သည်။ အတင့်အတယ်မရှိသည်ကို အတင့်အတယ်ရှိအောင် ရေးခြယ်နိုင်လျှင် အတင့်အတယ်သည် အလိုလိုရှိလာမည်ဟုလည်း သိမြင်ဟန်ရှိသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ ဘီလူးရုပ်ကို ကနုတ်ဖြင့် တန်ဆာဆင်ပြီး နှစ်လိုဖွယ်ရာဖြစ်အောင် ဖြေလျော့ခဲ့ကြသည်။ မတင့် မတယ်ကို အတင့်အတယ်ဖြစ်အောင် ပြုပြင်လိုက်ကြသည်။ အလင်္ကာဆင်အတတ်၌ ပဉ္စလက်မှော်အောင်ကြသော မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာရှင်များ၏ လက်တွင် ဘီလူးသည် ကြောက်စရာ အသွင်များ ပြေလျော့သွားသည်။ မင်္ဂလာရှိသော အတင့်အတယ်ရုပ် ဖြစ်လာသည်။ ထိုသဘောသည် ပုဂံခေတ်မှာကတည်းက စတင်ဖြစ်ထွန်းခဲ့သည်။

ပုဂံခေတ်ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များသည် ဘီလူးကို ဘုရားပုထိုးစေတီများ၌ ရဲဝံ့စွာ နေရာပေးဆင်ယင်ခဲ့ကြသည်။ ပုဂံသကျ မုနိဘုရား ကုန်းတော်ကြီးဘုရားများ၌ အင်္ဂတေဖြင့် ပြုလုပ်သော ပန်းတော့ ဘီလူးကို မြင်တွေ့နိုင်သည်။ အလားတူ အခြားဂူဘုရား

များ၏ မုခ်ဝ စလစ်ရှိရာ မလက်ညှိုးအဆင်တန်ဆာများတွင် ဘီလူးများကို မြင်တွေ့နိုင်သည်။ ဘီလူးနှစ်ကောင်ဆင့်အပေါ် ခြင်္သေ့၊ ခြင်္သေ့အပေါ် နတ်ရုပ် ခြယ်လှယ်ထားပုံက ပုဂံခေတ် ပန်းတော့ပညာရှင်၏ မှော်အစွမ်းကို ကောင်းစွာပြသလျက် ရှိသည်။

ပုဂံခေတ်မှ စပြီးခေတ်အဆက်ဆက် ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရာ မန္တလေးရတနာပုံခေတ် နောက်ပိုင်းရောက်သည့်အခါ ဘီလူးသည် ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သည့်အသွင် လုံးဝပြေလျော့သွားပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုသဘောဆောင်သော ဘီလူးရုပ်များကို မန္တလေးရွှေနန်းတော် ကျောင်းနံရံများနှင့် တံခါးများ၌ လေ့လာတွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဒူးတစ်ဖက်ထောင်၊ တစ်ဖက်ချလျက် ဘေးတစ်စောင်း လက်အုပ်ချီ နေဟန်ဘီလူး၊ လူကို ပင့်မြောက်ထမ်းထားသော ဘီလူး၊ လူက ပင့်မြောက် ထမ်းမထားသော ဘီလူး၊ ဘီလူးတစ်ကောင်က ဘီလူးတစ်ကောင်ကို ပင့်မြောက်ထမ်းထားသော ဘီလူးနှစ်ကောင်ရုပ် စသည်ဖြင့် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ လက်ရာမြောက်လှပသဖြင့် နှစ်လိုဖွယ် ဘီလူးများ ဖြစ်နေပေသည်။

မန္တလေးမြို့ရှိ ဒုတိယ ရွှေအင်ပင်ကျောင်း၌ ခေါင်းလောင်းထမ်း ဘီလူးရုပ်နှစ်ရုပ်ကို ရှားပါးလက်ရာအဖြစ် တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာမှု ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များ၏ လက်စွမ်း၊ ပညာစွမ်း၊ စိတ်ကူးဉာဏ်စွမ်းကို အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်အောင် ပူဇော်နေသော လက်ရာမွန်လက်ရာကောင်းများအဖြစ် သက်သေပြုထောက်ခံနေကြပေသည်။

ဥဒေါင်းအလင်္ကာ

ဥဒေါင်းအလင်္ကာသည်လည်း မြတ်ဗုဒ္ဓနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် အလောင်းတော်ဘဝက ဥဒေါင်းမင်း ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုဘုရားလောင်း ဥဒေါင်းမင်းသည် နေထွက်သည့်အခါ နေကို ကြည့်ပြီး “ဥဒေတယံ” ချီဂါထာ၊ နေဝင်သည့်အခါ “အပေတယံ” ချီဂါထာရွတ်ပြီး၊ နေကို ရှိခိုး၊ ဘုရားကို ရှိခိုးပြီး အရံအတား ပြုခဲ့သဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။ ဥဒေါင်းမင်း ပရိတ်ဟူ၍ ပရိတ်ကြီး ဆယ့်တစ်သုတ်တွင် ရှိသည်။

ထိုဘုရားလောင်း ဥဒေါင်းမင်းကို ရည်ညွှန်း၍ အန္တရာယ်ကင်းသည့် နိမတ်ကို ယူပြီး ဥဒေါင်းရုပ်ကို အဆောင်သဘော ဆောင်ခြင်းလည်း ပါမည်။ ဘုရားလောင်း ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကို ရည်ညွှန်းပြီး ပူဇော်သည့် သဘောလည်း ပါသည်။ တစ်ကြောင်းကလည်း နေနှင့်လသည် ကမ္ဘာ့အဆင်တန်ဆာများ ဖြစ်သည်။ လထဲ၌ ယုန်ဝပ်နေသည်။ နေထဲတွင် ဥဒေါင်းရုပ်ရှိနေသည်ဟု စွဲမှတ်ယူကြခြင်းလည်း ရှိသည်။ ထိုသဘောများကြောင့် ဥဒေါင်းရုပ်ကို နေမင်းကိုယ်စားပြု၊ ယုန်ရုပ်ကို လမင်းကိုယ်စားပြု အရုပ်များဟု ယူသည့် သဘောလည်း ရှိသည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက် နန်းတော်ဆောင်များ၌ ရာဇပလ္လင်ရှစ်မျိုးရှိရာ ဥဒေါင်းရုပ်ခံပလ္လင်လည်း ပါဝင်သည်။ “မယူရသနပလ္လင်” ခေါ်သည့် “မယူရာ” မှာ ဥဒေါင်းကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ မယူရာသနပလ္လင်ကို ပေါက်သားနှင့် ထုလုပ်ပြီး ဆင်မြင်းများ သိမ်းရာတွင် အသုံးပြုသော ပလ္လင်ဖြစ်သည်။ မြောက်စမုတ်ဆောင်မှာ ထားရှိသည့် ပလ္လင်ဖြစ်သည်။

ထိုင်စရာပလ္လင်တွင်သာမက စီးနင်းရာ လှေဖောင်စသည့် ရေယာဉ်များတွင်လည်း ဥဒေါင်းရုပ်ဖောင်ပြုလုပ် စီးနင်းကြသေးသည်။

“စက္ကဝက်ပြီ၊ စာမရီက၊ ဧဏီဥဒေါင်း၊ တိုးအောင်း ကရဝိ၊ ဖောင်ပြိုင်ညိုလျက်” ဟု ဒုတိယနဝဒေးကြီး၏ တရုတ်သံရောက်မော်ကွန်းမှာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ မင်းခမ်းတော်အဖြစ် ခင်းကျင်းသော အောင်လံတော်ခုနစ်စင်းတွင်လည်း ဥဒေါင်းရုပ်ကို ရေးဆွဲရိုက်နှိပ်သော ဥဒေါင်းရုပ်အလံလည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

“သဏ္ဌာန်ကြီးမား၊ မြွေနဂါးကို၊ လျင်လျားသုန်သုန်၊ ဖမ်းနိုင်ဟုန်နှင့်၊ ဂဠုန်အတူ အဖြူတံခွန် လွန်စွာသွေးသာ၊ စားတတ်သောက်ကြ၊ စွယ်ပြူးပြူးနှင့် ဘီလူးရုပ်ဝါ၊ အဝါတံခွန်၊ ဟန်ပင်တင့်လျော၊ ရောင်ကျောကျောနှင့် မောရညွတ်ပျောင်း၊ ဥဒေါင်းပြက်ပြက် မည်းနက်တံခွန်” ဟူ၍ မုဒ္ဒါရာဇဘိသေက မော်ကွန်း၌ လာရှိသည့် အနက်ရောင် ဥဒေါင်းရုပ်အလံဟု နားလည်ရသည်။

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ ဒေါင်းအလံကို အသုံးပြုသလို ဒေါင်းဒဂါးများကိုလည်း သွန်းလုပ်အသုံးပြုခဲ့သေးသည်။ ဘုရင့်စာချွန်များတွင် ခပ်နှိပ်သော တံဆိပ်များလည်း ဒေါင်းရုပ်တံဆိပ်များပင် ဖြစ်သည်။

ရာဇပလ္လင်ဥကင်တံကဲ၌လည်း တုရိုက်တိုင်နှစ်ခု၏ အဆင်တန်ဆာအဖြစ် နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်များကို ခြယ်လှယ်လေ့ရှိကြသည်။ ယုန်ရုပ်နှင့် ဒေါင်းရုပ်ကို တွေ့ကြရမည် ဖြစ်သည်။

ဤတွင် မှတ်သားရန်ရှိသည်မှာ ဥဒေါင်းရုပ်ကို အလင်္ကာဆင်ရာ၌ “ကဒေါင်းရုပ်နှင့် အမြီးအတောင်ချထားသော ဒေါင်းရုပ်” ဟူ၍ နှစ်မျိုးတွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

မန္တလေးမြို့၊ အတုမရှိကျောင်းတော်ကြီး အုတ်နံရံတံခါးကုံး နှစ်ခု ကြား၌ ကဒေါင်းရုပ် ပန်းတော့လက်ရာအလင်္ကာကို ထင်ထင် ရှားရှား တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၊ လည်ပေါ်နေရာ ၌လည်း ဒေါင်းရုပ်များကို အကွက်လိုက် အကွင်းလိုက် ခြယ်လှယ် ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အလားတူ အင်းဝမြို့ဟောင်းရှိ ဗားကရာ ကျောင်းဟောင်း ကြီးတွင်လည်း သစ်သားပန်းပု ကဒေါင်းရုပ်ကို တွေ့နိုင်သလို အမြီးအတောင်ချထားဟန် ဒေါင်းနှစ်ကောင် ခေါင်းချင်းဆိုင်နေပုံကိုလည်း လေ့လာတွေ့မြင်နိုင်သည်။

မကန်းအဆင်

မကန်းကို ရှေးခေတ်မြန်မာစာဆိုများက လွန်စွာအာရုံကျခဲ့ ကြဟန် ရှိသည်။ ရေးဖွဲ့ခဲ့သော စာပေများတွင် မကန်းကို မကြာ ခဏဆိုသလို တွေ့ရသည်။

စာဆိုတော်ကြီး ဦးကြင်ဥ၏ တန်ခူးလဘွဲ့တွင် ကောင်းကင် ရှိ တိမ်များသည် မကန်းကောင်၏ အကြေးကွက်များသဖွယ် အထပ်ထပ် အကွက်ကွက်ထနေကြောင်း “ဪ- ဆွေမစုံဖက်၊ ဖြေပုံခက်အောင်၊ မကန်းကွက်ချွန်၊ တိမ်ရွက်ကွန်လည်း”ဟူ၍ တွေ့ရသလို ရှင်ဥတ္တမကျော်၏ တောလားတွင် “ယမုန်ဂင်္ဂါ၊ ရွှေညီလာနှင့်၊ သီတာသဘင်၊ ရှုအင်မခန်း၊ မကန်းလိပ်ငါး၊ ပျော်ပါး စံပ၊ ရွှေများတစ်သင်း”ဟူ၍ မြစ်ရေတွင် မကန်းလိပ်၊ ငါးတို့ ညီလာခံ ကျင်းပသကဲ့သို့ရှိနေပုံ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ အခြားသော ရာသီဘွဲ့ လေးချိုးများ တေးထပ်များတွင်လည်း မကန်းကို အဓိက ဇာတ်ကောင် သဖွယ် ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုစာပေအရေးအဖွဲ့ ဖော်ညွှန်းချက်များအရ မကန်းသည် ရေသတ္တဝါတစ်မျိုးဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။ မကာရဟူသော ပါဠိ စကားမှ မကန်းဖြစ်လာသည်ဟု ပညာရှိတို့က ဆိုမိန့်ကြသည်။ “လက်နှင့် ဖမ်းလျှင် ပါးစပ်ဟတတ်သော ငါး”ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုချက် လည်း ရှိသည်။ ပင်လယ်ငါးကြီးတစ်မျိုးဟုလည်း ဆိုကြသည်။

မကန်းကောင်၏ အခွံမှာ အဆက်လိုက်၊ အဆက်လိုက် ဖြစ်ပေါ်နေလျက်၊ အမြီးပိုင်း၌ ကြီးလာသည်။ အမြီးပိုင်းမှာ ပိုင်းပု၍ ကားနေကာ ချွန်ထက်သော ဆူးများဖြင့် စောင်းတွန့်၍ ရှိနေသည်။ ထိုအမြီး များ၏ အနားတွင် လက်နှစ်ဖက်ကဲ့သို့သော လက်မနှစ်ခုရှိရာ ယင်းဖြင့် သွားလိုရာ ခရီးကို လှော်ခတ်သွားနိုင် သည့်အပြင် ပဲ့ကိုင်ပေးသေးသည်။ ဦးခေါင်းမှာ ပုလင်းတစ်လုံး၏ ဘူးဝထိပ်သဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ရှိပြီး ခေါင်း၏ အောက်ပခုံးနေရာတွင် တစ်ဖက်လျှင် လက်သုံးခုစီ ခြောက်ခု ထွက်နေ၏။ ထိုလက်များ သည် ရေထဲ၌ ကူးခတ်နိုင်သည့်အပြင် ရွံ့ပြင်ပေါ်၌လည်း တွား၍ ပြေးနိုင်သည်။

ကိုယ်ခန္ဓာအောက်ပိုင်း ဝမ်းဗိုက်နေရာတွင် တစ်ဖက်လျှင် ဆူးတောင်ရှစ်ခုစီ၊ ပေါင်း (၁၆) ခုစီရှိရာ ပင်လယ်ထဲ၌ အလွန် လျင်မြန်စွာ ကူးနိုင်သော သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ဦးခေါင်းထိပ်တွင် မျက်လုံးနှစ်လုံးကို ကာကွယ်ပေးသည့် လက်ကဲ့သို့သော ဆူးတောင် နှစ်ခု ရှိသေးသည်။ မျက်လုံးနှစ်လုံးသည် ပုစွန်မျက်လုံးကဲ့သို့ တောက်ပြောင်ကာ ရှေ့သို့ ပြူးထွက်နေသည်။ ထိုမျက်လုံးများရှေ့၌ ရန်သူကို ဖယ်ရှားနိုင်သည့် လက်ကလေး လေးချောင်းနှင့်တူသော အမွေးအတံ လေးပင် ရှိသည်။ ထိုအမွေးအတံ လေးပင်သည်

မာကျောပြီး မျက်လုံးကိုပင် အကာ အကွယ်ပြုထားလေသည်။ မျက်လုံး၏ အောက်ခွံရေ အတွင်းဝယ် ပါးစပ်ပေါက်၊ ဦးနှောက်၊ ဦးနှောက်အိမ်စသည် အကုန်လုံးသည် ပုစွန်ဦးခေါင်းအတွင်း စုပေါင်းနေသကဲ့သို့ စုပေါင်းနေကြသည်။

ဤပုံသဏ္ဍာန်အရ ခွန်အားလည်း ကြီးမည်။ ကြောက်စရာလည်း ကောင်းမည်ဟု မှန်းဆရသည်။ ရေသတ္တဝါတိုင်း မကန်းကောင်ကို ကြောက်ရကြောင်းလည်း သိရသည်။ အရွယ်ပမာဏကလည်း အချို့မှာ လူတမျှ၊ အချို့မှာ လူထက်ကြီးကြောင်းလည်း ဆိုသည်။

ဤကြောက်စရာ ရေသတ္တဝါကလည်း မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များလက်ထဲ ရောက်သွားသည့်အခါ တည်ကြည်သလိုလို ခန့်ညားသလိုလို ရှိလာသည်။ ခွန်အားက ပို၍ ကြီးလာပြီး ဘုရားပုထိုးစေတီ သာသနာ့အဆောက်အအုံများအတွက် အစောင့်အရှောက်ကောင်း ဖြစ်လာသည်။ မကန်းရုပ်ကို ဘုရားဆင်းတုတော်များ၏ ပလ္လင်တံကဲ့များတွင် နေရာပေးတတ်သလို ဘုရားပုထိုးများ၏ မုခ်တံကဲ့ စိုင်ပေါင်နေရာ၌လည်း နေရာပေးတတ်ကြသည်။ ပန်းတော့အလင်္ကာအဖြစ် မြင်ရနိုင်သလို နန်းနံရံဆေးရေးပန်းချီဖြင့်လည်း ရေးခြယ်ဆင်ယင်ကြသည်။ မကန်းခံတွင်း ခြင်္သေ့နင်းဟန် အင်္ဂတေပန်းတော့ မကန်းအလင်္ကာသည် ပုဂံခေတ်ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များ၏ အနုပညာစွမ်းရည် သရုပ်ပြလက်ရာမွန်ဖြစ်သည်။

ရှေးဟောင်းဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၏ အဆင်းအတက်လှေကားများ ဘုရားစေတီများ၏ ပစ္စယံအဆင့်ဆင့်သို့ တက်သည့်

နတ်လမ်းလှေကားများတွင် မကန်းရုပ်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ မန္တလေးမြို့ အတုမရှိကျောင်းလှေကားသည် မကန်းလှေကားဖြစ်သည်။ အင်းဝမြို့ဟောင်းရှိ ညောင်ရမ်းမင်းတရား၏ ကုသိုလ်တော်မဟာစေတီမှ နတ်လမ်းလှေကားသည်လည်း မကန်းလှေကားပင်ဖြစ်သည်။

မည်မျှပင် အန္တရာယ်ပေးတတ်သည့် သတ္တဝါဖြစ်စေ၊ ဘုရားနား ကျောင်းနားထားလျှင် လိမ္မာရေးခြားရှိပြီး ငြိမ်ဝပ်သွားနိုင်မည်ဟု ပန်းအလင်္ကာပညာရှင်များ ယူဆထားကြဟန်ရှိ၍ ဘုရားနား၊ ကျောင်းနား မရောက်ရောက်အောင် ပို့ကြသည်။ ကနုတ်တက်၊ ကနုတ်ခက်ပန်းအလင်္ကာများ ဆင်ပေးပြီး စိတ်ရိုင်းများ ထွက်ပြေးပြီး ယဉ်ကျေးလာအောင်လည်း ပြုတတ်ကြသည်။ ဘုရားတပည့် ရတနာသုံးပါး၏ တပည့်ဖြစ်နေပါပြီ။ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့နေပါပြီဟု ဘုရားသွားကျောင်းတက်လာသူများ မြင်စေ၊ သိစေ၊ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်စေလိုသည့် စေတနာလည်း ပါသည်။ ထိုစေတနာကြောင့်ပင် မကန်းအလင်္ကာသည် ပုဂံခေတ်မှသည် မျက်မှောက်ခေတ်တိုင်အောင် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တစ်ရပ်အဖြစ် ရှင်သန်နေသည်။

ပုဂံဂူဘုရားတစ်ဆူ၏ တိုင်ခြေထောင့်ပန်းမှ
ခြင်္သေ့နှင့်ကနုတ်

ပုဂံ ဂူဘုရားတစ်ဆူ၏ မုခ်စလစ်၊ ရာမလက်ညှိုးမှ
ခြင်္သေ့နှင့် နတ်ရုပ်

၉၈

armif 0၆၆၆(y၀၆၆၆၆၆)

ဟင်္သာကွမ်းအုပ်

ကရပိက်ကွမ်းအုပ်

jrefmrlyeft v u ၏

၉၉

အင်းဝမြို့ဟောင်း၊ ဗားကရာကျောင်းမှ
တိုင်ခြေဂဠုန်ရုပ်

မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းနံရံမှ နဂါးနှင့်
ဂဠုန်တိုက်ခိုက်ဟန် သစ်သားပန်းပုရုပ်

မော်လမြိုင်မြို့၊
စိန်တုံးမိဖုရားကျောင်းဘုရားပလ္လင်မှ နရားအလှ

မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းမှ တိုင်ဆင်းနရားများ

မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းတုရင်ဝမ်းတစ်ခုမှ သစ်သားပန်းပုကိစ္စရာ

ပုဂံ၊ တောင်ဘီပိဋကတ်တိုက်၊ နံရံပန်းချီကိစ္စရိ
(အင်းဝခေတ်)

ပုဂံ၊ အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်း၊ နံရံပန်းချီကိန္နရီ
(ကုန်းဘောင်ခေတ်)

မုံရွာမြို့နယ်၊ ဖိုးဝင်းတောင်လိုက်ဂူတစ်ခုမှ
နံရံပန်းချီကိန္နရီ (ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး)

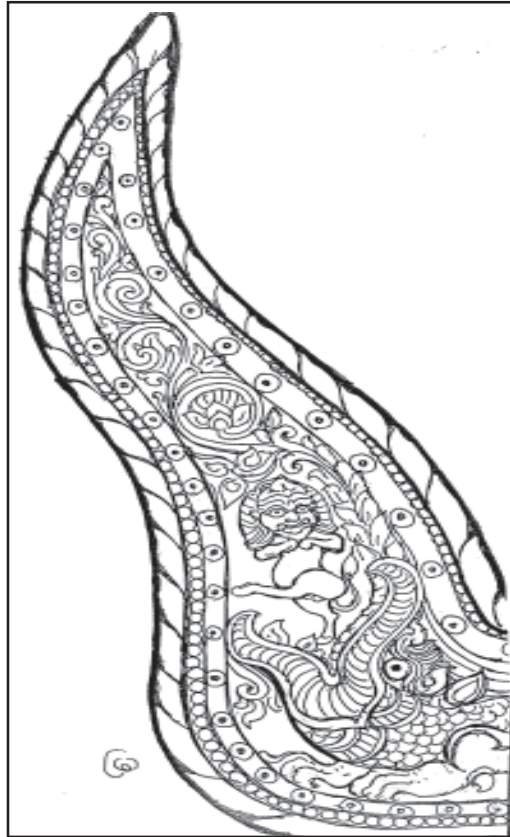
မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းနံရံမှ
ဘီလူးနှစ်ကောင်ဆင့်

မန္တလေးမြို့၊ ဒုတိယရွှေအင်ပင်ကျောင်းမှ
ခေါင်းလောင်းထမ်းဘီလူးနှစ်ကောင်

အင်းဝမြို့ဟောင်း၊ ဗားကရာကျောင်းမှ ကနုတ်ပန်းများ
ဝန်းရံထားသော နေဝန်းပုံ အပိုင်းအတွင်း၌ တောင်ပံများနှင့်
အမြီးများကို ဖြန့်ကားပြီး ကနေဟန် သစ်သားပန်းပု ကဒေါင်းရုပ်

ပုဂံဂူဘုရားတစ်ဆူ၏ စိုင်းပေါင်ပန်းအလင်္ကာ
မကန်းခံတွင်းခြင်္သေ့နင်းနေပုံ

အခန်း (၅)

ဂဇာအလင်္ကာ

ထည်ဝါတည်ငြိမ်မှုသဘော ထင်ရှားစေလိုသော အရာတို့ကို ယင်းသဘော ပေါ်လွင်အောင် ရေးခြယ်ထုဆစ်ခြင်းပညာကို မြန်မာပန်းချီ၊ ပန်းပုတွင် “ဂဇာ”ရေးနည်းဟု အမည်သီးခြား ပေးထားသည်။ တကယ့်အနက်အစစ်အမှန်သဘောမှာ “ဂဇာ” သည် ဆင်ကို ခေါ်ခြင်း ဖြစ်ပြီး ဆင်ရုပ်ရေးနည်းကို “ဂဇာ”ဟု ခေါ်တွင်ကြသော်လည်း ကြီးမားသော ကိုယ်ထည်ရှိသော တိရစ္ဆာန် တို့မှတစ်ဆင့် ထုထည်ကြီးမား မြင့်မောက်သော အရာဝတ္ထု တည်ငြိမ်မှုသဘော ပါဝင်သော အရာဝတ္ထုတို့သည်လည်း ဆင်ရေး နည်းရေးဟန်တွင် ပါဝင်ထည့်သွင်းထားဟန် ရှိသည်။

တကယ်ဆိုမူ မျက်စေ့ပသာဒရှိမှုအရာ၌ ကြီးမားသော ကိုယ်ထည် ရှိသည့် ဆင်ကဲ့သို့ တိရစ္ဆာန်မျိုးသည် မည်သို့မျှ ဝင်ဆံ့ နိုင်ခြင်း မရှိပေ။ သို့တစေ မြန်မာပန်းအလင်္ကာပညာရှင်တို့သည် ဆင်ကိုလည်း အလင်္ကာဆင်ရန် မျက်စိကျကြသည်။ အခြားသော ပန်းများ အရုပ်များနည်းတူ သင့်လျော်ရာနေရာ၌ နေရာပေး ကြသည်။

ဤသို့ နေရာပေးကြသည်မှာလည်း ရည်ရွယ်ချက်မဲ့ မဟုတ် ပေ။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်မီ နှစ်ဥာဘဝက

“ဆင်” အဖြစ် ကျင်လည်ခဲ့ရသည် ဆိုသည့်အကြောင်းကို ထောက်ပြီး ဆင်သည် အထွတ်အမြတ်ထားရမည့် သတ္တဝါဟု သိမှတ်စေလို သည့်သဘောပါမည်။

မယ်တော်မာယာ၏ ဝမ်းကြာတိုက်၌ ဘုရားလောင်း ပဋိ သန္ဓေယူစဉ်အခါက မယ်တော်မာယာသည် သူ၏ လက်ယာ နံတောင်းကို ဖောက်ပြီး ဆင်ဖြူတော်တစ်စီး ကိန်းဝပ်သည်ဟု အိပ်မက်မြင်မက်ခဲ့သည်။ ထိုအိပ်မက်ကို စွဲပြီး ဆင်ကို မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်စားတော်အဖြစ် ယုံကြည်စွဲလမ်းခြင်းလည်း ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် နာဠာဂီရိ ဆင်ကို အောင်နိုင်ခြင်းလည်း ပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို အကြောင်း ပြုပြီး ဆင်ကို မြန်မာမှုပန်းအလင်္ကာတွင် နေရာပေးခြင်း ဖြစ်တန် ရာသည်။ ဆင်ဟူသော အဆင်တန်ဆာကို မြင်လိုက်သည်နှင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဘုန်းတော်အနန္တ၊ ဂုဏ်တော်အနန္တ၊ တန်ခိုးတော် အနန္တကို အာရုံပြု ကြည်ညိုစေလိုသော သဘောလည်းပါမည်။

ထိုသို့သော ရည်ရွယ်ချက်သဘောများဖြင့် နေရာပေးခံ ရသော ဆင်ရုပ်ထုများကို ဗုဒ္ဓသာသနိကဆိုင်ရာ ဘုရားပုထိုး စေတီများအနီးတွင် ရုပ်ထုရုပ်လုံးအဖြစ် တွေ့ရတတ်သည်။ ပကတိ ဆင်သတ္တဝါကြီးပမာ ကြီးမားသော ဆင်ရုပ်ထုကို မတွေ့ရသည့် တိုင်အောင် ဘုရားရင်ပြင်တော်များ၌ ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်တိုင်ရုပ်၊ ရာဟု ဂြိုဟ်တိုင်ရုပ် ဆင်များကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

“ဆင်” အဆင်တန်ဆာကို မင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ရာဇ ပလ္လင်များတွင်လည်း နေရာပေးခြယ်လှယ်ကြသေးသည်။ မြန်မာ မင်းများလက်ထက်က အသုံးပြုသော ပလ္လင်ရှစ်မျိုးရှိရာ ဆင်ရုပ်ခံ

ပလ္လင်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ “ဂဇာသနပလ္လင်”ဟု ထင်ရှားသည်။ ဗြဟ္မိတ်တော်တွင် ထားရှိသည့် ပလ္လင်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယနဝဒေး၏ ရှစ်ရပ်ကိုးခန်းပလ္လင်ဘွဲ့ မင်္ဂလာရတုတွင်- “ဗြဟ္မိတ်တော်ဝယ်၊ ဥပေါမိုးပျံ၊ ဆင်မျိုးရံလျက်၊ ရွှေလှံ သားသား၊ စကားပလ္လင်၊ နတ်ရှင်စိုးရှင်၊ ချီးမြှင့်နိမ့်ရာ၊ ဂဇာသန၊ ပွင့်လင်းလှ၏”ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ရှေးခေတ်က ဆင်သည် မင်းခမ်းမင်းနားနှင့် စစ်ရေးစစ်ရာ များတွင် မပါမပြီး ပါရရှိရသော သတ္တဝါဖြစ်သည်။ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ မြင်ရ၊ တွေ့ရ၊ ထိတွေ့နေရသောကြောင့် ရှေးခေတ်ပန်းချီဆရာများ၊ ပန်းပုဆရာများ၊ ပန်းတော့ဆရာ၊ ပန်းတမော့ဆရာများသည် ဆင်ရုပ်ကို ပိုင်နိုင်ကောင်းမွန်စွာ ရေးဆွဲထုဆစ်နိုင်ကြမည်မှာ ယုံမှားစရာ မရှိပါပေ။

ရွှေနန်းသုံး ဝေါဟာရအဘိဓာန်တွင် တောင်ပြင်မောင်စ၊ မင်္ဂလာဈေးမောင်လှိုင်၊ မောင်သဲ၊ မောင်ကြွက်တို့သည် ဆင်ရုပ်ရေး အထူးကောင်းကြကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးလက်ထက် နန်းတွင်းပန်းချီဆရာဖြစ်ခဲ့သော ပန်းချီတော် ဦးကြာညွန့်သည်လည်း ဆင်ရုပ်ရေး အထူးကောင်းသူဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားရသည်။ ဦးကြာညွန့်၏ ပုရပိုက်ပန်းချီတစ်ခုတွင် မင်းတုန်း မင်းတရားကြီး၏ ထွက်တော်မူအခမ်းအနားပါ ဆင်ရုပ်များသည် အသက်ဝင်လှသည်။ ကကြီးတန်ဆာများနှင့် ဆင်ဖြူ ဆင်မဲရုပ်ပုံ များမှာ သက်ဝင်လှုပ်ရှားလျက် ရှိသည်။

၁၂၀၅ ခုနှစ် ရွှေဘိုမင်းလက်ထက် တရုတ်ပြည်သို့ သံစေလွှတ် ရာ၌ သံအဖွဲ့နှင့်အတူ လက်ဆောင်အဖြစ်ပေးသော လက်ဆောင်

ပစ္စည်းများတွင် ဆင်ကျော့ခန်းရေးသွင်းသည့် ပုရပိုက်ဖြူတစ်ဆူ၊ ဆင်ပုံ ရေးသည့် မှန်တပ်ကားပုံ ခြောက်ချပ်လည်းပါကြောင်း မှတ်တမ်းများမှာ တွေ့ရသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် မင်းတရားကြီးထံ ရောက်ရှိလာသော ဗြိတိသျှသံတမန် ဆာအာသာ ဖယ်ရာနှင့် သံအဖွဲ့ဝင်များကို ပေးသည့် ပစ္စည်းများတွင်လည်း မှန်ကား၌ ရေးသားသည့် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းပုံပါကြောင်း သိရသည်။ ရတနာပုံခေတ် နောက်ဆုံးမင်းဖြစ်သော သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် ဆင်ရုပ်ကို ပုရပိုက်များတွင် သာမက ပိတ်၊ စက္ကူ၊ ပိုး၊ ဖဲ စသည့် ဖျင်များပေါ်တွင်ပါ ရေးခြယ်လာကြကြောင်း မှတ်သားရသည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး (အေဒီ ၁၅၅၁-၁၅၈၁) လက်ထက် ဟံသာဝတီနေပြည်တော်တွင် ဖုတ်လုပ်အသုံးပြုခဲ့သော မြေအိုးများ တွင် ဆင်ရုပ်များ ရေးခြယ်ခဲ့ဟန် ရှိသည်။ ဆင်ရုပ်ပါ အိုးခြမ်းကွဲ များစွာကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ထိုအိုးခြမ်းကွဲပါ ဆင်ရုပ် များသည် ဆင်စီးလူ ပါသည်လည်း ရှိသည်။ မပါသည်လည်း ရှိသည်။ မင်းစီးဆင်ဖြစ်ကြောင်း ကုန်းလယ်နောက်ထိုင်နှင့် ပေါင်းမိုးတင် အတွင်း လူရုပ်များပါသည့် ဆင်လည်း တွေ့ရသည်။

ထို့အတူ ရှေးဟောင်း ဆင်ရုပ်များကို ဘီးလင်းမြို့နယ် ဘီးလင်းမြို့မှ အနောက်တောင်ဘက် ခုနစ်မိုင်ခန့်အကွာ ဇုတ်သုတ် ရွာတွင်ရှိသော မြို့ရိုးတံတိုင်းဟောင်း၌ တွေ့နိုင်သည်။ ဂဝံကျောက်တုံး ကြီးများကို ဆင်ရုပ်များ၊ ခြင်္သေ့ရုပ်များ၊ ရုပ်ကြွပုံ ထုဆစ်ထားသည်။ ရှေးဟောင်း မွန်မြို့တော်မှ မွန်ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာ ဖြစ်သည်။ ဒေသခံတို့လာမှု “ဆင်တပ် မြင်းတပ်”ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုဆင်ရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်ပါ ကျောက်တုံးများကို ဆင့်ကာ ဆက်ကာ မြို့ရိုးသဖွယ် ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

မြို့ရိုးသည် အလျားပေ ၄၅၀၊ အမြင့် ၁၂ ပေရှိသည်။ မြို့ရိုး၏ ထိပ်အကျယ်မှာ ၂၉ ပေရှိသည်။ ဆင်ရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်စသော ဂဝံရုပ်ကြွများကို မြို့ရိုး၏ အနောက်ဘက်ခြမ်းမှာ တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆင်ရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ် ထွင်းထုထားသော ဂဝံရုပ်ကြွ အကွက်တစ်ကွက်သည် အလျား လေးပေ၊ အမြင့် ခုနစ်ပေခန့် ရှိသည်။ ယခုအခါ ထိုရှေးဟောင်းမွန် လက်ရာ ဆင်ရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ် များပါရှိသော မြို့ရိုးကို ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနက ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းလျက် ရှိသည်။

စစ်ကိုင်းတွင် ဆင်ရုပ်ခံ ရှေးဟောင်းဘုရားစေတီတစ်ဆူ ရှိသည်။ ဆင်ရုပ်ထုများ၏ ကျောပေါ်မှာ စေတီတည်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက်ကြည့်သော် စေတီကြီး၏ မြင့်မားသော ပစ္စယံ ထဲမှ ဆင်များ အရပ်လေးမျက်နှာသို့ ထွက်လာဟန် ထင်မှတ်ရသည်။

ဆင်စီးလူရုပ်ပုံပါ အိုးခြမ်းကွဲဒီဇိုင်းများ၊
ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) ခေတ်ဟန်

အခန်း (၆)

တံခွန်တိုင်နှင့် ပန်းအလင်္ကာ

ဘုရား၊ ပုထိုး၊ စေတီများအနီး၌ တံခွန်တိုင်များ စိုက်ထူလေ့ ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အဝှမ်း ဘုရား၊ ပုထိုးစေတီများ ဘုန်းတော် ကြီးကျောင်းများအနီး၌ မြင့်မားစွာ စိုက်ထူထားသော တံခွန်တိုင်များကို တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သည်။ ထိုတိုင်များ၏ ထိပ်မှာ တံခွန်များကို လွှင့်ထူကြသဖြင့် တံခွန်တိုင်ဟု ခေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

တံခွန်၌ တံခွန်လုံး၊ တံခွန်ကုက္ကားစသည်ဖြင့် ရှိသည်။ တံခွန်မှာ ရှေးခေတ် အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ယာဉ်ရထားနှင့် အဆောက်အဦးတို့တွင် ထင်ရှားပေါ်လွင် တင့်တယ်စေရန်အလို့ငှာ လွှင့်ထူလေ့ရှိသည့်အလံကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တံခွန်လုံးမှာ အဝတ်ဖြင့် ဝါးလုံးသဏ္ဍာန်ပြုလုပ်ထားသည့် တံခွန်ကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တံခွန် ကုက္ကားမှာ ပူဇော်ဂါရဝပြုရာတွင် အသုံးပြုသော စက္ကူ အဝတ်၊ ဝါးကိုင်းတို့ဖြင့် ပန်းဆိုင်းတစ်မျိုးကို ခေါ်သည်။

တံခွန်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် တံခွန်တိုင်တွင် တပ်ဆင်လေ့ရှိ သော တံခွန်များမှာ လုံးဝန်း၍ ရှည်မျောမျော သဏ္ဍာန် ဝါးဖြင့် ရက်လုပ်ထားသည့် တံခွန်များဖြစ်၍ ဝါးကို အခွေလိုက် လုပ်ထားပြီး အပေါ်မှ စက္ကူကပ်ကာ ဗုဒ္ဓဝင်ဖြစ်တော်စဉ်များနှင့် ဘုရားစာများကို

ရေးထားလေ့ ရှိကြသည်။ သို့သော် ယခုအခါ တံခွန်တိုင်များတွင် ချိတ်ဆွဲတပ်ဆင်ရမည့် တံခွန်လုံး၊ တံခွန်ပြားများသည် မတွေ့ရ သလောက် ပျောက်ကွယ်နေပြီ ဖြစ်သည်။

တံခွန်တိုင်ကို ရှေးက သစ်၊ ဝါးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြ သော်လည်း ယခုအခါမူ အုတ်အင်္ဂါတို့ဖြင့်သာ ပြုလုပ်ကြတော့ သည်။ မြင်တွေ့ရသော တံခွန်တိုင်များကို လေ့လာပါက မြင့်မား ဖြောင့်တန်းသော အုတ်တိုင်၏ အခြေတွင် ပလွင်ခုံပါရှိသည်။ ထိုပလွင် ခုံပေါ်တွင် ဗဟိုတိုင်ကို ပတ်ရံပြီး၊ နတ်ရုပ်၊ သိကြားရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်များ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်လေ့ ရှိသည်။ တိုင်ထိပ်တွင်မူ ကရဝိက်၊ ဟင်္သာ၊ ဂဠုန်၊ ပြာသာဒ်ဆောင်၊ စေတီစသည်ဖြင့် တင်လေ့ရှိသည်။

သို့သော် တံခွန်တိုင်ဆိုလျှင် သိကြားရုပ်သည် မပါမဖြစ် ပါဝင်ရသည်။ တံခွန်တိုင်နှင့် သိကြားရုပ်ပါမှ အင်္ဂါစုံသည်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ တံခွန်တိုင်ခြေ၌ ထိုသို့ သိကြားရုပ်များ ထုလုပ်ခြယ်လှယ်ကြ သည်မှာ အလှအပသက်သက် မဟုတ်ချေ။ လေးနက်သော အနက် အဓိပ္ပာယ် ရည်ရွယ်ချက်များ ရှိပေသည်။ ထုလုပ်လေ့ရှိသော သိကြားရုပ်၏ ဟန်လည်း လေးမျိုးလေးစားရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ သိကြားမင်း ခရုသင်းကိုင်နေဟန်ပုံ
- ၂။ သိကြားမင်းရှိခိုးနေဟန်ပုံ
- ၃။ သိကြားမင်းသံချောင်းကိုင်နေဟန်ပုံ
- ၄။ သိကြားမင်းစောင်းပိုက်နေဟန်ပုံတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုဟန်

အသီးသီးတွင် အထိမ်းအမှတ် အသီးသီးရှိနေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူသည့်အခါက သိကြားမင်းသည် ခရုသင်းမှုတ်ပြီး ပူဇော် ခဲ့သည်။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ခရုသင်းမှုတ်ပြီး ပူဇော်

သည်ကို လူအများအမှတ်ရစေရန် တံခွန်တိုင်များ၌ သိကြားမင်း ခရုသင်း ကိုင်ဟန်ရုပ်ကို ထုလုပ်ထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သိကြားမင်းရှိခိုးနေဟန်ပုံမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား သိကြားမင်းက မင်္ဂလာတရားတော်ကို ဟောကြားပေးပါရန် ရှိခိုး တောင်းပန် နေသည့်သဘောကို ယူခြင်းဖြစ်သည်။ မင်္ဂလာဆိုသည် မှာ အဘယ်ကို ဆိုလိုကြောင်း သိလို၍ (၁၂) နှစ်တို့ကာလပတ်လုံး ဗြဟ္မာနတ်လူ၊ သုံးဘုံသူတို့ ကြံစည်တရားဟောကြပေမယ့် မသိကြပါ ဘုရား။ ထို့ကြောင့် မင်္ဂလာတရားတော်ကို ဟောကြားပေးတော်မူ ပါဘုရားဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သိကြားမင်း သံချောင်းကိုင်ဟန်ပုံကိုမူ မြတ်စွာဘုရားရှင် အား မေးခွန်းပုစ္ဆာမေးလာသော အဗ္ဗဠုလုလင်က ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ မေးခွန်းထုတ်သည်ကို မဖြေဘဲ ပေတေနေသည်ကို သိသဖြင့် သိကြားမင်းက အလှုံ့ရဲရဲ သံချောင်းစွဲပြီး တကယ်သတ်တော့ မည်ဟန် ကြိမ်းဝါးခဲ့သည်ကို ရည်မှတ်၍ ထုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

သိကြားမင်းစောင်းပိုက်နေဟန်ပုံကမူ ပဉ္စသိင်္ခီနတ်သားက မြတ်စွာဘုရားအား သိကြားမင်းကိုယ်စား ဂါထာများ မြှောင်၊ စောင်းညှင်းဆောင်လျက် လျှောက်ထားခဲ့ဖူးသည်ကို ရည်မှတ်ကာ ထုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုအကြောင်းများနှင့် စပ်၍ မုံတိုင်ပင် ဆရာတော်၏ “သုံးပုံ တံချူ” ကျမ်းတွင် -

“သမ္မုဒ္ဓေဂုဏ်၊ ထက်အောက်စုံသား၊ သုံးဘုံလူ့ဘာ၊ ဓမ္မသာမိ၊ မြတ်မုနိလျင်၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၊ ပင်ရိပ်မြိုင်၌၊ လေးဆိုင်ဓမ္မ၊ ပွင့်ကာလ ဝယ်၊ မာယနတ်မင်း၊ ခရုသင်းဖြင့်၊ သံညှင်းသာယာ၊ ပူဇော်လှာသို့၊

ရုပ်ဝါ သဏ္ဍာန်၊ တူအောင် ဖန်၍၊ ကျမ်းဂန်လာရှိ၊ မြင်သူသိအောင်၊ လုပ်ဆောင်သင့်ရာ မှာခဲ့ရှာသည်။ နောင်လာအမြဲ ဆက်တိုင်းစွဲ” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

“ညဉ့်ဦးအလွန်၊ သန်းခေါင်ယံ၌၊ ခြောက်တန်ပြစ်ဆာ၊ ကင်းလွတ်ရာက၊ အဘိဝါခေ၊ ဦးနှိမ်ချ၍၊ ခယယုယု၊ ဟောမည်မှုဖြင့်၊ ဗဟုဒေဝါ၊ မနုသာစ၊ မင်္ဂလာနိ၊ အစိန္တယံ၊ အာကင်္ခမာနာ၊ သောတ္တာနံ၊ ဗဟုမင်္ဂလမုတ္တမံ၊ ဂါထာမွန်ဖြင့်၊ ဟောညွှန်စိမ့်ငှာ၊ လျှောက်လာလေငြား၊ ထိုအနားဝယ်၊ သိကြားသဏ္ဍာန်၊ ကဲ့အဟန်သို့၊ ကျမ်းဂန်အလာ၊ လုပ်သင့်ရာသည်၊ နောင်လာအမြဲ ဉာဏ်၌စွဲ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ဘုန်းခေါင်လူ့ဘ၊ လောကထွတ်ချာ၊ ဘဝဝါလျှင်၊ ဣစ္ဆာနင်္ဂလ၊ မည်တွင်စသား၊ ဗြဟ္မဏဂါမာ၊ ပုဏ္ဏားရွာ၌၊ နေသောကြိုက်ဝယ်၊ မိုက်ရိုင်းစွာလှ၊ အမ္မဋ္ဌအား၊ ကဏှာအနွယ်၊ အဘယ်ကလျှင်၊ အစပင်ဟု၊ သုံးခွင်လူ့ဘ၊ ဖော်ပြပြီး ခါ၊ ရွှေနှုတ်လျာဖြင့်၊ လာသည်ကဏှ၊ မျိုးအစကို၊ ပြလော့ဤခါ၊ သင်ကသာဟု၊ သံသာချိုမြ၊ သုံးကြိမ်ဟ၍၊ မေးထ သောခါ၊ ဆိုရာမရှိ၊ လျှင်းမသိ၍၊ တုံ့ကိုဘာဝ၊ မဟမပြန်၊ မာန်ခက် ထန်လျက်၊ ခုခံသောထွေ၊ နေသည်ပုဏ္ဏား၊ သူမိုက်အားကို၊ တရား အနုသာသနာ့ ဩဝါဒဖြင့်၊ ဆုံးမစိမ့်ငှာ၊ လျှံဝါရဲရဲ၊ သံချောင်း စွဲ၍၊ မလွဲဆတ်ဆတ်၊ ဖြတ်မည်ပြုဟန်၊ စိမံသင်ရာ၊ ညွှန်ခဲ့မှာသည်၊ ပညာ အထဲ နက်နက်စွဲ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“သူထွန်ဝေါဟာ၊ ကျမ်းဝယ်လာသား၊ ရာဇဂဟ၊ ပြည်မအနီး၊ တောကြီးရပ်ခေါင်၊ တောင်ပဗ္ဗတ၊ ဝေဒီယ၌၊ လောကထွတ်ချာ၊ နေသောခါဝယ်၊ သူဇာမြောက်သား၊ နတ်သိကြားလျှင်၊ သွားချေ အမောင်၊ ရွှေစောင်းဆောင်၍၊ ဘုန်းခေါင်ဇိန၊ မြတ်လူ့ဘကို၊ ဖူးရ

မည်ကြောင်း၊ အခွင့်တောင်းချေ၊ နတ်မင်းစေ၍၊ မနေဆောလျှင်၊ လာရ ချင်သား၊ ပဉ္စသီခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗဟု၊ မည်ထထင်ရှား၊ ထိုနတ်သားလျှင်၊ ညွတ်တွားရိုတုပ်၊ ပါဠိပုဒ်ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပသံဟိတာ၊ ဓမ္မုပ္ပသံဟိတာ၊ သံဃ ပသံဟိတာ၊ အရဟန္တုပ သံဟိတာ၊ အစလာသား၊ ဂါထာမြားမြောင်၊ စောင်းညှင်းဆောင်၍၊ ခြောက်ရောင်သခင်၊ မြတ်ရှင်ပင်ကို၊ ဖူးမြင် ရကြောင်း၊ စောင်းပဏ္ဏဝ၊ သံချိုမြဖြင့်၊ ခယတောင်းပန်၊ လာသော ဟန်သို့၊ ကျမ်းဂန်ညီစွာ၊ လုပ်နည်းမှာသည်၊ နောင်လာအမြဲ ကျင့်သုံးစွဲ”ဟူ၍လည်းကောင်း ရေးဖွဲ့ထားသည်။

စတုလောကပါလနတ်ရုပ်များ

တံခွန်တိုင်အောက်ခြေ၌ သိကြားရုပ်များ ထုလုပ်ခြယ်လှယ် တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့ နတ်ရုပ်လေးရုပ်ကိုလည်း ထုလုပ်ထားတတ် ကြသေးသည်။ ထိုနတ်ရုပ်လေးရုပ်မှာ လောကပါလနတ်များကို ကိုယ်စားပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ လောကပါလနတ်ဆိုရာ၌ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ်လာ၊ စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး လေးပါးကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ “ဘုံခန်းပျို့”၌-

“လေးပါးခန်းဝါ၊ လေးမျက်နှာကို၊ လေးဖြာခွဲပြု၊ လေးဖို့ စုလျက်၊ စတုမဟာရာဇ်၊ သင်းကျစ်နွဲ့နွဲ့၊ ရွှေဘွဲ့ရေးရေး၊ အမည် ပေးသား၊ ကျော်သွေးနွဲ့ချောက်၊ နတ်လေးယောက်”ဟု တွေ့ရသည်။ ဤနတ်မင်းကြီးလေးပါးသည် မြင်းမိုရ်တောင်၏ အရပ်လေး မျက်နှာကို အစိုးရသော နတ်မင်းကြီးများ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် တံခွန်တိုင်အောက်ခြေ၌ နတ်မင်းကြီးလေးပါးကို ထုလုပ်ခြယ်လှယ်သည့်အခါ သူတို့စိုးပိုင်သော အရပ်မျက်နှာ

အလိုက် နေရာပေး ထုလုပ်တတ်ကြသည်။ အရှေ့ဘက်အရပ်၌ ဂန္ဓဗ္ဗနတ် (ကချေသည်နတ်) တို့ကို အစိုးရသော ဓတရဋ္ဌနတ်မင်း၊ အနောက်ဘက်မျက်နှာ၌ နဂါးတို့ကို အစိုးရသော ဝိရူပက္ခနတ်မင်း၊ တောင်ဘက်မျက်နှာ၌ ကုမ္ဘဏ်နတ်များကို အစိုးရသော ဝိရူဠက နတ်မင်း၊ မြောက်ဘက်မျက်နှာ၌ ဘီလူးတို့ကို အစိုးရသော ကုဝေရ နတ်မင်းစသည်ဖြင့် ထားရှိထုလုပ်တတ်ကြသည်။

နဂါးရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်အလင်္ကာ

တံခွန်တိုင်အောက်ခြေ၌ သိကြားရုပ်၊ နတ်ရုပ်များအပြင် နဂါးရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်များလည်း တန်ဆာဆင်ထားရှိတတ်ကြသေးသည်။ နဂါးနှင့် ဂဠုန်ရုပ်များကိုလည်း အကြောင်းမဲ့ တန်ဆာဆင်ထုလုပ်ထား ကြသည် မဟုတ်ပေ။ မြတ်ဗုဒ္ဓနှင့်စပ်၍ပင် ထားရှိခြယ်လှယ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင် မဟာသမယသုတ်တော် ဟောကြားရာသို့ နဂါးနှင့် ဂဠုန်တို့လည်း လာရောက်တရားနာယူကြသည်။ နဂါးနှင့် ဂဠုန်မှာ ရန်သူရန်ဘက် သဘောမဆောင်ဘဲ အချင်းချင်းလည်ပင်း ဖက်၍ ချစ်ကျွမ်းတဝင် ဖြစ်သွားကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ရန်သူနှစ်ဦး တစ်ဦး နှင့်တစ်ဦး ချစ်ကျွမ်းဝင်သွားကြရသည့်အဖြစ်ကို အမှတ်ပြုကြရန် တံခွန်တိုင်အောက်ခြေ၌ နဂါးရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်များကို ထုလုပ်ခြယ်လှယ် ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအကြောင်းကို မုံတိုင်ပင်ဆရာတော်က-
“မဟာသမယ၊ မြိုက်ဩဇကို၊ လောကထွတ်ထား၊ ဟောကြား သောခါ၊ သုံးရွာသခင်၊ မြတ်ချစ်ရှင်ကို၊ ဖူးမြင်ပိမ့်ငှာ၊ အာကာသ

ဝယ်၊ တောမြိုင်လယ်ဖြင့်၊ တကယ့်ဂဠုန်၊ လာသောပုံသို့၊ တူတုံမခြား၊ နဂါး အမျိုး၊ ကြောက်လန့်စိုး၍၊ ဝပ်လျှိုးအသာ၊ ယူဇနာအား၊ ရာထောင် ခြားလည်း၊ လွတ်ငြားမထင်၊ ပြုပြုမြင်လိမ့်၊ မခင်နှိပ်စက်၊ ကြောင်နှင့် ကြွက်သို့၊ ရန်ဘက်နဂါး၊ မျိုဝါးအစာ၊ ရှေးအခါက၊ မေတ္တာမသက်၊ ချစ်ဘက်အဖော်၊ မဟုတ်သော်လည်း၊ သုံးဘော် လူ့ဘာ၊ ထဲသို့ကျလျှင်၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်၊ လည်ပင်းဖက်၍၊ ရွှေလက် ဆွဲငင်၊ ပခုံးတင်လျက်၊ ကျွမ်းဝင်မေတ္တာ၊ ဆွေပမာသို့၊ သာယာသံချို၊ ခေါ်ဝေါ်ဆိုလျက်၊ ကြည်ညိုဝမ်းမြောက်၊ ရှေ့တော်မှောက်၌၊ ကင်းပျောက်ဒေသ၊ မျက်မာနဖြင့်၊ မရူမလောင် ဘုန်းတော် ရောင်ကြောင့်၊ တစ်ကောင်ကိုလျှင်၊ တစ်ကောင်မင်လျက်၊ သုံးခွင် လူ့ဘာ၊ စိန္တေယျအား၊ ညွတ်တွားကျိုးနွံ၊ ကိုးကွယ်ဟန်သို့၊ ကျမ်းဂန် လာရှိ၊ မြင်သူသိအောင်၊ ပုံရုပ်ဆောင်လျက်၊ နှစ်ကောင်နဂါး၊ ကဲ့အလားသို့၊ လက်ဖျားဆွဲကာ၊ လုပ်သင့်ရာသည်၊ ကျမ်းလာနက်နဲ၊ သိမည်ခဲ” ဟူ၍ သုံးပုံတံချူကျမ်း၌ ထည့်သွင်းရေးသား ထားသည်။

တိုင်ထိပ်မှ ဟင်္သာအဆင်တန်ဆာများ

တံခွန်တိုင်အောက်ခြေကို သူ့အကြောင်းထုပွတ်နှင့် သူရှိသော၊ သိကြားရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ နဂါးရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်များ တန်ဆာ ဆင်ခြယ်သကဲ့သို့၊ တိုင်ထိပ်တွင်လည်း၊ ဟင်္သာရုပ်များကို ခြယ်လှယ် ဆင်ယင်လေ့ရှိကြသည်။ တွေ့ရသမျှသော ဟင်္သာရုပ်များမှာ အတောင်ဖြန့်လျက် ပျံနေဟန်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဟင်္သာရုပ်သည် အနောက်ဘက်သို့ မျက်နှာမူနေသည်သာ များသည်။

ဤဟင်္သာရုပ်ထုလုပ်ခြင်းမှာ ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်နိပါတ် တော်လာ ဇေနဟံသဇာတ်မှ ဟင်္သာမင်းကို ကိုယ်စားပြုထားခြင်း

ဖြစ်သည်။ (မှတ်ချက်။ ဇဝနဟံသဇာတ်မှ ဟင်္သာမင်းအကြောင်းကို ရှေ့တစ်နေရာတွင် အကျဉ်းမှ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။)

အချို့တံခွန်တိုင်များ၌ ဟင်္သာရုပ်အစား၊ ကရဝိက်ရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ်များ ထုဆစ်ထားရှိကြသည်။ အချို့တိုင်များ၌ အရုပ်မပါ။ စေတီပေါက်ထားသည်။ အချို့စေတီများ၌ လိုဏ်ပါပြီး ဘုရားရုပ်များ၊ ဆင်းတုတော်များ ပူဇော်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

တံခွန်တိုင်မှ တိုင်လုံးကိုလည်း အောက်ခြေမှ တိုင်ထိပ်သို့ ပြောင်ချောမထားဘဲ အလယ်တွင် ခါးစည်းထည့်ပြီး၊ ခါးစည်း ဖောင်းရစ်၏ အထက်ဘက်၊ အောက်ဘက်များတွင် ကနုတ်ပန်းများ ခြယ်လှယ်ထားသည်။ အင်္ဂတေဖြင့် ထုဆစ်ခြယ်လှယ်သည့် “ပန်းအလင်္ကာ” မှ မြတ်နိုးစရာ မြန်မာမှုတစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်တမ်းပြု သင့်လှပေသည်။

အခန်း (၇)

ကျောက်စာခေါင်းစီးပန်းအလင်္ကာ

ရှေးဟောင်းကျောက်စာများကို လေ့လာသည့်အခါ၊ ကျောက်စာ ရေးထိုးထားသည့် ကျောက်ပြားများသည် လေးထောင့်ပုံ အညီမဟုတ်ဘဲ၊ အပေါ်ဘက် ထိပ်ချွန်းအဖြစ်သာ တွေ့ရများသည်။ ကျောက်စာများ ရေးသည့်အခါ ထိုအပေါ်ပိုင်း အချွန်နေရာကို ချန်လှပ်၍ ရေးလေ့ ရှိသဖြင့် ထိပ်ချွန်ပိုင်းသည် သုံးထောင့်ပုံအဖြစ် ကျန်ရစ်သည်။ ထိုသုံးထောင့်ပုံ ကွက်လပ်တွင် စာအစား အရုပ် များ၊ ပန်းများဖြင့် တန်ဆာဆင်ခြယ်လေ့ ရှိကျသည်။ ကျောက်ကို ထုဆစ်အလှဆင်သည့် ပန်းတမော့အလင်္ကာဟု ဆိုရမည်။

ထိုအရုပ်နှင့် ပန်းများကို သုံးထောင့်ပုံအနားသတ် မျဉ်းများ ဖြင့် ဘောင်ခတ်ကာ၊ ပုလဲလုံးရွဲလုံးများ စီပြီး ခြယ်လှယ်တတ်ကြ သည်။ အချို့လည်း မန်ကျည်းရွက်ဖတ်များ၊ ကြာမှောက်ဟန်၊ လန်ဟန်များဖြင့် တန်ဆာဆင်ကြသည်။ သုံးထောင့်ပုံထဲ၌ တန်ဆာ ဆင်အနုညာလက်ရာများကို ကြည့်ပါက အချို့လည်း ကနုတ်ပန်း များကြီးသက်သက် ကွက်လပ်ဖြည့်ရေးခြယ်ထားကြသည်။ အရုပ် နှင့် ပန်းကို အချိုးကျနေရာချပြီး ခြယ်လှယ်သည်လည်း ရှိသည်။ ပန်းများသည် ကြာကို အခြေခံသော ပန်းခွေ၊ ပန်းလိပ်ဟန်

အရေးအခြယ်များသည်။ အရုပ်များတွင် လူရုပ်၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်၊ ကျေးဌာန်အရုပ်များ ပါသည်။

များသောအားဖြင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ ဘာသာရေး အထိမ်းအမှတ်ရုပ်ကို တွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် မဟာယာနဂိုဏ်း ဆိုင်ရာ ဗောဓိသတ္တဘုရားလောင်းပုံများ အတွေ့ရများသည်။ ဟိန္ဒူ ဗြဟ္မဏဆိုင်ရာအရုပ်များတွင် ဟိန္ဒူနတ်မင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ ကြင်ယာတော်ပုံများကို အတော်များများ တွေ့ရသည်။ သီဝ နတ်မင်း၏ ကြင်ယာတော် စန္ဒီနတ်သမီး၊ ဗိဿနိုးနတ်မင်း၏ ကြင်ယာတော်လက္ခမီ နတ်သမီး၊ ဗြဟ္မာနတ်မင်း၏ ကြင်ယာတော် သွားရသတီနတ်သမီးများ၏ ပုံများဟု မှတ်သားရသည်။

ထိုကဲ့သို့ ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ အရုပ်များအပြင် ကိတ္တိမုခ (ကျော်စောသည့် မျက်နှာ) စကြာ၊ ကလသာအိုး (ကြာသွတ်အိုး) ထူပါ၊ ပဒုမ္မာကြာ စသည့်အရုပ်များလည်း ခြယ်လှယ်တတ်ကြ သေးသည်။ ကိတ္တိမုခသည် အစောင့်အရှောက်သဘော အထိမ်း အမှတ်ကို ယူခြင်းဖြစ်သည်။ ကလသာအိုးခေါ် ကြာသွတ်အိုးသည် ပွားစည်းခြင်းသဘော ဆောင်သည်။ စကြာ၊ ထူပါ၊ ပဒုမ္မာကြာတို့မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ကိုယ်စားပြုသည့်အရုပ်များ ဖြစ်သည်။

အရုပ်များ၊ ပန်းများကို နေရာပေးရာ၌ ဦးစားပေးလိုသော အရုပ်နှင့် ပန်းကို သုံးထောင့်ချွန်နေရာအောက်တည့်တည့် ဗဟို မဏ္ဍိုင်အဖြစ် နေရာပေးပြီး အခြံအရံပုံများကို လက်ဝဲ လက်ယာ နှစ်ဖက်တွင် ဖြန့်ပြီး နေရာပေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆိုရပါက စန္ဒီနတ်သမီးကို ဘေးနှစ်ဖက်က ခြင်္သေ့နှစ်ကောင် ရံနေပုံမျိုး၊ ငှက်နှစ်ကောင်ရံနေပုံမျိုး တွေ့ရသည်။ အရုပ်များကြားတွင်

ကွက်လပ်ဟူ၍ မရှိစေဘဲ ပန်းနွယ်၊ ပန်းခက်များ ဖြည့်စွက် ခြယ်လှယ်ထားသည်။

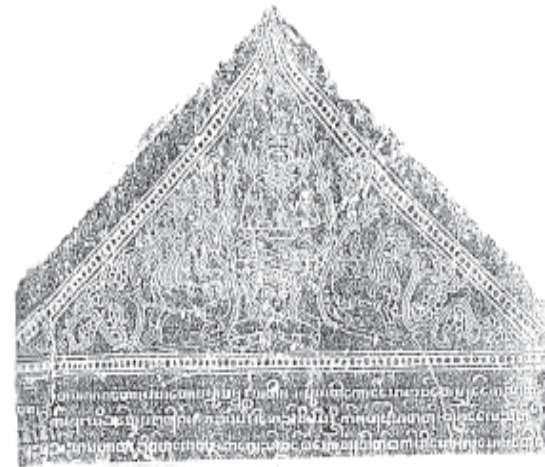
ထို့အတူ လက္ခမီ နတ်သမီးကို ပန်းနွယ် ပန်းခက် အခွေ အလိပ်များကြား၊ ရင်ညွန့်ထက် လက်နှစ်ဖက်ယှက်ပြီး တင်ပျဉ်ခွေ ထိုင်နေပုံ၊ ထိုနတ်သမီးကို ပန်းခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ရံနေပုံ၊ ကိတ္တိမုခ၏ အထက်တွင် လက္ခမီနတ်သမီး လက်နှစ်ဖက် ယှက်ထိုင်နေပုံ၊ ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ပန်းကိုက်ခြင်္သေ့နှစ်ကောင် ရံနေပုံ၊ ထိုနတ်သမီးကို အစောင့်လူ နှစ်ယောက်ရံနေပုံ စသည်ဖြင့် ပန်းနွယ် ပန်းခက်၊ ပန်းခွေ ပန်းလိပ်များဖြင့် အလှဆင်ခြယ်လှယ်ထားသည် များကို တွေ့ရသည်။

ထေရဝါဒဆိုင်ရာ ရုပ်ပုံများအဖြစ် ဓမ္မစကြာတရား ဟောဟန်၊ ဓမ္မစကြာမုဒြာဟန် ဗုဒ္ဓကို ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ရံနေပုံ ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ မကိုဋ်သရဖူဆောင်း၊ မင်းဝတ်တန်ဆာနှင့် ဗုဒ္ဓကိုလည်း တွေ့ရသည်။ မိဂဒါဝုန်တော၌ ဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောဟန်ပုံ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဘေးနှစ်ဖက်တွင် နတ်သားနှစ်ပါး ရုပ်ပုံလည်း ပါသည်။ ကြာပလ္လင်၏အောက်၌ ပဒုမ္မာကြာနှင့်အတူ သမင်နှစ်ကောင်ရုပ်ပါ ထုဆစ်ထားသည်။

မဟာယာနဂိုဏ်းဆိုင်ရာ ဘုရားလောင်း၊ အဝလောကီ တေသွာရ၊ ဗောဓိသတ္တကို ပန်းကိုက်ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ရံနေပုံလည်း တွေ့ရသည်။

အလယ်ဗဟိုတွင် စေတီတစ်ဆူကို ခြယ်လှယ်ထားပြီး လူမင်း တစ်ပါးက မတ်တပ်ရပ်လျက် ရှိခိုးနေဟန်၊ တစ်ဖက်မှ ခြင်္သေ့ တစ်ကောင်က စောင့်နေဟန်ပုံပါသည့် ခြယ်လှယ်မှုမျိုးလည်း

ရှိသည်။ ကိတ္တိမုဒကိုပင် သုံးထောင့်ကွက်တစ်ခုလုံးနေရာပေး
 ခြယ်လှယ်ထားခြင်းမျိုး၊ ပန်းနွယ်ပန်းခက်၊ ပန်းလိပ်ပန်းခွေများ
 အကြား ကိတ္တိမုဒကို နေရာပေးထားပုံ၊ မီးတောက်မီးလျှံထဲက
 ငှက်နှစ်ကောင်ထွက်လာပုံ၊ ပန်းကိုက်ငှက်နှစ်ကောင် ခေါင်းချင်း
 ဆိုင်နေပုံ၊ ကိန္နရာဆောင့်ကြောင့် ထိုင်နေပုံများလည်း တွေ့ရသည်။
 အရုပ်နှင့် ပန်းကို အချိုးကျမျှတစွာ နေရာချခြယ်လှယ်တန်ဆာ
 ဆင်ထားသဖြင့် တင့်တယ်လှပသလို ကျက်သရေလည်း ရှိလှသည်။
 ကျောက်စာခေါင်းစည်းပန်းအလင်္ကာဟူ၍ အသိအမှတ်ပြု
 နေရာပေးလောက်အောင် ရှေးမြန်မာမှု ပန်းတမော့ပညာရှင်
 များက စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ကြပေသည်။

ကျောက်စာခေါင်းစီးကနုတ်နှင့် အရုပ်

အခန်း (၈)

ရာဇပလ္လင်တံကဲနှင့် ပန်းအလင်္ကာ

မြန်မာမင်းများလက်ထက်က မင်းတို့ အသုံးအဆောင်၊ ထိုင်သည့် ခုံကို “ရာဇပလ္လင်” ဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာမင်းများ၏ နန်းတော်၌ အဆောင်အသီးသီးရှိရာ ထိုအဆောင်အသီးသီး၌ ထားရှိသုံးဆောင်သော ပလ္လင်သည် တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးမတူ မျိုးကွဲပလ္လင်ရှစ်မျိုး ရှိခဲ့သည်။

ယင်းပလ္လင်ရှစ်မျိုးမှာ-

- ၁။ သီဟာသနပလ္လင်
- ၂။ ဟံသာသနပလ္လင်
- ၃။ သင်္ခါသနပလ္လင်
- ၄။ ဘမရာသနပလ္လင်
- ၅။ ဂဇာသနပလ္လင်
- ၆။ မယူရာသနပလ္လင်
- ၇။ မိဂါသနပလ္လင်

၈။ ပဒုမာသနပလ္လင်တို့ ဖြစ်သည်။ ပလ္လင်တွင် ခံသောအရုပ်များအပေါ်မူတည်၍ ပလ္လင်ရှစ်မျိုး ကွဲပြားသွားခြင်း ဖြစ်သည်။

ခြင်္သေ့ရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို သီဟသနပလ္လင် ဟင်္သာရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို ဟံသာသနပလ္လင်

ခရုသင်းရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို သင်္ခါသနပလ္လင် ပိတုန်းရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို ဘမရာသနပလ္လင် ဆင်ရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို ဂဇာသနပလ္လင် ဥဒေါင်းရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို မယူရာသနပလ္လင် သမင်ရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို မိဂါသနပလ္လင်

ပဒုမာကြာရုပ်ခံသော ပလ္လင်ကို ပဒုမာသနပလ္လင်ဟူ၍ ခွဲခြားခေါ်ဝေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပလ္လင်ရှစ်မျိုးသာရှိသော်လည်း ပလ္လင်တော် ထားရှိအသုံးပြုသည့်အဆောင်က ကိုးဆောင်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးစာများက “ပလ္လင်ရှစ်ခန်း၊ ကြငှန်းကိုးဆူ” ဟူ၍ မှတ်တမ်းပြုခဲ့ကြသည်။ ပလ္လင်အားလုံးသည် မင်း၏ အသုံးအဆောင်ထိုင်ခုံများချည်း ဖြစ်သည်။

ထိုပလ္လင်များကို သစ်သားများဖြင့်သာ ထုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ပလ္လင်အလိုက် အသုံးပြု ထုလုပ်သော သစ်လည်း ကွဲပြားသည်။

- သီဟာသနပလ္လင်ကို ယမနေသား
- ဟံသာသနပလ္လင်ကို သင်္ကန်းသား
- သင်္ခါသနပလ္လင်ကို သရက်သား
- ဘမရာသနပလ္လင်ကို ကရဝေးသား
- ဂဇာသနပလ္လင်ကို စကားသား
- မယူရာသနပလ္လင်ကို ပေါက်သား
- မိဂါသနပလ္လင်ကို ရေသဖန်းသား

ပဒုမာသနပလ္လင်ကို ပိန္နဲသား စသည်တို့ဖြင့် ထုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ (မှတ်ချက်။ ။ ပလ္လင်နှစ်ခုလောက်တွင် ထုလုပ်သော အသားကွဲလွဲမှု တော့ရှိသည်။)

ထိုပလ္လင်တိုင်းတွင် နောက်မှီအပြန်အပြားကြီးတစ်ခု ပါရှိကြသည်။ ထိုနောက်မှီကို “တံကဲ”ဟူ၍ ခေါ်သည်။ ထိုရာဇပလ္လင်တံကဲ ပုံသဏ္ဍာန်သည် မြန်မာမင်းတို့ အထွတ်အမြတ်ထားရာမင်းတို့ အဆောင်အဖြစ် ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်ပြီး၊ ဘယ်အခါ ကြည့်ကြည့် မရိုးနိုင်အောင် ဆန်းသစ်လှသည်။ မြန်မာမင်းတို့၏ ဘုန်းတန်ခိုးအရှိန်အဝါ၏ သင်္ကေတသဘောကိုလည်း ဆောင်သည်။ မြန်မာ့မှု၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုစစ်စစ်အဖြစ် ထည်ဝါစွာ ရပ်တည်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ မင်းတို့အဆောင်ဖြစ်၍ ရှေးမြန်မာ ဗိသုကာအပြောက်ဆရာတို့ စိတ်ကူးဉာဏ်များ ဆန်းသစ်ချင်တိုင်း ဆန်းသစ်၊ တီထွင်ကာပုံစံချ ထုဆစ်ခြယ်လှယ်ခဲ့သည့် ပန်းအလင်္ကာ လက်ရာမွန်ဟု ဆိုနိုင်ကောင်းပေသည်။

ထိုပလ္လင်တံကဲများ၌ အထွတ်ပါသည်။ အထွတ်၌ မှန်ကင်း၊ မှန်တိုင်၊ တုရင်ဗိမာန် ဦးဆောက်ပန်း၊ နဝရတ်ကိုးပါး၊ သိကြားရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ်၊ အဆော်၊ တော်ရနောင်၊ ကျေးကွေး၊ ခြူးပန်း၊ ဆင်နားဇာ၊ လောကနတ်ရုပ်၊ တံခါးတိုင်၊ နေဝန်း၊ လဝန်းစသည့် အပြောက်အဆင်တန်ဆာများ ပါသည်။ ထိုအဆင်တန်ဆာများသည် အလှအပသဘောသက်သက် မဟုတ်ပေ။ သူ့အနက် အဓိပ္ပာယ်နှင့် သူရှိသည်။ လေးနက်သော အထိမ်းအမှတ်သဘောကိုလည်း ဆောင်ကြသည်ချည်း ဖြစ်သည်။

တံကဲတော်၏ ထိပ်ဆုံး၌ စိန်ဖူး၊ စိန်အိုးဟူ၍ ရှိသည်။ စိန်ဖူး၊ စိန်ပွင့်၊ စိန်အိုးတို့အောက်မှ “အပြောက်”မှာ “တုရင်” ဖြစ်သည်။ တုရင်တွင် “တုရင်ဗိမာန်”ဟူသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ရှိသည်။ “ဒုရင်ဗိမာန်”ဟုလည်း သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ တုရင်ဗိမာန်

တွင် သိကြားမင်းနတ်ရုပ် ရှိသည်။ ထိုတုရင်ဗိမာန်တွင် သိကြားမင်းနတ်ရုပ်၏ နဖူးနှင့်အမျှ ရွှေကမ္ဘာန် တိုင်ထားသည်။

“မဟာရာဇာ၊ မြတ်သောမင်းကြီး၊ ဓမ္မေန၊ တရားနှင့်၊ သမေန၊ ညီသဖြင့်၊ နဂရံပြည်ကို၊ သမ္မာလေထု၊ ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်၊ နိစ္စ၊ မတော်မှုလော့၊ မယုံ၊ အကျွန်ုပ်၏။ နလာဇေ၊ နဖူးပြင်၌၊ သုဝဏ္ဏဥဇ၊ ဒဏ္ဍ၊ ရွှေမှန်တိုင်ကို၊ ပဿထ၊ ရှုတော် မူလော့”ဟူ၍ ဆုံးမနေသည့် နိမိတ်ဖြင့် ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုရပါက သာသနာတော်ကို စောင့်ထိန်း၍ မကောင်းသူကို မကောင်းသည့်အလျောက် ကောင်းသူကို ကောင်းသည့်အလျောက် ချီးမြှောက်ခြင်း၊ နှိမ့်ချခြင်း၌ မှန်ကန်တော် တည့်ဖြောင့်မတ်စွာ ကျွန်ုပ်ကဲ့သို့ ပြုတော်မူဟု သတိပေးနေသည့်သဘော မှန်တိုင် စိုက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

တုရင်ဗိမာန်မှ သိကြားမင်း နတ်ရုပ်အပါအဝင် သိကြားနတ် (၃၃) ပါးတို့က အမြဲမပြတ် စောင့်ရှောက်နေသည့်သဘောကို ရည်မှတ်လျက် တံကဲတော်၏ အထက်ပိုင်း ဥကင်တော်၊ ဝဲဘက်၊ ယာဘက်များတွင် သိကြားနတ်ရုပ် ခုနစ်ရုပ်စီ၊ ပေါင်း ၁၄ ရုပ်၊ ဥကင်တော် နတ်ဆော်ဝဲယာတွင် ရှစ်ရုပ်စီပေါင်း (၁၆) ရုပ်၊ နှစ်ရပ်ပေါင်း (၃၀) နှင့် မုတ်တိုင် ထိပ်ရှိ သမ္မာဒေဝနတ်ရုပ် နှစ်ရုပ်၊ တုရင်ဗိမာန်မှ သိကြားနတ်ရုပ်၊ ပေါင်း (၃၃) ရုပ် ဆင်ယင်ခြယ်လှယ်ထားသည်။

တံကဲတော်၏ အထက်ပိုင်းဥကင် လက်ဝဲလက်ယာနှစ်ဖက်၌ ခြူးပန်းခြူးနွယ်များ ထုလုပ်တန်ဆာဆင်ထားသည်။ ထိုသို့ ခြူးပန်းခြူးနွယ်များ ထုလုပ်ဆင်ယင်ရသည့်အကြောင်းကို ရွှေဘုံနိဒါန်းကျမ်းက “ခြူးသူကို ဘီလူးတို့ ကြောက်ရွံ့သည်။ ခြူးသူအဝတ်

တန်ဆာလည်း အခွေအဝိုက်၊ အညွန့်အနွယ် ဖြစ်သည် ယူရန် ရှိသည်။ တင့်တယ် ဖွယ်ရာသည်ဖြစ်၍ သင်္ခပတ္တမင်းသားသည် ခြူးသူတန်ဆာကို ဆင်ဝတ်သည်။ ဘီလူးတို့ ကြောက်ရွံ့သည်ကို နိမိတ်ပြုသဖြင့် သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ကို ကူးသွားရသော သင်္ဘောဦး၌ ခြူးသူခြူးရုပ် ထုလုပ်လေသည်။ ခြူးသူ၏ အဝတ်တန်ဆာကို ထောက်၍ ခြူးပန်းခြူးနွယ်ကို သိရသည်။ ခြူးပန်းခြူးနွယ်ကိုလည်း မင်းတို့ သုံးဆောင်ရာ၌ ထုလုပ်ရေးသားသည်” ဟူ၍ ပါရှိသည်။

ရာဇပလ္လင်၊ ဥကင်လက်ဝဲဘက်။ လက်ယာဘက်၊ ခြူးနွယ် အလယ်တစ်ပင်တစ်ခက်တွင် တစ်ပွင့်စီ တစ်ပွင့်စီသာ ကြွလျက် “ဦးဆောက်ပန်း”ကို ထုလုပ်ဆင်ယင်ထားသည်။ ဤ “ဦးဆောက်ပန်း”ကို ထုလုပ်ဆင်ယင်ခြင်းအကြောင်းက “မင်္ဂလာပန်း”ဟူ၍ ရည်မှတ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မင်းတို့စီးသည့် မြင်းရထားဦး တွင် “ဦးဆောက်ပန်း”သဏ္ဍာန်စိုက် ဆောက်ရိုးလည်း ရှိသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တစ်ရံ့ရှစ်ကွက်စက်လက္ခဏာတော်တွင်လည်း “ဦးဆောက်ပန်း”သည် ပါသည်။ “ဝဋ်သောစ၊ ဦးဆောက်ပန်း၎င်း”ဟု ပါဠိစကားပင် ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းနိမိတ်တို့ကို ယူ၍ ထုလုပ်ဆင်ယင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

လောကနတ်၊ ဆင်ယုံ၊ ခြင်္သေ့ရုပ်

ခြူးပန်းခြူးနွယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်သော ဥကင်တံခါးရွက် အလယ်၌ လောကနတ်ရုပ်ကို ထုဆစ်ဆင်ယင်ထားသည်။ စည်းစုတ် တီးလျက် ကနေသော လောကနတ်နှင့် တွဲလျက် ခြင်္သေ့နှင့် ဆင်ယုံတို့ သဲကြီးမဲကြီး ရန်ပြုနေပုံ အရုပ်များလည်း ပါသည်။

တိမ်ညွန့်ကို အစာအလို့ငှာရလိုကြသော ဆင်ယုံနှင့် ခြင်္သေ့တို့ သည် အစာအတွက် ရန်ဖက်ကြသည်။ သဲသဲမဲမဲ ရန်ပွဲဆင်ခိုက်၊ လောကနတ်၏ တေးဆိုစည်တီး၊ အကကြီးက ဟန်ကြားသိရ သည့်အခါ ဆင်ယုံနှင့် ခြင်္သေ့တို့ရန်ကို စဲလျက် လောကနတ် ခြေရင်းတွင် ဝပ်စင်း အပန်းဖြေကြသည်ဟူသော နောက်ခံဒဏ္ဍာရီ ရှိသည်။ ထိုဒဏ္ဍာရီကို ထောက်ထားပြီး လောကနတ်ကို ငြိမ်းချမ်း ရေးနတ်ဖြစ်သည်ဟု မင်းနှင့်တကွ ရှေးသူဟောင်းတို့ ယူဆကြ သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း တေးကို သီသော ရန်ကို ငြိမ်းစေသော ငြိမ်းချမ်းသော အတွေ့ကို ပေးသော နတ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနတ်၊ ရန်ကို ဖယ်ရှားသော နတ်ဟု နိမိတ်ယူပြီး ရာဇပလ္လင်ဥကင်တွင် ထည့်သွင်း ထုလုပ်တန်ဆာဆင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆင်နားဇာ

ရာဇပလ္လင်မှန်လျှင် “ဆင်နားဇာ”ပါရစမြဲ ဖြစ်သည်။ ထို “ဆင်နားဇာ”သည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကို ရည်မှန်းကာ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ၏ နားသဏ္ဍာန် ဖြစ်သည်။ ဆင်မျိုး ကိုးမျိုးရှိရာတွင် ဆဒ္ဒန် ဆင်မင်းသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ယူသည်။ ထိုဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ၏ နားသဏ္ဍာန် “ဆင်နားဇာ”အဆင်တန်ဆာကို ဥကင်၏ လက်ဝဲ လက်ယာနှစ်ဖက်၌ ထုလုပ်ဆင်ယင်ထားသည်။

ရွှေဘုံနိဒါန်းဆရာကမူ “ဇာပေါက်မှ ဇာလသည် မာဂဓ စကား ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာပြန်လျှင် “ထွန်းပသည်”ဟု ဆိုကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုအပေါက်သည် “ထွန်းပခြင်းရှိသည့်အပေါက်”ဟု ဆိုလိုကြောင်း” ဆိုထားသည်။

ဥဒေါင်းမြီးယပ်

ဘုရားလောင်းဥဒေါင်းမင်းကို မင်းခြောက်ဆက်လက်ထက် “ညွတ်”ဖြင့် ထောင်ဖမ်းသော်လည်း သစ္စာအာနုဘော်တော်ကြောင့် မဖမ်း၊ မမိ၊ မရ၊ ဘေးအန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းကြောင်း ဘုရားဟော အဆိုရှိသည်။ ဥဒေါင်း၏ လှပတင့်တယ်ခြင်းသည် အမြီးသာ ဖြစ်သည်။ ဘေးရန်အန္တရာယ်ကင်းသည့် ဥဒေါင်းငှက်၏ နိမိတ်ကို ယူပြီး ဥဒေါင်း မြီးယပ်ကို ရာဇပလ္လင်ဥကင် လက်ဝဲလက်ယာ၌ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကိန္နရာ

ရာဇပလ္လင်၏ ဥကင်လက်ဝဲလက်ယာနှစ်ဖက်၌ ကိန္နရာ ကဟန် အရုပ်များလည်း ထည့်သွင်းခြယ်လှယ်ထားသည်။ ဘုရား ပွင့်တော်မူစဉ်အခါက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကခုန်မြူးတူးခြင်းပြု သည်ကို အမှတ်တရထား ရည်ညွှန်းလို၍ ထုလုပ်ဆင်ယင်ကြောင်း မှတ်သားရသည်။

နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်

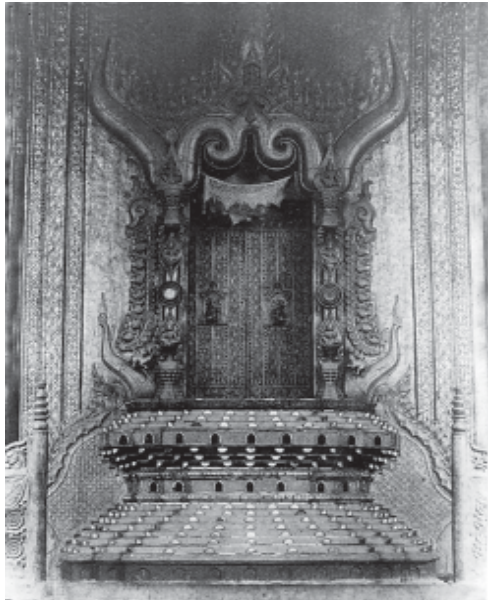
ရာဇပလ္လင်တံကဲတော်၌ တံခါးတိုင် တစ်ဖက်တစ်ချက် ရှိသည်။ ထိုတံခါးတိုင်၏ အလယ်တွင် နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ် ထည့်သွင်း ဆင်ယင်ထားသည်။ နေတံဆိပ်မှာ ဒေါင်းရုပ်ဖြစ်ပြီး၊ လတံဆိပ်မှာ ယုန်ရုပ် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့အဆင်တန်ဆာဖြစ်သော နေနှင့် လတို့ကဲ့သို့ တစ်သက်လုံး တည်တံ့ရန် ရည်ရွယ်ပြီး မွမ်းမံ ထုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သော အနှစ်သာရ လေးနက်သည့် သဘောကို ဆောင်သော အဆင်တန်ဆာများကို တော်ရနောင်၊ အဆော်၊ မှော်တန်း၊ မှော်ပွင့်၊ ရာမလက်ညှိုး၊ စိုင်းပေါင်၊ ကျေးကွေး၊ ကြက်မောက်တန်း၊ ရွဲစသည့် အချွန်အတက်၊ အကွေးအကော့၊ အမွမ်း အပြောက်များဖြင့် လှပတင့်တယ် ကျက်သရေရှိအောင် တံကဲတော်ကြီးကို တန်ဆာဆင်ဖွဲ့စည်း ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

တော်ရနောင်မှာ ဘုရင်နောက်ပိုင်းတွင်ရှိသော အထောင်ကို ခေါ်သည်။ အဆော်မှာ တော်ရနောင်ကြားတွင် နတ်ရုပ်များ ထိုင်နေပုံဖြစ်စေ၊ ရပ်နေပုံဖြစ်စေ၊ စီတန်းထုလုပ်ထားသည့် အမွမ်း တန်ဆာ ဖြစ်သည်။ နတ်ရုပ်များ ဆင်ယင်ထား၍ “နတ်ဆော်” ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မှော်တန်းမှာ တုရင်အောက်ခြေစွန်းတွင် မှော်ပွင့်များ စီတန်း၍ ပြုလုပ်ထားသည့် အပြောက်အမွမ်းတန်း ဖြစ်သည်။ မှော်ပွင့်တန်းဟုလည်း ခေါ်သည်။ တစ်နည်း “မုတ်ဆိတ် တန်း”ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ အဆော်နှင့် ကျေးကွေးအကြားတွင် ထည့်လေ့ရှိသည်။

ရာမလက်ညှိုးမှာ လက်ညှိုးငါးချောင်းထောင်ပြထားသကဲ့သို့ တော်ရနောင်နေရာတွင် တပ်ဆင်ထားသော အပြောက်အမွမ်း ဖြစ်သည်။ စိုင်းပေါင်မှာ သမင်၊ စိုင်း၊ ဆတ်၏ “ပေါင်”ကဲ့သို့ ပုံသဏ္ဍာန် ရှိသောကြောင့် “စိုင်းပေါင်”ဟုခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆော်နှင့် တော်ရနောင်နောက်က ကောက်ကောက်အရာဝတ္ထု ဖြစ်သည်။ ခြူးတန်း၊ ခြူးခွေ၊ သဇင်ခွေ၊ ရွဲသေး၊ ရွဲကြီး၊ မန်ကျည်းရွက်ဖတ်များ ထည့်သွင်းခြယ်လှယ်တတ်သည်။

ကျေးကွေးကို ကြေးကွေး၊ ကျည်းကွေး၊ ပုစွန်တုပ်ကွေးဟူ၍ လည်း ခေါ်ကြသေးသည်။ အဆော်နတ်ရုပ်အောက်တွင် တပ်ဆင်ထားသော အပြောက်အမွမ်းဖြစ်သည့် သဇင်ခွေ၊ ပန်းခွေ ထည့်သည်။ အပေါ်တန်း၌ လိပ်၍ ကွေးကော့ ပြန်တက်သွားသော အပြောက်အမွမ်း ဖြစ်သည်။ မုခ်တုရင်၏ အဖြေပိုင်း၌ပါသော အမွမ်းဖြစ်သည်။ တိမ်တိုက် တိမ်တောင်တို့၏ သင်္ကေတဟု ဆိုသည်။ လက်ဝဲလက်ယာ လက်တံများအဖြစ် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ ထိုအဆင်

သီဟာသနရာဇပလ္လင်တော်

တန်ဆာများသည် “ကနုတ်ပန်း”ဟူသော အမွမ်းအပြောက်ဝင်ပန်းအလင်္ကာများ ဖြစ်သည်။

ဤအပြောက်အမွမ်း၊ အဆင်တန်ဆာများဖြင့် အဓိပ္ပာယ်များစွာ ကျယ်ဝန်းစွာ မင်္ဂလာနိမိတ်ကို ယူကာ ဖွဲ့စပ်ဆင်ယင်ထုဆစ်ထားသော ရာဇပလ္လင်တံကဲတော်သည် သူမတူအောင် တင့်တယ်ပြီး ကျက်သရေရှိသော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုလက်ရာစစ်စစ်ကြီးဖြစ်ကြောင်း ပြောနေဘိသကဲ့သို့ ရှိနေသည်။

အခန်း (၉)

ဘုရားပလ္လင်တံကဲနှင့် ပန်းအလင်္ကာ

မင်းတို့ထိုင်ရာ ရာဇပလ္လင်မျိုးကို ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များ တင်လှူပူဇော်ရာတွင်လည်း အသုံးပြုကြသေးသည်။ ရာဇပလ္လင်မှ ဥကင်တံကဲတော်မျိုးကို မန္တလေးရှိ ရွှေကျောင်းတော်ကြီးရှိ ဘုရားခန်း ဌလည်းကောင်း၊ မော်လမြိုင်မြို့ စိန်တုံး၊ မိဖုရားကျောင်း၌ လည်းကောင်း၊ တင်လှူပူဇော်ထားသည်ကို မျက်မြင်လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သည်။ မင်းအသုံးအဆောင် ရာဇပလ္လင်မှ သီဟာသနရာဇပလ္လင်နှင့် ပုံစံတူထုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များ တင်လှူပူဇော်သည့် ဘုရားပလ္လင်၊ ဥကင်တံကဲတော်များတွင် မပါမဖြစ် ပါဝင်ရသော တံခါးတိုင် (တုရိုင်တိုင်) ကျေးကျေး၊ စိုင်ပေါင်၊ ဒုရင်ထည့်အစိတ်အပိုင်း၊ အချိုးအဆက်များကိုသာ ယူလေ့ရှိသည်။ တုရင်ဗိမာန်မှ သိကြားရုပ်များ၊ အဆော်ပေါ်မှ သိကြားနတ်ရုပ်များ၊ တုရင်တိုင်ဘေး စိုင်ပေါင်အောက်မှ သိကြားရုပ်များစသည့် သိကြားနတ်ရုပ် (၃၃) ရုပ်၊ တံခါးတိုင်ထိပ်မှ ကိန္နရာရုပ်၊ တံခါးတိုင်မှ လောကနတ်ရုပ်၊ တံခါးတိုင်ဘေးမှ ဆင်ယုံရုပ်စသည်တို့ကို မထည့်သွင်းကြပေ။ ထိုအရုပ်များသည် မင်းတို့ မင်္ဂလာယူသော အတိတ်နိမိတ်၊ သင်္ကေတလက္ခဏာသဘောဆောင်များ ဖြစ်ကြသလို၊

အစောင့်အရှောက် အထိမ်းအမှတ်များလည်း ဖြစ်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် စံပယ်ရာ အပရာဇိတပလ္လင်မှာ မလိုအပ်ပေ။ ယင်းအရုပ်များ နေရာများတွင် ကွက်လပ်မဖြစ်ရန် ပန်းနွယ်ပန်းခက်များ ဖြည့်ကာ တန်ဆာဆင်ကြရသည်။

သို့သော် ရာဇပလ္လင်တံကဲဆိုလျှင် “နတ်ဆော်”၊ ဘုရားပလ္လင်တံကဲဆိုလျှင် ငှက်ဆော်၊ ပန်းဆော်ထည့်ရိုး ထုံးစံရှိကြသော်လည်း ယခုနောက်ပိုင်း၌မူ ရောယှက်သွားပြီ ဖြစ်သည်။ သီဟာသနပလ္လင်အတိုင်းပင် ပုံစံတူပြုလုပ်နေကြသည်။

ပုဂံခေတ် ဘုရားပလ္လင်တံကဲတော်များ

ပုဂံရှေးဟောင်းဘုရားပုထိုးများရှိ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ၌ ဘုရားပလ္လင်တံကဲများကို တွေ့မြင်လေ့လာရာ၌ ဆင်းတုတော်ကြီးများ၏ ဝဲဘက်၊ ယာဘက်၌ ရဟန္တာကြီးတစ်ပါးစီ နေရာပေးရေး ခြယ်လေ့ရှိသလို သိကြားရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်များကိုလည်း ရေးခြယ်တတ်ကြသည်။ “သိကြားလက်ယာ၊ ဗြဟ္မာလက်ဝဲ”ဟူသော အဆိုရှိသည်နှင့်အညီ နေရာချရေးဆွဲလေ့ရှိကြသည်။ သိကြားရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်များအစား ဗောဓိသတ် ခေါ် ဘုရားလောင်းနတ်သားပုံများ ရေးဆွဲသည်လည်း ရှိသည်။

တံကဲ၏ ဥကင်အထွတ်ပိုင်းအခြေ (သို့မဟုတ်) ရောင်ခြည်တော်ဝန်းအခြေတွင် လှပသော ကိန္နရာရုပ်တစ်ရုပ်စီနှင့် အခက်အလက် ဝေဝေဆာဆာရှိသော ဗောဓိပင်ကို ရေးဆွဲခြယ်လှယ်သည်လည်း တွေ့ရတတ်သည်။ အချို့တံကဲများ၌ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို လုရန်လာသော မာရ်နတ်စစ်သည်ပုံများကို တခမ်း

တနားရေးခြယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ မာရ်နတ်မင်း၏ စစ်သည်များတွင် ထူးဆန်းသော သတ္တဝါများဟု ဆိုရလောက်သော ပုံမျိုးပင် တွေ့ရတတ်သည်။ ပုဂံခေတ်ပန်းချီကျော်များ၏ စိတ်ကူး ဉာဏ်ကွန့်မြူးမှုမှ ပေါ်ထွက်လာသော သတ္တဝါများလောဟု စဉ်းစား ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

ပန်းတံကဲ

ဘုရားပလ္လင်တံကဲများကို လေ့လာပါက ပန်းတံကဲသည် အတွေ့ ရများသော တံကဲအမျိုးအစား ဖြစ်သည်။ ပန်းတံကဲဆိုရာ၌ ရိုးရိုးပန်းဖူး၊ ပန်းပွင့်၊ ပန်းညွန့်များဖြင့် ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင် ထားသော ပန်းတံကဲနှင့် ကနုတ်ပန်းတံကဲအားလုံး ပါဝင်သည်။

အချို့ပန်းတံကဲတွင် တုရိုင်တိုင်၊ ကျေးကွေး၊ ဒုရင်စသည်တို့ ပါပြီး အချို့ပန်းတံကဲများတွင် ယင်းအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ မပါ ဝင်ဘဲ ပန်းချည်းသက်သက် တန်ဆာဆင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရ သည်။

ပခုက္ကူမှ ရွှေဂူဘုရားကြီးတံကဲ

ကမ္ဘာကျော် ပခုက္ကူမြို့ ရွှေဂူမြတ်စွာဘုရားကြီး၏ တံကဲသည် ကနုတ်ပန်းတံကဲ ဖြစ်သည်။ တုရိုင်တိုင်နှစ်ခု၏ အပေါ်ဘက်နှင့် ဘေးဘက်၌ မွမ်းမံဆင်ယင်ထားသော ပန်းများမှာ ကြာရိုးကြာစွယ်၊ ကြာဖူး၊ ကြာပန်းများကို ဝန်း၍၊ ဝိုက်၍၊ ခွေ၍၊ လိပ်၍၊ တက်၍၊ သက်၍၊ လိမ်၍၊ ယှက်၍နေဟန် ထုဆစ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကနုတ်ချည်းလည်းမဟုတ်၊ အရုပ်များလည်း ပါသည်။ အရုပ် ဆိုရာ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဖြစ်တော်ပေါင်းချုပ်ထဲမှ ဒေဝါရော

ဟဏဇာတ်၊ နေမိဇာတ်၊ သာဓိနတ်ဇာတ်၊ ဗိမ္ဗိသာရဇာတ်တို့မှ ဇာတ်ခန်း ဇာတ်ကွက် သရုပ်ဖော် ရုပ်တုများ ဖြစ်သည်။ ပန်းနှင့် အရုပ်အချိုးကျမျှတအောင် ရောယှက်နေရာချ ခြယ်လှယ်ထား သော တံကဲတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ အနုပညာ တန်ဖိုးအရာကြီးမားပြီး မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တစ်ခုအနေဖြင့် မြန်မာ တစ်မျိုးသားလုံး ဂုဏ်ယူစရာတံကဲတော်ကြီး ဖြစ်သည်။

တံကဲတော်ကြီးမှာ အမြင့် (၁၂) ပေ (၁) လက်မရှိ၍ အလျား (၅) ပေ (၁၀) လက်မ ရှိသည်။ ထိုမှာ ရှစ်လက်မရှိပြီး ယမနေ သားငါးတုံးပေါ်တွင် ပန်းရှစ်ထပ်နှင့် နိပါတ်တော်ဇာတ်ထုပ် လေးခုမှ ဇာတ်ခန်း ကိုးခန်းကို ရုပ်ခုံး၊ ရုပ်လုံး၊ ရုပ်ကြွများ အပါ အဝင် ကနုတ်ပန်း၊ ခြူးပန်း၊ နွယ်ပန်းများ အနုစိတ်ထုဆစ်ထိုးသတ် သရုပ်ဖော်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှစ်ထပ်ပန်းဆိုရာ၌ ထု ရှစ်လက်မရှိသည့် ယမနေသားကို အထပ်ပေါင်းရှစ်ထပ်ဖြစ်အောင် ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်၊ သဇင်ခွေ၊ ပန်းတက်၊ ပန်းခက်များနှင့်အတူ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ၊ လူ၊ နတ်၊ ရထား၊ မြင်းပျံ၊ ကျေးရုပ်၊ မျောက်ရုပ်၊ ဗျိုင်း၊ ကြိုးကြာစသော အရုပ်များကို အရုပ်နှင့် ပန်းမျှတအချိုးကျအောင် တွဲစပ်ထုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ဘုရားကျောင်းတန်ဆောင်းပြာသာဒ်များ တွင် တွေ့ရတတ်သော ရှေးဟောင်းပန်းပုလက်ရာများသည် နှစ်ထပ်ပန်း၊ သုံးထပ်ပန်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ အများဆုံး ငါးထပ်ပန်း အထိသာ တွေ့ရတတ်သည်။ ယခု ပခုက္ကူ ရွှေဂူဘုရားတံကဲမှာ “ရှစ်ထပ်ပန်း”ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာပန်းပုအနုပညာလက်ရာတွင်ပင် ရှာမှရှားသော လက်ရာတော် ဖြစ်သည်။

ထိုဘုရားတံကဲတော်၏ အလှူရှင်မှာ ပခုက္ကူမြို့၊ ဈေးဟောင်း ရပ်နေ ကျောင်းအစ်မကြီး ဒေါ်ဇီး (ဆီး) ဖြစ်သည်။ ပခုက္ကူမြို့၊ ရွှေဂူ ရပ်နေ ပန်းပုဆရာကြီး ဦးကဲကြီးနှင့် သားကိုတေကို လက်ခဲကြေးငွေ လေးထောင်ကျပ်ပေးပြီး ထုလုပ်စေခဲ့သဖြင့် သက္ကရာဇ် ၁၂၆၉ ခု၊ တပေါင်းလဆုတ် (၃) ရက်နေ့တွင် ထုလုပ် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုနှစ်မှစ၍ ရေတွက်သော် နှစ်ပေါင်း သက်တမ်း ၁၀၄ နှစ်မျှရှိပြီးဖြစ်သည့် လက်ရာတော် ဖြစ်သည်။

တံကဲတော်၏ ထူးခြားချက်မှာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်သည် ထိုင်တော်မူ ရုပ်ပွားတော်မဟုတ်ဘဲ မတ်ရပ်ရုပ်ပွားတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုမတ်ရပ် ရုပ်ပွားတော်ကြီးအရပ်တော်နှင့် လိုက်လျော ညီညွတ်စွာ တံကဲတော်၏ အမြင့်ကို ထုလုပ်ထားသဖြင့် ခန့်ညား ထည်ဝါလှသည်။

ထုဆစ်ထားသော ပန်းနွယ်ပန်းရိုးများမှာ ကွမ်းရိုးလေးများ ပမာခန့်သာရှိသဖြင့် တကယ့်ပန်းနွယ် ပန်းရိုးများအဖြစ် ထင်မှတ် မှားစဖွယ် ဖြစ်သည်။ ပန်းရိုးပန်းနွယ်များအထက်နှင့်အောက် အတွင်းအပြင်၊ အကျော်အနင်း၊ အယှက်အလိမ်၊ အရစ်အခွေ၊ အဆင်းအတက်ရှိနေကြပုံမှာ စနစ်တကျစိုက်ပျိုး၍ ရှင်သန်စည်ပင် နေသော ပန်းရုံကြီးတစ်ရုံအလား မှတ်ထင်ရသည်။

အသားထုရှစ်လက်မအတွင်း တစ်ထပ်နှင့်တစ်ထပ်၊ တွင်းပြင်ထက်အောက် ကူးယှက်ဖြတ်သန်းလျက် တစ်ခိုင်နှင့် တစ်ခိုင်၊ ရွက်ဆိုင် နှင့် ဖူးတံ၊ ပွင့်တံအလှည့်အပြောင်း၊ အပြောင်း အငဲ့၊ အနွဲ့အမှို၊ အလီလီ အထွေထွေ မရေတွက်နိုင်အောင် များမြောက်သော ပန်းနွယ်ပန်းခက်တို့၏အကြား၌ တစ်ခုစီ

ထည့်သွင်းထားဘိသကဲ့သို့ လူနတ်ရထားမြင်းပျံ ကိန္နရာ၊ ကိန္နရီစသည်များကို ပညာသားပါပါ ထုဆစ်ထားသောကြောင့် မည်မျှပင် အပင်ပန်းခံ၍ ဓာတ်ပုံဖြင့် မှတ်တမ်းတင်စေကာမူ အကုန်အစင် ပုံထင်ရန်မူကား ဖြစ်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါချေဟူ၍ ဆောင်းပါးရှင် စိုးတင့် (မဟာဝိဇ္ဇာ) က “သူ၏ ကမ္ဘာ့အံ့ချီးဖွယ် မြန်မာ့တံကဲ” ဆောင်းပါးတွင် လေးလေးနက်နက် အနှစ်ထုတ်ဖော် ကျူးရေးသားခဲ့သည်။

အံ့တုံကျောင်းမှ ဘုရားတံကဲ

ပခုက္ကူမြို့မှ (၂၇) မိုင်အကွာ မြိုင်သို့သွားသည့် (၂၃) မိုင် အလွန် လမ်းညာဘက် ကွေ့ဆင်းသွားလျှင် ဗိမာန်မရွာ အံ့တုံ ကျောင်းရှိ သစ်သားပန်းပုဘုရားတံကဲများကလည်း လွန်ခဲ့သည့်နှစ် နှစ်ရာကျော် မြန်မာ့အနုပညာ၏ ပြယုဂ်မွန်ပြယုဂ်မြတ်များအဖြစ် ထင်ရှားသည်။ ထိုကျောင်းကို စဉ့်ကန်ရွာနေ ဦးဆုသာက ငွေ (၂၈) ပိဿာ (၂၅) ကျပ်သား အကုန်အကျခံပြီး စဉ့်ကန်ရွာမှ အနောက်ဘက်တွင် စုလစ်မွမ်းချွန်တို့ဖြင့် အမိုးဘုံဆင့်ရှိသော မနော ရမ္မာအမည်ရှိ ရွှေရေးဆောင်ကျောင်းတော်ကြီးကို ဆောက်လုပ် ကြောင်း သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀ ပြည့်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၁၅) ရက်နေ့၊ စနေနေ့ (၂၁-၄-၁၃၇၈) မှာ စတင် တွင်းတူးပြီး ဝါဆိုလဆန်း (၁၄) ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့ (၁၈-၆-၁၇၃၈) ၌ ဦးဥတ္တမကို ကျောင်းတင်သည်။ ၁၁၀၄ ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း (၁၂) ရက်၊ သောကြာနေ့ (၂-၆-၁၇၄၂) တွင်မှ ရွှေရေးအပြီးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။ လေးနှစ်ကျော်ကြာသည်ဟု ဆိုရမည်။

ထိုကျောင်းမှာရှိသည့် သစ်သားပန်းပုဘုရားတံကဲများက တစ်မျိုးတစ်ဘာသာ ထူးခြားသည်။ အားလုံးပန်းတံကဲများချည်း ဖြစ်သည်။ ဘုရားတံကဲတစ်ခုက ကြာဖူးများကို တင့်တယ်အောင် စီရင် နေရာချထားသလိုမျိုး ရှိသည်။ ပုံသဏ္ဍာန်ကား အောက်ခြေ၊ အခြေခံ ပိုင်းက ကြီးပြီး၊ အထက်သို့ တဖြည်းဖြည်းသိမ်ဝင်သွားကာ ထိပ်ဖျား ရောက်သည့်အခါ အနည်းငယ် ဖုဖောင်းအောင် စီရင် ထားသည်။ ကြာဖူးများကို အရိုးအတံများထိပ်တွင် တင်ပြီးအစီ အစဉ်တကျ နေရာပေးထားသည်မှာ ဝေဝေဆာဆာနှင့် ကျက်သရေ ရှိလှသည်။ ထိပ်ဘက်မှာ ငှက်နှစ်ကောင်နားနေဟန်လည်း ခြယ်လှယ် တန်ဆာဆင်ထားသေးသည်။

အခြားတံကဲတစ်ခုကမူ ကန်စွန်းနွယ်များကို လိမ်ကာ၊ ယှက်ကာ လူးလွန်တက်သွားဟန် ဒီဇိုင်းပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ အခြေဘက် တွင် ဝဲယာ နှစ်ဖက်စလုံး၌ ကရဝိက်ငှက်နှစ်ကောင် စီရင်ထား သည်။ ဆီမီးတောက်သဏ္ဍာန် မဏ္ဍိုင်ကို တစ်ဖက်တစ်ချက်စီမှ ကန်စွန်းနွယ်များ တွယ်တက်သွားဟန်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထိပ်ဖျားကမူ ကြာဖတ်များ လန်ကျနေသော ကြာဖူးကြီးပမာရှိသည်။

ဤကဲ့သို့ မီးတောက်မီးလျှံပုံ ဘုရားတံကဲများကို မုံရွာ အနောက်ဘက်ကမ်း ဖိုးဝန်းတောင်မှာလည်း တွေ့ရသည်။ တွန့်လိမ် ၍ တက်နေသော ပန်းနွယ်ရိုးတစ်လျှောက် ပန်းသီးများကို အစဉ် လိုက်ထည့်ပြီး အလှဆင်ထားသည်။ ဘေးနှစ်ဖက်မှလည်း ကနုတ် ပန်းနွယ်တစ်ခုက ရံပေးထားသည်။ အထွတ်ကလည်း ရွက်ဖတ် များ လန်နေသော ပန်းပွင့်ပုံ ဖြစ်သည်။

အလားတူ ဘုရားတံကဲမျိုးကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ပင်းတယ မှာလည်း တွေ့နိုင်သည်။ ရိုးတံသေးသေးလေးများမှ ဖြာထွက်နေ သော ရွက်လှ ကနုတ်ပန်းများကို ပန်းရွက်အနားသတ် ဘောင်ခတ် ပြီး လှောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ နေရာလပ်မရှိအောင် ပန်းရွက် ပန်းခက်များကို ဖြည့်ထားသည်။

ဤပင်းတယဂူထဲမှ ဘုရားနှင့် ပန်းတံကဲများသည် အမရပူရ ခေတ်၊ ဘိုးတော် (ဗဒုံမင်း) လက်ထက်အစပိုင်း ၁၇၈၃ ခုနှစ်ခန့်က ဘုတလင် လွဲတဲရွာဘုန်းကြီးကျောင်းမှ လက်ရာမျိုးနှင့် ဆင်သဖြင့် တစ်ဆယ့်ရှစ်ရာစု အကုန်ပိုင်းလက်ရာဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ဆီမီးတောက်ပုံသဏ္ဍာန် အောက်ပိုင်းတွင် ဖောင်းဖောင်းကားကား အပေါ်ဘက်သို့ သိမ်၍ ချွန်တက်သွားသော ဘုရားပလ္လင်တံကဲ မျိုးသာ ပင်းတယဂူတွင် အတွေ့ရများသည်။

အရိုးဆုံးအဆင်တန်ဆာကမူ ဆီမီးတောက်သဏ္ဍာန် အနား သတ်မျဉ်း အထက်ပန်းရွက်များ စီစီညီညီထပ်ပြီး တင်ထားသည့်ပုံ ဖြစ်သည်။ ပလ္လင်အထက် တံကဲအခြေဘေးနှစ်ဖက်၌ သန်စွမ်း သော သပျက်ရွက်သဏ္ဍာန် ပန်းခက်ကြီးနှစ်ခု ဖြာထွက်နေသည်။

မုံရွာအနောက်ဘက်ကမ်း၊ ဆားထုံးကြီးမြို့အနီးရှိ ဆားလင်း ရွာမှာ တွေ့ရသော ဘုရားတံကဲမှာလည်း ဆီမီးတောက်သဏ္ဍာန် တံကဲပင် ဖြစ်သည်။ တံကဲတော်၏ အထွတ်နေရာမှ ရိုးတန်တစ်ခု တက်သွားပြီး ပန်းဖူးလိပ်ကြီးအဖြစ် ပုံဖော်ထားသည်။ ၎င်းရိုးတန်ပါ ပန်းဖူးကြီး၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကရဝိက်ငှက်နှစ်ကောင်သည် ကျောပေးပြီး နားနေကြသည်။ အမြီးများကိုမူ ရှည်လျားစွာ အပေါ်သို့ မြှောက်ထောင်ထားပြီး ထိပ်ဖျားတွင် ပန်းဖူးတစ်ခုကို တင်ထားသည်။ တွေ့ရမြင်ရခဲသော ဘုရားတံကဲမျိုး ဖြစ်သည်။

ပင်းတယဂူထဲ၌ ကနုတ်ပန်းအခွေအလိပ်ကို သန်စွမ်းအား ရှိသော ရွက်ဖတ်များဖြင့် ခွင်ပြည့်တန်ဆာဆင်ခြယ်လှယ်ထားသည့် ကနုတ်ပန်းတံကဲ၊ စိုင်ပေါင်ခံပြီး ဘုံအဆင့်ဆင့် ပြာသာဒ်သဘော မျိုး တင်ထားသည့် တံကဲ၊ ပန်းပွင့်၊ ကြက်တူရွေးနှင့် ကိန္နရာလို လှပစွာ နေရာပေးခြယ်လှယ်ထားသည့် တံကဲ၊ နဂါး၊ နဂါးခေါင်းနှင့် ငှက်များဖြင့် တောင်ခတ်ခြယ်လှယ်ထားသည့် တံကဲစသည်ဖြင့် သစ်သားဘုရားတံကဲအမျိုးမျိုးလည်း တွေ့ရသည်။ လွဲတဲကျောင်း မှာလည်း ဤပုံတံကဲ မျိုး တွေ့ရသည်။ ပန်းအခွေ၊ အလိပ်၊ အနွယ်၊ အပွင့်အရွက်များက ပုဂံခေတ် ကနုတ်ပန်းအခွေအလိပ် အရွက် အပွင့်များနှင့် ဆင်ဆင်တူသည်။ ပန်းများကလည်း ယဉ်သည်။ လှသည်။ ကောက်ကြောင်းများ သေသပ်သည်။ နဂါးရုပ်များ ကလည်း အမောက်များ၊ အချွန်အတက်များ မရှိသေး၊ ရိုးရှင်း သေးသည်။ ပုဂံခေတ်ဟန်၊ အင်းဝခေတ်ဟန်နှင့် နီးစပ်မှုရှိသည်။ ဤပင်းတယဂူ၌ပင် သစ်သားဘုရားတံကဲများအပြင် အုတ် အင်္ဂါတေဖြင့် ပြုလုပ်သော ဘုရားတံကဲမျိုးလည်း တွေ့ရသည်။ ဆီမီး တောက်သဏ္ဍာန်တံကဲမျိုး အတွေ့ရများသည်။

ပဲခူးမြို့၊ သွန်းတော်မူဘုရားကြီးပန်းတံကဲ

ပဲခူးမြို့၊ သွန်းဘုရားရပ်ရှိ သွန်းတော်မူဘုရားကြီး၏ ပလ္လင် တံကဲမှာလည်း ပန်းတံကဲပင် ဖြစ်သည်။ သွန်းတော်မူဘုရားကြီး သည် ဉာဏ်တော်အမြင့် (၆) တောင် (၂) မိုက်ရှိ၍ ရွှေချိန်ပိဿာ (၁၀)၊ ငွေချိန်ပိဿာ (၈၀)၊ ကြေးချိန်ပိဿာ (၃၇၀၀)၊ စုစုပေါင်း (၃၇၉၀) ရှိသည်။ ဘုရားကြီး၏ ဘွဲ့တော်မှာ “မဟာဟံသဇိနိ

သွန်းတော်မူ ဘုရားကြီး” ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၁ ခုနှစ် တန်ခူးလဆုတ် (၄) ရက်နေ့တွင် သွန်းလုပ်ပြီးစီးသည့် ရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်ကြီး ဖြစ်သည်။

ပလ္လင်တော်မှာ အုတ်အင်္ဂါတေဖြင့် ပြုလုပ်ပြီး မှန်စီရွှေချ “ပြော့ပလ္လင်”မျိုး ဖြစ်သည်။ တံကဲကိုမူ “ကြေး”ဖြင့် ပြုလုပ်ထား သည်။ တုရိုက်တိုင်နှစ်ခု၏ အပေါ်ပိုင်းနှင့် ဘေးဘက်တွင် စပါးနှံပုံ၊ ပန်းနွယ်၊ ပန်းရွက်၊ ပန်းခက်များအဆုပ်လိုက် ထိုးတက်နေပုံ မွမ်းမံခြယ်လှယ်ထားသည်။

တုရိုက်တိုင်အခြေ၌ ထိုင်နေသည့် လူရုပ်တစ်ရုပ်၊ မတ်တပ် ရပ်နေသည့် လူရုပ်တစ်ရုပ် ရှိသည်။ ယင်းတို့အထက်၌ ကနေသော လူရုပ်နှင့် သန်လျက်ကိုင် ဘီလူးရုပ်တစ်ရုပ်၊ တုရိုက်တိုင်ထိပ်၌ ကနေသော လူယောက်ျားရုပ်နှစ်ရုပ် ထည့်သွင်းထားရှိ တန်ဆာ ဆင်ထားသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း တစ်ရာသုံးဆယ်ကျော် လက်ရာ “တံကဲ ပန်းအလင်္ကာ”အဖြစ် ရှုမြင်လေ့လာနိုင်သည်။

ပန်းတံကဲများကို နိုင်ငံနှင့် အဝှမ်း ရှေးဟောင်းဘုရားပလ္လင် တံကဲများအဖြစ် များစွာတွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။ မန္တလေးမြို့ရှိ မဟာ မုနိဘုရားကြီး၏ တံကဲမှာလည်း ပန်းတံကဲသာ ဖြစ်သည်။ ထိုပန်းတံကဲတော်မှာ ဆင်းတုတော်ကြီး၏ ဦးခေါင်းတော်ကို ကျော်လွန်ခြင်းမရှိဘဲ နောက်ကြောလုံရုံ၊ မှီရုံလောက်သာ ပြုလုပ် ထားသည်။

ပြာသာဒ်ပုံနှင့် တံကဲ

ဘုရားပလ္လင်တံကဲများတွင် ရာဇပလ္လင်တံကဲ၊ ပန်းတံကဲများ နှင့် အဆင်အပြင်မတူသော တံကဲမျိုးမှာ ပြာသာဒ်တံကဲခေါ်

ဘုံအဆင့်ဆင့်ပါ တံကဲမျိုး ဖြစ်သည်။ ရှားပါးပြီး တွေ့ရခဲသော တံကဲမျိုး ဖြစ်သည်။ ပဲခူးမြို့ နာဂဝံသိမ်မှ ဓမ္မစေတီခေတ် ကျောက်ဆစ် ရုပ်ပွားတော်၏ တံကဲမှာ ပြာသာဒ်တံကဲမျိုး ဖြစ်သည်။

ပဲခူးမြို့မှ ရန်ကုန်မြို့ဘက်အထွက် မော်တော်ကားလမ်း အတိုင်း နှစ်မိုင်ခန့်အကွာ လက်ယာဘက်ခြမ်း၌ “နာဂဝံသိမ်တော်” ဟူ၍ ရှေးဟောင်းသမိုင်းဝင်သိမ်တော်ကြီးတစ်ခု ရှိသည်။ ကလျာဏီ သိမ်တော်ကြီး သမုတ်ခဲ့သော ဟံသာဝတီဘုရင်၊ ဓမ္မစေတီ (အေဒီ ၁၄၇၂-၁၄၉၂) ၏ ကုသိုလ်တော်သိမ်ဟောင်းကြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းသိမ်၌ ဓမ္မစေတီခေတ် ကျောက်ဆစ်ရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူ ရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အပြင် အောင်ခြင်းရှစ်ပါးအနက် နာဠာဂီရိဆင်ဆိုးကြီးကို အောင်မြင်တော်မူခန်း သရုပ်ဖော်ရုပ်ပွား တော်မြတ်ကြီး ဖြစ်သည်။

ရုပ်ပွားတော်မှာ မတ်ရုပ်ပုံဖြစ်ပြီး ရုပ်ပွားတော်၏ တစ်ဖက် တစ်ချက်၌ ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ပုံနှင့် အခြားသာဝကတစ်ပါးပုံ ပါရှိ သည်။ လက်ဝဲဘက် သင်္ကန်းတော်ရင်းတစ်နေရာ၌ နာဠာဂီရိဆင်ဆိုး ကြီးသည် နှာမောင်းထောင်ပြီး မာန်ထနေပုံ၊ နှာမောင်းကို အောက်စိုက် ကာ ဘုရားရှင်အား ဦးခိုက်သွားပုံ ပုံရိပ်နှစ်ခုကို ပုံဖော်ထုဆစ် ထားသည်။

ထိုကျောက်ဆစ်ရုပ်ပွားတော်၏ နောက်မှီတံကဲတော်မှာ တုရိုဏ် တိုင်နှစ်ခုပါပြီး ဘုံသုံးဆင့်ပြာသာဒ်ပုံတင်ထားသည်။ ဘုံသုံးဆင့်အနက် အပေါ်ဆုံး ဘုံအစွန်းနှစ်ဘက်တွင် ဟင်္သာရုပ် နှစ်ရုပ် တစ်ဖက်တစ်ချက် ထုလုပ်ထားသည်။ ဒုတိယဘုံ၏ အစွန်း နှစ်ဘက်တွင် ခြင်္သေ့ရုပ်တစ်ရုပ်စီ ရှိသည်။

တုရိုဏ်တိုင်၏အခြေတွင် ဗျာလရုပ်ထုဆစ်ထားသည်။ ဗျာလရုပ်မှာ နဝရူပရုပ်ကို ဆိုလိုသည်။ သတ္တဝါကိုးမျိုး၏ အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုစီ ပေါင်းစပ်ထားသော အရုပ်ဖြစ်၍ “နဝရူပ”ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း နဝရူပတွင် (၁) ဆင်နှာမောင်း (၂) သမင် မျက်လုံး (၃) ကြံ့ဦးချို (၄) ကြက်တူရွေးလျာ (၅) တိုးနရား ခန္ဓာ (၆) ဥဒေါင်းအမြီး (၇) ငါးကြင်းခေါင်း (၈) ကျားအစွယ် (၉) ခြင်္သေ့မုတ်ဆိတ်တို့ ပါဝင်သည်။ ဤဗျာလရုပ်ကို အောင်မြင်ခြင်း၊ ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်း သင်္ကေတအဖြစ် သဘောထား ထုလုပ် တတ်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အောင်ခြင်းရှစ်ပါးအနက် သဘောကို အားဖြည့်သဘောအဖြစ် ထည့်သွင်းထုဆစ်ထားခြင်း ဖြစ်မည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။

ရုပ်ပွားတော်၏ ရောင်ခြည်တော်ဝန်းနေရာ၌ ကနုတ်ပန်း များ ခြယ်ထားသည်။ ဓမ္မစေတီခေတ် (၁၅) ရာစု ကနုတ်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ ယခုအခါ ထိုရုပ်ပွားတော်ကြီးမှာ နှစ်ပိုင်းကျိုးနေပြီး မူလပုံ ဟန်များ မှေးမှိန်လျက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။

လိပ်ကျောကုန်းပုံတံကဲ

ဘုရားတံကဲများတွင် လိပ်ကျောကုန်းပုံတံကဲများကိုလည်း တွေ့ရတတ်သေးသည်။ ပေါင်းမိုးပုံ ခုံးခုံးပြုလုပ်ခြယ်လှယ် ထားသဖြင့် “ပေါင်းမိုးပုံတံကဲ”ဟူ၍လည်း ခေါ်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ရောင်လျှံတော်ဝန်းပုံကို ယူ၍ ခြယ်လှယ်ထား ခြင်းကြောင့် ရောင်လျှံတော်ဝန်းပုံတံကဲဟုလည်း ခေါ်နိုင်သေး သည်။

ပုခန်းကြီးပြတိုက်ရှိ ရှေးဟောင်းဘုရားပလ္လင်တံကဲ

နောက်ခံတုရိုဏ်တိုင် နှစ်ခုကို လိပ်ကျောကုန်းပုံ အမိုး ဆက်သွယ်ပြုလုပ်ထားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထို လိပ်ကျောကုန်းပုံ အနားရေးတစ်လျှောက် ကနုတ်ပန်းများ အလှဆင်ခြယ်လှယ်တတ် ကြသည်။ တုရိုဏ်တိုင် နှစ်ခု၏ ထိပ်အစွန်းနှစ်ဘက်၌ မကန်းရုပ်၊ ဟင်္သာရုပ်များ၊ ကိန္နရီ ကိန္နရာရုပ်များ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်တတ် ကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။ သာဓကအားဖြင့် ဖိုးဝန်းတောင်ရှိ ဘုရား တစ်ဆူမှ ဘုရားတံကဲမှ လိပ်ကျောကုန်းပုံ အမိုးအစွန်း နှစ်ဖက်တွင် ကိန္နရာရုပ်တစ်ဖက်တစ်ချက် ခြယ်လှယ်ထားသည်ကို တွေ့မြင်လေ့လာခဲ့ရဖူးသည်။

အခန်း (၁၀)

မုခ်တံကဲပန်းအလှ

ပုဂံရှေးဟောင်းနယ်မြေရှိ ဘုရားပုထိုးစေတီများကို လေ့လာ သောအခါ ပုဂံခေတ်တွင် ဂူဘုရားများသည် မြန်မာမှုဗိသုကာတို့၏ လက်စွမ်းပြ လက်ရာအဆောက်အဦးများဖြစ်ကြောင်း သတိထားမိ ရာသည်။ မြန်မာမှု အနုပညာလက်ရာများ ပေါများစုံလင်လှသဖြင့် မြန်မာမှုအနုပညာပြတိုက်ကြီးများဟုပင် တင်စားခေါ်ဝေါ် ကြသည်။ သာဓကအားဖြင့် ကျန်စစ်သားမင်း တည်လုပ်သော အာနန္ဒာ ဂူဘုရား၊ အလောင်းစည်သူမင်း တည်လုပ်သော သဗ္ဗညုဂူဘုရား၊ နရပတိစည်သူ တည်လုပ်သော ကန်တော့ပလ္လင်ဘုရား၊ စူဠာမဏိ ဂူဘုရား၊ နရသူတည်ခဲ့သော ဓမ္မရံကြီးဂူဘုရား၊ ကျန်စစ်သား မင်းကြီး၏ သားတော် ရာဇကုမာရ တည်လုပ်ခဲ့သော အပယ် ရတနာဂူဘုရားတို့ကို ပြရပေမည်။ ပန်းတော့ပညာရှင်များ၏ အနုပညာ အင်္ဂါတေပန်းတော့ လက်ရာများ၊ ပန်းတမော့ပညာရှင် များ၏ ကျောက်ဆစ်ပန်းလက်ရာများ၊ ပုဂံခေတ်ပန်းချီကျော်များ၏ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ စုဝေးတည်ရှိရာ ဂူဘုရားများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဂူဘုရားများတွင် အချို့မှာ အာရုံခံတန်ဆောင်းတစ်ခုနှင့် မုခ်ပေါက်တစ်ပေါက်သာရှိ၍ အချို့မှာအာရုံခံတန်ဆောင်း လေးခု၊

မုခ်ပေါက်လေးပေါက်ထိ ရှိသည်။ ထိုဂူဘုရားများ၏ အာရုံခံ တန်ဆောင်း အဝင်ဝမုခ်ပေါက်ရှိ မုခ်တံကဲများရှိပြီး ဂန္ဓကုဋီတိုက် အဝင်ဝ၌ မုခ်ကပ်တံကဲများတွင် တုရိုဏ်တိုင်များ ပါသည်။ ကျေးကွေး၊ စိုင်းပေါင်စသည်တို့ ပါသည်။ အထွဋ်၌ “စုလစ်”ခေါ် အမွမ်းအချွန်များ ပါသည်။ သကြားရုပ်၊ နတ်ရုပ် စသည်များလည်း ပါသည်။

မြန်မာမှု အနုပညာရပ်အခေါ်အားဖြင့် မုခ်ကပ်တံကဲမှ အထွတ်ဆုံး အချွန်အထောင်ကို ငှက်ပျောဖူးခေါ်သည်။ ထိုမှ ဆင်းသွားသော လက်တံနှစ်ခုပေါ်တွင် စိုက်ထောင်ထားသော အထောင်များကို “ရာမလက်ညှိုးဟု ခေါ်သည်။ တုရိုဏ်တိုင်ထိပ် အစွန်း အချွန်အမွမ်းကမူ “စိုင်းပေါင်” ဖြစ်သည်။ ထိုအချွန်အမွမ်း အားလုံးသည် အဆင်တန်ဆာမဲ့ ပြောင်ပိန်းချောများ မဟုတ် ကြပေ။ ပုလဲလုံး၊ ရွဲလုံး များဖြင့် ဘောင်ခတ်ပြီး အတွင်း၌ ကနုတ် ပန်းများ လူရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ဘီလူးရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်များ တန်ဆာဆင် ခြယ်လှယ်တတ်ကြသည်။

ခြင်္သေ့အပေါ်မှ နတ်ရုပ်၊ ဘီလူးနှစ်ကောင်ထပ်အပေါ်မှ ခြင်္သေ့၊ ခြင်္သေ့အပေါ်မှ နတ်ရုပ်စသည်ဖြင့် ခြယ်လှယ်သည်။ ထိုသို့ ခြယ်လှယ်ရာ၌ ကနုတ်ပန်းနှင့် အရုပ်ကို ဆက်စပ်ပြီး ခြယ်လှယ် ထားသဖြင့် လှပပြီး ကျက်သရေရှိလှသည်။ အချို့ရာမလက်ညှိုး များတွင် ကနုတ်ပန်းချည်းသက်သက် ခြယ်လှယ်သည်လည်း ရှိသည်။ ရာမလက်ညှိုး တစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြားလည်း ဟာကွက် မထားပေ။ ပန်းကြာကို အလိုက်သင့် ထောင်ပြီး ဖြည့်စွက်ထားသည်။ စိုင်းပေါင်အချွန်အတွင်း၌လည်း မကန်းခံတွင်း ခြင်္သေ့နင်းသည့်

အရုပ်များကို ကနုတ်ဖြင့် ရောယှက်ခြယ်လှယ် တန်ဆာဆင်ထား တတ်ကြသည်။ ပန်းတော့ပညာရှင်များ၊ လက်စွမ်းပြ လက်ရာမွန် လက်ရာကောင်းများအဖြစ် လေ့လာနိုင်သည်။

အချို့ဂူဘုရား မုခ်တံကဲသည် စေတီပေါက်တံကဲမျိုး ဖြစ်သည်။ မုခ်ခုံးအထက်၌ ကြာပလ္လင်ပြုလုပ်ပြီး ထောင့်တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ခြင်္သေ့ရုပ်တစ်ရုပ်စီ ဝပ်လျက်မှ စေတီပေါက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အပယ်ရတနာဂူဘုရားမှ မုခ်တံကဲမှာ ထိုကဲ့သို့သော တံကဲမျိုး ဖြစ်သည်။

ဂန္ဓိပကုဋီတိုက် အဝင်မုခ်ကပ်တံကဲများသည် စေတီပေါက် တံကဲများအဖြစ် အတွေ့ရများသည်။ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်အစွန်း တို့၌ ခြင်္သေ့ရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ်၊ နဂါးရုပ်များ ထည့်တတ်ကြသည်။

ပုဂံခေတ် ဂူဘုရားများ၏ နံရံများ၌ မုခ်ကပ်ချိုင့်များ ပြုလုပ်ပြီး ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကို ပူဇော်ထားတတ်ကြသည်။ ထိုမုခ်ကပ်တံကဲများတွင် တုရိုဏ်တိုင်အောက်၌ ဆင်ခံ၍ ဆင်ဦး ကင်းတွင် ဗျာလရုပ် ရပ်လျက်နေပုံမျိုး ဆင်ယင်တန်ဆာဆင်သလို တံကဲထိပ်၌လည်း ကိန္နရာရုပ်များ ရပ်လျက်နေဟန်မျိုး ခြယ်လှယ် ထားတတ်ကြသည်။ မုခ်ကပ်တံကဲများကို အုတ်အင်္ဂါတေတံကဲ အဖြစ်သာမက ပန်းချီဆေးရေး တံကဲများအဖြစ်လည်း တွေ့ရ တတ်သည်။

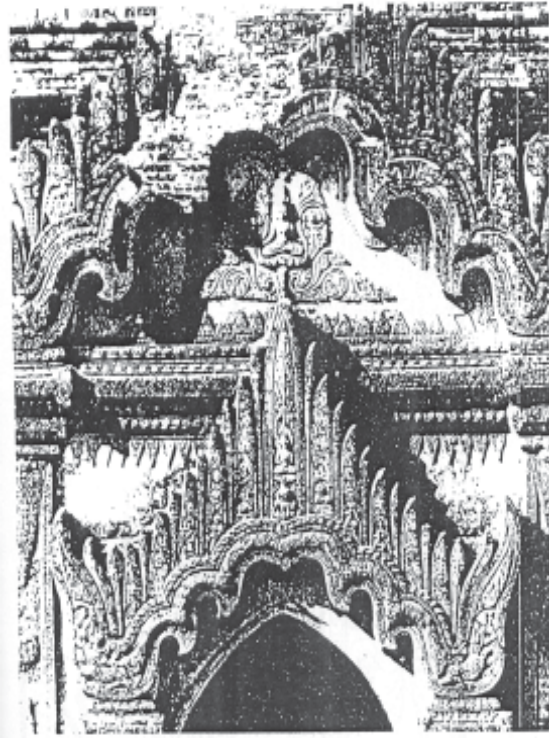
ထိုပုဂံခေတ်ဂူဘုရားများ၏ ပြတင်းပေါက်များ၌လည်း “ပြတင်းတံကဲ” များ ပြုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ပြတင်း ပေါက်ကို ကျောက်ပြားများဖြင့် ပိတ်ထားပြီး ယင်းကျောက်ပြား များကို သောင်ရွက်ပုံ၊ အဝိုင်းပုံ၊ ပန်းပုံအမျိုးမျိုးဖောက်ကာ အပိတ်

ပြုလုပ်ထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ “ကျောက်ဇေပြတင်း”ဟု ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းကြသည်။ ထိုပြတင်းပေါက်များ တံကဲများတွင် အချို့၌ တုရိုဏ်တိုင်၊ ကျေးကွေး၊ စိုင်းပေါင်၊ အဆော်၊ တော်ရနောင်၊ တုရင် စသည်တို့ ပါသည်။ အချို့၌ စိုင်းပေါင်၊ ရာမလက်ညှိုး၊ ငှက်ပျောဖူး စသော စုလစ်ခေါ် အချွန်အမွမ်းများ ခြယ်လှယ်စီရင်ထား ကြသည်။

ပုဂံခေတ်ဂူဘုရားများမှာကဲ့သို့ ရှေးခေတ်ဘုန်းကြီးကျောင်း များ၏ တံခါးပေါက်များတွင်လည်း တံခါးကို တံကဲများဖြင့် အလှ ဆင်ထားတတ်ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ မန္တလေးမြို့ရှိ ရွှေနန်းတော် ကျောင်း၊ ဒုတိယ ရွှေအင်ပင်ကျောင်းတော်ကြီးများတွင် လေ့လာ နိုင်သည်။ တံကဲထိပ်ပိုင်းသည် ရာဇပလ္လင် ဥကင်တံကဲတော်များနှင့် ပုံစံတူ ထုလုပ်ထားကြသည်။ တံခါးရွက်များ၌လည်း လူရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ဘီလူးရုပ်များ ထုလုပ်ခြယ်လှယ်တတ်ကြသည်။ နတ်ရုပ်များကို လက်အုပ်ချီနေဟန်၊ ခရုသင်းကိုင်ဟန် ကြာဖူးကြာပန်းများ ပုံများ ထုလုပ်ထားကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ဘီလူးက လူကို ကိုင်မြှောက်ထားဟန်၊ လူက လူကို ကိုင်မြှောက်ချီထားဟန် အမျိုးမျိုး တွေ့ရသည်။

ဖိုးဝင်းတောင်လိုဏ်ဂူတစ်ခုမှ မုခ်တံကဲ

ပုဂံမင်းနန်သူရိုသက်နိုးရုံဘုရားမှ မုခ်စလစ်
ပန်းတော့လက်ရာ

မုခ်စလစ်ရာမလက်ညှိုးများ၏ ပန်းအလင်္ကာ

အခန်း (၁၁)

အုတ်ပြားနှင့် ပန်းအလင်္ကာ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယူမြို့ပြနိုင်ငံများ ထွန်းကားလာသည့် အချိန်လောက်ကစပြီး မြေမီးဖုတ်အုတ်များကို အဆောက်အဦးများ ဆောက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် အုတ်ခဲနှင့် အုတ်တံတိုင်းနံရံ များတွင် အလှဆင်ရန် အုတ်ပြားများကို ဖုတ်လုပ်အသုံးပြုလာခဲ့ ကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်ပါသည်။ ထိုအလှဆင် အုတ်ချပ်ပြား များသည် လေးထောင့်စပ်စပ် အလျား၊ အနံညီ အုတ်ချပ်များ ဖြစ်သည်။ ဘုရား၊ ပုထိုးစေတီများ၏ ပလ္လင်များ၊ တံတိုင်းများတွင် အလှဆင်ရန် သီးခြားဖုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ဟန် ရှိပါသည်။

သရေခေတ္တရာ တောင်ဘက်မြို့ရိုးပေါ်၌ တည်ရှိသော မသီးကျ (ခေါ်) ဝှေးပင်တက်ကုန်းရှိ ထူပခေါ် စေတီလုံး၏ အုတ်ပလ္လင်ပတ်လည်တွင် ဖော်ပြပါအလှဆင် အုတ်ချပ်ကြီးများ ထည့်ကပ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုစေတီလုံးပုံအား လေးထောင့် စပ်စပ်အုတ် ပလ္လင်ပေါ်တွင် ခေါင်းလောင်းပုံစေတီဖောက်ထား ခြင်း ဖြစ်သည်။ အောက်ပလ္လင်၏ အနားတစ်ဖက်တွင် ၅၂ ပေခန့် ရှည်သည်။ အမြင့်မှာ ၁၇ ပေ ၇ လက်မရှိသည်။ ထိုအုတ်ပလ္လင် ပတ်လည်တွင် အလှဆင် အုတ်ပြားများ ကပ်ထားသည်။

ထိုအုတ်ပြားများတွင် အရုပ်များကို ရုပ်ကြွအဖြစ် ခြယ်လှယ် ထားသည်။ အုတ်ပြားမှာ အလျား တစ်ပေ သုံးလက်မ၊ အနံ တစ်ပေ နှစ်လက်မ၊ ထု သုံးလက်မရှိသည်။ ခြယ်လှယ်ထားသော အရုပ်မှာ မြင်းဟု ယူဆရသော သတ္တဝါပေါ်တွင် ယောက်ျား တစ်ယောက် စီးနင်းနေပုံ ဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုဒဏ်ကို နှစ်ပေါင်း များစွာ ခံထားရ၍ များစွာ ပျက်စီးနေသဖြင့် အနုစိတ်လက်ရာ အဖြစ်မူ မတွေ့မြင်နိုင်တော့ပေ။

အလားတူ မော်ဇာတစ်နေရာ၌ တွေ့ရသော အုတ်ပြား တစ်ချပ်တွင် ကနေဟန် လူရုပ်များ ခြယ်လှယ်ထားသည်။ ကနေသော လူသုံးယောက်ပုံ ဖြစ်သည်။ လက်ဝဲဘက်ရှိ ပုံဟန်မှာ ယောက်ျားပုံ ဖြစ်နိုင်သည်။ လက်မြောက်၊ ခြေမြောက်ကနေသည့် လက်ဝဲဘက်ရှိ နှစ်ပုံမှာ ယောက်ျားနှင့် မိန်းမစုံတွဲဖြစ်မည်။ ယောက်ျားက မိန်းမ၏ လည်ပင်းကို ဖက်ပြီး ခြေထိုးကနေပုံ ဖြစ်သည်။

မြင်ဟဟုဘုရားမှ ရရှိသော အုတ်ပြားကလည်း လူနှစ်ယောက် ယှဉ်တွဲကဟန် တန်ဆာဆင်အုတ်ပြား ဖြစ်သည်။ ယောက်ျားနှင့် မိန်းမခြေထိုး၍ ကနေဟန်ပုံ ဖြစ်သည်။

ပဲခူးခရိုင်၊ ဝေါမြို့နယ် ကြုံတူဘုရားတံတိုင်းတို့၌ မြုပ်နံ့ ထားသော အုတ်ပြားများ၏ အခြယ်အလှယ်ကလည်း တစ်မျိုး တစ်ဘာသာ ထူးခြားသည်။ ပုံတစ်ပုံမှာ သဘာဝကျကျ တီးမှုတ် ကနေဟန် ခြယ်လှယ် ထားသည်။ နောက်တစ်ပုံက အတီးအမှုတ် အက၊ အခုန်နှင့် နွားတိုက်ပွဲ ကျင်းပနေပုံ ရေးခြယ်ထားသည်။

ပုံတစ်ပုံကမူ ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ကို လည်ပင်းတွင် သံကြိုး များနှင့် ချည်နှောင်ပြီး ဆွဲနေဟန်၊ ခြင်္သေ့တစ်ကောင်က နောက်ပြန်

လှည့်ပြီး ကိုက်မည့်ဟန်၊ ၎င်းအရှေ့ဘက်အောက်နားကမူ လူပုံ ဖြစ်ပြီး ထိတ်လန့်ကာ အော်ဟစ်ပြေးလွှားနေဟန် ဆောင်သည်။

စစ်တိုက်ခန်း သရုပ်ဖော်ပုံလည်း ပါသည်။ တစ်ပုံမှာ မြင်းစီး ချင်းတိုက်ဟန်ဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ပုံမှာ ဆင်စီးချင်းတိုက်ဟန်ပုံ ဖြစ်သည်။

ထိုအုတ်ချပ်ပြားကြီးများမှာ အနားတစ်ဖက်လျှင် တစ်ပေ ငါးလက်မစီ၊ အထူ လေးလက်မ၊ လေးထောင့်စပ်စပ် အုတ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထောင့်တစ်ထောင့်လျှင် တံဆိပ်ပိုင်း တစ်ခြမ်းနှင့် ပန်းခက် များပုံ ဖော်ထားသည်။ အလယ်တွင် ကြိုးနှစ်ထပ်အတွင်း ပုလဲ လုံးများ စီပြီး ဘောင်ခတ်ထားသည်။ ထိုအတွင်း၌ လူရုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ မြင်းရုပ်နှင့် အခြားတိရစ္ဆာန်ရုပ်များ ခြယ်လှယ်တပ်ဆင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

လူပုံများမှာ မျက်နှာဝိုင်းသည်။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ပုပုကွကွ၊ တုတ်တုတ်ခဲခဲ ရှိသည်။ ဆံပင်ကို အလယ်ခွဲ သရုပ်ဖော်ပြီး ဘေးတစ်ဖက် တစ်ချက် ဆံဖျားချ၍ လိပ်ထားဟန် ရှိသည်။ နားတောင်း၊ ပုတီး လက်ကောက်၊ လက်ကြပ်၊ ရင်စီး၊ ခြေချင်းနှင့် ပုဆိုးတောင်ရှည် ခါးထောင်းကျိုက် နောက်မြီးချပုံမျိုး တွေ့ရသည်။

ပဲခူးမြို့ရှေးဟောင်းသုတေသနပြုတိုက်တွင် ပြသထားသော အုတ်ပြားကမူ အလျား ၁၉ လက်မ၊ အနံ ၁၇ လက်မ၊ ထူ ၅ လက်မ ရှိသည်။ ယင်းအုတ်ပြားပေါ်တွင် ခြင်္သေ့မိသားစုနှင့် မျောက်တစ်ကောင်ပုံ ပါရှိသည်။ မိခင်ခြင်္သေ့မကြီးက သားကောင်ကို ဖမ်းထားပုံ၊ ခြင်္သေ့သားငယ်လေးများက ကြည့်နေပုံ ခြယ်လှယ် ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့ပုံမှာ လည်ဆံမွှေးဖွားဖွားနှင့် ခြင်္သေ့ များဖြစ်သည်။

ရှေးဦး ပျူမြို့ဟောင်းတစ်ခုဖြစ်သော မိုင်းမောမြို့ဟောင်းမှ အုတ်များတွင်လည်း မြင်းစီးလူရုပ်ပုံ ဖောင်းကြွပါအုတ်များ တွေ့ဖူး ကြောင်း၊ မင်းဘူးအောင်ကြိုင်၏ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် ဖတ်ရှု ရဖူးသည်။ (၂၁-၇-၂၀၁၀) ရက်နေ့ထုတ် ကြေးမုံသတင်းစာ၌ ပင်လယ်မြို့ဟောင်းတူးဖော်မှု ကုန်းအမှတ် ၂၀ မှ ရရှိသည့် အုတ်ချပ် ပုံနှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။ မြင်းစီးလူရုပ်ပုံဟု မှန်းဆရသည်။

သထုံမြို့ ရွှေစာရံဘုရားတံတိုင်းအတွင်းရှိ သိကြားဘုရား ပစ္စယံပတ်လည်တွင် အလျား၊ အနံ တစ်ပေခွဲ ပတ်လည်ရှိသည့် အုတ်ချပ်ကြီးများ၌ ရုပ်ဝက်ဖော်ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ခြယ်လှယ် ဆင်ယင်ထားကြောင်း လေ့လာရဖူးသည်။

စဉ့်ရည်သုတ်ထားသော အရုပ်များပါ အုတ်ချပ်များကို ပုဂံ ရှေးဟောင်းဘုရားပုထိုးစေတီများတွင် တွေ့မြင်လေ့လာနိုင် သေးသည်။ ထိုအုတ်ချပ်များကို “စဉ့်ကင်း”ဟူ၍ ခေါ်သကဲ့သို့ “စဉ့်သုတ် အုတ်ချပ်”ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ် နရသီဟပတေ့ မင်းတည်လုပ်ခဲ့သည့် မင်္ဂလာစေတီတော်၌ ပစ္စယာသုံးဆင့်နှင့် စေတီအခြေပတ်လည်တွင် ထိုကဲ့သို့သော စဉ့်သုတ်ရုပ်ချပ်များ ရှိသည်။ ရုပ်ချပ်များမှာ ငါးရံငါးဆယ်ဇာတ်နိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် များကို သရုပ်ဖော်ထားသည့် အရုပ်များ ဖြစ်သည်။

စေတီကြီးမှာ အုတ်ခုံပေါ်တွင် တည်ထားသလိုမျိုးရှိပြီး ထိုအုတ်ခုံ၏ မျက်နှာစာတွင် အကွက်များ၊ အချိုင့်များပြုကာ စဉ့်သုတ်ရုပ်ချပ်များ ကပ်၍ တန်ဆာဆင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုတော့မူ ရုပ်ချပ်အနည်းငယ်သာ ကျန်ရှိတော့သည်။ တွေ့ရ သမျှသော ရုပ်ချပ်များကမူ ဇာတ်ရုပ်ချပ်များမဟုတ်ဘဲ ဘီလူး၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ နတ်စသည့် ရုပ်ပုံများသာဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

စဉ်ရည်မသုတ်ရသေးသော မြေမီးဖုတ် အုတ်ချပ်ရုပ်ကြွများ ကိုမူ ပုဂံမြို့ဟောင်းတောင်ဘက် သရီရွာနားက ဖက်လိပ်ဘုရားတွင် တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သည်။ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်တော်များမှ အကွက်အခန်းများ သရုပ်ဖော်ခြယ်လှယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့သော ရုပ်ကြွအဆင်တန်ဆာပါ စဉ်ရည်သုတ် အုတ်ချပ်များကို ကျောက်ဆည်မြို့အနီးရှိ မြင်စိုင်းမြို့ဟောင်းမှ နန်းဦး စေတီအုတ်ခုံ ပတ်လည်မျက်နှာစာတွင်လည်းကောင်း၊ တံတားဦး မြို့နယ် စကားအင်းကျေးရွာအနီးရှိ ပင်းယခေတ် စေတီတစ်ဆူ တို့၌ နံရံကပ်အုတ်ချပ်များအဖြစ် လေ့လာခဲ့ရဖူးသည်။ များသော အားဖြင့် မုခ်ကပ် အချိုင့်များသာ ကျန်ရှိပြီး အုတ်ချပ်ရုပ်ကြွများမှာ ပျောက်ကွယ်သွားပြီ ဖြစ်သည်။

ဟံသာဝတီခေတ် ဓမ္မစေတီမင်း (အေဒီ ၁၄၇၂-၁၄၉၂) လက်ထက် တည်လုပ်ခဲ့သော ပဲခူး၊ ဟံသာဝတီ ဗုဒ္ဓဂယာခေါ် မဟာဗောဓိ (ရွှေဂူကြီး) ဘုရားတံတိုင်းများတွင်လည်း ယခင်က ဤကဲ့သို့ စဉ်ရည်သုတ် အုတ်ချပ်ရုပ်ကြွများ တန်ဆာဆင်ခဲ့သည်။ ယခုမူ ထိုရုပ်ကြွအုတ်ချပ်များ ထည့်သွင်းကပ်ထားရာ မုခ်ကပ် အချိုင့်ရာများသာ မြင်နိုင်တွေ့နိုင်တော့သည်။

မသမာသူများက ပြည်ပသို့ ခိုးထုတ်ရောင်းစားပစ်လိုက်ကြ သဖြင့် အဖိုးတန် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အလဟဿ ဆုံးရှုံးသွားရသည်ဟု ခံစားရသည်။ ထိုရုပ်ကြွအုတ်ချပ်များသည် မာရ်စစ်သည် အရုပ်များ ဖြစ်သည်။ ပဲခူးမြို့ ရှေးဟောင်းသုတေသန ပြုတိုက်တွင် ရှားပါးလက်ရာတစ်ခုအနေဖြင့် ပြသထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သည်။ ကျန်သော ရုပ်ပုံများအနက် အချို့က

စာအုပ်စာတမ်းများတွင် ဖော်ပြခဲ့ဖူးသော မှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံ အဖြစ်သာ မြင်တွေ့နိုင်တော့သည်။

ထိုကဲ့သို့ ရုပ်ကြွအခြယ်အလှယ်များပါ စဉ်သုတ်အုတ်ချပ် များကို ရှေးမူလက်ရာမပျက် မြောက်မြားစွာ တစ်နေရာတည်းမှာ လေ့လာလိုပါက ပုဂံမြို့ဟောင်းရှိ အာနန္ဒာဂူဘုရားကြီးတွင် လေ့လာ နိုင်သည်။ ဘုရားကြီး၏ ရင်ပြင်တော်အောက် ခြေပစ္စယံ ပတ်လည်တွင် ဗုဒ္ဓဝင် စဉ်ရည်သုတ် အုတ်ချပ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး မွန်ဘာသာ ကမ္မည်းစာဖြင့် စာတမ်းရေးထိုးထားသည်။ မြောက်ဘက်မုခ်ဝမှ အရှေ့ဘက် လှည့်၍ တောင်ဘက်မုခ်ဝအထိရှိသော ရုပ်ကြွအုတ်ချပ် များမှာ နတ်သား၊ နတ်သမီးများ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လှူဖွယ် ဝတ္ထုအမျိုးမျိုးဖြင့် ပူဇော်နေပုံများ ဖြစ်သည်။

တောင်ဘက်မုခ်မှ အနောက်ဘက်ကို ပတ်၍ မြောက်ဘက် မုခ်အထိရှိသော စဉ်ရည်သုတ် ရုပ်ကြွအုတ်ချပ်များမှာ မြတ်စွာ ဘုရားအား မာရ်နတ်စစ်သည်များက မြွေ နဂါး၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ခြင်္သေ့၊ ကျီးကန်း၊ လင်းတစသော တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်း၍ တိုက်ခိုက် ပုံများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။

ဘုရားဂူ ခေါင်မိုးပိုင်းရှိ ပစ္စယာငါးထပ်တွင် ဇာတ်တော် ငါးရာ့ငါးဆယ့်နှင့် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့တို့ကို ရောင်စုံစဉ်ရည်သုတ် ရုပ်ကြွပေါင်း ၈၀၀ ခန့်မျှ တန်ဆာဆင် ကပ်ထားပြီး မွန်ဘာသာ စာတမ်းရေးထိုးထားသည်။ ဇာတ်သရုပ်ဖော် အကြောင်းအရာများ ဖြစ်သည်။

၁၆၄

armi f 0f/bf(yofrllllf

ဝေါမြို့ကြုံတူဘုရားတံတိုင်းမှရသော
ခြင်္သေ့မိသားစုပါ အုတ်ပြား

တောင်ငူမြို့အနောက်ဘက် ၁၂ မိုင်ကွာ
ကြက်ရိုးပင်ရွာအနီး သဝန်ကြီးမင်းဘုရားမှ
ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ပုံပါ အုတ်ပြား

jrefmrlyeft vuñ

၁၆၅

ဟံသာဝတီ(ပဲခူး) ရွှေဂူကြီးဘုရားတံတိုင်းမှ
စဉ့်အုတ်ချပ် မာရ်နတ်၏ သမီးတော်များပုံပါ
အုတ်ချပ်

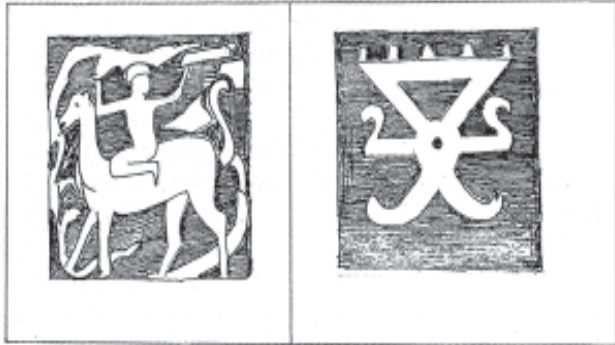
ဟံသာဝတီခေတ် မေဗ္ဗစေတီမင်းကြီး၏ ကုသိုလ်တော်
မဟာဗောဓိ(ရွှေဂူကြီး) ဘုရားတံတိုင်းမှ
မာရ်စစ်သည် စဉ့်အုတ်ချပ်

ကခုန်နေဟန် လူရုပ်များပါသော အုတ်ပြား (မှော်ဇာ)
 (ဦးစိန်မောင်ဦး၏ “သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း”မှ မှီးသည်။)

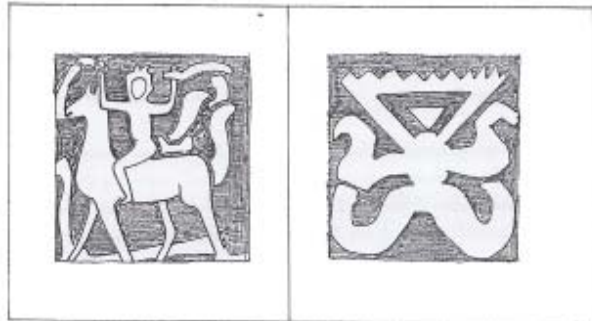

ခြင်္သေ့၊ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်၊ ကြာဖူး၊ ကြာပန်းရုပ်ကြွပုံများပါ
 သရေခေတ္တရာခေတ် မြေအုတ်ကြီးများ
 (ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ “ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်”မှ
 မှီးသည်။)

မြင်းစီးလူရုပ်ပုံပါ
ဖောင်းကြွအုတ်
(သရေခေတ္တရာအုတ်)

ဘဒ္ဒပိဋပုံပါ ဖောင်းကြွအုတ်
(သရေခေတ္တရာအုတ်)

မြင်းစီးလူရုပ်ပုံပါ
ဖောင်းကြွအုတ်
(မိုင်းမောအုတ်)

ဘဒ္ဒပိဋပုံပါ ဖောင်းကြွအုတ်
(မိုင်းမောအုတ်)

(ဦးအောင်မြင့်၏ “မြန်မာ့ရှေးဟောင်းမြို့တော်များ”မှ
မိုးသည်။)

အခန်း (၁၂)

လှေကားနှင့် ဝရန်တာ (လက်စွဲ) ပန်းအလင်္ကာ

ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း ကျွန်းသားဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း
များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံတွင်-

- (၁) ဘုံခုနစ်ဆင့် ဘုရားဆောင်ပြာသာဒ်၊
- (၂) ကျောင်းဦးစနုဆောင်၊
- (၃) စပြင်ခံ အမိုးဘုံဆင့် သုံးဆင့်ရှိ ဇေတဝန်ဆောင်ပုံ၊
- (၄) အမိုးနှစ်ဆင့်တွင် စံပယ်ထပ်ပါသောအဆောင်ဟူ၍

အဆောင်ကြီး လေးဆောင် တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ အဆောင်ကြီး
လေးဆောင်၏ ရှေ့နောက်၊ ဝဲဘက် ယာဘက်များ၌ သစ်သား
ကြမ်းခင်း၊ ကြမ်းပြင်ခေါ်ကပြင် ရှိသည်။ ပတ်ပတ်လည် ကြမ်းပြင်မျိုး
ဖြစ်သည်။

ထိုကျောင်းကြမ်းပြင်သို့ တက်ရန် လှေကားများလည်း
ရှိသည်။ လှေကားအရေအတွက်ချင်းတော့ မတူတတ်ပါ။ မင်းတုန်း
မင်းတရားကြီး၏ လင်ပန်းတိုက်စားမိဖုရား “သီရိသုစန္ဒာဒေဝီ”
ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့သည့် “မဟာဓမ္မိကာရာမ” ရွှေကျင်ကျောင်း
တော်ကြီး၌ ကျောင်းဦးပြာသာဒ်သို့ တက်ရန် အုတ်လှေကားကြီး
သုံးစင်းဆောင်မကြီး၏ ဝဲဘက်၊ ယာဘက်တို့တွင် နှစ်စင်းစီ၊
အုတ်လှေကား ခုနစ်စင်း ပါသည်။

မဟာဝေယံဘုံသာ ဗားကရာကျောင်းတော်ကြီး၌မူ ကျောင်းဦး ပြာသာဒ်ဆောင်တွင် အုတ်လှေကားကြီးသုံးစင်း၊ ဆောင်မကြီး၏ ဝဲယာ နှစ်ဘက်တွင် နှစ်စင်းစီနှင့် ဘောဂဆောင်တွင် တစ်စင်း၊ စုစုပေါင်း အုတ်လှေကားကြီး ရှစ်စင်း ရှိသည်။ မီးလောင်ပျက်စီး သည့်အခါ အုတ်လှေကားကြီး ရှစ်စင်းကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်း ဆောက်လုပ်လေ့ရှိသည့် အတိုင်း ဘုရားခန်းကို အောက်ခြေပတ်လည်မှ အနည်းငယ် (နှစ်ပေခန့်) ကြမ်းပြင်မြင့်ထားသည်။ ထိုကြမ်းပြင်စွန်း၌ လက်ရမ်း များပြုလုပ်လေ့ ရှိသည်။ ထို့အတူ ကြမ်းပြင်ပတ်လည်တွင်လည်း လက်ရမ်းများ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုကြမ်းပြင်လက်ရမ်း များသည် အတွင်းဘက်မှ ကြည့်ပါက အပိတ်ဖြစ်သည်။ ပန်းပု လက်ရာမပါ၊ ပြောင်ချောသာ ဖြစ်သည်။ အပြင်ဘက်မှ ကြည့်လျှင်သာ သစ်သားပန်းပုအမွမ်းပန်းများကို တွေ့နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ထိုလက်ရမ်းဘောင်များကို ပန်းခက်ပန်းနွယ်များဖြင့် ခြယ်လှယ် ထုဆစ်ထားသည်က များသည် လက်ရမ်းဘောင်၏ အတွင်းဘက်၌ နတ်၊ နဂါး၊ ကိန္နရာ၊ ခြင်္သေ့၊ ကရဝိက်၊ လူပျံစသော အရုပ်များ ထုဆစ် ခြယ်လှယ်တတ်ကြသည်။ ပုဂံမင်း၏ ကုသိုလ်တော် ဗားကရာကျောင်း၊ သီပေါမင်း၏ ကုသိုလ်တော် ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၊ စုဖုရားလတ်၏ ကုသိုလ်တော် မြတောင်ကျောင်း၊ တောင်နန်းမိဖုရား ကုသိုလ်တော် တောင်စလင်းကျောင်း စသည်တို့၌ ထိုအတိုင်း ဖွဲ့စည်းခြယ်လှယ် ထုဆစ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်က ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အမွမ်းပန်းများ ခြယ်လှယ်

ဆင်ယင်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ သတ်မှတ်ချက်စနစ်များ ရှိသည်။ ကုသိုလ်ရှင်၏ အဆင့်အတန်း၊ အနိမ့်အမြင့်၊ အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်ပေါ်တွင် အခြေခံပြီး သတ်မှတ်ချက်၊ ကန့်သတ်ချက်များ ထားရှိသည့်စနစ် ဖြစ်သည်။

(၁) မင်းနှင့် မိဖုရားတို့၏ ကုသိုလ်တော်က စနစ်တစ်မျိုး

(၂) မိဖုရားငယ်များ၏ ကုသိုလ်တော်များက စနစ်တစ်မျိုး

(၃) များကြီးမတ်ကြီး၊ သူဌေးသူကြွယ်များ၏ ကုသိုလ်တော် များက စနစ်တစ်မျိုးဟူ၍ စနစ်သုံးမျိုး တွေ့နိုင်သည်။ ပထမ တန်းစား၊ ဒုတိယတန်းစား၊ တတိယတန်းစားဟူ၍ တိကျစွာ လိုက်နာ ရသော စနစ်ဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်၌ အဆောင်များ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ လှေကား တပ်ဆင်ပုံ၊ အမွမ်းပန်းများ တပ်ဆင်ပုံအားလုံး သတ်မှတ်စနစ် အတိုင်း ပြုလုပ်ကြရသည်။

သာဓကအားဖြင့် ဝရန်တာလက်ရမ်းများ ပြုလုပ်ရာ၌ပင် ကွဲပြားချက် သိသာသည်။ မင်းမိဖုရားများ လှူဒါန်းဆောက် လုပ်သည့် ကျောင်းများ၌ ဝရန်တာပွတ်လက်ရန်းများမှာ အချင်း ခြောက်လက်မခန့်ရှိ အလယ်တွင် အလုံးပါသော ပွတ်လက်ရန်း ထုဆစ်မွမ်းမံတပ်ဆင်ရသည်။

မင်းမူထမ်း၊ များမတ်၊ သူဌေးသူကြွယ်တို့ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း သည့် ကျောင်းမျိုး၌ ဘဲဥပုံထောင်လျက်ရှိသည့် ပွတ်လက်ရန်းများ ကိုသာ တပ်ဆင်ခွင့်ရကြသည်။ မန္တလေးမြို့ ရွှေနန်းတော်ကျောင်း ဝရန်တာပွတ်လက်ရန်းနှင့် အင်းဝရှိ ဗားကရာကျောင်း ပွတ်လက်ရန်း၊ မန္တလေးရှိ ဒုတိယရွှေအင်ပင် ကျောင်းဝရန်တာ ပွတ်လက်ရန်းတို့ ကွဲပြားပုံကို ကြည့်ပါက သိနိုင်သည်။ အင်းဝရှိ ဗားကရာကျောင်း

ပွတ်လက်ရန်းမှာ ဘဲဥပုံထောင်လျက် ပွတ်လုံးပါ လက်ရန်းဖြစ်ပြီး ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၌မူ အလယ်တွင် အလုံးပါ ပွတ်လက်ရန်း ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ရှင်အပေါ် မူတည်ပြီး သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပွတ်လုံးချင်း တူသည့်တိုင်အောင် အလယ်တွင် အလုံးပုံပါရှိသည့် ပွတ်လုံးက အလယ်တွင် ဘဲဥပုံထောင်လျက်ပါရှိသည့် ပွတ်လုံးထက် အဆင့် မြင့်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

မြန်မာမှုဗိသုကာလောက၌ နန်းတော်အဆောင်များတွင် မွမ်းမံတန်ဆာဆင်သည့် အပြောက်အမွမ်း (နန်းပြောက်) နှင့် ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် တပ်ဆင်သည့် အပြောက်အမွမ်း (ကျောင်းပြောက်) နှစ်မျိုးအနက် နန်းပြောက်ထက် ကျောင်းပြောက် က ပို၍ အရွယ်အစားကြီးပြီး တန်ဖိုးလည်း ပို၍ ကြီးမားသည်ဟု မှတ်သားရသည်။ အရွယ်အစားကြီးသည့်အလျောက် လက်ပိုဝင်ပြီး တန်ဖိုးကြီးခြင်းဟု နားလည်ရသည်။

“ကျောင်းပြောက်”တွင်ပင် အမွမ်းပန်းအတွက် ကုန်ကျ စရိတ်မှာ လက်ခဲ၊ သစ်သားဖိုး၊ သစ်စေးဖိုး၊ ရွှေဖိုးအပါအဝင်သည် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်အားဖြင့် အဖြူထည်ဆောက်လုပ်ခနှင့် ဆတူ ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆတူရှိသော အပြောက်ကို “တလေးပြောက်”ဟု ခေါ်သည်။ သို့သော် ကုသိုလ်ရှင်များက အဖြူထည်ထက် အမွမ်း ပန်းတပ်ဆင်မှုတွင် ပို၍ ကုန်ကျခံကြရာ “တစ်လေးပြောက်” မှ “ဆယ်လေးပြောက်”ထိရှိကြောင်း မှတ်သားရသည်။ ဆိုရပါက အဖြူထည်ဆောက်လုပ်ခထက် ဆယ်ဆ ပို၍ အမွမ်းပန်းကို ကုန်ကျ သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ “ဆယ်လေးပြောက်”မှာ မင်း၊ မိဖုရားတို့၏

ကုသိုလ်တော်များသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မင်း၊ မိဖုရား တို့၏ ကုသိုလ်တော်ဘုန်းကြီးကျောင်းများနှင့် မင်းမူထမ်း များမတ် သူဌေး သူကြွယ်တို့၏ ကုသိုလ်တော် ဘုန်းကြီးကျောင်း များသည် အမွမ်းပန်းအရာ၌ များစွာ ကွာခြားနိုင်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

ထိုရှေးဟောင်း မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတော်များ၌ သစ်သားထည်များကိုသာ အမွမ်းပန်းတန်ဆာဆင်သည် မဟုတ်ပေ။ ကျောင်းကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ အဆင်းအတက်လုပ်ရသည့် အုတ်လှေကား များကိုလည်း လှပကျက်သရေရှိအောင် ခြယ်လှယ်တတ်ကြသေး သည်။ လှေကားဘောင်ကို အလှဆင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများ၏ လှေကားများကို သရက်ကင်းလှေကား၊ နရား လှေကား၊ မကန်းလှေကားဟူ၍ တွေ့နိုင်သည်။

မန္တလေးမြို့ရှိ အတုမရှိ ကျောင်းတော်ကြီး၏ အုတ်လှေကား မှာ မကန်းလှေကားဖြစ်သည်။ အင်းဝရှိ နန်းမတော် မယ်နု အုတ်ကျောင်းမှာ သရက်ကင်းလှေကား ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမြို့ရှိ ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၊ ဒုတိယရွှေအင်ပင်ကျောင်း၊ အင်းဝရှိ ဗားကရာ ကျောင်းတို့၏ အုတ်လှေကားများမှာလည်း သရက်ကင်းလှေကား များပင် ဖြစ်သည်။ စလေမြို့ရှိ စလေရုပ်စုံ ကျောင်းလှေကားကမူ နရားလှေကား ဖြစ်သည်။

၁၇၄

armi f 0f 6f(y0frHMF

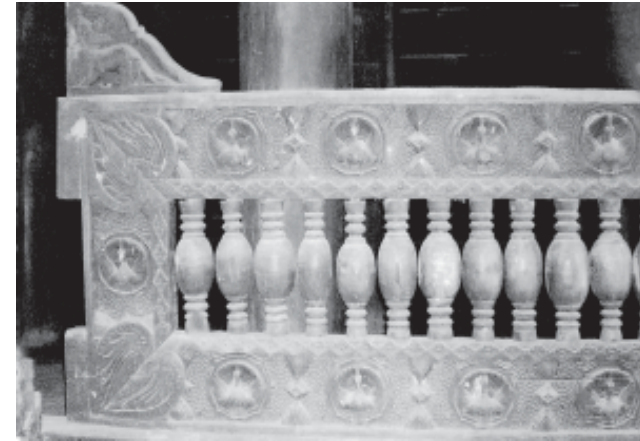
အင်းဝမြို့ဟောင်းရှိ မယ်နုအုတ်ကျောင်းမှ သရက်ကင်းလှေကား

ကျောင်းမကြီး ဝရန်တာ လက်ရန်းပန်း
(ဒုတိယရွှေအင်ပင်ကျောင်း)

jrefmrlyeft vuñ

၁၇၅

ဘုရားဆောင်ဝရန်တာ လက်ရန်းပန်း
(အင်းဝဗားကရာကျောင်း)

အခန်း (၁၃)

ခေါင်းလောင်းပန်းအလင်္ကာ

မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိ ဘုရား၊ ပုထိုး၊ စေတီများအနီးနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ ခေါင်းလောင်းများ ချိတ်ဆွဲထားရှိ သည်ကို သတိထားလေ့လာနိုင်ရသည်။ မိမိတို့ ပြုသမျှသော ကောင်းမှု ကုသိုလ် စေတနာကို ခေါင်းလောင်းထိုး၍ အမျှပေးဝေနိုင်ကြ စေရန် ရည်သန်၍ ချိတ်ဆွဲပေးထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုခေါင်းလောင်း များသည် ကြေးဖြင့် သွန်းလုပ်ရသော ပန်းတဦးလက်ရာပင် ဖြစ်သည်။

ကြေးကို သွန်း၍ ပုံဖော်ပြုလုပ်သော ပန်းတဦးအတတ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှေးဦးပျူခေတ်မှာကတည်းက ကောင်းစွာ ထွန်းကား နေပြီဟု ယူဆနိုင်သည်။ ပျူခေတ်ကလာ သွန်းကြေးခေါင်းလောင်း တစ်လုံးကို သရေခေတ္တရာ ဘုရားမာအနီး ရှေးအုတ်တိုက်တစ်တိုက်တွင် တွေ့ရှိထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ရခိုင်၊ ဝေသာလီမြို့ဟောင်းတောင်ဘက်မြို့အနီးရှိ သလ္လာဝတီ ရွာ၏ တောင်ဘက်အလောင်းတော် ဓာတ်တောင်စေတီမှ ဝေသာလီ ကြေးခေါင်းလောင်းတစ်လုံး ရရှိထားကြောင်းလည်း သိရသည်။ ခရစ်နှစ် ငါးရာစုနှစ် လက်ရာဟုလည်း ခန့်မှန်းကြသည်။ ထို ခေါင်းလောင်းများသည် အရွယ်အားဖြင့် ငယ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ်၌

ခေါင်းလောင်း သွန်းလုပ်မှုကို အထင်အရှား တွေ့လာရသည်။ ပုဂံခေတ်ထိုးကျောက်စာတစ်ခုဖြစ်သော မင်းအမတ်ဉာဏဗိစည်း ကျောက်စာတွင်-

“ခေါင်းလောင်းကြိယံအပိသာ ၁၀၆ ပိသာခွယ်ဖွအံ၊

သွန်၏။ ကူထွတ်ကာကြိယံ ၅၅ ပိသာခွက်”ဟူ၍ တွေ့ရသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်၌ ကြေးစင်တစ်ထောင်စီဖြင့်

ခေါင်းလောင်းကြီး ငါးလုံး သွန်းလုပ်ကြောင်း၊ ထိုငါးလုံးအနက် သုံးလုံးကို ရွှေစည်းခုံဘုရားတွင်လည်းကောင်း၊ အာနန္ဒာဘုရားတွင် တစ်လုံး၊ မင်းအိုချမ်းသာဘုရားတွင် တစ်လုံးလှူဒါန်းခဲ့ကြောင်း၊ အလောင်းစည်သူမင်းလည်း “ကြေးစင်တုလာတစ်သောင်းကို သွန်းသော ခေါင်းလောင်းကြီးနှစ်လုံးတို့ကို သဗ္ဗညုဘုရားမှာ တစ်လုံး၊ ရွှေကူဘုရားမှာ တစ်လုံး လှူတော်မူကြောင်း” ဦးကုလား၏ မဟာ ရာဇဝင်တော်ကြီး၌ လာသည်။ “ငါးကျပ်တစ်ပိုလ်၊ ပိုလ်တစ်ရာ တစ်ကုလား”ဟူသော မြန်မာ့အချိန်အဆွယ်နှင့် တွက်ပါက ပိသာချိန် ငါးသောင်းစီရှိကြောင်း သိရသည်။

ဟံသာဝတီမွန်မင်းဖြစ်သော ဓမ္မစေတီ (အေဒီ ၁၄၇၂-၁၄၉၂) သည်လည်း ကြေးပိသာချိန် တစ်သောင်းရှိပြီး အဝရုစတောင် စောက်တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီးတစ်လုံး နှင့်တကွ ကြေးပိသာချိန်ငါးရာစီ စီးသော ခေါင်းလောင်းငယ်များ သွန်းလုပ်ပြီး ရွှေတိဂုံဘုရားမှာ လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် တွင်လည်း ခေါင်းလောင်းကြီးများ သွန်းလုပ်သည့် အလေ့သည် ထွန်းကားလျက် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

ခေါင်းလောင်းများကို သွန်းလုပ်ရာ၌ မြန်မာ့ပန်းတဦး ပညာရှင်များသည် ခေါင်းလောင်းကို ပြောင်ချောသက်သက် သွန်းလုပ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ အခြယ်အလှယ် အဆင်တန်ဆာများဖြင့် သွန်းလုပ်တတ်ကြသည်။ ခေါင်းလောင်းတစ်လုံး၏ အဆင်တန်ဆာ မှာ ခေါင်းလောင်းအပေါ်ပိုင်း ခေါင်းလောင်းကိုင်း၌ ဖြစ်သည်။

ခေါင်းလောင်းကိုင်း၌ သိကြားရုပ်၊ ပဉ္စရူပရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်၊ မနုဿိဟရုပ်များ၊ ကိန္နရာ ကိန္နရီရုပ်များကို ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင် တတ်ကြသည်။ ထိုအရုပ်များကို အရုပ်ချည်းသက်သက်မဟုတ်ဘဲ၊ ကနုတ်ပန်းအပွင့်၊ အနွယ်၊ အခွေ၊ အလိပ်တို့ဖြင့် လက်ရာမြောက် ခြယ်လှယ်တတ်ကြသည်။

ထိုအလှဆင် အတတ်ကို ပျူခေတ်မှာကတည်းက အသုံးပြု ခဲ့ကြောင်း သရေခေတ္တရာမှ ရရှိသည့် ပျူခေတ်ခေါင်းလောင်းက သက်သေခံနေပေသည်။ ထိုခေါင်းလောင်းမှာ အရွယ်အစား ငယ်ပင် ငယ်သော်လည်း အလှဆင်လက်ရာများဖြင့် တင့်တယ်ပြီး ကျက်သရေ ရှိလှသည်။ ထိုခေါင်းလောင်း၌ ပျူခေတ်မြို့ပြနိုင်ငံ များဖြစ်သည့် သရေခေတ္တရာ၊ ဗိဿနိုး၊ ဟန်လင်းတို့မှ ရရှိသော ပျူဒင်္ဂါးများပါ “သီရိဝစ္စ” ပုံအဆင်တန်ဆာသည် ထင်ရှားသည်။ ကြာပလ္လင်ခံပြီး “သီရိဝစ္စ”ပုံကို ခေါင်းလောင်း၏ ခါးလောက်ဆီမှ အပေါ်ပိုင်းကို နေရာယူပြီး တန်ဆာဆင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အပေါ်မှ ကြာဖူးကြာနွယ်များ အောက်သို့ ကျဆင်းနေဟန်၊ နှစ်ဖက် ညှပ်ထားသည့် ကွက်လပ်တွင် ခြယ်လှယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ခေါင်းလောင်းနှုတ်ခမ်းအနားနှင့် ကပ်လျက် တစ်လျှောက်လည်း ပုလဲပန်းများကို စီ၍ ပတ်ထားသေးသည်။

ရန်ကုန်အမျိုးသားပြတိုက်၊ ပြည်တော်ပြန် မွန်ခေါင်းလောင်း ကြီးတစ်လုံးကိုလည်း လေ့လာရဖူးသည်။ ဟံသာဝတီပြည် မွန်ဘုရင် ၏ညီတော် အိမ်ရှေ့ ဥပရာဇာ၏ ကုသိုလ်တော်ဟု မှတ်သား ရသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၆ ခု (ခရစ်နှစ် ၁၇၅၄) က သွန်းလုပ်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်မှ ပုဂံမင်း (အေဒီ ၁၈၄၆-၁၈၅၃) လက်ထက် ခရစ်နှစ် ၁၈၅၂ တွင် ဖြစ်ပွားသော အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲကာလအတွင်း အင်္ဂလိပ်စစ်သားတို့ ဖြုတ်ချခိုးယူသွားသော ခေါင်းလောင်းဖြစ် သည်။ မူလက ဤခေါင်းလောင်းကို ပဲခူးမြို့၊ ရွှေမောဓောဘုရား၊ ဘုရားရင်ပြင်၌ ချိတ်ဆွဲလှူဒါန်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တိုင်းတစ်ပါး သို့ ပါသွားပြီး (၁၀၅) နှစ်ကြာပြီးမှ ခရစ်နှစ် ၁၉၅၇ ခုနှစ်၊ မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၃၁၉ ခုနှစ် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်သည်။

ခေါင်းလောင်းသည် လေးပေ၊ သုံးဒသမ ကိုးလက်မမြင့်ပြီး၊ အဝန်း ရှစ်ပေ တစ်လက်မ၊ ပုစွန်ထုပ်ကွေး အမြင့်မှာ တစ်ပေ နှစ်လက်မ ရှိသည်။ အလေးချိန်က ပိဿာ (၇၀၀) ရှိသည်။ အမွမ်းအမံ အဆင်တန်ဆာကမူ များစွာမပါပေ။ ခေါင်းလောင်း ထိပ်ဦး၊ ချိတ်ကွင်းအနီး ခြင်္သေ့ရုပ်နှစ်ရုပ် ကျောချင်းပေးလျက် ထိုင်နေသည့်ပုံသာ ပါသည်။

ရှေးမြန်မာပန်းပညာရှင်များသည် ခြင်္သေ့မင်းတို့၏ ဂုဏ်ရည် ကို နှစ်ခြိုက်ကြဟန် ရှိသည်။ ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ ကျင့်ကြံနေထိုင်စေ လိုသော ဆန္ဒလည်းရှိကြဟန် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ခြင်္သေ့ရုပ်ကို ပြုပြီး ဆုံးမလိုသည့်သဘောမျိုးဖြင့် မိမိတို့ တတ်စွမ်းရာနေရာတိုင်း၌

ခြင်္သေ့ကို ခြယ်လှယ်ခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ခေါင်းလောင်းကိုင်းများတွင် ခြင်္သေ့ရုပ်ကို ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်လေ့ ရှိကြသည်။ ခေါင်းလောင်းထိုးမည့်သူအား “ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ကျင့်လော့”ဟု ပြောလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း ခေါင်းလောင်းကို စောင့်ရှောက်သည့် အစောင့်အရှောက်သဘောလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။

အစောင့်အရှောက်သဘောတွင် မနုဿီဟလည်း ပါသည်။ အချို့ခေါင်းလောင်းများ၌ ခြင်္သေ့ရုပ်အစား မနုဿီဟအရုပ်များ ထုဆစ်ထားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး ခေါင်းလောင်းများတွင် အရုပ်မျိုးစုံလာသည်။ ကြွရွလှပသော အဆင်တန်ဆာများဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ ရှိလာသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်း ခေါင်းလောင်းများတွင်မူ ကနုတ်၊ နာရီ၊ ကပီ၊ ဂဇာ၊ အပြောက်အမွမ်းများဖြင့် အနုစိတ်ဖွဲ့စည်း တန်ဆာဆင်လာကြသည်။

ပခုက္ကူမြို့မှ ခေါင်းလောင်းကြီးတစ်လုံး၌အပေါ် ခေါင်းလောင်းချိတ်တွင် နရားနှစ်ကောင် တစ်ဖက်တစ်ချက် လျှောဆင်းနေဟန်ပါပြီး အောက်၌ ခြင်္သေ့ရုပ်နှစ်ရုပ် ဆင်ယင်ထားသည်။ ခေါင်းလောင်းစာ၏ ဘေးတွင် သန်လျက်ထမ်း ဘီလူးရုပ်ပင် ခြယ်လှယ်ထားသေးသည်။

ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားပြတိုက်မှ ခေါင်းလောင်းငယ်များကလည်း အပြောက်အမွမ်း အခြယ်အလှယ်များဖြင့် တင့်တယ်လှသည်။ ခြင်္သေ့ရုပ်ခံလျက် တောင်ဝှေးထမ်း ဇော်ဂျီ၊ ကိန္နရာ၊ သိကြား၊ ပဉ္စရူပရုပ်များဖြင့် အရုပ်စုံ မြင်တွေ့နိုင်သည်။

အလားတူ ပခုက္ကူမြို့၊ ဘုရားကုန်းရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းမှ ခေါင်းလောင်းချိတ် အဆင်တန်ဆာကလည်း လက်ရာမြောက်လှသည်။ ချိတ်အထက်တွင် သိကြားရုပ် ရှိသည်။ ကနုတ်ပန်းခက်ပန်းတက်များ အသုံးပြုပြီး သိကြားဝတ်အဆင်တန်ဆာကို ဖော်ကျူးထားသည်မှာ ကြွရွနေသည်။ သိကြားရုပ်က တည်ကြည်သည်။ လက်နှစ်ဖက်က တစ်ခုခုကို ပြောတော့မည့်အလား ရှိနေသည်။ ချိတ်တစ်ဖက်တစ်ချက်စီတွင် ရှိသော ကိန္နရာရုပ်များကလည်း လှပကျော့ရှင်းပြီး ယုံကြွမည့်ဟန် ရှိသည်။ အမြီးက ထောင်ထောင်၊ အမောက်က ကြားကြား၊ ဘယက်တန်ဆာ၊ အဝတ်အဆင်များကလည်း ကနုတ်ပန်းခွေအလိပ်တို့ဖြင့် အနုစိတ် ခြယ်လှယ်ထားရာ ဘယ်အခါကြည့်ကြည့် မရိုး နိုင်အောင် ရှိသည်။ အောက်ခြေတွင် ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ရုပ် ရှိသည်။ ခုန်ယုံမြူးကြွသည့်ဟန် ရှိနေသည်။ ထုံးစံအတိုင်း တစ်ကောင် တစ်ကောင် ကျောပေးပြီး ထိုင်ကာ ခေါင်းလောင်းကြီးကို စောင့်နေသည့် အလား ရှိနေသည်။

ပဲခူးမြို့နယ် ဘုရားကြီးမြို့ မဟာဝိဇယစေတီတော်ရင်ပြင်၌လည်း လှပသော ခေါင်းလောင်းကိုင်း အဆင်တန်ဆာပါ ခေါင်းလောင်းတစ်လုံး ရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းချိတ်အထက်မှ အောက်ဘက် တစ်ဖက်တစ်ချက်သို့ “ရာမလက္ခဏာ” ဇာတ်ဝင်ခန်းမှ အရုပ်များ ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင်ထားသည်။

ရွှေကျင်မြို့ အရှေ့ဘုရားကြီးရင်ပြင်တော်ရှိ ခေါင်းလောင်းကိုင်းပန်းအလင်္ကာ

အခန်း (၁၄)

မြေဆေးတံနှင့် ပန်းအလင်္ကာ

ဆေးတံသောက်ရှုခြင်းအလေ့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ မည်သည့် ခေတ်က စတင်ခဲ့ကြောင်း သေချာစွာ မသိရသော်လည်း အမရပူရ ခေတ် ဘိုးတော် (ဗဒုံမင်း) (အေဒီ ၁၇၈၂-၁၈၁၉) လက်ထက် နန်းတွင်းစာဆိုမယ်ခွေ၏ -

“ဆေးတံတို့ တညှိလောက်

ရော့ သောက်တော့ပေး။

မယူလိုက်က မိုက်လို့ထင်

ယူလိုက်ပြန်က ကြိုက်လို့ထင်

သောက်စေချင်၊ ခုတင်တွင် ထောင်ခဲ့ကွဲ့

ညှိနွဲ့ရဲ့လေး”ဟူသော ဒွေးချိုးကဗျာကလေးကို ထောက်ပြီး ထိုခေတ်က ဆေးတံကို အမျိုးသမီးများပင် သောက်ရှုလေ့ရှိကြောင်း သိရသည်။ တစ်ခေတ်တစ်ခါက ဆေးတံသောက်ရှုခြင်းအလေ့သည် အလွန်ခေတ်စားခဲ့ဟန် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားပင် မြေဆေးတံများကို တွေ့ရှိရသည်။ တွေ့ရသမျှသော မြေဆေးတံ မှာလည်း အဆင်တန်ဆာနှင့်ချည်း ဖြစ်သည်။

ဆေးတံတွင် ဆေးအိုးနှင့် ဆေးတံရိုးဟူ၍ အစိတ်အပိုင်းနှစ်ခု ရှိသည်။ ဆေးအိုးထဲ ဆေးထည့်ပြီး မီးညှိကာ ဆေးတံရိုးထိပ်မှ

၁၈၃

ဖွာရှိုက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် မြေဆေးတံများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိရာ၌ ဆေးအိုးပိုင်းနှင့် အိုးအခံပိုင်းကိုသာ အတွေ့ရ များသည်။ ဆေးအိုးနှင့် ဆေးအိုးအထိုင်အခံပိုင်းများသည် အခြယ် အလှယ်ပြုရာ ဖြစ်သည်။ ကြာမှောက်ကြာလန် ဒီဇိုင်းမျိုးတွေ့ရသလို အချို့ ကနုတ်ပန်းအဆင်တန်ဆာဖြင့် တွေ့ရသည်။ ခို၊ ဟင်္သာ၊ ဥဒေါင်းစသော ငှက်ရုပ်များအပြင် ဘီလူးခေါင်းပုံအဆင်တန်ဆာ များ စုံသည်။ ခြယ်လှယ်ပုံမှာ ဆေးအိုးကို ဘီလူးခေါင်းပေါ်တွင် တင်ထားဟန်၊ ငှက်တစ်ကောင်၏ ကျောကုန်းပေါ်တွင် ဆေးအိုး တင်ထားဟန်တို့ ဖြစ်သည်။ ပုံတွင်ပြထားသည်မှာ ဥဒေါင်းဟု ထင်ရသော ငှက်၏ ကျောကုန်းပေါ်တွင် ဆေးအိုးတင်ထားသည့်ပုံ ဖြစ်သည်။

ရှည်လျားသော အမြီးကို အနားသတ်လိုင်းနှစ်ထပ်၊ အလယ် တွင် ပုလဲလုံးများ စီ၍ လှောင်ပြီး ထိုဘောင်ခတ်လိုင်းပေါ်မှာမှ ကြာမှောက်ဟန်သရုပ်ဖော်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆေးတံရိုးဘက် မျက်နှာမူထားသော ငှက်ကိုယ်နှင့် ခေါင်းပုံမှာလည်း သရုပ်ပီလှ သည်။ မည်သည့်ခေတ်လက်ရာဟု အတိအကျမဆိုနိုင်သော်လည်း ဤကဲ့သို့ ပန်းအလင်္ကာများနှင့် တင့်တယ်နေသော မြေဆေးတံများ ကို ပဲခူးမြို့ ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ ဟံသာဝတီမြို့တော်ဝင်း အတွင်းတွင်လည်း များစွာ တွေ့ရှိရသည်။

ငှက်ကိုယ်နှင့် မြေဆေးတံအိုးအလှ

ကနုတ်ပန်းအလင်္ကာနှင့် မြေဆေးတံ

အခန်း (၁၅)

ဒဂီးအဆင်တန်ဆာ

ဖောင်းကြွတံဆိပ်များ ရိုက်နှိပ်ထားသည့် ရွှေ၊ ငွေ၊ ခဲ အပိုင်း အပြားများကို ဒဂီးဟူ၍ ခေါ်ရာ ထိုကဲ့သို့ ဒဂီးမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံ တွင် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်ကာလမှစပြီး ခတ်နှိပ် အသုံးပြု ခဲ့ကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းမြို့များတွင် တူးဖော် ရရှိသည့် ဒဂီး ဟောင်းများက သက်သေခံနေပေသည်။ ငွေကြေး သဖွယ် အသုံးပြုခြင်း ရှိမရှိ တပ်အပ်သေချာမပြောနိုင်သော်လည်း အဆောင်အဖြစ် အသုံးပြု ကြောင်းကိုမူ ဒဂီးတွင် ဖောက်ထား သော အပေါက်ကလေးများ ပါသည်ကို ထောက်ထားပြီး ပြောနိုင် သည်။

ဒဂီးများကို သမိုင်းမတင်မီခေတ်ဖြစ်သော တကောင်း၊ ဟန်လင်း၊ ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာစသည့် ပျူမြို့ဟောင်းများတွင် ပျူယဉ်ကျေးမှုနှင့် ပတ်သက်သော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ တူးဖော်တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ထိုပျူမြို့ဟောင်း များတွင် တွေ့ရသော ဒဂီးများကို ပျူဒဂီးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်း ကြသည်။ အလားတူ မွန်ဒေသတွင် တွေ့ရှိလျှင် မွန်ဒဂီး၊ ထားဝယ် ဒေသတွင် တွေ့ရှိလျှင် ထားဝယ်ဒဂီး၊ ရှေးဟောင်းရခိုင်ဒေသတွင် တွေ့ရှိရသည့်အခါ ရခိုင်ဒဂီးဟူ၍ သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ဒေသချင်း၊ ခေတ်ကာလချင်း မတူသည့်အလျောက် ဒဂီး မျက်နှာပြင်တွင် ခပ်နှိပ်သော အမှတ်လက္ခဏာ အဆင်တန်ဆာ များလည်း မတူကြပေ။ ခပ်ဆင်ဆင်ကွဲပြားရာမှ သိသိသာသာ ကွဲပြားသည်များ ရှိသည်။ အရွယ်အစားမှာလည်း အသေးဆုံး မတ်စေ့အရွယ်မှ ကျပ်ပြားအရွယ်ထိ ရှိကြသည်။

ဒဂီးများ၏ မျက်နှာပြင်တွင် တွေ့ရသော အမှတ်အသား အဆင်တန်ဆာများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် သီရိဝဏ္ဏ၊ ဘဒ္ဒပိဋ၊ နေ၊ လ နက္ခတ်၊ ငါးနှစ်ကောင်၊ သမုဒ္ဒရာ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

သီရိဝဏ္ဏ

“သီရိဝဏ္ဏ”သည် သီရိဒေဝီ၏ အမှတ်အသားဖြစ်သည်။ သီရိဒေဝီ၏ လက်နှစ်ဘက်ကွေး၍ မြောက်ကာ ထိုင်နေပုံကို သင်္ကေတ ပြုရေးဆွဲ ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဤပုံစံကို ဗြဟ္မဏ ဘာသာ မထွန်းကားမီကတည်းက အသုံးပြုမှုများရှိခဲ့ကြောင်း သုတေသီတို့က မှတ်ချက်ချထားသည်။ ၎င်းပုံစံကို ဗြဟ္မဏဘာသာ၊ ဂျိန်းဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်တို့က မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံသော လက္ခဏာ အဖြစ် လက်ခံသုံးစွဲခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်လည်း သီရိဝဏ္ဏသည် သီရိဒေဝီမြတ်နိုးသောအရာဟု ဆိုထားပြန်သည်။ သီရိဒေဝီကိုယ်စား၊ ကိုယ်ပွားအဖြစ် မှတ်ယူကြသလို၊ သီရိဝဏ္ဏ တည်ရာ နေရာဝတ္ထုပစ္စည်း အမှတ်လက္ခဏာသဘောလည်း ယူကြ သည်။

ဗိဿနိုးနတ်မင်းပုံ ရေးဆွဲထုဆစ်ကြရာ၌ နတ်မင်း၏ ရင်ပေါ် တွင် သီရိဝဏ္ဏပုံစံကို ထုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ သီရိဒေဝီတည်ရာအရပ် အဖြစ် ဖော်ညွှန်းလိုခြင်းဖြစ်ဟန် ရှိသည်။

သီရိဝတ္ထပုံကို ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် နဂါးနှစ်ကောင် ပါးပြင်း ထောင်၍ မျက်နှာချင်းဆိုင်နေပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အချို့က ဤပုံစံကို “နဂါးနှစ်ကောင်”ဟု မှတ်ယူလက်ခံအသုံးပြုကြသည်။ ထိုနဂါးနှစ်ကောင်၏ ထိပ်ပိုင်း၌ပါသော ဥကင်ပုံ အချွန်းနှင့် အောက်ပိုင်းမှာပါသော အောက်ခံမျဉ်းကွေးတို့ကို ပုံစံတစ်ခုလုံး အပြည့် ယူပြီး အချို့ သီဝနတ်မင်း၏ လက်နက်ဖြစ်သော ကြိသူလ (ခေါ်) သုံးခွခက်ရင်းဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်ကြသည်။ “မိုးနန်း”ဟူသော လက္ခဏာနှင့် ဆင်ဆင်တူသည်။

ခရုသင်း

ခရုသင်းသည် ဗိဿနိုးနတ်စွဲကိုင်သော ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ် သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရာတွင်လည်း ဤခရုသင်း ပုံသည် စက်လက္ခဏာတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သည်။ မင်္ဂလာအမှတ် အသားအဖြစ် ယူခြင်းဖြစ်မည်။

ဘဒ္ဒပိဋ

ဘဒ္ဒပိဋမှာ ထိုင်ခုံဖြစ်သည်။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ကြိမ်ထိုင်ခုံနှင့် တူသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရာတွင် စက်တော်စက် လက္ခဏာတစ်ခုအနေ ဘဒ္ဒပိဋလည်း ပါဝင်သည်။ ဘဒ္ဒပိဋပုံကို သွန်းလုပ်ရေးခြယ်ရာ၌ အလယ်ဗဟို ခါးသိမ်သောနေရာ၌ ပန်းပွား ကြိုးကဲ့သို့ အစွန်းထွက်နေပုံ ရေးခြယ်ထုလုပ်လေ့ ရှိကြသည်။

နေနှင့်လ

နေနှင့်လသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စက်တော်ရာတွင် ပါဝင်သော အမှတ်အသားများ ဖြစ်သည်။ ဒဂိုးမျက်နှာပြင်၌ သီရိဝတ္ထ၏ အထက်လက်ဝဲ လက်ယာတို့၌ ရှိသည်။ အချို့ဒဂိုးများ၌ နေက လက်ဝဲဘက်၊ လက လက်ယာဘက်တွင် ရှိသည်ကို တွေ့ရ သည်။

သမုဒ္ဒရာ

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တစ်ရာ့ရှစ်ကွက်စက်လက္ခဏာတော် တွင် ပါဝင်သော မင်္ဂလာအမှတ်အသားတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သီရိဝတ္ထ ၏ အောက်ခြေတွင် ရေလှိုင်းပုံသဏ္ဍာန် မျဉ်းတွန့်နှစ်ကြောင်း၊ သုံးကြောင်း ရေးဆွဲထုလုပ်လေ့ရှိပြီး စက်တော်ရာ တစ်ရာ့ရှစ်ကွက်၌ သရုပ်ဖော်သကဲ့သို့ ဒဂိုးမျက်နှာပြင်တွင်လည်း သမုဒ္ဒရာကို ဤသို့ သရုပ်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။

နက္ခတ်များ

ဒဂိုးပြား၏ ကျောဘက်၌ ဗိန္နုပြောက်များဖြင့် ဘောင်ကွပ် လေ့ရှိသည်။ ၎င်းဗိန္နုပြောက်များသည် နက္ခတ်များ၏ သင်္ကေတဟု မှတ်ယူ ရသည်။ အရေအတွက်မှာ ဒဂိုးတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူညီခြင်း မရှိသော်လည်း (၂၇) လုံးသော နက္ခတ်တို့ကို ကိုယ်စားပြုထား သည်ဟု ဆိုရမည်။

စကြာ

စကြာအမှတ်အသားကိုလည်း သီရိဝစ္စ၏ လက်ဝဲ (သို့မဟုတ်) လက်ယာဘက်၌ တွေ့ရှိရတတ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တစ်ရာ ရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာတော်တွင်လည်း စကြာအမှတ်အသား တစ်ခု ပါဝင်နေသည်။ ထိုကြောင့် စကြာကို ကောင်းမြတ်သော နိမိတ်ဆောင်သည့် မင်္ဂလာအမှတ်အသားအဖြစ် ယူကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူ အယူအားဖြင့်မူ စကြာသည် စီးပွားဥစ္စာ တိုးတက် ခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးခြင်း၊ မင်္ဂလာရှိခြင်းစသည့် နိမိတ်ကောင်းများကို ရည်ညွှန်းသည်ဟု ဆိုသည်။

ဝရဇိန်

သီရိဝစ္စ၏ လက်ဝဲဘက်၌ တွေ့ရတတ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့၏ အလိုအရ သိကြားမင်းသည် နတ်တို့၏ အထွတ်အထိပ် ဖြစ်သည်။ ဝရဇိန်လက်နက်ကို စွဲကိုင်သည်ဟု မှတ်ယူကြသည်။ ဟိန္ဒူ တို့၏အယူမှာ တန်ခိုးကြီးသော နတ်ကို ကုန်ဟု ယူကြသည်။ ကုန် စွဲကိုင်သော လက်နက်ဖြစ်၍ မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံသည့် အထိမ်းအမှတ် အဖြစ် ထည့်သွင်းထုဆစ်ခြယ်လှယ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

စေတီ

သီရိဝစ္စပုံအတွင်း၌ အပေါ်ကို ချွန်၍ ထောင်တက်နေသော ပုံသဏ္ဍာန်ကို စေတီလုံးပုံဟု ယူကြသည်။ ထိုစေတီပုံ၏ ဝဲယာတွင် ဗိန္နုပြောက် လေးခုစီ အထက်အောက်တန်းလျက် ရေးဆွဲထား သည်။

ပျူဒဂီးများတွင် တွေ့မြင်ရသော အထိမ်းအမှတ်လက္ခဏာ များ ဖြစ်သည်။ ဆိုရပါက ပျူဒဂီးများသည် ထိုအထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတန်ဆာဆင်ထားသည့် လက်ရာများဖြစ် သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အဝှမ်း ပျူတို့ အခြေချခဲ့ရာဒေသများစွာ ရှိသည့်အနက် သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းတွင် တွေ့ရသော ဒဂီးကို သရေ ခေတ္တရာဒဂီး၊ ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းတွင် တွေ့ရသော ဒဂီးကို ဗိဿနိုးဒဂီး၊ ဟန်လင်းမြို့ဟောင်းတွင် တွေ့ရသော ဒဂီးကို ဟန်လင်း ဒဂီးဟူ၍ သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

သရေခေတ္တရာဒဂီး

သရေခေတ္တရာဒဂီးတွင် မတူကွဲပြားစွာ အဆင်တန်ဆာ လေးမျိုး တွေ့ရသည်။ သုံးမျိုးမှာ မျက်နှာဘက်တွင် သီရိဝစ္စပုံ၊ ကျောဘက်တွင် ဘဒ္ဒပိဋပုံပါကြသည်။ ကျန်တစ်မျိုးမှာ မျက်နှာဘက် တွင် သီရိဝစ္စနှင့် ကျောဘက်တွင် ရောင်ခြည်ဖြာထွက်နေသော နေပုံ ခြယ်လှယ်ထားသည်။

သီရိဝစ္စပုံပါ မျက်နှာဘက်အဆင်တန်ဆာများကလည်း တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးဖွဲ့စည်းခြယ်လှယ်ပုံချင်း မတူကြပေ။ သီရိဝစ္စ အတွင်း၌ “ခရုသင်း”ပုံပါသည့် ဒဂီး၊ ဘောဘောကြီးဘုရားကဲ့သို့ စေတီပုံချွန်ချွန်နှင့် တစ်ဖက်တစ်ချက် ဗိန္နုပြောက်လေးခုစီရံထား သော ဒဂီး၊ စေတီပုံကိုပင် ဗိန္နုပြောက် ကိုးခုဖြင့် ထောင်လိုက်ဆင်ယင် ထားသည့် ဒဂီး၊ သီရိဝစ္စ၏ အထွတ်ပုံ စေတီပုံချွန်ကဲ့သို့ အချွန် ပုံမျိုး တစ်ခု၊ သီရိဝစ္စအတွင်း၌ ထည့်သွင်းထားသည့် ဒဂီးဟူ၍ လေးမျိုးကွဲသည်။

အခြံအရံအမှတ်လက္ခဏာများလည်း တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး မတူ ကြပေ။ သီရိဝစ္ဆ၏ အထွတ်စေတီပုံ၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်လက္ခဏာပါသည်က ပါပြီး၊ ဗိန္နုပြောက် တစ်ဖက်တစ်ချက်တစ်ခုစီပါသည့် ဒဂိုး၊ မည်သည့်လက္ခဏာမျှ မပါသည့် ဒဂိုးဟူ၍ တွေ့ရသည်။

သီရိဝစ္ဆ၏ ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် လက္ခဏာများကလည်း မတူကြပေ။ တစ်ဖက်၌ ဝရဇိန်လက်နက် သင်္ကေတလက္ခဏာပါပြီး၊ အခြားတစ်ဖက်၌ ခရုသင်းပုံပါသည့် ဒဂိုး၊ တစ်ဖက်တွင် စကြာ တံဆိပ်နှင့် တစ်ဖက်တွင် ဘဒ္ဒပိဋပုံပါ ဒဂိုး၊ ဗိန္နုပြောက်တစ်ဖက် တစ်ချက်စီပါသည့် ဒဂိုးဟူ၍ ကွဲပြားစွာ တွေ့ရသည်။

သီရိဝစ္ဆ၏ အောက်ခြေအပိတ်မျဉ်းတွင်လည်း ကွဲပြားကြ သည်။ ဒဂိုးတစ်ခု၌ အောက်ခြေမျဉ်းဟိုက်တစ်ခုသာ ပါသည်။ အခြားဒဂိုးတစ်ခု၌ အောက်ခြေမျဉ်းဟိုက်တစ်ခုနှင့်အတူ ဗိန္နုစက် သုံးစက်ပါပြီး ဒဂိုးများ၌မူ အောက်ခြေမျဉ်းသုံးခု လှိုင်းထပ် အတွန့် အလိပ်မျဉ်းဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဒဂိုးများ၏ ကျောဘက်များ၌မူ အဝိုင်းလိုက် ဘောင်ခတ် မျဉ်းအတွင်း၌ ဗိန္နုပြောက်များစီ၍ ပတ်လည်ပြည့်ခြယ်လှယ် ထားသည်။ ဗိန္နုစက်အရေအတွက်မူ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြချေ။ (၂၁) စက်မှ (၂၇) စက်အထိ ခြယ်လှယ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ နက္ခတ်တာရာများ အထိမ်းအမှတ်ဟု ယူရန်ရှိသည်။

ဘောင်ခတ်အဝိုင်းပတ်စက်ဝိုင်းအတွင်း၌ ဘဒ္ဒပိဋပုံကို ခြယ်လှယ်ထားရာ ထိုဘဒ္ဒပိဋပုံများလည်းတူသယောင်နှင့် ကွဲပြားကြ သေးသည်။ အပေါ်ထိုင်ခုံပြင်ညီ၊ အောက်ခြေပြင်ညီ၊ ခါးသိမ် ဘဒ္ဒပိဋပုံပါသလို အပေါ်ထိုင်ခုံပြင်ညီ၊ အောက်ခြေမျဉ်းဟိုက်က

အပေါ်ထိုင်ခုံပြင်ညီ အောက်ခြေမျဉ်းပြော့မျဉ်းကွေးစသည်ဖြင့် သုံးမျိုးခြယ်လှယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဘဒ္ဒပိဋ၏အပေါ်၌ ဗိန္နုပြောက် ငါးခုစီ တင်ထားသည်။

ဗိဿနိုးဒဂိုး

ဗိဿနိုးဒဂိုးလည်း အဆင်တန်ဆာများ ဆင်ယင်ပုံကို လိုက်၍ သုံးမျိုးကွဲပြားစွာ ရှိသည်။ မျက်နှာဘက်တွင် သီရိဝစ္ဆပုံ၊ ကျောဘက်တွင် ရောင်ခြည်ဖြာနေဝန်းပုံပါ ဒဂိုးမျိုး၊ မျက်နှာဘက် တွင် သီရိဝစ္ဆပုံ၊ ကျောဘက်တွင် ဘဒ္ဒပိဋပုံပါ ဒဂိုးမျိုးဟူ၍ တွေ့နိုင် သည်။

မျက်နှာဘက်ပါ သီရိဝစ္ဆပုံများမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြ ချေ။ တစ်ခု၌ သီရိဝစ္ဆအတွင်း၌ ဗိန္နုပြောက် ကိုးစက်ကို အထောင် ထည့်ထားသည်။ စေတီပုံဟု ယူရန်ရှိသည်။ အခြားတစ်ခု၌ သီရိဝစ္ဆ ၏ အထွတ်စေတီပုံကို သီရိဝစ္ဆ၏အတွင်း၌ ထည့်လှောင်ထားသည်။ ထိုအတွင်း အထွတ်ပုံသည် ဘေးနှစ်ဖက်မျဉ်းကွေးများ ခြယ်လှယ် ထားရာ “ဘဒ္ဒပိဋ”လောဟု တွေးဆဖွယ်ရာရှိသည်။ အခြား ဒဂိုး တစ်ခု၏ သီရိဝစ္ဆပုံမှာ ပျူဒဂိုးများတွင် တွေ့ရလေ့ရှိသော မျဉ်းကွေး မျဉ်းပြော့များအစား မျဉ်းဖြောင့်များဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားသဖြင့် တစ်မူကွဲပြားသည့် သီရိဝစ္ဆဟု ဆိုနိုင်သည်။

ကျောဘက်မှ ဘဒ္ဒပိဋပုံများကမူ သရေခေတ္တရာ ပျူဒဂိုး များတွင် ပါသည့် ဘဒ္ဒပိဋများနှင့် တူညီမှုရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အနားသတ်စက်ဝိုင်းနှင့် ဗိန္နုပြောက်များ စီစီညီညီ ဝန်းရံထားသည့် ခြယ်လှယ်မှုမျိုးနှင့်ချည်း ဖြစ်သည်။ ဘဒ္ဒပိဋပုံသည် အပေါ်ထိုင်ခုံ

ပြင်ညီ၊ အောက်ခြေအခင်းပြင်ညီ ခါးသိမ်ဘဒ္ဒပိဋပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ ဘဒ္ဒပိဋပေါ်၌ တင်သော အစက်မှာလည်း ငါးစက်ဖြစ်သည်။

ရောင်ခြည်ဖြာနေဝန်းပုံကမူ သရေခေတ္တရာဒဂီးနှင့် မတူပေ။ ဖြာထွက်နေသော ရောင်ခြည်တန်းများကြားတွင် ဗန္ဓုပြောက်များ ခြယ်လှယ်ထားသည်။

အခြားသော ယူဒဂီးများနည်းတူ ဗိဿနိုးဒဂီး၏ သီရိဝစ္ဆ၌ အထက်ဘက်တွင် နေနှင့်လ၊ အောက်ပိုင်းတွင် ရေလှိုင်းရစ်၊ ဘေးနှစ်ဘက်တွင် လှံတံ၊ ဝရဇိန်၊ ခရုသင်းစသည်တို့ ခြယ်လှယ်ထားသည်။ အရွယ်အစားများကမူ ဒသမ ခုနစ်လက်မ၊ ဒသမ ရှစ်လက်မ၊ ဒသမ ကိုးလက်မ အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။

ဟန်လင်းဒဂီး

ဟန်လင်းဒဂီးများတွင်လည်း မတူသော ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်ပုံသုံးမျိုး တွေ့ရသည်။ မျက်နှာဘက်တွင် သီရိဝစ္ဆပုံပါရာ၌ တူညီကြပြီး ကျောဘက်၌ ရောင်ခြည်ဖြာနေဝန်းပုံ ဘဒ္ဒပိဋပုံနှစ်မျိုး တွေ့ရသည်။

သီရိဝစ္ဆ၌လည်း မတူကွဲပြားမှု ရှိသေးသည်။ ဒဂီးတစ်ခု၌ သီရိဝစ္ဆအတွင်း ခရုသင်းပုံ ခြယ်လှယ်ထားသည်။ သရေခေတ္တရာဒဂီးတစ်ခုနှင့် ဆင်ဆင်တူသည်။ သို့သော် ခရုသင်းအောက်၌ ဗန္ဓုစက်တစ်ခု သီရိဝစ္ဆအောက်ရှိ မျဉ်းပိတ်၏အောက်၌ ဗန္ဓုပြောက်သုံးခု ပါရှိသည်။

သီရိဝစ္ဆတစ်ခု၏အတွင်း၌ သီရိဝစ္ဆ၏ အထွတ်ပုံ ထည့်ထားသည်။ စေတီသဘောယူဟန် ရှိသည်။ တစ်ဘက်၌ စကြာပုံပါပြီး အခြားတစ်ဘက်၌ ဘဒ္ဒပိဋပုံ ပါသည်။

အခြား သီရိဝစ္ဆတစ်ခု၌မူ သီရိဝစ္ဆအတွင်း ဗန္ဓုပြောက် ကိုးခုကို ထောင်လိုက်ဖြစ်အောင် စီ၍ ထည့်ထားသည်။ သီရိဝစ္ဆ၏အပေါ်တွင် နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်၊ အောက်တွင် ရေလှိုင်းရစ် လေးရစ်ပါသည်။ သီရိဝစ္ဆ၏ ဘေးတစ်ဘက်၌ လှံတံသင်္ကေတပါပြီး အခြားတစ်ဘက်၌မူ ပျက်ယွင်းနေ၍ မမှန်းဆသာချေ။

ကျောဘက်ဘဒ္ဒပိဋပုံများသည် သရေခေတ္တရာ ယူဒဂီးများတွင်ပါသည့် ဘဒ္ဒပိဋများနှင့်တူသည်။ ဘဒ္ဒပိဋအပေါ်၌ ဗန္ဓုပြောက်သည် သုံးခု၊ ငါးခု အသီးသီးပါရှိသည်။ ရောင်ခြည်ဖြာနေဝန်းပုံမှာ ဗိဿနိုး ယူဒဂီးများနှင့် တူသည်။ ရောင်ခြည်များကြား၌ ဗန္ဓုပြောက်တစ်ခုစီ ထည့်သွင်းခြယ်လှယ်ထားသည်။

ဝေသာလီဒုတိယခေတ် ဒဂီးများ

မြန်မာနိုင်ငံအနောက်ဘက် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ဝေသာလီဒုတိယခေတ် မင်းဆက်အလိုက် သွန်းလုပ်သော ဒဂီးများတွင် တစ်ဖက်၌ သီရိဝစ္ဆပုံပါပြီး အခြားတစ်ဖက်၌ နွားလားဥဿဘပုံနှင့် စာပါသည်။ ကျောဘက်ရော၊ မျက်နှာဘက်ပါ နှုတ်ခမ်းစပ်တစ်လျှောက် အနားသတ်မျဉ်း ပိုင်းပတ်ထားပြီး၊ ဗန္ဓုပြောက်များ စီကာ ဘောင်ခတ်ထားသည်။ စက်ဝိုင်းအတွင်းမှာမှ နွားလားဥဿဘပုံနှင့် သီရိဝစ္ဆပုံများကို ခြယ်လှယ်သွန်းခတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထူးခြားမှုကမူ ဝေသာလီ ဒုတိယခေတ်ဒဂီးများမှ သီရိဝစ္ဆပုံသည် သရေခေတ္တရာ၊ ဗိဿနိုး၊ ဟန်လင်းယူဒဂီးများပါ သီရိဝစ္ဆများနှင့် မတူခြင်းဖြစ်သည်။ အလယ်တွင် ရှည်မျောမျော မဏ္ဍိုင်

ထောင်လျက်ပါရှိပြီး တစ်ဖက်တစ်ချက်မှ နဂါးနှစ်ကောင်ရံနေဟန် ခြယ်လှယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သီရိဝစ္စ၏ အပေါ်ဘက်၌ နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်ပါပြီး သီရိဝစ္စကို ဘေးနှစ်ဘက်နှင့် အောက်ဘက်၌ ဗိန္နုပြောက်များ ဝန်းရံထားသည်။ ဘေးနှစ်ဘက် ဗိန္နုပြောက်များကို ခြယ်လှယ်ထားပုံမှာ ပန်းခွေတစ်ခုမှ ပန်းတက်၊ ပန်းခက်များ တွဲလဲကျနေဟန်မျိုး ဖြစ်သည်။

နွားလားဥဿဘ၏ အပေါ်၌ ဝေသာလီ ဒုတိယခေတ် ရေးထိုးလေ့ရှိသော စာ၊ အက္ခရာပါသည်။ မင်းဆက်အလိုက် သွန်းလုပ်သော ဒဂိုးများဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဒဂိုးသွန်းလုပ်သော မင်း၏အမည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

ကျိုက္ကသာဒဂိုး

ကျိုက္ကသာမြို့ဟောင်းတွင် တွေ့ရသောကြောင့် ကျိုက္ကသာ ဒဂိုးဟုခေါ်နိုင်သော ဒဂိုးများကလည်း အဆင်အယင် အခြယ် အလှယ် မူကွဲများနှင့် တွေ့ရသည်။ ပျူလူမျိုးတို့ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ခဲ့ရာ ဒေသဖြစ်၍ ပျူဒဂိုးဟုဆိုနိုင်သော်လည်း အခြားသော ပျူဒဂိုး များနှင့် အခြယ်အလှယ်ပိုင်း၌ မတူကွဲပြားမှုများ ရှိသည်။

သီရိဝစ္စပုံ၌ သီရိဝစ္စ၏ အတွင်းဘက်၌ အထွတ်ပုံ သုံးထောင့် ချွန်းတစ်ခု ထည့်လှောင်ထားသဖြင့် သုံးထောင့်ချွန်းပုံနှစ်ခုကို ဆင့်ပြီးထားသကဲ့သို့ ရှိနေသည်။ သီရိဝစ္စ၏ တစ်ဖက်၌ စကြာပုံ ပါပြီး အခြားတစ်ဖက်၌ ဘဒ္ဒပိဋပုံပါသည့် ဒဂိုးလည်း ရှိသည်။

သီရိဝစ္စတွင် အပေါ်ပိုင်း သုံးထောင့်ချွန်း၌ ဗိန္နုပြောက်တစ်ခု ပါသည့် ဒဂိုး၊ အပေါ်ပိုင်း သုံးထောင့်ချွန်း၌ ဗိန္နုပြောက်တစ်ခု

အတွင်း သုံးထောင့်ချွန်း၌ ဗိန္နုပြောက်တစ်ခုစသည်ဖြင့် ဗိန္နုပြောက် နှစ်ခုပါသည့် ဒဂိုး၊ အပေါ်ဘက် ဗိန္နုပြောက် နှစ်ခုစီပါသည့် ဒဂိုးဟူ၍ အမျိုးမျိုး တွေ့ရသည်။ ဘေးတစ်ဖက်၌ စကြာပါပြီး အခြားတစ်ဖက်၌ ဝရဇိန်လက်နက် သင်္ကေတ ခြယ်လှယ်ထားသည့် ဒဂိုးမျိုးလည်း ပါသည်။

ဒဂိုး၏ ကျောဘက် အနားသတ်စက်ဝိုင်းအတွင်း၌ ဗိန္နု ပြောက်များစီ၍ ဘောင်ခတ်ထားပြီး အဝိုင်းအတွင်း၌ ခရုသင်းပုံ ထည့်လှောင်ထားသည်။ ခရုသင်းပုံများမှာ ဖောင်းကားပြီး အဝိုင်း အတွင်းနေရာပြည့်မျှ နေရာယူထားသည်။

သဲကုန်းပျူ ဒဂိုး

သဲကုန်းပျူမြို့ဟောင်းတွင် တွေ့ရသော ဒဂိုးများတွင် ခြယ်လှယ် ဆင်ယင်ပုံမှာလည်း အခြား ပျူဒဂိုးများနည်းတူ တွေ့ရသည်။ မျက်နှာဘက်၌ သီရိဝစ္စပုံပါပြီး ကျောဘက်၌ ဘဒ္ဒပိဋပုံ ခြယ်လှယ် ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

သီရိဝစ္စအတွင်း၌ အလယ်တွင် မဏ္ဍိုင်ရှည်တစ်ခုရှိပြီး တစ်ဖက်တစ်ချက်မှ ဗိန္နုပြောက် လေးခုစီရံထားသည်။ ထိုသီရိဝစ္စ ၏ တစ်ဖက်၌ ခရုသင်းပုံ၊ အခြားတစ်ဖက်၌ မိုးကြိုးသွားချွန်းတောင်း ပုံလက္ခဏာ ခြယ်လှယ်ထားသည်။ အပေါ်ပိုင်းတွင် ပါနေကျ အတိုင်း နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်လက္ခဏာပါသည်။ အောက်ခြေ၌ ရေလှိုင်းရစ်များ ပါသည်။

ကျောဘက်ဘဒ္ဒပိဋ အောက်ခြေအခင်းမှာ မျဉ်းကွေးအဟိုက် ပုံ ဖြစ်သည်။

တကောင်းခေတ် ဒဂိုးများကဲ့သို့ လူရုပ်ပုံပါသော ဒဂိုး တစ်မျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ မျက်နှာဘက်တွင် မင်းနှင့် မိဖုရားဟု ယူဆရသည့် လူပုံနှစ်ခုပါသည်။ ကျောဘက်၌ ထီးဖြူအောက်တွင် မင်းနှင့် မိဖုရား ထိုင်နေသည်ကို ဝဲဘက်ယာဘက်မှ များမတ်များ ခြံရံနေဟန် ရေးဆွဲခြယ်လှယ်ထားသည်။

မျက်နှာဘက်ရော၊ ကျောဘက်မှာပါ အာရေဗျစာနှင့် တူသော စာတမ်းများပါသည့် ဒဂိုးများကိုလည်း သဲကုန်းမြို့ဟောင်း ၌ တွေ့ရှိရကြောင်း ဦးအောင်မြင့်က သဲကုန်းမြို့ဟောင်းအကြောင်း ဆောင်းပါးတွင် ပုံနှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်ကို လေ့လာဖတ်ရှု ရသည်။

တကောင်းဒဂိုး

သုတေသနပညာရှင်များ၊ တကောင်းမြို့ဟောင်းအတွင်း၌ တူးဖော်လေ့လာသည့်အခါ အခြားသော ပျူခေတ်ဒဂိုးများကဲ့သို့ အခြယ်အလှယ်များပါ ဒဂိုးများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ တကောင်း ဒဂိုးများ၌ မျက်နှာနှစ်ဖက်စလုံး၏ အလယ်ဗဟိုရံ၌ ဗိန္နုစက်ကို စက်ဝိုင်းငယ်နှစ်ခု ရံထားသည်။ ဘေးနှစ်ဖက်တွင် အချင်းဖြတ်မျဉ်း သုံးကြောင်းစီ ပါဝင်ပြီး အပေါ်ဘက်၌ မျဉ်းကွေး များ အဆင့်ဆင့် ခြယ်လှယ်ထားသည်။ ကျောဘက်နှင့် မျက်နှာ ဘက်နှစ်ခုစလုံး တူညီစွာ ခြယ်လှယ်ပါရှိသည်။ အောက်ဘက်တွင် ဗဟိုရံစက်ဝိုင်းမှ ဖြေလျော့ မျဉ်းနှစ်ခုသည် တစ်ဖက်တစ်ချက်သို့ ဆင်းပြီး ပြန်၍ လိပ်တက်နေဟန် ပါရှိသည်။ မျက်နှာပြင်နှစ်ခု စလုံးတွင် ဗိန္နုပြောက်များ များစွာခြယ်လှယ်ထားသည်။ ဤဒဂိုး၏

အရွယ်အစားမှာ အချင်း တစ်ဒသမ ခုနစ်လက်မ ရှိသဖြင့် အရွယ် အစားကြီးသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ငွေကြေးသဘော အသုံးပြုသည့် ဒဂိုး မဟုတ်တန်ရာဘဲ၊ အဆောင်သဘောသုံး အလှဆင် ပစ္စည်း သဘော ဒဂိုးဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆရသည်။

တကောင်းဒေသတွင် တွေ့ရသော ဒဂိုးတစ်မျိုးမှာလည်း အချင်း တစ်ဒသမ နှစ်လက်မရှိသည်။ ငွေဖြင့် ပြုလုပ်သည့် ဒဂိုး ဖြစ်သည်။ ဒဂိုး၏ မျက်နှာဘက် အနားသတ်ဘောင်ခတ်မျဉ်း အတွင်း၌ ဗိန္နုစက်များ စီ၍ ဝိုင်းပတ်ခြယ်လှယ်ထားသည်။ အဝိုင်း အတွင်း၌ အချင်းဖြတ်မျဉ်းနှစ်ကြောင်းဖြင့် အပေါ်ပိုင်း၊ အောက်ပိုင်း ပိုင်းကန့်လိုက်ပြီး အပေါ်ပိုင်း၌ ဗိန္နုစက်များ၊ မျဉ်းကွေးများကို ထပ်၍ ခြယ်လှယ်ထားပြီး အောက်ပိုင်း၌ ဗိန္နုစက်တစ်တန်း မျဉ်းပြောင့် တစ်တန်း၊ ထိုအပေါ်မှာမှ ဝဲဘက် ယာဘက်သို့ ဖြေကျ၍ လိပ်တက်ဟန် အခြယ်အလှယ်ပါသည်။ အလယ်ဗဟိုမျဉ်း နှစ်ကြောင်းကြား၌ ဗိန္နု စက်များ စီ၍ လှောင်ထားသည်။ အလယ်ဗဟို စက်ဝိုင်းငယ်အတွင်း ၌လည်း ဗိန္နုစက်များ ပေါက်ထားသေးသည်။

ကျောဘက်အပြင်အဆင်မှာ အခြားပျူဒဂိုးများကဲ့သို့ အနားသတ်ဘောင်ခတ်မျဉ်းနှင့် ဗိန္နုစက်များ မပါချေ။ အလယ်ဗဟို တွင် သရေခေတ္တရာ ပျူဒဂိုးများမှာကဲ့သို့ ရှည်မျောမျော ဒေါင်လိုက် ရိုက်ထားသည့် လက္ခဏာတစ်ခုပါသည့် စေတီဟု ယူဆနိုင်သည်။ အပြင်ဘက်မှ ဗိန္နုစက် ကိုးခုရံထားသည်။ ၎င်းကိုမှ အလင်းတန်း များ ဖြာထွက်နေဟန် ရောင်ခြည်တန်းများနှင့် ဗိန္နုစက်များက တစ်လှည့်စီ ရံထားသည်။ အပေါ်ဘက်တွင်လည်း ကန့်လန့်ဖြတ် မျဉ်းတစ်ကန့်၊ ဗိန္နုစက်တန်းတစ်ကန့် စသည်ဖြင့် သုံးကန့်ခြယ်လှယ်

ထားသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန (မန္တလေး) တွင် သိမ်းဆည်းထားကြောင်း သိရသည်။

ဤတကောင်းဒေသမှပင် အခြား ပျူဒေသများတွင် တွေ့ရသည့် သီရိဝစ္စပုံနှင့် ဘဒ္ဒပိဋပုံပါ ဒင်္ဂါးမျိုးကိုလည်း တွေ့ရသေးသည်။ အခြား ပျူဒင်္ဂါးများထက် ရှေးပိုကျသော ပုံစံဒီဇိုင်းအခြယ်အလှယ်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ဆိုရပါက တကောင်းတွင် တွေ့ရသော ဒင်္ဂါးများမှ သီရိဝစ္စပုံရော၊ ဘဒ္ဒပိဋပုံပါ သရေခေတ္တရာဒင်္ဂါး၊ ဗိဿနိုးဒင်္ဂါး၊ ဟန်လင်းဒင်္ဂါးများမှာကဲ့သို့ အရေးအကြောင်း မလှပမသေသပ်သေးပေ။ တစ်နည်းအားဖြင့် လက်ရာကြမ်းသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အောက်ခြေ၌ ရေလှိုင်းရစ် သုံးရစ် ပါသည်။ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကို ကိုယ်စားပြုဟန် ရှိသည်။ ထိုရေလှိုင်းရစ်ပေါ်မှ အပေါ်သို့ ထောင်တက်နေသော ရှည်မျောမျော သဏ္ဍာန်မှာ မြင်းမိုရ်တောင်ကို ကိုယ်စားပြုဟန် ရှိသည်။ ဘေးနှစ်ဖက်မှ နဂါးနှစ်ကောင်၊ မျက်နှာတစ်ပြင်လုံး ဗိန္နုစက်များ ပြည့်လျက်ရှိအောင် ခြယ်လှယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျောက်ဘဒ္ဒပိဋပုံကလည်း အောက်ပိုင်းအခင်းပြင်ညီပုံက ထင်ရှားသည်။ ခါးသိမ်နေရာမှ တစ်ဖက်တစ်ချက်သို့ ဝှေ့ဝဲပုံနေသော “ခါးစီး”ဟန်လည်း ပီပြင်သည်။ အပေါ်ပိုင်းထိုင်ခုံနေရာပြင်ညီအစား ဂဝယ်ပုံ ခုံးခုံးမို့မို့ အရစ်များ လေး ငါးရစ်ဆင့်ကာ ခြယ်လှယ်ထားသည်။ အရှေ့လောက ဓာတ်စွန်းမှ ထွက်ပြုလာသော နေဝန်းပုံကို ရေးခြယ်သရုပ်ဖော်ထားသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ အခြား ပျူဒင်္ဂါးများကဲ့သို့ အနားသတ်စက်ဝန်းနှင့် ဗန္ဓုပြောက်များလည်း ပါသည်။ ဤပုံများထက် လက်ရာပို

ကြမ်းသောဒင်္ဂါး၊ တစ်နည်းအားဖြင့် သီရိဝစ္စနှင့် ဘဒ္ဒပိဋပုံ ပီပီပြင်ပြင် မဖြစ်လာသေးသော ဒင်္ဂါးများလည်း ဤတကောင်းဒေသများတွင် တွေ့ရှိရသေးကြောင်း ဆရာချစ်စံဝင်းက သူ၏ တကောင်းမှ အသစ်တွေ့ရှိမှု ပျူအထောက်အထားများ စာအုပ်တွင် ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။

ထားဝယ်ဒင်္ဂါး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အောက်ဘက်စွန်းထားဝယ်ဒေသတွင်လည်း မျက်နှာနှစ်ဖက်စလုံး အခြယ်အလှယ်ပါ ဒင်္ဂါးများကို တွေ့ရသည်။ ထားဝယ်ဒင်္ဂါးများမှာ ခဲမဖြူ ခဲမပုပ်ဖြင့် သွန်းခတ်သော ဒင်္ဂါးများဖြစ်သည်။ မျက်နှာဖက်တွင် နဂါး (သို့မဟုတ်) နရားပုံနှင့် ရေလှိုင်းပုံ ပါရှိသည်။ ကျောက်တွင်မူ စာတန်းများ ပါရှိသည်။

ဟံသာဝတီဒင်္ဂါး

မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း (ဟံသာဝတီ) ဒေသတွင် တွေ့ရှိရသော ဒင်္ဂါးများကို ဟံသာဝတီ ဒင်္ဂါးဟူ၍ သတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို ဟံသာဝတီ ဒင်္ဂါးအချို့ကို ပဲခူးမြို့ရှေးဟောင်းသုတေသနပြုတိုက်တွင် ပြသထားရှိသည်။ ဟင်္သာရုပ်ပုံခြယ်ဒင်္ဂါးများဖြစ်သည်။ ဟင်္သာများ ခြယ်လှယ်ထားပုံမှာ တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင်မတူပေ။ အချို့က ဝဝကစ်ကစ်၊ အချို့က အချိုးကျကျ အချို့က ပိန်ပိန် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ခြယ်လှယ်ခဲ့ကြသည်။ ပဲခူးဟံသာဝတီသည် ရှေးခေတ်က မွန်လူမျိုးတို့ ထီးနန်းစိုက် နေထိုင်ရာ ဒေသဖြစ်ပြီး မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်နှင့်အညီ ဟင်္သာတို့

ပျော်မြူးရာဖြစ်၍ ဟံသာဝတီပြည်ဟု အမည်တွင်ခဲ့သော ဒေသ ဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးတို့ ခတ်လုပ်အသုံးပြုသည့် ဒဂိုးဖြစ်သဖြင့် ပဲခူးဟံသာဝတီ ဒဂိုးကို မွန်ဒဂိုးဟူ၍လည်း သိမှတ်ခေါ်ဝေါ်နေ ကြသေးသည်။

ရတနာပုံခေတ်ဒဂိုး

ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း ရတနာပုံခေတ်တွင် ရတနာပုံ မြို့တည် နန်းတည် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ ငွေဒဂိုးများ သွန်းလုပ်ခဲ့ရာ တစ်ဖက်မျက်နှာ၌ အလယ်တည့်တည့်တွင် ဥဒေါင်း ရုပ် ကဟန်၊ ဥဒေါင်းရုပ်၏ အပြင်ဘက်အနားပတ်လည်တွင် “တံဆိပ်တော်” ဟူသည့် စာတန်းခွေပါသည်။ အခြား မျက်နှာ တစ်ဖက်တွင် စုံပန်းခွေ၊ ခွေထားပြီး ပန်းခွေ၏ အနားပတ်လည်တွင် “ရတနာပုံ နေပြည်တော်” ဟူသော စာတမ်းခွေ ရေးထိုးထားသည်။ စုံပန်းခွေ အတွင်းကွက် အထက်ပိုင်းတွင် “ဝိ သုံးဒဂိုး” ဟူသော စာနှင့် အောက်ပိုင်းတွင် ၁၂၁၄ ဟူသော သက္ကရာဇ် အမှတ်အသား ရေးထိုးထားသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရား အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ပြီး၊ ရွှေနန်းသိမ်းသည့်ကာလကို အမှတ်ပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒဂိုးပြား၏ မျက်နှာနှစ်ဖက်စလုံး၌ နှုတ်ခမ်းသတ် ဗိန္နုပြောက်ကလေးများကို စီပြီး ရိုက်နှိပ်ထားသည်။ ထိုပုံစံ အတိုင်း တစ်ကျပ်သုံးဒဂိုး၊ ငါးမူးသုံးဒဂိုး၊ တစ်မတ်သုံးဒဂိုး၊ တစ်မူးသုံး ဒဂိုး၊ တစ်ပဲသုံးဒဂိုးများ ခတ်လုပ်ခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ ရွှေဒဂိုးများကိုလည်း ခတ်လုပ်ခဲ့ သေးသည်။ ဒဂိုး၏ မျက်နှာဘက်တွင် ခြင်္သေ့ရုပ် ခတ်နှိပ်ထားပြီး

ခြင်္သေ့ရုပ်၏ ပတ်လည်၌ “တံဆိပ်တော်” ဟူသော စာတမ်းခွေ ပါသည်။ ကျောဘက်အလယ်တည့်တည့်၌ ၁၂၂၈ ဟူသော သက္ကရာဇ်အမှတ်အသား စာလုံးကို စုံပန်းခွေရံပြီး ပန်းခွေ အပြင်ဘက်မှ “ရတနာပုံ နေပြည်တော်” ဟူသော စာတမ်းပါသည်။ ခြင်္သေ့ရုပ်ကို ခြယ်လှယ်ခြင်းမှာ မင်းတုန်းမင်းသည် အင်္ဂါနေ့သား ဖြစ်၍ အင်္ဂါသားကိုယ်စား ခြင်္သေ့ရုပ်ကိုယူခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုဒဂိုးများအပြင် သံဒဂိုး၊ ခဲဒဂိုးများကိုလည်း သွန်းလုပ် သေးသည်။ သံနှင့် ခဲဒဂိုးများတွင် ယုန်ရုပ်ကို ခတ်နှိပ်သည်။ ယုန်ဒဂိုး၏ မျက်နှာတစ်ဖက်၌ ယုန်ရုပ်၊ ယုန်ရုပ်အောက်၌ ၁၂၃၁ ဟူသော သက္ကရာဇ်ပြ ဂဏန်းအမှတ်အသား၊ ကျောဘက်တွင် “ကြေးနီဒဂိုး လေးပုံတစ်ပုံ” ဟူသော စာတမ်းနှင့် ပန်းပုံကို ခတ်နှိပ် သည်။ သံနှင့် ခဲဒဂိုးများတွင် ယုန်ရုပ်၊ ငွေဒဂိုးတွင် ဥဒေါင်းရုပ် တို့ကို ခတ်နှိပ်ခြင်းမှာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့တန်ဆာအဖြစ် ထင်ရှားသော နေ၊ လ နှစ်ပါးကို မြန်မာလူမျိုးတို့ အလေး အမြတ် ပြုစုမြဲဖြစ်သည်နှင့်အညီ နေတံဆိပ်၊ လတံဆိပ်များကို ထည့်သွင်း အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

ရတနာပုံခေတ်နှောင်းကာလ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် လည်း ဒဂိုးများ ခတ်နှိပ်အသုံးပြုခဲ့သေးသည်။ ထိုဒဂိုးများမှာ တိုးရုပ် တံဆိပ် ဒဂိုးများဖြစ်သည်။ ဒဂိုး၏ မျက်နှာစာဘက်၌ တိုးရုပ်နှင့် တိုးတံဆိပ် တော်ဟူသော စာတမ်းကို ခတ်နှိပ်ထားပြီး အခြား တစ်ဖက်တွင် ဝိုက်ပန်းခက်နှင့် “မူးသုံးဒဂိုး၏ ရှစ်ပုံတစ်ပုံ” ၁၂၄၀ ဟူသော သက္ကရာဇ်ပြ အမှတ်အသားဂဏန်းများ ပါသည်။ သီပေါမင်းမှာ စနေသားဖြစ်၍ စနေနံကိုယ်စားပြု တိုးရုပ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ကိုလိုနီခေတ်ဒဂါး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၂၄၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈ ရက်စပြီး နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ နယ်ချဲ့တို့ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သည့် ကိုလိုနီခေတ်တွင်လည်း ငွေကြေးအဖြစ် ဖလှယ်အသုံးပြုနိုင်ရန် ဒဂါးများကို သွန်းလုပ်ခဲ့ကြသေးသည်။ ထိုကိုလိုနီခေတ်ဒဂါးများ၌ သူတို့ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် (ဗြိတိသျှ) တို့၏ ထီးနန်းစံဘုရင်နှင့် ဘုရင်မရုပ်ပုံများကို ခတ်လုပ်ရိုက်နှိပ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုလိုနီခေတ်ဒဂါးများတွင် ဝိတိုရိယဘုရင်မပုံ၊ သတ္တမ အက်ဒွပ်ဘုရင်ပုံ၊ ပဉ္စမမြောက် ဂျော့ဘုရင်ပုံ၊ ဆဋ္ဌမမြောက် ဂျော့ဘုရင်ပုံများ တွေ့နိုင်သည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်းခေတ်ဒဂါးများ

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် သူ့လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ပြီး လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည်။ ထိုကာလမှနောက်ပိုင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရအဆက်ဆက်ကလည်း ငွေကြေးဖလှယ် သုံးစွဲရန် အလို့ငှာ၊ တစ်ကျပ်သုံး ဒဂါးမှစပြီး ငါးမူး၊ တစ်မတ်၊ ဆယ်ပြား၊ ငါးပြားစသည်ဖြင့် အကြွေစေ့များ ခတ်လုပ်သုံးစွဲခဲ့သည်။ ထိုသို့ ခပ်လုပ် ရာ၌ မျက်နှာစာဘက်တွင် လွတ်လပ်ရေး ဖခင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ တစ်ပိုင်းပုံ၊ ခြင်္သေ့ထိုင်နေဟန်ပုံ၊ စပါးနှံပုံများ ခတ်နှိပ်၍ သွန်းလုပ်ခဲ့သည်။

ဤတွင် ချုပ်၍ ဆိုချင်သည်မှာ ဒဂါးများကို ငွေကြေး ဖလှယ်ရန် အလို့ငှာဖြစ်စေ၊ အလှဆင်အဆောင်ပစ္စည်းအလို့ငှာ ဖြစ်စေ၊ သွန်းလုပ်ရာ၌ ရွှေငွေကြေးခဲ သတ္တုစပ် မည်သည့်ဝတ္ထု

ပစ္စည်းဖြင့် သွန်းလုပ် သွန်းလုပ် မျက်နှာနှစ်ဖက်စလုံး၌ အခြယ်အလှယ်များပါနေခြင်းမှာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အလှဆင် အတတ်ပညာသည် နယ်ပယ်စုံ၊ နေရာစုံ၊ ပစ္စည်းမျိုးစုံ၌ နေရာယူ ဖြန့်ကျက်နိုင်ခြင်းကို ပြသနေပေသည်။ ခြယ်လှယ်သည့် ပန်းအလင်္ကာများ ကလည်း အဓိပ္ပာယ်မဲ့၊ တောရမ်း မယ်ဘွဲ့ မဟုတ်ပေ။ သူ့အဓိပ္ပာယ် သူ့ရည်ရွယ်ချက်၊ သူ့သင်္ကေတနှင့်ချည်း ဖြစ်သည်။

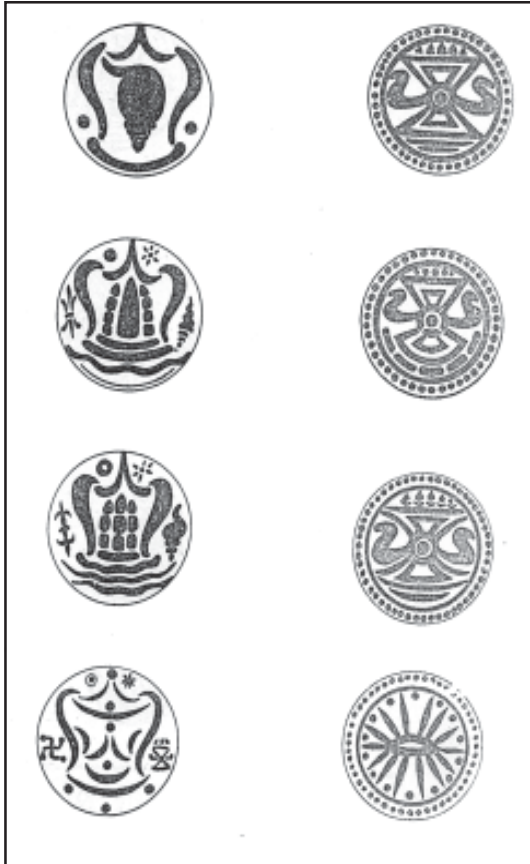
သမိုင်းဦးကာလ ဒဂါးများတွင် သီရိဝိဇ္ဇာပုံ၊ ဘဒ္ဒပိဋပုံ၊ နေဝန်းပုံများကို အဓိကအလေးပေး၍ ရေးဆွဲခြယ်လှယ်ခဲ့သည်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ပူဇော်သည့်သဘောဖြစ်ဟန် ရှိသည်။ သီရိဝိဇ္ဇာ ခေါ် အိမ်မွန်၊ ဘဒ္ဒပိဋခေါ် ထိုင်ခုံ၊ လှံတံစကြာ၊ ခရုသင်း၊ ရေလှိုင်း၊ မြင်းမိုရ်တောင်စသော အမှတ်သင်္ကေတများသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေဖဝါးတော်ပါ စက်လက္ခဏာ တစ်ရာရှစ်ကွက် အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ထိုစက်လက္ခဏာများကို ရနီင်သမျှ သင်္ကေတပြု၍ ထည့်သွင်းခြင်းဖြစ်ဟန်ရှိသည်ဟု ယူလိုသည်။

နောက်ပိုင်း သွန်းလုပ်သော ဒဂါးများကမူ ရည်ရွယ်ချက်ပြောင်းသွားကြဟန် ရှိသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အရုပ်တံဆိပ်များ၊ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သော မင်း၊ အစိုးရတို့၏ ပုံများ၊ ကိုယ်စားတော် အရုပ်များစသည်ဖြင့် ရှိလာသည်။ မည်သို့ဆိုစေ သွန်းလုပ်သမျှသော ဒဂါးများကို ကြည့်ပါက ခြယ်လှယ်ထားသော အဆင်တန်ဆာများနှင့် လှပပြီး ကျက်သရေရှိနေပေသည်။

၂၀၆

armif 0x/bf(yofrHbf)

သရေခေတ္တရာ ပျံဒဂီးလေးမျိုး
(သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းမှ ကူးယူဖော်ပြသည်။)

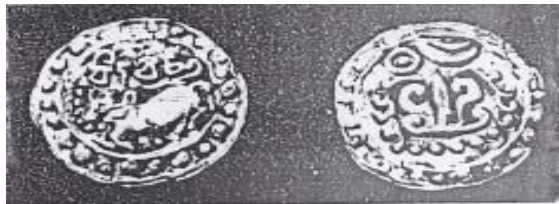
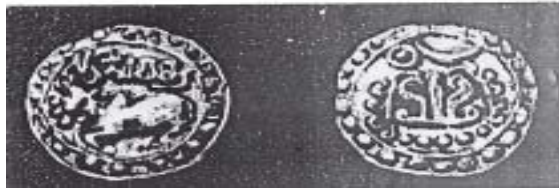
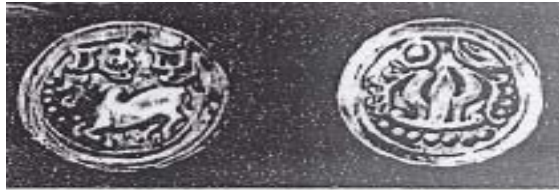
jrefmrlyeft vub

၂၀၇

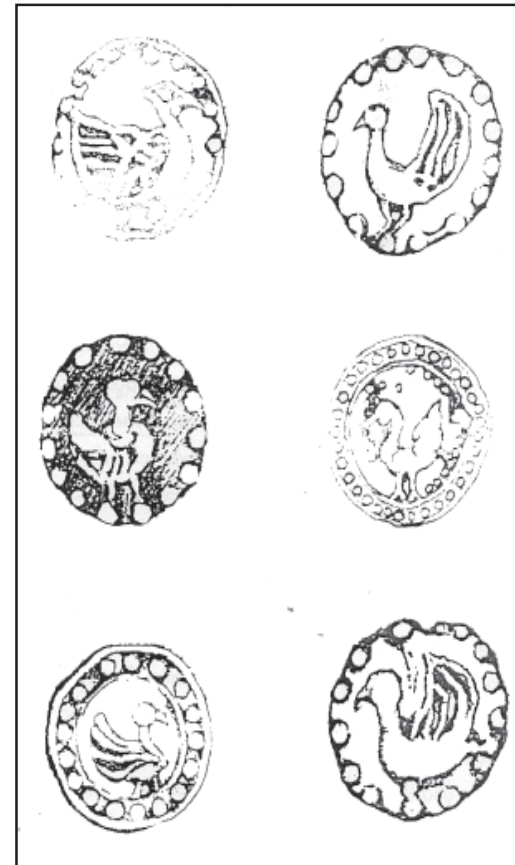
ဗိဿနိုးဒဂီး
(ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းမှ ကူးယူဖော်ပြသည်။)

armif 0၆၆၆(y၀၆၆၆၆၆)

ဝေသာလီဒုတိယခေတ် ဒင်္ဂါးများ
(အေဒီခြောက်ရာစု)

jrefmrlyeft vυ၆၆

ပဲခူး (ဟံသာဝတီ) ဒင်္ဂါးများ

အခန်း (၁၆)

မြေမီးဖုတ်အိုး အဆင်တန်ဆာ

ပျူခေတ်ရှေးဟောင်းမြို့တော်များတွင် တူးဖော်တွေ့ရှိသော မြေမီးဖုတ်အိုးများ၊ အိုးခြမ်းကွဲများ အလိုအရ မြန်မာတို့၏ မြေမီးဖုတ်အိုး ပြုလုပ်သော အတတ်ပညာသည် အေဒီ ၁ ရာစုစတင်မီကပင် ထွန်းကားနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ပြုလုပ်သော အိုးများကလည်း အရိုးအိုး၊ ချက်အိုး၊ ပြုတ်အိုး၊ သိုလှောင်အိုး၊ စားခွက်၊ သောက်ခွက်၊ ဆီမီးခွက်စသည်ဖြင့် စုံသည်။ ပုံသဏ္ဍာန်ကလည်း ဖင်လုံးပုံပါသလို ဖင်ပြားပုံလည်း ပါသည်။ လည်ပင်းမပါသော သပိတ်ပုံမျိုးလည်း ပါသည်။ လည်ပင်းပါပြီး နှုတ်ခမ်းလိပ်ထားသော ပုံလည်းပါသည်။ အရွယ်အစားကလည်း အကြီးအသေး စုံသည်။ တွေ့ရှိရသမျှသော ထိုမြေအိုးများတွင် ပြောင်ချောအိုးများရှိသလို အဆင်တန်ဆာ အခြယ် အလှယ်များပါသော အိုးများလည်း ပါသည်။ အိုးအပြင်ဘက် အခြယ် အလှယ် အဆင်တန်ဆာများကို ထောက်ဆပြီး ထိုခေတ်၊ ထိုအချိန် ကတည်းကပင် မြေမီးဖုတ်အိုးများတွင် အလှဆင်တန်ဆာခြယ်သည့် အနုပညာသည်များ ရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။

ထိုခေတ်က တွေ့ရသမျှသော မီးဖုတ်အိုးအဆင်တန်ဆာများမှာ များသောအားဖြင့် အစင်းအကြောင်းပေါ်အောင် လက်ဖြင့်

ခပ်ကြမ်းကြမ်း ရေးခြစ်ထားသည့် ပုံများသာဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ အများဆုံး တွေ့ရသည့် အဆင်တန်ဆာမှာ ဘီးသွား ပုံများ ဖြစ်သည်။ ဘီးသွားပုံကို အဆင်းအတက်ခြစ်ကြောင်း၊ တစ်ထပ်နှစ်ထပ်စသည်ဖြင့် ရေးဆွဲ တန်ဆာဆင်တတ်ကြသည်။ တြိဂံပုံရေးဆွဲပြီး ထိုတြိဂံပုံထဲ၌ မိုးစက်ကလေးများ စောင်းလွဲ၍ ကျနေဟန်ဖော်သည်လည်း ရှိသည်။ မိုးစက်အပိုက်အဝဲဖော်သည် လည်း ရှိသည်။ အိုးပတ်ပတ်လည် စတုဂံပုံလေးများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်ပြီးရေးဆွဲကာ အောက်ဘက်မှ သုံးထောင့်ပုံများ ချိတ်ထား သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ မုန်တိုင်းထန်နေသည့်ကာလ လှိုင်းထ နေပုံမျိုး ရေးဆွဲခြယ်လှယ်တတ်သကဲ့သို့ လှိုင်းလေ ငြိမ်သက်စဉ် လှိုင်းတွန့်ကလေးများ ပြေးလွှားနေဟန်မျိုးလည်း တွေ့ရသည်။

စောစောပိုင်းက တွေ့ရသော အိုးအဆင်တန်ဆာများမှာ အိုးပေါ်သို့ လက်ဖြင့် ခြစ်ကြောင်းများကို အလွတ်ရေးဆွဲခဲ့ကြ သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်မူ တံဆိပ်တုံးရိုက်သလို လက်နှင့် ရိုက်ပြီး အပြောက်ဖော်လာကြသည်။ ဒလိမ့်တုံးနှင့် လှိုမ့်ပြီး သရုပ်ဖော် တန်ဆာ ဆင်သည်လည်း ရှိလာသည်။

ပျူခေတ်ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းမှ တူးဖော်ရရှိသည့် မြေမီးဖုတ်အိုးများတွင် အဆင်တန်ဆာ ခြယ်လှယ်မှုသည် အဆင့်မြင့် လာသည်ဟု ဆိုရမည်။ မျဉ်းဖြောင့်များကို အသုံးပြုပြီး အပြောက် ဖော်သလို စက်ဝန်း မျဉ်းကောက်၊ မျဉ်းကွေးများဖြင့် ခြယ်လှယ် အပြောက်ဖော်သည်လည်း ရှိသည်။ အပြောက်အကွက်များအပြင် လူရုပ်၊ တိရစ္ဆာန်အရုပ်များကိုပင် သရုပ်ဖော်ခြယ်လှယ်သည်ကို

တွေ့ရသည်။ ဗိဿနိုးအိုးတွင် တွေ့ရသော အခြယ်အလှယ်များကို အကြမ်းအားဖြင့် အပြောက်အမွမ်းပုံ၊ ကြာပုံ၊ လူပုံ၊ တိရစ္ဆာန်ပုံ၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ သင်္ကေတအရုပ်ဟူ၍ ငါးမျိုးခန့် တွေ့ရသည်။

အပြောက်အမွမ်းဆိုသည်က မျဉ်းဖြောင့်ကို အသုံးပြုပြီး အကွက်အပြောက် ခြယ်လှယ်ထားသမျှကို သိမ်းကျုံးခေါ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မျဉ်းဖြောင့်၊ မျဉ်းကြောင်းကို ဒေါင်လိုက်ဖြစ်စေ၊ အလျားလိုက်ဖြစ်စေ၊ စွေစောင်းလျက်ဖြစ်စေ အသုံးပြုပြီး တြိဂံ၊ စတုဂံ၊ မှန်ကူကွက်စသည်ဖြင့် ပုံဖော်တတ်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ အိုးပတ်ပတ်လည် ခါးပတ်ထားသည့် မျဉ်းဖြောင့်နှစ်ကြောင်း အပြိုင်ရေးဆွဲထားပြီး ထိုမျဉ်းဖြောင့် နှစ်ကြောင်း၏ အပေါ်ဘက်၌ လေးထောင့်ကွက် ဖော်ကာ အောက်ဘက်၌ သုံးထောင့်ကွက်ဖော် သည်မျိုးလည်း တွေ့ရသည်။ ရေလှိုင်းပုံကို မျဉ်းကွေးဖြင့် မဖော်ဘဲ မျဉ်းဖြောင့်ဖြင့် ချွန်ကာ တွန့်ကာ သရုပ်ဖော်သည်လည်း ရှိသည်။ ထိုမျဉ်းဖြောင့် လှိုင်းတွန့်များပေါ်မှာမှ ဒေါင်လိုက်မျဉ်းကြောင်းများ တင်ထားသည်လည်း ရှိသည်။

ကြာပုံဆိုရာ၌ ကြာရိုး၊ ကြာစွယ်၊ ကြာနွယ်၊ ကြာရွက်၊ ကြာပွင့် အစုံပါအောင် ရေးခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။ ကြာပွင့်ဖတ်ပုံကိုသာ အချို့အိုးများ၌ ကြာမှောက်ပုံ၊ အချို့အိုးများ၌ ကြာလန်ပုံ ရေးဆွဲ ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အချို့ကို တစ်ထပ်၊ အချို့ကို နှစ်ထပ်စသည် ဖြင့်လည်း ပုံဖော်ကြသေးသည်။ ပျော့ပျောင်းသော မျဉ်းဖြောင့် ကြာဖတ်များ လန်ကျနေပုံလည်း ရေးဆွဲတတ်ကြသည်။

လူပုံမှာ စတုဂံပုံအကွက်များအတွင်း၌ ထိုင်နေဟန်၊ ကနေဟန်၊ ကစားနေဟန် လူပုံပေါ်ရုံ အနားရေးမျဉ်းများဖြင့် သရုပ်ဖော်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

တိရစ္ဆာန်ပုံများကိုလည်း စတုရန်းပုံအကွက်များအတွင်း၌ ငါးနှစ်ကောင်ပုံ၊ ဟင်္သာပုံစသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ သင်္ကေတများတွင် သီရိဝစ္စ၊ ကလသာအိုး၊ ကိတ္တိမုခ စသည်ဖြင့် အခြယ်အလှယ်များ ပါသည်။ “သီရိဝစ္စ”သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စက်တော်ရာ တစ်ရာရစ်ကွက် တွင်ပါသဖြင့် အထွတ်အမြတ်သဘောဖြင့် ခြယ်လှယ်ခြင်း ဖြစ်နိုင် သည်။ ကာလသာအိုးမှာလည်း မင်္ဂလာအတိတ်နိမိတ်ဆောင်သည့် သင်္ကေတဖြစ်သည်။ “ပြည့်စုံခြင်း”ဟု ယူနိုင်သည်။ ကိတ္တိမုခကို ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်းနိမိတ်ဖြင့် တန်ဆာဆင်ကြခြင်း ဖြစ်တန် ရာသည်။

တကယ်တော့ မြေမီးဖုတ်အိုး ပတ်လည်တွင် အဆင်တန်ဆာ များ ခြယ်လှယ်မှုအတတ်သည် “မြန်မာအစ၊ တကောင်းက”ဟု ဆိုသော တကောင်းခေတ်မှာကတည်းက အဆင့်မြင့်စွာ ထွန်းကား လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ တကောင်းမြို့ဟောင်းတစ်ဝိုက်တွင် ပျူခေတ် ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံများ၊ ပျူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ပျူအရိုးအိုးများကို အစုလိုက် အပုံလိုက်တွေ့ရသဖြင့် ခရစ်တော် မပေါ်မီကတည်းကပင် တကောင်းသည် ပျူတို့ အခြေချနေထိုင် ခဲ့ရာ နေရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ထိုတကောင်းဒေသတွင် တွေ့ရသော ပျူအရိုးအိုးများ၌ တံဆိပ်ရိုက် ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်သည့် လက်ရာများမှာ လက်ရာ

မြောက်အဆင့်မြင့်လှသည်။ အိုးပတ်လည်ကို အလှဆင်ရာ၌ စက်ဝိုင်းပုံများ ဆက်ကာ ဆက်ကာ အိုးကို ပတ်မိအောင် ရိုက်လေ့ ရှိသည်။ အချို့အိုးများ၌ စက်ဝိုင်းပုံများသည် တစ်တန်းတည်းသာ ရှိပြီး အချို့အိုးများ၌ အပေါ်အောက် နှစ်တန်း ရိုက်တတ်ကြသည်။ စက်ဝိုင်းအတွင်းမှာမှ ပန်းအလင်္ကာခြယ်လှယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆင်တန်ဆာ အရုပ်များတွင် နွားရုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ ဟင်္သာ ငှက်ရုပ်၊ ငှက်ဆင်ရုပ် စသည်တို့ပါသလို လူရုပ်ပုံလည်း ပါသည်။ လူရုပ်ပုံမှာ တင်ပလွင်ခွေထိုင်ဟန်၊ လက်လေးဖက် ရှိသည်။ သရဖူ ဆောင်းထားသည်။ စကြာမင်းပုံ ဖြစ်နိုင်ဟန်ရှိသည့် တစ်ဖက် တစ်ချက်၌ ဆင်ရုပ်နှင့် နွားလားဥဿဘရုပ်တို့ ပါသည်။

သမုဒ္ဒရာနှင့် မြင်းမိုရ်တောင် သရုပ်ဖော်ပုံလည်း ပါသည်။ တစ်ရာ့ရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာတော်ပါ အမှတ်အသားများကို တတ်နိုင်သမျှ ယူပြီး ဘုရားရှင်အား ပူဇော်သည့် သဘောမျိုး ခြယ်လှယ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည့် နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်၊ ဗြဟ္မာပြည် ၂၀ ကိုယ်စားပြုဘုံဆင့်ပါ နတ်ပြည်ပုံနှစ်ပုံယှဉ်လျက် သရုပ်ဖော်မှုကို လေးထောင့်ဝိုင်းပုံအတွင်း ခြယ်လှယ်ပြီး အပြင်မှ ဗိန္နုစက်များဖြင့် ဝန်းရံထားသည်။ ထိုဗိန္နုစက်များသည် နက္ခတ်တာရာ၏ သဘော ကို ယူသည်လောဟု စဉ်းစားစရာ ရှိသည်။ သီတာခုနစ်တန်း၊ အိုင်ကြီး ခုနစ်အိုင်၊ အနောတတ္ထရေအိုင်၊ ယုဂန္ဓိရ်တောင်၊ ကေလာသတောင်၊ နေ၊ လ၊ စကြာ၊ ကြာမျိုးလေးပါး၊ ပတ္တမြားရတနာစသောသင်္ကေတ လက္ခဏာများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ စိတ်ကူးစိတ်သန်းနှင့် သရုပ် ဖော်ဆင်ယင်သည့်အတတ်၌ များစွာ အဆင့်မြင့်ပြီး နှောင်းခေတ် ပညာရှင်များ အတုယူဖွယ် ပန်းအလင်္ကာများဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင် ပေသည်။

ပျူခေတ်မှ လွန်ပြီးနောက် ပုဂံခေတ်ရောက်သည့်အခါ မြေမီးဖုတ်အိုး အဆင်တန်ဆာများသည် အဆင့်အတန်း ပို၍ မြင့်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အဆင်တန်ဆာများကို အဝိုင်းပုံ၊ လေးထောင့်ပုံ၊ မှန်ကူကွက်ပုံ၊ ဘဲဥပုံများတွင် ထည့်လှောင်ကာ သရုပ်ဖော်လာကြသည်။ တစ်ကွက်ချင်း သရုပ်ဖော်မှုမျိုး ဖြစ်သည်။ အဝိုင်းပုံ ဂန္ဓာမာ ပွင့်ချပ်ဝိုင်းပုံမျိုးရှိသလို ပွင့်ချပ်ချွန်ပုံမျိုးလည်း တွေ့ရသည်။ ဇောင်းချမ်းပုံလည်း ပါသည်။ ရောင်ခြည်ဖြာထွက် နေသော ကြာပွင့်ဖတ်အတွင်း၌ ကနုတ်ပန်းလှောင်ထားပုံလည်း တွေ့ရသည်။ ကြာပွင့်ဖတ်အတွင်းမှ အညွန့်အခက်ပုံလှောင်ထား သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

စတုဂံပုံအတွင်း၌ ပြောင်းပင်ပုံ၊ ကြာဖတ်များ ထောင်ပြီး လန်နေပုံ၊ ပွင့်ဖတ်လေးခုပါ ပန်းများ တွေ့ရသလို ဥဒေါင်းရုပ်၊ ဟင်္သာ ရုပ်များလည်း ရေးဆွဲတတ်ကြသည်။ မှန်ကူကွက်အတွင်းမှ စကြာ၊ စတုရန်းကွက်အတွင်းမှ သီရိဝစ္စပုံ၊ မိုးစက်များကျနေဟန်ပုံ၊ ပုလဲလုံးများအပေါ်မှ အောက်ကျဆင်းနေပုံ၊ ရောင်ခြည်ဖြာထွက် နေသော နေဝန်းပုံ၊ စက်ဝိုင်းပုံထဲမှ ပြောင်းပင်ပုံစသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး တွေ့ရသည်။

ရောင်ခြည်ဖြာထွက်နေသော စက်ဝိုင်း (နေသဏ္ဍာန်) အတွင်း မှ ဘဲငန်းပုံ၊ ညောင်ရွက်ပုံ၊ ဒိုင်းမွန်းပုံ စသည်တို့သည်လည်း ထူးခြား ဆန်းပြားသည့် အဆင်တန်ဆာများ ဖြစ်သည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ ဟံသာဝတီခေတ်တွင် မြေမီး ဖုတ်အိုး ပြုလုပ်သည့်ပညာသည် အဆင့်မြင့်လာသလို အိုးအလှခြယ် အနုပညာသည်လည်း အစွမ်းကုန်ပွင့်လန်းလာသည်ဟု ဆိုရမည်။

ပဲခူး ဟံသာဝတီမြို့ဟောင်းအတွင်း တွေ့ရသည့် အိုးခြမ်းကွဲများကို လေ့လာသည့်အခါ မြေမီးဖုတ်အိုးများတွင် အလှဆင်ပုံမှာ တံဆိပ်တုံး ရိုက်သလို အိုးပတ်ပတ်လည် တံဆိပ်ရိုက်နည်းမျိုးဖြင့် တန်ဆာဆင် သည်ကို တွေ့ရသည်။ တံဆိပ်တုံးရိုက်ထားပုံမှာ အချို့လည်း အနား ချင်းထိသည်အထိ ရိုက်ထားပြီး အချို့မှာ ခပ်ကြကြ လှည့်ရိုက်ထား ပုံမျိုး ဖြစ်သည်။

တွေ့ရသမျှသော အိုးအဆင်တန်ဆာ တံဆိပ်ပုံစံများတွင် ဂုံးမိုးနှင့် လိုဏ်ဂူပေါက်သဏ္ဍာန်မျိုး အတွေ့ရများသည်။ ဂုံးအမိုး နှစ်ခု ယှဉ်လျက် ဆက်ထားသော ဂူပေါက်ပုံမျိုးလည်း ပါသည်။ အဂ္ဂိရတ်လုပ်ငန်းသုံး “လုံ”ခွက်ပုံစံမျိုးပါသလို အောက်ဖက် ဖင်ဝိုင်း ပြီး ကိုယ်ထည်အနည်းငယ်ရှည်သော စမ်းသပ်ဖန်ပြွန်ပုံမျိုးလည်း တွေ့ရသည်။ အောက်ဘက်အဝကျယ်ပြီး အပေါ်ဘက် အနည်းငယ် ရှူးသော ရှေးခေတ်ဝန်ကြီးများဆောင်း “ဗောင်း”ပုံမျိုးလည်း တွေ့ရ သည်။ အထူးခြားဆုံး တံဆိပ်ပုံစံမှာ မြင့်မားရှည်လျားသော မျှော်စင်ပုံဖြစ်သည်။ အောက်ဘက်ကျယ်ပြီး၊ အထက်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်း ရှူးသွားပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ စက်ဝိုင်းပုံ၊ လေးထောင့် စပ်စပ်ပုံ၊ လေးထောင့်ဝိုင်းပုံများ လည်း ပါသည်။

အိုးမျက်နှာပြင်၌ တံဆိပ်ရိုက်သည့်အခါ အချို့က တံဆိပ် တစ်မျိုးတည်းကို အပေါ်၊ အောက်၊ ဘေး၊ အဆင်ပြေသလို လှည့်ပတ်ရိုက်ထားပြီး၊ အချို့ကိုမူ တံဆိပ်နှစ်မျိုး၊ သုံးမျိုးထိ စနစ် တကျထိစပ် အကွက်ချကာ ရိုက်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤ ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) ခေတ် အိုးအဆင်တန်ဆာများတွင် ယေဘုယျ အားဖြင့် လူရုပ်၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်၊ နေ၊ လစသော ကမ္ဘာ့အဆင် တန်ဆာများနှင့် အပြောက်အမွမ်းဟူ၍ တွေ့နိုင်သည်။

လူရုပ်၌ လူယောက်ျား၊ လူမိန်းမပုံ၊ ကလေးပုံ၊ လင်မယား စုံတွဲ၊ ချစ်သူစုံတွဲပုံတို့အပြင် ဆင်စီးလူရုပ်၊ မြင်းစီးလူရုပ်၊ ဟင်္သာစီး လူရုပ်ဟူ၍လည်း တွေ့ရသည်။ ဆင်စီးလူရုပ်တွင် ဆင်ဦးစီးပုံ၊ နောက်ထိုင်ပုံ၊ ကုန်းလယ်စီးဘုရင် (သို့မဟုတ်) မင်းသားပုံစသဖြင့် ပါဝင်သည်။ ဟင်္သာရုပ်စီး လူပုံမှာလည်း နန်းတော်တွင်း၌ မင်းသမီး များထုံးဖွဲ့သည့် ဆံပင်ပုံမျိုးပါ အမျိုးသမီးရုပ်၊ (မင်းသမီးရုပ်ဟု လည်း ဆိုနိုင်သည်။) ဗြဟ္မာဏ အယူဝါဒရှိ ဟင်္သာစီး သူရဿတီ နတ်သမီးရုပ်ပုံမျိုးတို့ တွေ့ရသည်။

တိရစ္ဆာန်ပုံများတွင် ဆင်၊ မြင်း၊ ဟင်္သာ၊ ငါးနှစ်ကောင်၊ သားသမင်ပုံ၊ ဥဒေါင်းပုံ၊ နွားပုံ၊ ခြင်္သေ့ပုံ၊ မိကျောင်းပုံစသည်တို့ကို တွေ့နိုင်သည်။ ဆင်ပုံမှာလည်း လူစီးထားသော ဆင်၊ လူမစီးသော ဆင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးတွေ့နိုင်သည်။

နေလစသော ကမ္ဘာ့အဆင်တန်ဆာပုံမျိုးတွင် လက်နက် စကြာပုံ၊ နေတံဆိပ်အထိမ်းအမှတ်နှင့် ဥဒေါင်းရုပ်၊ ကြယ်နက္ခတ် တာရာများ ပါဝင်သည့် စကြာဝဠာစက်ဝန်းပုံများကို ထူးခြား ဆန်းပြားစွာ သရုပ်ဖော်ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ပန်းပုံများတွင် လေးထောင့်ကွက်အတွင်း၌ အလယ်ဝတ်ဆံ ဝိုင်းနှင့်အတူ ပွင့်ဖတ်လေးဖတ်ပါ ပန်းပုံ၊ အညွန့်အခက်များ ဟိုဘက် သည်ဘက် ယှက်ဖြာပြီး တက်နေသည့် ပန်းပင်ပုံ၊ နေကြာ ပန်းပုံ၊ ကြာပန်းပုံ၊ ထန်းပင် (သို့မဟုတ်) အုန်းပင်ကဲ့သို့သော အပင်ပုံများလည်း ပါသည်။

မျဉ်းဖြောင့်များဖြင့် “အပြောက်အမွမ်း”ဖော်ထားသည့် အဆင် တန်ဆာများကလည်း ဆန်းသစ်သော တီထွင်မှုများ ဖြစ်သည်။

လေးထောင့်ကွက်အတုံးကလေးများကို တံဆိပ်တုံးတစ်ခုလုံးအပြည့် စီစီညီညီ နေရာချဖော်ပြသလို လေးထောင့်ကွက် အတုံးကလေး များဖြင့် ဘောင်ခတ်ခြင်း၊ သရုပ်ဖော်ပုံ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြား လေးထောင့်ကွက်တုံး အတန်းသုံးတန်းမှ လေးတန်းအထိ ခြားထား ပေးခြင်း၊ အောက်ခြေပလ္လင်ခုံအဖြစ်နေရာပေးခြင်း၊ မျဉ်းဖြောင့်ကို အသုံးပြုပြီး တုံးရှည်များ စီကာ စဉ်ကာ ခြားထားခြင်း၊ ခွေးသွားစိတ် ပုံဖော်ခြင်း၊ တြိဂံပုံအတုံးကလေးများ ပါသလို ရှည်လျားသော ရိုးတံတစ်ဖက်တစ်ချက်သို့ အုန်းလက်များ ဖြာ၍ ထွက်ပုံစသည့် အကွက်အပြောက်မျိုးလည်း တွေ့ရသည်။

ဟံသာဝတီခေတ် မြေမီးဖုတ်အိုးအနုပညာရှင်များသည် ထီးနှင့် နန်းနှင့် နီးစပ်ဟန် ရှိသည်။ သို့မဟုတ် နန်းခလေးအမူအရာ များကို မြင်တွေ့ရဖန်များဟန် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အိုးသရုပ်ဖော် အဆင်တန်ဆာများတွင် ထီးနန်းဆိုင်ရာအမူအရာများကို တွေ့ရ သည်။

အပေါ်ရှူးအောက်ကား မျှော်စင်ပုံ၊ အောက်ခြေ၌ ဆင်စီး သော မင်းသမီးရုပ်ပုံ ဖော်ထားသည်။ ဆံပင်ထုံးဖွဲ့ပုံကြောင့် ထီးနန်း နှင့် ပတ်သက်သည်ဟု ယူရခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားဆင်စီး လူရုပ်ပုံ တစ်ပုံမှာတော့ ဆင်ဦးစီးပါသည်။ ကုန်းလယ်တွင် ဆင်ပေါင်းဝန်း တင်ထားသည်။ ရှင်ဘုရင်များ၊ မင်းညီမင်းသားများ စသည်တို့ စီးနန်းလိုက်ပါသည့် ပေါင်းဝန်းပုံမျိုးဖြစ်သည်။ အခြားဆင်စီး လူရုပ်ပုံတစ်ပုံမှာမူ ကုန်းလယ်စီးဆင်ပေါင်းဝန်းထဲတွင် လူလိုက် ပါပြီး ဆင်ဦးစီးနောက်ထိုင် အစုံပါသည်။ ရှင်ဘုရင်ဆင်စီးပြီး တိုင်းခန်းလှည့်လည်သည့်ပုံဟု ဆိုနိုင်သည်။

အမြီးကိုမြှောက်ကာ နှာမောင်းကို ထောင်ပြီး ပြေးနေသော ဆင်ဆိုးကြီးအပေါ် ဆင်စီးသူရဲ၏ စီးနင်းဟန်မှာ ဆင်စီးကျွမ်းကျင် ပုံကို မြင်သာသည်။ ကုန်းလယ်မှာ မတ်တပ်ရပ်လျက်က ချွန်းကို ချိတ်ကာ စီးနေခြင်း ဖြစ်သည်။ လူပုံမှ ဦးခေါင်းအဆောင်း တန်ဆာမှာ မကိုဋ်ပုံဖြစ်သဖြင့် ရှင်ဘုရင်သော်လည်းကောင်း၊ မင်းညီ မင်းသားသော်လည်းကောင်း ဖြစ်တန်ရာသည်။

ကုန်းလယ်၌ ထိုင်ပြီး လက်တစ်ဖက်က ခါးထောင်လျက် ကျန်ညာဘက်လက်က ဆင်ဦးကင်ရုံရာ ချွန်းကို ချိတ်လျက် စီးသော ဆင်စီး သူရဲကမူ သာမန်ဆင်စီးလူဖြစ်ဟန် ရှိသည်။ ဆောင်းထားသည့် အဆောင်းကား ခမောက်ပုံ ဖြစ်နေသည်။ ဆင်ကလည်း အေးဆေးငြင်သာစွာ တစ်လှမ်းချင်းသွားနေပုံ ဖြစ်သည်။

မြင်းစီးလူရုပ်ပုံမှာ ခန္ဓာကိုယ်ဖွဲ့စည်းပုံအရ မိန်းမဖြစ်ဟန် ရှိသည်။ ဦးခေါင်းအဆင်တန်ဆာအရ သာမန်လူတစ်ယောက်တော့ မဟုတ်တန်ရာ။ မင်းမျိုးတော်ဝင်ထဲက ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆရသည်။

အောက်ခြေဖင်လုံးပုံ အပေါ်ပိုင်း တဖြည်းဖြည်း ရှူးသွား သည့် “လုံးရှည်”ပုံအတွင်း ကနုတ်ပန်းဘောင်ခတ်ကာ လှောင်ထား သော ပုံတစ်ပုံမှာ ဟင်္သာ (ဘဲငန်းနှင့်တူ) စီး မင်းသမီးပုံ ဖြစ်သည်။ လက်နှစ်ဖက်ကို ရင်မှာ ယှက်ပြီး လက်အုပ်ချိဟန်ဟု မှတ်ယူရသည်။

ဤပုံခူး ဟံသာဝတီခေတ် အိုးအဆင်တန်ဆာများတွင် အထူး ခြားဆုံးပုံမှာ နွားနှစ်ကောင် ဝှေ့နေပုံ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုပါက နွားတိုက်ပွဲဖြစ်သည်။ နွားနှစ်ကောင် ခေါင်းချင်းဆိုင်ဝှေ့နေသည့် နေရာတည့်တည့် လူပုံက ခွလျက် တွေ့ရသည်။ နွားတိုက်ပွဲ သရုပ်ပါလှသည်။

အမိုးခုံးဂူပေါက်တံဆိပ်တစ်ခုတွင် လူယောက်ျား၊ လူမိန်းမ စုံတွဲပုံနှင့် အောက်ဘက်တွင် ကလေးငယ်တစ်ယောက်ပုံ ရေးဆွဲထားသည်။ ထိုစုံတွဲ၏ သားငယ်ဖြစ်ဟန် ရှိသည်။ သားငယ်ကို လက်တစ်ဖက်တစ်ချက်စီက ဆွဲပြီး မှောင်ပိန်းနေသည့် ဂူထဲသို့ တိုးဝင်နေသည်မှာ ပုထုဇဉ်တို့ မျက်ကန်းတစ္ဆေမကြောက် သားသမီး၊ လင်မယား သံယောဇဉ်ဖြင့် လောကီအမှောင်ထဲ တိုးဝင်နေပုံကို ခံစားရနိုင်သည်။

ဟံသာဝတီခေတ်တွင် အိုးအဆင်တန်ဆာအနုပညာသည် အတောက်ပဆုံး ပွင့်လင်းခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း၌ တဖြည်းဖြည်း မှေးမှိန်သွားဟန် ရှိသည်။ အမရပူရခေတ်အိုးအဆင်တန်ဆာများကို ကြည့်ပါက စက်ဝိုင်းပုံ၊ ဘဲဥပုံ တစ်ကွက်ချင်း သရုပ်ဖော်ပြီး ထိုစက်ဝိုင်းများ၊ ဘဲဥပုံများအတွင်း ငါး၊ ကဏန်းလက်မ၊ ဥဒေါင်း၊ စပါးနံ၊ ပန်းပွင့်စသည် တစ်ခုချင်းကိုသာ ရေးဆွဲထားကြသည်။ တစ်ကွက်ချင်းကြည့်ပါက လှပတင့်တယ်သော်လည်း အနုပညာ မြောက်မှုအရာ၌ကား ပဲခူး ဟံသာဝတီခေတ်လောက် မစွမ်းနိုင်ဟု ခံစားနားလည်ရသည်။

မြေမီးဖုတ်အိုးအဆင်တန်ဆာများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး ဒေါက်တာသန်းထွန်းက “မြန်မာ့အိုးသမိုင်း” စာတမ်းတွင် ဝေဖန်ချက်၊ သုံးသပ်ချက်နှင့်တကွ သုတေသနပြုရေးသားဖော်ပြခဲ့ဖူးသည်။ အိုးများ ပေါ်တွင် တွေ့ရသော အဆင်တန်ဆာ (၄၆) မျိုးကိုလည်း သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲပြထားသည်။ ထို့အတူ မြန်မာမှုပညာရှင်ဆရာကြီး ဦးအေးမြင့်ကလည်း "BURMESE DESIGN THROUGH DRAWING" စာအုပ်တွင် အိုးခြမ်းကွဲများမှာ တွေ့ရသည့် ဒီဇိုင်းပုံ

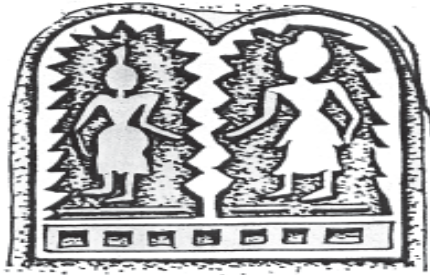
(၁၅၁) ပုံ ရေးဆွဲဖော်ပြခဲ့သည်။ အသေးစိတ်လေ့လာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပဲခူးဟံသာဝတီခေတ်အိုးအဆင်တန်ဆာများပုံကို ပန်းချီ မြသောင်း (ပဲခူး) မှ ခဲဖြင့် ခြစ်၊ ပုံဖော်ကာ ရေးဆွဲပေးထားသဖြင့် ပုံပေါင်း (၅၀) ခန့်ရှိပါသည်။ ကောင်းနိုးရာရာပုံများကို ဤစာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။

JJ1

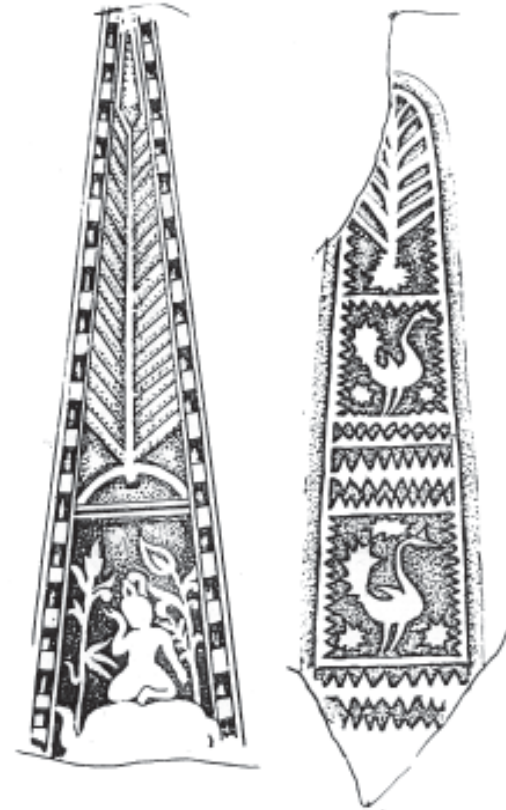
armi f 0f/bf(y0frHbf

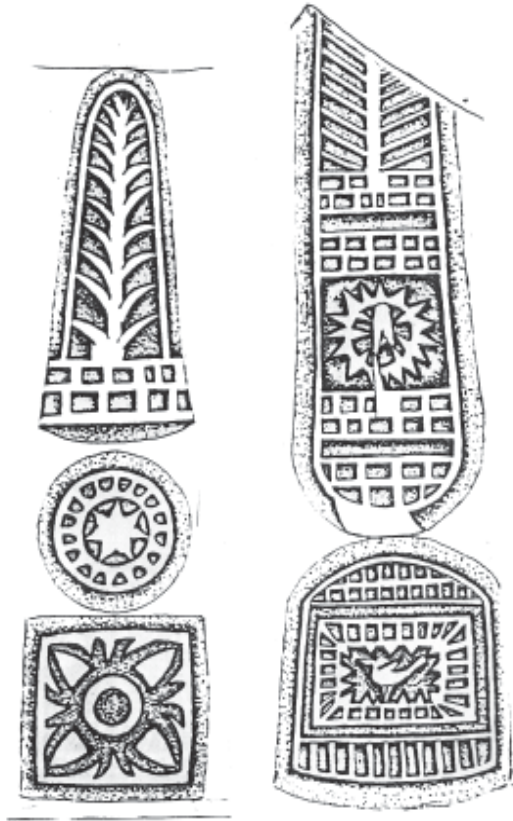
ဟံသာဝတီခေတ်အိုးခြမ်းကွဲများတွင်
တွေ့ရသောဒီဇိုင်းဟန်အမျိုးမျိုး

jrefmrlyeft vuñ

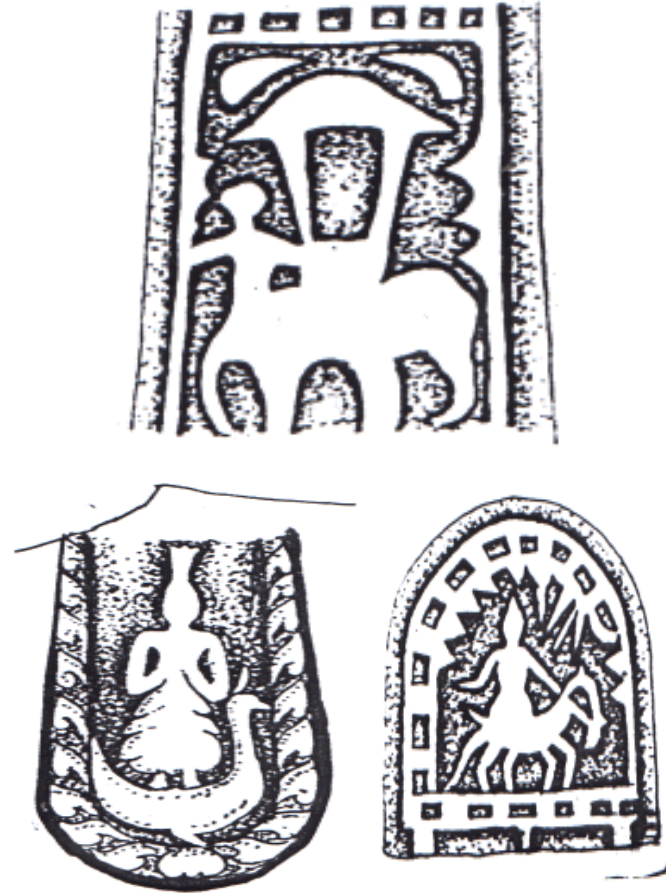
JJ2

ပဲခူး(ဟံသာဝတီ) မှ အိုးခြမ်းကွဲများတွင် တွေ့ရသော
ဒီဇိုင်းပုံအမျိုးမျိုး
(ဆင်စီးမင်းသမီး၊ ပန်းပင်များပါ အဖျားချွန်မျှော်စင်ပုံနှင့်
ဟင်္သာပုံပါအဖျားလုံးဝိုင်းဖန်ပြန်ရှည်ပုံ)

အိုးခြမ်းကွဲတံဆိပ်ပုံအမျိုးမျိုး။ (အဝိုင်းပုံ၊ လေးထောင့်ပုံ၊ ဝန်ကြီးဆောင်းဗောင်းပုံ၊ အောက်ဘက်ဖင်ဝိုင်းဖန်ပြွန်ရှည်ပုံများ)

တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုးကို စီးနေသော လူရုပ်ပုံပါ အိုးခြမ်းကွဲဒီဇိုင်းပုံအမျိုးမျိုး

အခန်း (၁၇)

မျက်နှာကြက်ပန်းအလင်္ကာ

ဂူဘုရား၊ တန်ဆောင်း၊ ကျောင်းစသည့် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်သည့်အခါ မျက်နှာကြက်သည် ပါစမြဲ ဖြစ်သည်။ မျက်နှာကြက်သည် ခေါင်းပေါ်တည့်တည့်၌ရှိရာ မော့ကြည့်ပါမှ မြင်ရ သည့်နေရာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာဗိသုကာပညာရှင်များသည် ထိုမျက်နှာကြက် ကိုပင် ကြည့်ချင်စရာ၊ ရှုချင်စရာဖြစ်အောင် အလှဆင်တတ်ကြသည်။ များသောအားဖြင့် မျက်နှာကြက်ကို ဆင်စွယ်ဝန်းယုက်၊ မှန်ကူကွက် စသည့် အကွက်အပြောက်များ၊ ပန်းများဖြင့် လှပအောင် အကွက်ချ ခြယ်လှယ်ကြသည်။

မျက်နှာကြက်ပန်းအလင်္ကာသဘောကို ပုဂံခေတ်ဂူဘုရား များတွင် ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဂူထဲကို ဝင်သည့် ဝင်ပေါက် ပေါင်းမိုးခုံးမျက်နှာကြက်ကိုပင် ပိန်းချော မထား၊ ဆေးရေး၍ အလှခြယ်လှယ်ကြသည်။ ဆင်စွယ်ဝန်းယုက် မှန်ကူကွက်စသော ပုံစံများအတွင်း၌ ကနုတ်ပန်းအမျိုးမျိုးနှင့် ဘုရားရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ ရေးဆွဲလေ့ရှိသည်။

ဘုရားဆင်းတုရုပ်ပွားတော်များကို ကနုတ်ပန်းများရံ၍ အကွက် လိုက်ရေးဆွဲခြယ်လှယ်ထားသည့် မျက်နှာကြက်ပန်းအလင်္ကာကို ရှုမြင်လိုပါက ပုဂံမင်းနန်သူ ဘုရားသုံးဆူအတွက် မြမျက်နှာကြက်

ပန်းကို ပြရပေမည်။ ဘုရားရုပ်ပွားတော်ပုံများကို လေးထောင့် စပ်စပ် အကွက် တစ်လှည့်၊ ထောင့်ရှစ်ထောင့် ရှစ်မြောင့်ပုံ တစ်လှည့်စီ စီရင်ခင်းကျင်းပြီး ကနုတ်ပန်းခွေ၊ ပန်းညွန့်အခွေအဝိုက်များနှင့် ခြယ်လှယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အရုပ်နှင့် ပန်းကို တစ်လှည့်စီ နေရာပေးကာ ခြယ်လှယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

မြင်းကပါ ဂူပြောက်ကလေးဘုရား၏ မြောက်ဘက်ဘုရား အမှတ်-၆၉၈ တွင်လည်း အနက်ရောင်ခံ၍ မြေဝါရင့်ရောင်ဖြင့် ခြယ်ထားသော မျက်နှာကြက်ပန်းများကို တွေ့နိုင်သည်။ ကြာဖတ် အနားရှိသော ရှစ်မြောင့်မှန်ကူကွက်အပြည့်ရှိသည့် ပုံစံဖြစ်သည်။

မှန်ကူကွက်တစ်ကွက်စီအတွင်း၌ ကြာရိုး ကြာဖူးများ ယှက်သန်း ဝိုင်းရစ်ထားသော ခိုနန်းချိုးအနားသတ်မျဉ်း ရှိသည်။ ထိုအနားသတ်အတွင်းတွင် လက်အုပ်ချီနေသော နတ်ရုပ်တစ်ပါးစီ ရေးခြယ်ထားသည်။ ပုံစံတစ်မျိုးတည်းကို ပွားထားခြင်း ဖြစ်သော် လည်း လက်ရာမြောက်သဖြင့် ဆန်းကြယ်သလို ရှိသည်။

ရုပ်ပွားတော်များမပါဘဲ ကြာရိုး ကြာစွယ် ကြာပန်းများ ဖြင့်သာ ခြယ်လှယ်ထားသော မျက်နှာကြက်များစွာ ရှိပေသေး သည်။ ဥပါလိသိမ် တောင်ဘက်ဘုရားတစ်ဆူတွင် အညိုရောင်၊ နံ့သာနုရောင်နှင့် မီးခိုးရောင် တို့ကို အသုံးပြု၍ ဆင်စွယ်ဝန်းယုက် ပုံဖော်ထားသည်။ စက်ဝိုင်းတစ်ခုစီအတွင်းရှိ ကနုတ်ပါသော စက်ဝိုင်းငါးခု ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ညောင်ရမ်းခေတ် မျက်နှာကြက်ပန်းအလင်္ကာများကို စစ်ကိုင်းမြို့၊ တိလောကဂူရုလိုဏ်ဂူနှင့် လောကမှန်ကင်းလိုဏ်ဂူ တို့တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ တိလောကဂူရုလိုဏ်ဂူမှ ဆင်စွယ်

ဝန်းယုတ်နှင့် ကုမုဒြာကြာပန်းသည် ထင်ရှားသည်။ ပွင့်ဖတ် အထပ်ထပ်ကို ရေးဆွဲထားသည်မှာ အနုစိတ်လှသည်။

လောကမှန်ကင်းဂူ အမိုးမျက်နှာကြက်ဆေးရေးများကမူ များစွာ ပျက်စီးပွန်းတီးလျက်ရှိပြီ ဖြစ်သည်။ ဂူဝင်ပေါက်သုံးခုရှိသည့် အနက် ဂူပေါက်တစ်ခု၏ အမိုးတွင်သာ မျက်နှာကြက်ပန်းများကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့နိုင်တော့သည်။ ခိုနန်းချိုးကွက်များဖြင့် ပန်းအလှအမျိုးမျိုးကို ခြယ်လှယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မျက်နှာကြက်ပန်း များသည် နံရံထိပ်ပန်းများနှင့် ဆက်ကာ စပ်ကာ ရေးဆွဲခြယ်လှယ် ထားသဖြင့် ဂူနံရံနှင့် မျက်နှာကြက်အောက်ခံ အင်္ဂတေသားကို ဖုံးလွှမ်းထားသလို ရှိသည်။ နံရံဟူ၍လည်းကောင်း၊ မျက်နှာကြက် ဟူ၍လည်းကောင်း မထင်မှတ် ရတော့ဘဲ ပန်းချီပြတိုက်ကြီးသဖွယ် ထင်မှတ်လာရသည်။ မြန်မာ ဗိသုကာပညာရှင်များနှင့် ပန်းပညာရှင် များ၏ စိတ်ကူး စိတ်သန်းနှင့် တီထွင်ဆန်းသစ်သည့်ဉာဏ်မှ ယိုစီးလာသည့် လက်ရာမွန်များအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ရပေမည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ဒုတိယသားတော် ဆင်ဖြူရှင် မင်း၏ ကျောက်စာဂူမျက်နှာကြက်ပန်းကလည်း တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ထူးခြားသည်။ အောက်ခံအကွက်အပြောက်များပေါ်တွင် အဝိုင်းပုံ တစ်တန်း၊ ဂရိ ကြက်ခြေခတ်ပုံတစ်တန်း၊ အကွက်များ ရိုက်ကာ၊ အဝိုင်းအတွင်းနှင့် ဂရိကြက်ခြေခတ်ပုံအတွင်း ဝတ်မှုန် ဝတ်ဆံ အပါ အဝင် ပွင့်ဖတ်များ၊ လတ်ဆတ်လန်းဆန်းစွာ ပွင့်အာနေဟန် ရေးဆွဲထားသည်။ တစ်ပုံနှင့် တစ်ပုံ မတူအောင်လည်း စီရင်ထား သည်။ အချို့ပန်းပွင့်၌ အလယ်ဗဟို ပါဝတ်မှုန် ဝတ်ဆံအဝိုင်းက ကြီးကြီး၊ ပွင့်ဖတ်များက ငယ်ငယ်၊ အချို့ ဝတ်ဆံအိတ်များက

ငယ်ငယ်၊ ပွင့်ဖတ်များက ကြီးကြီး စသည်ဖြင့် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ အချို့ပန်းများ၌ ပွင့်ဖတ်လေးခုသာပါပြီး အကြား အကြား၌ ဝတ်ဆံ တန်လေးများ စွန်းထွက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ပန်းချီလက်ရာအဖြစ် လေ့လာနိုင်သည်။

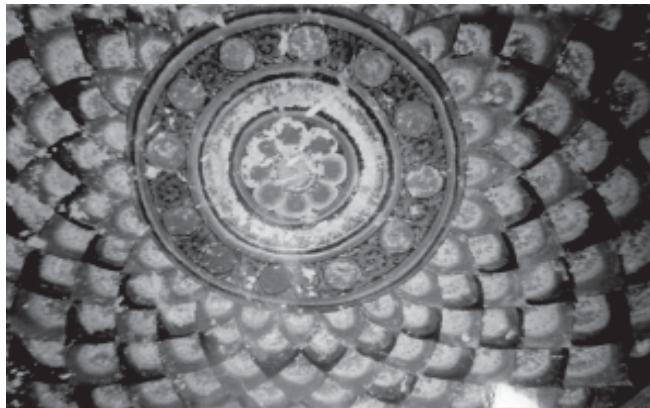

၂၃၀

armi f 0f/bf(y0frHbf

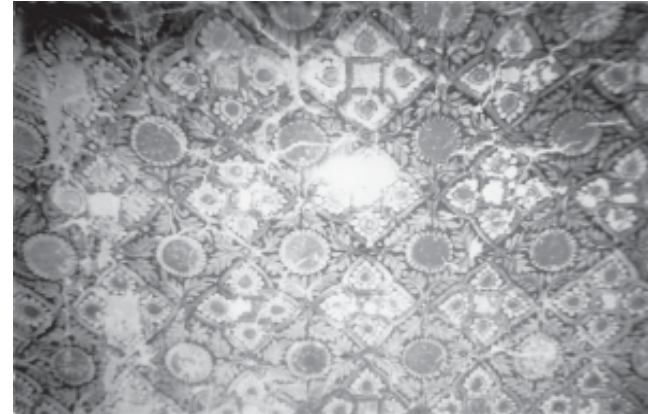
ပုဂံမင်းနန်သူ ဘုရားသုံးဆူမှ မျက်နှာကြက်ပန်းဆေးရေးပန်းချီ

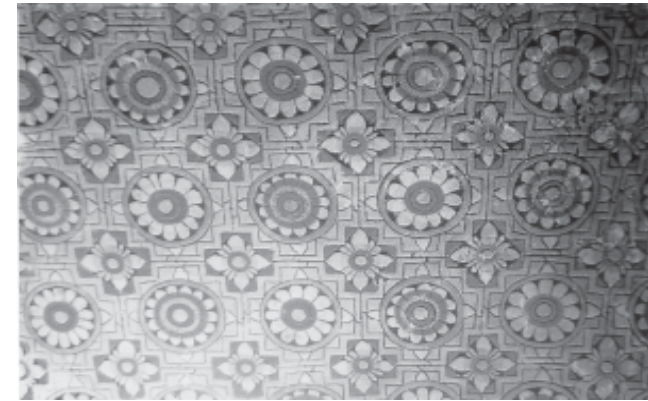
စစ်ကိုင်း၊ တိလောကဂူရုလိုက်ဂူမှ မျက်နှာကြက်ပန်းချီ (ကုမုဒြာကြာ)

jrefmrlyeft vuñ

၂၃၁

စစ်ကိုင်း၊ တိလောကဂူရုလိုက်ဂူမှ မျက်နှာကြက်ပန်း

ကုန်းဘောင်ခေတ်၊ ဆင်ဖြူရှင်မင်း(အေဒီ ၁၇၆၃-၁၇၇၆)၏ ကျောက်စာဂူ မျက်နှာကြက်ဆေးရေးပန်းချီ

အခန်း (၁၈)

အမိုးဘုံခွန်းပန်းအလင်္ကာ

မြန်မာ့ဗိသုကာပညာရပ်၌ “နန်းပြောက်” နှင့် “ကျောင်းပြောက်” ဟူသော ဝေါဟာရနှစ်ခု ရှိသည်။ နန်းတော်များတွင် ဆင်ယင်မွမ်းမံသော အပြောက်အမွမ်းကို “နန်းပြောက်”၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် ဆင်ယင်မွမ်းမံသည့် အပြောက်အမွမ်းကို “ကျောင်းပြောက်” ဟုခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက အဆောက်အအုံတစ်ခုကို မြင်လျှင် “နန်းတော်” လော၊ “ဘုန်းကြီးကျောင်း” လောဟု အလွယ်ခွဲခြားသိမှတ်နိုင်သည်မှာ ထိုအဆောက်အအုံတွင် ဆင်ယင်ထားသော အပြောက်အမွမ်းအပေါ် မူတည်သည်။

နန်းတော်များ၌ တင်သော အပြောက်သည် ကျဲပြီး၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၌ တင်သောအပြောက်က စိပ်သည်။ စည်းစနစ်သတ်မှတ်ချက်အရပင် နန်းတော်များ၌ အပြောက်များကို ကျဲကျဲသာတင်ရပြီး၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ အပြောက်ကို စိပ်စိပ်တင်ရရှိဖွယ်ဖြစ်သည်။ အမိုးဘုံပိုင်းတွင် ထိုဆင်ယင်မွမ်းမံသော အပြောက်အစိပ်အကျဲသည် မြင်သာထင်သာရှိသဖြင့် အလွယ်တကူ ခွဲခြားသိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအမိုးဘုံပိုင်းတွင် တင်သော အပြောက်အမွမ်းများကို “စုလစ်မွမ်းချွန်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “စုလစ်မွမ်းခေါင်း” ဟူ၍လည်းကောင်း

ခေါ်ကြသေးသည်။ အဆောက်အအုံအပေါ်၌ အချွန်အမွမ်းအဖြစ် တပ်ဆင်ထား၍ “စုလစ်မွမ်းချွန်” “စုလစ်မွမ်းခေါင်း” ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ “ကျီးရန်း” ဟုလည်း အခေါ်တစ်မျိုး တွင်ကျယ်သေးသည်။ အဆောက်အအုံ အမိုးများပေါ်၌ နိမိတ်မင်္ဂလာမရှိသော ငှက်ယုတ်၊ ငှက်ဆိုး ကျီးကန်းများ ဝင်ရောက်ရပ်နားပါက မင်္ဂလာမရှိဟု ယူဆပြီး၊ ကျီးကန်းများ မဝင်ရောက်နိုင်ရန် တားထား၊ ကာရံထားသည့် အရံအတားများဖြစ်သဖြင့် “ကျီးရန်း” ဟုခေါ်ကြောင်း မှတ်သားရသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အပြောက်အမွမ်းများတင်သည်ကို “အပြောက်အပြိုန်း” စီသည်ဟုလည်း ဝေါဟာရရှိသည်။

ရှေးခေတ်က အဆောက်အအုံများ၏ အမိုးဘုံပိုင်းကို လေ့လာသောအခါ “ပြာသာဒ်ဆောင်” “ဘုံဆောင်မကြီး” ဟူသော အမိုးပုံစံနှစ်မျိုး လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက် “နန်းတော်” နှင့် “ကျောင်း” နှစ်မျိုးစလုံး၌ ပြာသာဒ်ဆောင်သည် ပါဝင်ရမြဲ ဖြစ်သည်။ အထွတ်အမြတ်သဘောဖြင့် ဆောက်လုပ်ရသည့် ပြာသာဒ်သည် အမိုးဘုံအဆင့်ဆင့်တက်ပြီး ထိပ်၌ စု၍ ချွန်နေသော အဆောက်အအုံ ဖြစ်သည်။ ပြာသာဒ်များကို ဘုံ (၅) ဆင့်မှ (၁၁) ဆင့်အထိ ဆောက်လုပ်တတ်ကြကြောင်း များသောအားဖြင့် ဘုံခုနစ်ဆင့်ပြာသာဒ်မျိုးသာ အလုပ်အဆောင်များကြောင့်လည်း မှတ်သားရသည်။

ထိုပြာသာဒ်များတွင် အမိုးဘုံဆင့်တိုင်း၌ မုခ်တုရင်၊ ထောင့်တုရင်များ ခြယ်လှယ်တပ်ဆင်လေ့ ရှိသည်။ တုရင်များ၌ နေရာဌာနကို လိုက်၍ ထီးရှိမည်။ ငှက်မြတ်နား ရှိမည်၊ ထုပ်ကာ

ရှိမည်။ မှန်ကင်းတိုင်း၊ မှန်ကင်းရွက်စသည် ရှိမည်။ တုရင်ဝမ်း၌ သိကြားရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်များ ရှိမည်။

တုရင်တစ်ခု၏ အင်္ဂါရုပ်စုံအောင်လည်း စိုင်ပေါင်ပါမည်။ တော်ရနောင်ပါမည်။ အဆော်ပါမည်။ ကြေးကွေးပါမည်။ မှော်တန်း ပါမည်။ ထိုအပြောက်များတွင် ပန်းခွေ၊ ပန်းခွေတန်း၊ အပွင့်၊ အရွက်၊ အခက်စသည် ပါမည်။ မကန်းရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်စသည့် အရုပ်များလည်း ရှိမည်။

နန်းတော်ဖြစ်စေ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းဖြစ်စေ ဆောက်လုပ်ရာ၌ “ဆောင်မကြီး”သည် ပါရမ္မာ ဖြစ်သည်။ ထိုဆောင်မကြီးများကို “လည်ပေါ်”များဖော်၍ “တစ်လည်ပေါ်” ဘုံနှစ်ဆင့်၊ “နှစ်လည်ပေါ်” ဘုံသုံးဆင့်စသည်ဖြင့် ဆောက်လုပ်လေ့ ရှိကြသည်။ ထိုဘုံဆင့်များ၏ အမိုးပိုင်း၌ ခေါင်တန်းနေရာ၊ ရေဆင်းတံစက်မြိတ်နေရာ၊ မြင်းမိုရ်ပိတ် အစွန်းနေရာများတွင် အပြောက်အမွမ်း ခြယ်လှယ်စီရင်မြဲ ဖြစ်သည်။ ထိုဘုံဆောင်ပိုင်း အပြောက်အမွမ်းများကလည်း ပြာသာဒ်ဘုံဆောင် တို့တွင် တင်သည့် အပြောက်များနှင့် မခြား၊ ကနုတ်၊ ခြူး၊ သဇင်ခွေ ပန်းပြောက်များအပြင် နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ ဂဠုန်၊ ဟင်္သာ၊ ဥဒေါင်း စသော အရုပ်များကို သူ့နေရာနှင့်သူ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်မြဲ ဖြစ်သည်။

မှတ်သားရန်တစ်ခုမှာ နန်းတော်၊ အိမ်တော်စသော မင်းနှင့် ဆိုင်သော အဆောက်အအုံများတွင် ထုတပ်ရသောအပြောက်၊ မထု တပ်ရသော အပြောက်ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားရှိသည်။ ရှေးဟောင်း မှတ်တမ်းများ၌ နန်းတော်တွင် ထုတပ်ရသော အပြောက်မျိုး (၃၀) ရှိကြောင်း ပြဆိုကြသည်။ “နန်းပြောက် (၃၀)”ဟု ခေါင်းစီးတပ်ကြ

သည်။ ထိုနန်းပြောက် (၃၀) မှာ ရင်းဖျား၊ ရွဲကြိုး၊ ပုစွန်တုပ်ကွေး၊ လက်သား၊ ခြီး၊ မန်ကျည်းရွက်ကြိုး၊ မှော်တန်းဦး၊ ဘန္တံ၊ နားတောင်း ကြိုး၊ ဘဝါး၊ ရွှေကြိုးရွှေနွယ်၊ တော်ရနောင်၊ မှော်တန်း၊ အဖြေ၊ သရက်ကင်း၊ ညောင်ရွက်၊ နောက်လိုက်ပြားနှင့် မန်ကျည်းရွက်ကြိုး၊ မှော်၊ ထောင့်တုရင်၊ အဆော်၊ ခြင်ပိတ်၊ ပန်းဆွဲ၊ ရင်ရပ်၊ ကြီးကွေးတုံး၊ ထောင့်ဖုံး၊ ကြီးကွေး၊ စိန်ပုံ၊ ဝေယံပုံ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထို အပြောက်မျိုး (၃၀) ကိုသာ နန်းတော်များ၊ အိမ်တော်များ၌ တပ်ဆင် မွမ်းမံကြရသည်ဟု ဆိုသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် မွမ်းမံဆင်ယင်သော အပြောက် ကမူ “နန်းပြောက်” ထက်ပိုများဟန် ရှိသည်။ မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော်၏ မှတ်စုတွင် အမျိုးအမည် ခြောက်ဆယ်ကျော်ခန့် တွေ့ရသည်။ ရှေ့အခန်းတစ်နေရာတွင် ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။

ဝမ်းနည်းစရာကောင်းသည်မှာ ယနေ့ကာလ၌ ရှေးမူဟန် လက်ရာစစ် လက်ရာမှန်အဆိုင် “နန်းတော်”ဟောင်းများ ကြွင်းကျန် ရှိမနေရစ်တော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နန်းတော်ဆိုင်ရာ ပန်းအလင်္ကာများကို တပ်အပ်သေချာတွေ့မြင် လေ့လာခွင့်မရ ခြင်းသည် နှောင်းခေတ်မြန်မာနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့အတွက် ဆုံးရှုံးမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ကံကောင်းထောက်မချက် တစ်ခုတော့မူ ရှိပေသေးသည်။ မန္တလေး၊ ရတနာပုံနန်းတော် တည်လုပ်စဉ်က တစ်ပြိုင်တည်း တည်လုပ်ခဲ့သော မန္တလေး နန်းမြို့ရိုးမှ ပြတန်ဆောင်းပြာသာဒ်များကို ရှေးမူဟန်မပျက် တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၏ အမိုးဘုံပန်းအလင်္ကာများကိုမူ ရှေးမူလက်ရာအတိုင်း မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းတွင် လက်ရာစုံစုံ လေ့လာနိုင်သည်။ ဘုံဆင့်တိုင်း၌ အပြောက်ပန်း များနှင့် တင့်တယ်ကာ ရှုချင်စဖွယ် ရှိနေသေးသည်။

အမိုးဘုံပိုင်းအပြောက်၌ အရုပ်များ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင် ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ၁၁၈၀ ပြည့်နှစ် မုံရွေးဆရာတော်ရေးဖွဲ့သည့် “ပြာသာဒ်ကျောင်းဖွဲ့မော်ကွန်း”၌

“အမင်္ဂလာ အနိဋ္ဌဟု၊ ပါပသမုတ်၊ နွမ်းယုတ်မျိုးမည်၊ ညစ်သည်း စက်ဆုပ်၊ ငှက်ပုပ်ငှက်ညစ်၊ ဝဲရစ်ဝင်နား၊ ဖြင့်လင့်ငြားလည်း၊ ပယ်ရှားပြစ်ဆာ၊ ကင်းစိမ့်ငှာလျှင်၊ မဟာတေဇေါ၊ နုဘော်ပြင်းဟုန်၊ ဂဠုန်ငှက်မင်း၊ တောင်သို့နှင်းလျက်၊ တိမ်ညင်းမုခ်ပြင်၊ တုရင် မှာလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်း၊ ဥဒေါင်းဟင်္သာ၊ မင်္ဂလာငှက်၊ နားစေလျက်တိ၊ ထီးထက်မှာတုံ၊ လေးစုံငှက်မြတ်၊ စဉ်သင့်သတ်၏။ တုလွတ်ကောင်းရာ၊ ဗြဟ္မာသိကြား၊ နတ်သားနေလ၊ စသည်တို့ကို နဂိုသင့်ရာ၊ ရွှေဝါလျှံပတ်၊ ပြာသာဒ်နှင့်ချည်း၊ ခြည်းခြည်းသံညှင်း၊ စောင်းညင်းသံလွင်၊ ပဉ္စင် မှုတ်တီး၊ ကောင်းကြီးရွှင်လန်း”ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်ကို ဆင်ခြင်ရာသည်။

စက်ဆုပ်စရာကောင်းသော၊ မင်္ဂလာမရှိသော ငှက်ဆိုး ငှက်ယုတ်များ၊ တရစ်ဝဲဝဲပျံဝဲပြီး၊ ဝင်နားသည့်အခါ အပြစ် မဖြစ်အောင် ငှက်တကာတို့တွင် တန်ခိုးအကြီးမားဆုံးဖြစ်သော ဂဠုန်များ ထည့်သွင်းဆင်ယင်ရသည်ဟု နားလည်ရသည်။ မုတ်ထွတ် ရှိ တုရင်မှာလည်း မင်္ဂလာငှက်ဟုဆိုသော ဥဒေါင်း ဟင်္သာများ နားနေဟန်၊ ထီးအထက် ငှက်မြတ်နား ၌လည်း ငှက်မြတ်လေးမျိုးဟု

သတ်မှတ်ထားသော ဟင်္သာ၊ လင်းမြီးဆွဲ၊ ကြက်တူရွေး၊ ကြက်ရုပ်များ နားနေဟန်၊ ရှိနေဟန် ထုလုပ်တပ်ဆင်ထားပြီး မင်္ဂလာရှိအောင် ပြုလုပ်ထားသည်ဟု နားလည်ရပြန်သည်။ နတ်သားရုပ်၊ သိကြားရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်၊ နေနတ်သား၊ လနတ်သား အထိမ်းအမှတ်ရုပ်များ ကလည်း သင့်ရာ သင့်ရာမှာ နေရာပေးပြီး အစောင့်အရှောက် သဘော ကျက်သရေဆောင် မူသဘောကို ယူကာ ဆင်ယင်ကြခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

ထို့အတူ ပန်းများတွင်လည်း မင်္ဂလာအတိတ်နိမိတ်ကောင်း ဆောင်သည့် ပန်းများကိုသာ ရွေးချယ်၍ ဆင်ယင်မွမ်းမံကြသည်။ ဆိုရပါက သဇင်၊ သပြေ၊ ဂမုန်းအင်၊ ပဒုမ္မာ စသည့် ကြာမျိုးများကို အရိုးအရွက်၊ အဖူးအခက်၊ အပွင့်အသီး၊ ဝတ်ဆံ၊ ဝတ်မှုန်မှစ၍ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်ကြသည်။

အလားတူ တိရစ္ဆာန်ရုပ်တုရုပ်လုံးများကိုလည်း မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ နှုစဉ်ဘဝ၊ အလောင်းတော်ဘဝက အဖြစ်များကို ကြည်ညို အားကျသည့်သဘော၊ ပူဇော်လိုသည့်သဘောဖြင့် ထုဆစ် ခြယ်လှယ်ကြသည်။ ပမာအားဖြင့် ဘုရားလောင်း ငုံးမင်း၊ ယုန်မင်း၊ မျောက်မင်း စသည်တို့ ကိုယ်စားရုပ်တုများ ဖြစ်သည်။ ထိုအရုပ် များ၊ ပန်းများကို အထက်မှာထားရမည့် ပန်းကို အထက် အောက်မှာ ထားရမည့် ပန်းကို အောက်။ ထို့နည်းတူ အရုပ်များ ကိုလည်း သူ့နေရာနှင့်သူ နေရာချထားခြယ်လှယ်ကြရသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် မုံရွေးဆရာတော်က-
“ပန်းပွင့်မှာကား မင်္ဂလာဖြစ်စေ၊ သပြေမဉ္ဇူ၊ ဒါရူသဇင်၊ ဂမုန်းအင်နှင့် ညွှန်ရှင်လိမ်ယုက်၊ သရက္ခန်ရွှေကြာ၊ ပဒုမ္မာမျိုး၊ အရိုး

အရွက်၊ အဖူးအခက်က၊ ဝတ်ရက်ဝတ်ဆံ၊ ညှာတံသားသား၊
ကားကား ပွင့်ပုံ၊ သီးစုံနုရင့်၊ ရှုတိုင်းတင့်၏။ ကြီးမြင့်မြတ်ဂုဏ်၊
ငုံး၊ ယုန်၊ မက္ကဋ္ဌ၊ ကပ္ပဋ္ဌိတိ၊ ဗောဓိပွင့်ညောင်း၊ အလောင်းမြတ်ကို၊
ကြည်ညိုသဖြင့်၊ ချီးမြှောက်မြှင့်၏။ အောက်ဆင့်နေငြား၊ အရုပ်
များကို၊ ထက်ဖျားမတင်၊ ထက်ခွင်ယုံဝဲ၊ ရုပ်တကွဲကို၊ အောက်ဆွဲ
မထား”ဟူ၍ ပြာသာဒ်ကျောင်း ဖွဲ့မော်ကွန်း၌ ရေးဖွဲ့ခဲ့ခြင်း
ဖြစ်သည်။

အရုပ်များကို ဆင်ယင်ရာ၌ ဆင်ရုပ်၊ ကျားရုပ်၊ စိုင်းရုပ်၊
ကျွဲရုပ် စသည့် သားရဲတိရစ္ဆာန်များ ကိုက်ခဲမြူးတူးနေဟန်၊ ဘီလူး
ကြမ်းအရုပ်ကို ဆောက်ပုတ်၊ လေးမြား၊ တုတ်ဓားလှံချွန်းစသည်
ကိုင်ဟန်လည်း ပါသည်။ နဂါးကို ဂဠုန်ချီဟန်၊ ဂဠုန်နဂါး တိုက်ခိုက်
နေဟန်လည်း ပါမည်။ စိတ်ကူး စိတ်သန်းကောင်းကောင်းနှင့်
ရေးခြယ်ထုဆစ်မွမ်းမံ ဆင်ယင်လေ့ရှိကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် အမိုးဘုံပိုင်းရှိ ပန်းတို့၊ အရုပ်တို့၏ သဘောကို
သိရှိထားပါမှ မြန်မာဗိသုကာပညာရှင်များ၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်
အပေါ် ကြည်ညိုသဒ္ဓါစိတ်အပေါ် အရင်းခံကာ ဆန်းသစ်သော
စိတ်ကူး စိတ်သန်းနှင့် ပညာစွမ်းကို ကြည်ညိုလေးစားနိုင်ကြမည်။
သို့နှင့်အမျှ မြန်မာဗိသုကာပညာရှင်တို့၏လက်ရာ ပန်းအလင်္ကာ
များကို ပို၍ မြတ်နိုး၊ ပို၍ တန်ဖိုးထားကြမည် ဖြစ်သည်။

ထိုထိုသော အံ့ချီးဖွယ်အစုံ၊ ချီးမွမ်း၍ မကုန်နိုင်သော
ပန်းအလင်္ကာလက်ရာစုံများကို တစ်နေရာတည်း၊ တစ်ထိုင်တည်း
လေ့လာလိုပါက ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ရှေးမူလက်ရာ
မပျက် ထိန်းသိမ်းထားရှိသော မန္တလေးမြို့ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းမှ

“လာလှည့်ပါ၊ ရှုလှည့်ပါ”ဖိတ်ခေါ်နေပါကြောင်း၊ သွားရောက်
လေ့လာသင့်ကြောင်း တင်ပြလိုပေသည်။

အမိုးဘုံစွန်းပန်းအလင်္ကာများနှင့် ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်နေသော မန္တလေးမြို့ရှိ၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်း

အခန်း (၁၉)

တိုင်ဖုံးပန်းအလင်္ကာ

နန်းတော်၊ အိမ်တော်၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ဇရပ်စသော အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ကြရာ၌ သစ်သားဖြင့် ဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံတွင် “သစ်သားတိုင်” အုတ်အင်္ဂါတေဖြင့် ဆောက်လုပ်သည့် အဆောက်အအုံတွင် “အုတ်အင်္ဂါတေတိုင်”၊ ကျောက်တုံးများဖြင့် ဆောက်လုပ်သည့် အဆောက်အအုံများတွင် “ကျောက်တိုင်”များစသည်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြရသည်။

မြန်မာဗိသုကာပညာရှင်များသည် ထိုတိုင်များကိုလည်း အဖြူထည်၊ ပြောင်ချောမထားတတ်ကြပေ။ တိုင်များကို လှပတင့်တယ်၊ ရှုချင်စဖွယ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်အောင် ပြုလုပ်သော ပန်းအဆင်တန်ဆာများကို ဗိသုကာပညာ၌ “တိုင်ဖုံးပန်း”ဟူ၍ အခေါ်ရှိသည်။

ထိုတိုင်ဖုံးပန်းအလင်္ကာသဘောကို ပုဂံရှေးဟောင်းနယ်မြေရှိ ဂူဘုရားများတွင် အထင်အရှားတွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သည်။ မြန်မာမှုပန်းဆယ်မျိုးတွင် ပန်းတော့လက်ရာ၊ ပန်းတမော့လက်ရာများအဖြစ် ရှုမြင်လေ့လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပုဂံရှိ ဂူဘုရားအားလုံးလိုလိုသည် အောက်ခံအုတ်ခုံပြုပြီးမှ လိုသလို အပေါ် အဆောက်အအုံကို ဆောက်လုပ်မြဲဖြစ်ရာ

တိုင်ဖုံးပန်းများကို အောက်ခံအုတ်ခုံမှစပြီး အလှဆင်ကြသည်။ မြေကြီးပေါ် မြင်တွေ့နိုင်သည့်နေရာကစပြီး ဖောင်းလုံး၊ ဖောင်းပြား၊ ကြာမှောက်၊ ကြာလန်၊ မိုးလျှောစသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်တည်ဆောက် ခြယ်လှယ်ပြီး အပေါ်ဆုံး အုတ်ခုံပေါ်မှာမှ “တိုင်”ကိုတည်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တိုင်ခြေတွင်လည်း အလှအပဖြစ်အောင် မွမ်းမံသည်။ တိုင်ထိပ်ကိုလည်း အတင့်အတယ်ဖြစ်အောင် ခြယ်လှယ်လုပ် ဆောင်သည်။ တိုင်ခြေနှင့် တိုင်ထိပ်ကြား၊ ခါးလည်တွင်လည်း ခါးပတ် ပတ်ပေးတတ်ကြသေးသည်။

တိုင်ခြေမှ ပန်းများသည် အပေါ်သို့ ထိုးတက်လျက်ရှိပြီး၊ တိုင်ထိပ်မှ ပန်းများကမူ အောက်သို့ တွဲလောင်းကျလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်ခြေပန်းများကို “ပန်းထောင်”ဟု ခေါ်နိုင်ပြီး၊ တိုင်ထိပ်မှ ပန်းများကို “ပန်းဆွဲ”ဟု သမုတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

များသောအားဖြင့် တိုင်ခြေရော၊ တိုင်ထိပ်မှာပါ တိုင်ထောင့် ကို ဗဟိုပြုပြီး “ထောင့်ပန်း”များအဖြစ် ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်လေ့ ရှိသည်။ ထို “ထောင့်ပန်း”များကို များသောအားဖြင့် ကနုတ်ပန်း များသာ ခြယ်လှယ်လေ့ ရှိသည်။ အချို့ဂူဘုရားများ၌ ခြင်္သေ့နှင့် ပန်းကနုတ်ကို တိုင်ခြေ တိုင်ဖုံးပန်းအဖြစ် တွေ့ရပြီး၊ တိုင်ထိပ် တိုင်ဖုံးပန်းကိုမူ ကိတ္တိမုခ (ဘီလူးမျက်နှာ) မှ ကနုတ်ပန်းများ ထွက်ကျဟန် ခြယ်လှယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အချို့ဂူဘုရား များ၌မူ တိုင်ခြေရော၊ တိုင်ထိပ်မှာပါ ဘီလူးမျက်နှာနှင့် ကနုတ် ပန်းများ ခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင်ထားသည်။

တိုင်ဘေးနှစ်ဖက် အနားရေးတစ်လျှောက်လည်း ကနုတ်ပန်း တက်များ တန်းစီ၍ အောက်မှ အထက်သို့ ပြောင့်တန်းစွာ အတန်း

လိုက်ခြယ်လှယ်ထားသည်။ ထိုကနုတ်ပန်းများကို ဘောင်ခတ်၍ မျဉ်းခြားပြီး အတွင်းဘက်၌ ပုလဲလုံးများကို အပေါ်အောက် တန်းစီကာ ပုလဲတန်းအဖြစ် ခြယ်လှယ်ခြင်းလည်း ရှိသည်။ အချို့ဂူဘုရားတိုင်များ၌ ကနုတ်ပန်းတန်း၊ ပုလဲတန်းများအပြင် ရွဲတန်း သို့မဟုတ် ပန်းဝတ်ဆံပုံ တစ်တန်းဖြည့်ကာ ဘောင်ခတ် ပန်းတန်း သုံးတန်း ခြယ်လှယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

တိုင်၏ ခါးလည်တွင်လည်း “ခါးပတ်ပန်း”အခြယ်အလှယ် ရှိသေးသည်။ များသောအားဖြင့် ကနုတ်ပန်းများကိုသာ ဆန်းသစ်စွာ စီရင်ခြယ်လှယ်ကြသည်။

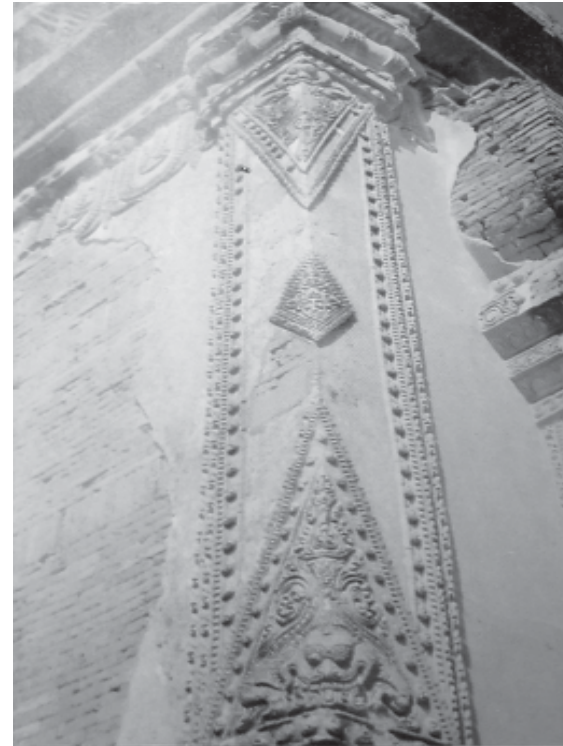
သစ်သားဖြင့် ဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံများ၏ တိုင်ဖုံးပန်းအလင်္ကာသဘောကို မန္တလေးမြို့ရှိ ကုန်းဘောင် ခေတ် နှောင်းဘုန်းကြီးကျောင်းများနှင့် ကိုလိုနီခေတ်ဦး ဘုန်းကြီးကျောင်း များတွင် လေ့လာနိုင်သည်။ မန္တလေးရွှေနန်းတော်ကျောင်းနှင့် ဒုတိယ ရွှေအင်ပင်ကျောင်း၊ အင်းဝရှိ ဗားကရာကျောင်းတို့တွင် တိုင်ဖုံးပန်းအလှများကို ရှေးမူမပျက် တွေ့နိုင်သေးသည်။

ထိုကျောင်းတော်များ၌ အပြင်စင်ကြီ (ကပြင်) အထက်၊ တစ်ဆင့်မြင့်၍ ထားသော ဘုရားဆောင်ပတ်လည် တိုင်ခြေများ တွင် မြတ်စွာ ဘုရားဖြစ်တော်စဉ် ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်နိပါတ် တော်များမှ အတွက်အခန်း တစ်ခုခုကို သရုပ်ဖော်ခြယ်လှယ် လေ့ရှိသည်။ အရုပ်များ ပါသည်။ ကနုတ်များ ပါသည်။ ကနုတ်နှင့် အရုပ်ကို အချိုးကျမျှတစွာ ဆင်ယင်ထားသဖြင့် မျက်စိပသာဒ ရှိလှသည်။ ဇာတ်နိပါတ်သရုပ်ဖော် မဟုတ်ဘဲ ဂဠုန်ကဲ့သို့သော ဒဏ္ဍာရီတိရစ္ဆာန်ရုပ်ပုံကို ကနုတ်ပန်းများ ရံ၍ ခြယ်လှယ်ထားသော

ပုံမျိုးလည်းပါရာ ပန်းရုံကြီးတစ်ရုံမှ ဂဠုန်ငှက်ကြီး ထိုးထွက်ပြီး ပျံမည့်ဟန်မျိုး ထင်မှတ်ခံစားရသည်အထိ လက်ရာမြောက်လှသည်။

အပြင်ဘက်ကို မျက်နှာမူထားသော ဝရန်တာလက်ရုံးတိုင် များတွင် အချို့၌ ပန်းပေါင်၊ ကနုတ်အရုပ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ကြ သလို၊ အချို့ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ ငါးရောင်းဆယ် ဇာတ်နိပါတ် တော်မှ ဇာတ်ကွက် သရုပ်ဖော်အရုပ်များ ခြယ်လှယ်ထားကြသည်။

မန္တလေး၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်း၌ ခါးပတ်ပန်းများကို သစ်စေးသရိုးဖြင့် ပုံဖော်ကာ ကနုတ်အရုပ်များ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင် ထားသည်ကို လတ်ဆတ်စွာ တွေ့မြင်လေ့လာနိုင်သေးသည်။ အလှ အပသဘောသက်သက် ဘာသာရေးအသိပညာ တစ်ခုခုပေးလို သည့် သဘောမျိုး ကဲမည်ဟု ယူဆမိသည်။

ထီးလိုမင်းလိုအပေါ်ထပ်လိုက်ထောင့် တိုင်ဖုံးပန်း အင်္ဂတေပန်းတော့ပန်း

ပုဂံရွေးဟောင်းဂူဘုရားများမှ တိုင်ဖုံးပန်းဟန်

မန္တလေးမြို့၊ ဒုတိယရွှေအင်ပင်ကျောင်းမှ တိုင်ခြေတိုင်ဖုံးပန်း
(မျက်နှာတစ်ဖက်မှ မြင်ရပုံ)
သစ်သားပန်းပု

မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်ကျောင်းမှ တိုင်ခါးစီး ခါးပတ်ပန်း

နိဂုံး

မြန်မာမှု “ပန်းအလင်္ကာ”ဟူသော စာစုကို ခေါင်းစီးငယ် (၂၀) ခုဖြင့် ရေးသားတင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု မြန်မာ့ဝန်းကျင်၌ “ပန်းအလင်္ကာ”၏ သဘောသည် များလည်း များသည်။ ကျယ်လည်း ကျယ်ဝန်းသည်။ ကျယ်ဝန်းလောက်လည်း နက်ရှိုင်းသည်။ စာရေးသူလက်ကုန်နှိုက်၍ မရနိုင်သေးသော နေရာဌာနများလည်း ရှိနေသေးသည်။ တစ်ခါတုန်းက ရှိခဲ့ဖူးသည်ဟု စာပေမှတ်တမ်းများအရ ပြောနိုင်သော်လည်း စာဖတ်သူ၊ စာနာသူလက်ခံလာအောင် လက်ဆုပ် လက်ကိုင် မပြနိုင်သေးသော နေရာဌာနများလည်း ရှိသေးသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့သော “ပန်းအလင်္ကာ” များကို တမင်ချန်လှုပ်ခဲ့ရပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ဖော်ပြပြီးသမျှနှင့်ပင် မြန်မာတို့၏ “ပန်းအလင်္ကာ”သဘောကို ခြုံမိငုံမိနိုင်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဤ “ပန်းအလင်္ကာ”နှင့်ပင် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ပန်းချစ်သူများ ဖြစ်သလို ပန်းပျိုးသူများလည်း ဖြစ်ကြောင်း ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် လင်းလင်းပြက်ပြက် မြင်သိနိုင်လောက်သည်ဟု ဆင်ခြင်မိပါသည်။

တစ်ဖန် ဆင်ခြင်မိသည်မှာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ပန်းချစ်သည့် သဘောသည် မည်သည့်လူမျိုးနှင့်မျှမတူ၊ ထူးကဲမှုရှိနေသည်ဟု ဆိုချင်သည်။ ပန်းလှလှလေးများ မြင်လျှင် ဘုရားကို ဦးဦးဖျားဖျား

တင်လှူပူဇော်လိုသည့် စေတနာသဒ္ဓါတရားများ ထင်၍ လာတတ်သည်။ ယုယုယယ မွှေးကြူပြီး ဆံကေသာထက်မှာ ပန်ဆင်လိုသည့် သဘောသို့လည်း ချက်ချင်းတိမ်းညွတ်ကြသည်။ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်အနေဖြင့် ဘုရားခန်း၊ အိမ်ဦးခန်းများတွင် လှပနေအောင် ပန်းရနံ့များဖြင့် သင်းပျံ့နေအောင် အလှဆင်သည့် စိတ်သဘောလည်း ကြွယ်ကြွယ်ဝဝရှိသည်။ ထိုထိုသော ပန်းချစ်သည့် သဘောသည် သဘာဝပန်းများအပေါ် ထားရှိသလို မယုတ်သော၊ မနိမ့်သော၊ ညီမျှသော သဘောမျိုးဖြင့် အနုပညာလက်ရာပန်းများပေါ်တွင် ထားရှိကြောင်း “ပန်းအလင်္ကာ”တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ မိမိတို့နှင့် နေ့စဉ် မပြတ် ထိတွေ့ဆက်ဆံနေရသော ဝန်းကျင်၊ အရာ၊ ဌာနများတွင် နေရာမလပ် အနုပညာပန်းအလင်္ကာများ ဆင်တတ်ကြခြင်းက သက်သေခံနေပေသည်။

ထိုသဘောများ ပေါ်လွင်အောင်လည်း “ပန်းအလင်္ကာ”ကို အရာ၊ ဌာန၊ လက်ရာအားလျော်စွာ စာနှင့် အထောက်အထား ဓာတ်ပုံ၊ ဆွဲပုံများကို မျှတအမျိုးကျအောင် စီစဉ်တင်ပြထားပါသည်။ အချို့ပန်းအလင်္ကာများ၌ “သရုပ်ပြပုံ”ကို မြင်ရလျှင် ပို၍ သိမြင်လွယ်၊ ခံစားလွယ်မည်ဟု ယူဆပြီး သရုပ်ပြပုံများများ ထည့်ပေးထားပါသည်။ စာဖတ်သူများ စိတ်ဝင်စားလိမ့်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

ဤတွင် ကြိုတင်၍ ဝန်ခံထားလိုသည်မှာ စာရေးသူသည် ဗိသုကာပညာရှင်တစ်ယောက်မဟုတ်သလို လက်မှုအနုပညာရှင်တစ်ယောက်လည်း မဟုတ်ဆိုသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ အရှင်းဆုံး ဝန်ခံရပါက စာရေးသူသည် မြန်မာမှုအနုပညာရပ်ဆိုင်ရာ တတ်သိပညာရှင်တစ်ယောက် မဟုတ်ပါ။ စိတ်ဝင်စားမှုအရ မြန်မာမှုဆိုင်ရာ

များကို လေ့လာနေသူသာဖြစ်ပြီး လေ့လာထားသမျှထဲမှ မိမိကဲ့သို့ သော စာချစ်သူ မြန်မာမှုချစ်သူများအတွက် အကျိုးရှိစေနိုင်မည့် အကြောင်းအရာများကို ကြိုးပမ်းရေးသားပြုစုနေသူတစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤအကြောင်းရင်းခံကြောင့် စာရေးသူ၏ ဤ “ပန်းအလင်္ကာ” တွင် ချို့ယွင်းချက်၊ အားနည်းချက်၊ ချွတ်ချော်ကွက်၊ ဟာကွက်၊ ပျော့ကွက်များ ရှိနိုင်ကောင်းပါသည်။ စာနာ နားလည်ပေးပြီး အားပေးချီးမြှင့်သည့်သဘောဖြင့် “ပို့တာကို နုတ်ပယ်၊ လိုတာကို ဖြည့်စွက်၊ မှားယွင်းနေတာကို” ပြင်ဆင် ပေးကြမည်ဆိုလျှင် အတိုင်း မသိ ကျေးဇူးတင်မိမည် ဖြစ်ပါသည်။ “ပန်းအလင်္ကာ” သည် စာတစ်စောင်၊ ပေတစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် မြန်မာစာပေလောက၌ ရှိနေခြင်းက စာချစ်သူများအတွက် “အကျိုးမယုတ်နိုင်” ဟူသော အနိမ့်ဆုံးရည်မှန်းချက်ထားပြီး ပြုစုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၊ မြန်မာလူမျိုးများအတွက် ရှိသင့်သော စာစုတစ်ခုဟု ထောက်ခံသူတစ်စုံတစ်ဦးမျှ ပေါ်လာလျှင်ပင် စာရေးသူအဖို့ “ပန်းအလင်္ကာ” ကို ပြုစုရကျိုးနပ်ပြီးဟု ခံယူမိပါသည်။

ထိုရည်မှန်းချက်အတိုင်း မဖြစ်လာပါက စာရေးသူ၏ စုဆောင်းမှု၊ ရေးသားတင်ပြမှု အားနည်းချွတ်ယွင်းမှုသာ ဖြစ်သည် ဟု ဝန်ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မောင်ယဉ်လှိုင်း(ပျဉ်းမမြိုင်)

ကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ ကိုဦးသပြေမောင်၏ “မြန်မာဒဂိုးများ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊
- ၂။ ကြည်ပန်း၊ မောင်၏ “ပုဂံခေတ်ခေါင်းလောင်း” ဆောင်းပါး၊ ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၃။ ခင်မောင်ညွန့် ဒေါက်တာ၏ “ပြည်တော်ပြန်ခေါင်းလောင်း ကမ္ဘာဦးစာတမ်း” ၉-၂-၉၂ ထုတ်၊ လုပ်သား ပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာ၊
- ၄။ ခင်မောင်ဖြူ (ယဉ်ကျေးမှု) ၏ “သီဟာသနရွှေပလ္လင်” ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၅။ ချစ်စံဝင်း၏ “တကောင်းမှ အသစ်တွေ့ရှိမှု ပျူအထောက်အထားများ” ပန်းမျိုးတစ်ရာစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ်
- ၆။ ချစ်စံဝင်း၏ “တကောင်းမှ ပျူအရိုးဒီးများ” ပန်းမျိုးတစ်ရာစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ
- ၇။ စု၊ ဦး၏ “ဗိသုကာအစွမ်း” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊
- ၈။ စု၊ ဦး၏ “မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာဗိသုကာကျမ်း” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊

- ၉။ စောမုံညင်း၏ “တံခွန်တိုင်ထူသော မလေ့”မြတ်နိုးစရာ မြန်မာ့ ရိုးရာများ၊ မြဝတီစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်။
- ၁၀။ စောမုံညင်း၏ “ကရဝိက်”ဆောင်းပါး၊ ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၃၄၈။
- ၁၁။ စံသာအောင်၊ ဦး၏ “အေဒီ ခြောက်ရာစုနှင့် ယင်းမတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်သုံးအက္ခရာ” ဥမ္မာအောင်စာပေ၊ အင်းစိန်၊ ၁၉၇၄ နိုဝင်ဘာလ။
- ၁၂။ စိုးတင့် (မဟာဝိဇ္ဇာ) ၏ “ကမ္ဘာ့အံ့ချီးဖွယ် မြန်မာ့တံကဲ” ၂၁-၅-၈၉ ရက်ထုတ် လုပ်သားပြည်သူ့ နေ့စဉ်သတင်းစာ။
- ၁၃။ စိတြ၏ “ကိန္နရာ၊ ကိန္နရီ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်။
- ၁၄။ စန်းငွေ၊ ဒဂုန်ဦး၏ “တံခွန်တိုင်မြှုပ်၊ သိကြားရုပ်၊ ထုလုပ် မည်သို့နည်း” ကလျာမဂ္ဂဇင်း။
- ၁၅။ စိန်တိုး၊ မောင်၏ “ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နဂါး” ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ။
- ၁၆။ စိန်မောင်ဦး၊ ဦး၏ “သရေခေတ္တရာ မြို့ဟောင်း” ရှေးဟောင်း မြန်မာမြို့တော်များ၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ (ဒု) အကြိမ်။
- ၁၇။ ဇေယျသင်္ခယာ၏ “ရွှေဘုံ နိဒါန်း” ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၃ ခုနှစ်။
- ၁၈။ ဇော်ဂျီ၏ “ကြာဖူး ကြာပွင့်အပြောက်အမွန်း” ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ ၁၂၊ အမှတ် ၁၄၂၊ ၁၉၅၉ ခုနှစ်၊ မတ်လ။

- ၁၉။ ဇော်ဂျီ၏ “ပုဂံကနုတ်ပန်း” ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၄၊ အမှတ် ၄၈၊ ၁၉၅၁ ခု၊ မေလ။
- ၂၀။ တင်၊ ပုဂံဝန်ထောက်ဦး၏ “ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရ အဘိဓာန်”။
- ၂၁။ တိုက်စိုး၏ “ယဉ်ကျေးမှုအထိမ်းအမှတ်များ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၆ ခုနှစ်။
- ၂၂။ ထွေးစန္ဒာ၏ “မြန်မာ့ ရွှေဟင်္သာ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်။
- ၂၃။ ထွန်းမှတ်ဝင်း၊ စဝ်၏ “မြန်မာ့ရိုးရာ ပဋိမာသိပ္ပံပညာ၊ အာသန ပလ္လင်တော်နှင့် ဝါဟနစီးတော်ယာဉ်များ” သာသနာရေး ဦးစီးဌာန၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်။
- ၂၄။ နတ်ရှင်၊ ဒဂုန်၏ “မြန်မာ့ရိုးရာလုပ်ငန်း၊ ဆယ်ပွင့်ပန်း” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်။
- ၂၅။ နန္ဒာသိန်းဇံ၏ “ကြာ” လှိုင်းသစ်စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ။
- ၂၆။ ပုဂံမင်စာစု သုတေသနလုပ်ငန်း၊ မှတ်တမ်းစဉ် (၁) မြန်မာ့ သမိုင်းကော်မရှင်၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်။
- ၂၇။ ပုဂံဘုရားပုထိုးများ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ် ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်။
- ၂၈။ ပြည်ဘုန်းမြင့်၏ “လက်မြောက်တတ်လွန်း၊ ဤတသွန်းကား၊ ထူးဆန်းရုပ်တု၊ ပန်းပုခေါ်မည်” ဆောင်းပါး၊ ရှေ့သို့စာစောင်၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ။

- ၂၉။ ဖိုးလတ်၊ ဦး၏ “မြန်မာစကား အဖွင့်ကျမ်း” ဖြည့်စွက်တွဲ၊ ပညာ နန္ဒ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊
- ၃၀။ မာဂဓီ (သာစည်) ၏ “တံခွန်တိုင်နှင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု” ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ၊
- ၃၁။ မင်းတင်အောင်၏ “ကောက်ကြောင်းနှင့် အလှသဘာဝ” ဆောင်းပါး၊ စန္ဒာရုပ်စုံ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၃၂။ မင်းနိုင်ဦး၏ “ယဉ်ကျေးမှုမိတ်ဆက်” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊
- ၃၃။ မင်းနိုင်ဦး၏ “မြန်မာ့မွမ်းမံမှု အနုပညာ” ဆောင်းပါး၊ ၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ရှေ့သို့စာစောင်၊
- ၃၄။ မင်းနိုင်ဦး၏ “မြန်မာ့ရိုးရာ ကနုတ်ပန်း” ၂-၄-၈၉ ရက်ထုတ်၊ လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ် သတင်းစာ၊
- ၃၅။ မောင်မောင်လတ် (ရှေးဟောင်းသုတေသန) ၏ “စလေပန်းပု ရုပ်စုံ ကျောင်းသမိုင်းစာတမ်းများ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊
- ၃၆။ မျိုးညွှန်၊ ဦး၏ “ပုဂံခေတ်ပုထိုးများ၏ ဗိသုကာနှင့် အနုလက်ရာ” ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊
- ၃၇။ မျိုးမြင့်စိန်၊ ဦးနှင့် အပေါင်းအပါများ၏ “ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း ဘုန်းကြီးကျောင်းများ” တက္ကသိုလ်ပညာ ပဒေသာစာစောင်၊ အတွဲ-၅၊ အပိုင်း ၃၊ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်၊

- ၃၈။ မြ၊ သီရိပျံချီ၏ “ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက် ရုပ်ပွားဆင်းတု တော်များ” ပထမတွဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်း သုတေသန ဌာန၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊
- ၃၉။ မြင့်ထွန်း၊ သုတေသီ၏ “မြန်မာ့ပန်းတော့ အနုပညာ” သုတ စွယ်စုံ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၄၀။ မြင့်ထွန်း၊ သုတေသီ၏ “မြန်မာ့ပန်းပု၏ အသွင်လက္ခဏာများ” စန္ဒာရုပ်စုံ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၄၁။ မြင့်ထွန်း၊ သုတေသီ၏ “မြန်မာ့ပန်းပု အနုလက်ရာ” မြဝတီ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၄၂။ မြင့်ထွန်း၊ သုတေသီ၏ “မြန်မာ့အနုပညာ အတွေးအမြင်” အတွေးအမြင်စာစောင်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ၊
- ၄၃။ မြင့်အောင်၊ ဦး၏ “ဟန်လင်းမြို့ဟောင်း” ရှေးဟောင်းမြန်မာ မြို့တော်များ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃) အကြိမ်၊
- ၄၄။ မြန်မာစာညွန့်ပေါင်းကျမ်း၊ တတိယတွဲ၊ ပဉ္စမတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊
- ၄၅။ မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ ပဉ္စမတွဲ ယဉ်ကျေးမှုဗိမာန်ဦးစီး ဌာန၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၃ ခုနှစ်၊
- ၄၆။ မြန်မာ့အဘိဓာန် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ မြန်မာစာအဖွဲ့၊
- ၄၇။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ-၅၊ ၈၊

- ၄၈။ ယဉ်လှိုင်း (ပျဉ်းမမြိုင်) မောင်၏ “မြန်မာ့ရုပ်တု ယဉ်ကျေးမှု” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊
- ၄၉။ ယဉ်လှိုင်း (ပျဉ်းမမြိုင်) မောင်၏ “မြန်မာ့ရိုးရာ ပြာသာဒ်” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊
- ၅၀။ ယဉ်လှိုင်း (ပျဉ်းမမြိုင်) မောင်၏ “မြန်မာမှုအဆင်တန်ဆာ များနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊
- ၅၁။ ယဉ်လှိုင်း (ပျဉ်းမမြိုင်) မောင်၏ “ဘုရင့်နောင်မင်းတရား ကြီး၏ ဟံသာဝတီခေတ်ယဉ်ကျေးမှု” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊
- ၅၂။ ယဉ်လှိုင်း (ပျဉ်းမမြိုင်) မောင်၏ “မြန်မာ့ရိုးရာ ပန်းတမော့” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊
- ၅၃။ ရတနာ (ထားဝယ်) ၏ “ထားဝယ်ရေးရာ မှတ်တမ်းပဒေသာ၊ အပိုင်း (၁) ရွှေနိုင်ငံ” ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊
- ၅၄။ ရီရီ၊ ဒေါက်တာ၏ “ကွမ်းခွက်” သမိုင်းတံခွန်၊ အတွဲ-၁၊ စာစောင် ၂၊ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကော်မရှင်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊
- ၅၅။ ရှေးရိုးရာ မြန်မာ့ပန်းချီ၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဌာန၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊
- ၅၆။ ရွှေကိုင်းသား၏ “ပုဂံဆေးရေးပန်းချီ” ပန်းချီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၅၉ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ၊

- ၅၇။ လှိုင်ဝင်းဆွေ၏ “မြန်မာ့ခေါင်းလောင်း” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၆ ခုနှစ်၊
- ၅၈။ ဝင်းမောင် (တမ္ပဝတီ) ၏ “မြန်မာမှုသုတေသနစာ” ပန်းမျိုး တစ်ရာစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ်၊
- ၅၉။ သီလာနန္ဒာဘိဝံသအရှင်၏ “မြန်မာဗိသုကာပညာရှင်ဆရာဆိုင်” မြဝေစာပေ၊ မန္တလေးမြို့၊ ၁၉၇၁ ခုနှစ်၊
- ၆၀။ သော်ဇင်ဦး၏ “မနုဿိဟ” ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း၊
- ၆၁။ သင်္ခါ၏ “ကနုတ်၊ ကပိ၊ နာရီ၊ ဂဇာ” စစ်ပြန်မဂ္ဂဇင်း၊
- ၆၂။ သန်းဆွေ၊ ဦး၏ “တကောင်းမြို့ဟောင်း တူးဖော်လေ့လာ တွေ့ရှိချက်များ” ရှေးဟောင်းမြန်မာ့မြို့တော်များ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊
- ၆၃။ သန်းထွန်း၊ ဒေါက်တာ၏ “မြန်မာမီးဖုတ် မြေထည်ပစ္စည်း” မုံရွေး စာအုပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ၊
- ၆၄။ သန်းထွန်း၊ ဒေါက်တာ၏ “သမိုင်းထဲက ဒီဇိုင်း” ကွန်သာယာ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊
- ၆၅။ သိန်းလှိုင်၊ ဦး၏ “ခေတ်ဟောင်းမြန်မာသုတေသန အဘိဓာန်” တက္ကသိုလ်များသမိုင်း၊ သုတေသနဦးစီးဌာန၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊
- ၆၆။ အေးမြင့် (မြန်မာ့ရိုးရာဒီဇိုင်း) ဦး၏ “စုပေါင်းတံခွန် ကုက္ကားမွန်နှင့်” ရတနာမွန် မဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊

- ၆၇။ အေးမြင့် (မြန်မာ့ရိုးရာဒီဇိုင်း) ဦး၏ “မနုဿိဟ၊ ရူပထင်ရှား၊ ထိသုံးပါးနှင့်” ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊
- ၆၈။ အေးမြင့် (မြန်မာ့ရိုးရာဒီဇိုင်း) ဦး၏ “လူ့နှယ်ဆင်းဝါ ကိန္နရာ” ဆောင်းပါး၊ ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊
- ၆၉။ အေးမြင့် (မြန်မာ့ရိုးရာဒီဇိုင်း) ဦး၏ “နန်းအမရရွှေဂူမှ အနု လက်ရာ” ဆောင်းပါး၊ ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊
- ၇၀။ အောင်ကြည် (ဓမ္မစရိယ) ဦး၏ “ဘီလူး” ဆောင်းပါး၊ စစ်ပြန် မဂ္ဂဇင်း၊
- ၇၁။ အောင်ကြိုင်၊ မင်းဘူး၏ “လက်ရာစုံစွာ အာနန္ဒာ” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊
- ၇၂။ အောင်မြင့်၊ ဦး၏ “ကောင်းကင်ဓာတ်ပုံများမှ မြန်မာ့ ရှေးဟောင်း မြို့တော်များ” ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ ပထမအကြိမ်၊
- ၇၃။ အောင်သော်၊ ဦး၏ “ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်း” ရှေးဟောင်းမြန်မာ့ မြို့တော်များ၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃) ကြိမ်၊
- ၇၄။ အောင်သော်၊ ဦး၏ “နောက်တွေ့ပျူယဉ်ကျေးမှုအထောက် အထားများ” ရှေးဟောင်းမြန်မာမြို့တော်များ၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃) ကြိမ်၊
- ၇၅။ အောင်သိန်း၊ ဆင်ဖြူကျွန်း၏ “စပ်ပန်းချီ မိတ်ဆက်” စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊

- ၇၆။ BURMESE DESIGN THROUGH DRAWINGS by U AYE MYINT Bangkok University, 1993.

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပခုက္ကူဦးအုံးဖေတည်ထောင်သော
ပခုက္ကူစာပေဆု
သုတေသနစာပေ တတိယဆုရ

မြန်မာ့ပုဂံအလင်္ကာ

မောင်ယဉ်လှိုင်
(ပျဉ်းမခြင်)

အဖ ဦးချစ်တိုး၊ အမိ ဒေါ်တင်ညွန့်တို့က မြန်မာ
သက္ကရာဇ် ၁၃၀၉ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက်တွင်
ညောင်လေးပင်မြို့နယ်၊ ဝါးရုံကုန်းကျေးရွာ၌ မွေးဖွား
ခဲ့သည်။ ၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင်
ညောင်လေးပင် မြို့၊ အထက်တန်း ကျောင်းမှ
တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင်
စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံ (အင်းစိန်)မှ အင်္ဂျီနီယာအိုင်
ဒီပလိုမာရရှိသည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ပိဇ္ဇာဘွဲ့
(မြန်မာစာ) ရရှိပြီး အထက်တန်း ရှေ့နေ

၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန၌ ဒုတိယမြို့နယ်အင်ဂျင်နီယာအဖြစ်
စတင်အမှုထမ်းခဲ့ပြီး ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ဦးစီးအရာရှိ (မြို့ပြ) ရာထူးဖြင့် အငြိမ်းစား
ယူခဲ့သည်။

၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် ဖလင်စတားစာစောင်၌ ကဗျာစတင်ရေးသားခဲ့ပြီး အဟိ၊
သောင်းပြောင်းထွေလာရယ်စရာ၊ ဟာသ၊ ရုပ်ရှင်အောင်လံ၊ မြဝတီ၊ ငွေတာရီ၊
စာပေလုပ်သားမဂ္ဂဇင်း၊ နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်မဂ္ဂဇင်း၊ ပိတောက်နွယ်မဂ္ဂဇင်းနှင့် စာစောင်
များတွင် ရေးသားခဲ့သည်။ စာပေဗိမာန် စာမူဆုပြိုင်ပွဲများတွင် ဆု (၁၁) ကြိမ်နှင့်
ပခုက္ကူဦးအုံးဖေ စာပေဆုပြိုင်ပွဲများတွင် ဆု (၈) ကြိမ် ရရှိခဲ့သည်။

- အမည်ရင်း - ဦးကျော် ဖြစ်သည်။
- နေရပ်လိပ်စာ - အမှတ် ၁၅၂၉၊ ဆိုရှယ်လစ် ၁၅ လမ်း၊ ပဲခူးမြို့။